

Sadrzaj

- [Povod](#)
- [Osvrt na prethodne zlocine](#)
 - [Prvi svetski rat](#)
 - [Drugi svetski rat](#)
 - [Stradanje Milica](#)
- [Pripreme](#)
- [Zlocini nad Srbima 1992. i kasnije](#)
 - [Stradanja sela, zasede i zatvori u Srebrenici](#)
 - [Zasede](#)
 - [Zatvori u Srebrenici](#)
 - [Stradanje mestana](#)
- [Privremeni spisak zrtava muslimanskog terora nad srpskim narodom](#)
 - [Zrtve u 1993.](#)
 - [Zrtve stradale izvan teritorija ovih opština ili nepoznatog dana](#)
 - [Masakrirana lica](#)

- [Umesto nekrologa](#)
- [Unistena imovina i materijalna dobra](#)
 - [Izbeglice](#)
 - [Humanitarna pomoc](#)
- [Idejne vodje, funkcioneri, organizatori, komandni sastav i neposredni izvrsioci zlocina](#)
 - [Idejne vodje, funkcioneri i organizatori](#)
 - [Komandni sastav](#)
 - [Neposredni izvrsioci](#)
 - [Plijackasi](#)
- [Kazivanje prezivelih iz drugog svetskog rata](#)
 - [Kazivanja prezivelih zrtava muslimanskih zlocina 1992. i kasnije I](#)
 - [Kazivanja prezivelih zrtava muslimanskih zlocina 1992. i kasnije II](#)
 - [Kazivanja prezivelih zrtava muslimanskih zlocina 1992. i kasnije III](#)
 - [Kazivanja prezivelih zrtava muslimanskih zlocina 1992. i kasnije IV](#)
- [Kazivanja neprijatelja](#)

POVOD

Brojni su razlozi koji su nas naveli da pripremimo ovu dokumentacionusvesku. Pre svega na to su uticali sami dogodjaji, ali i pokusaji da se tidogadjaji falsifikuju i pred svetom prikazu na nacin koji ne odgovara istini.

Ovaj deo Istocne Bosne - podrucje srednjeg Podrinja koje obuhvata opstine Bratunac i Srebrenicu, a od skora i opstine Milici i Skelani - izlozen je stalnim pritiscima i proredjivanjem srpskog stanovnistva. Pored, uglavnog poznatih uzroka koji su karakteristični za celu Bosnu i Hercegovinu, Podrinje ima i svoje specifičnosti. To je geografski i strateski znacaj ovog kraja. Reka Drina je vec odavno, moze se reci vekovima, granica izmedju srpske drzave, koja se prostire duz desne obale, i drzava koje su se tokom raznih okupacija formirale i smenjivale na levoj obali i na prostorimadanasne Bosne i Hercegovine. Dugo je Drina bila granica Srbije sa Turskom imperijom, potom sa Austrougarskim carstvom, a tokom Drugog svetskog rata sa Hitlerovom i Pavelicevom tvorevinom Nezavisnom Drzavom Hrvatskom. Svaki okupator je nastojao, ne birajući mnogo sredstva, da udalji i skloni Srbe iz Bosne od granice sa Srbijom. To je i prouzrokovalo intenzivan pogon srpskog naroda sa ovih teritorija. Posledica toga je promena nacionalne strukture stanovnistva i sve manje ucesce Srba u ukupnoj populaciji. Danas se u dobrom delu ovog područja tragovi naseg vekovnog

prisustva jedino mogu naci u razorenim bogomoljama, nazivima naselja i toponimima, ali, na zalist, ne i u prisustvu srpskog naroda u tim naseljima.

Jedino u decenijama postojanja jedne, a potom i druge Jugoslavije, Srbi ovog kraja su proveli u relativnom miru.

Sada je u toku treći oruzani ili ratni pohod na srpski narod i samo udvadesetom veku treći pokusaj izgona tog naroda iz Istočne Bosne i Podrinja. Dok ovo pisem, krajem decembra 1992. godine, vec je popaljeno, razoren i opustošeno mnogo naselja, cisto srpskih sela i srpskih zaselaka u selima samesovitim stanovništvo. Ta sudbina je zadesila sela: Gniona, Bljeceva, Oparci, Sadici, Ratkovici, Gostilj, Viogor, Loznica, Cicevci, Brezani, Metaljka, Zagoni, Obadi, Krnjici, Zalazje, Magasici, Jezestica, Rupovo Brdo, Fakovici, Boljevici, Podravanje, Bracan, Rogosija, Bjelovac, Sikiric, Kravica, Brana Bacici, Josici, Kusici, Vandzici, Babuljice, Bozici, Blazijevici, Brezovica, Donja Bukovica, Butkovici, Banjevici, Biljaca, Vrsinje Gornje, Visnjica, Vitkovici, Vranesevici, Hranca, Jaketic, Jasen, Godjevici, Gladovici, Gaj, Lipenovici, Gake, Kiprovo, Korita, Kostolomci, Medje, Mlecva, Mratinci, Pribanici, Orahovica, Osredak, Postolje, Pribidoli, Pribojevici, Opravdici, Radosevici, Toplica, Zabokvica, Stanatovici, Tegare, srpske kuce u Novoj Kasabi i srpski deo Nedjeljista, i dr. Mestanovićih sela su izginuli ili u izbeglistvu, a imovina u posedu muslimanskih napadaca. Razaranja nisu postedjena cak ni groblja. Etnicko ciscenje, ponovni progon i unistavanje svega sto je srpsko, od stanovništva do njihovih naselja, opet je u punom jeku. U tom poduhvatu skoro podjednako su angazovani, svako na svoj nacin, i u obimu svojih interesa, muslimani i islamski svet, velike svetske sile, drzave zapadne Evrope, odcepljene republike bivse Jugoslavije... I svi se, gotovo bez izuzetka, trude da zrtvu dotuku i pretvore u krivca.

Sa malim, casnim i povremenim, izuzecima na srpski narod se obrusila mocna Sedma sila Evrope i Amerike svim neistinama koje je mogla da prikupi i lansira preko svojih listova, radija i televizijskih ekrana. Hiljade i hiljade ljudi, profesionalaca, danas sipaju lazi i kao da se utrkuju ko ce vise u tome da postigne. Ovo je vreme pomracenog ugleda i sramote tih ljudi. Njihov zlocin nije nista manji od zlocina muslimanskih hordi koje haraju ovim krajevima. Oni to podsticu i ohrabruju.

U ovoj situaciji, da bi opstao, srpskom narodu je jedino preostalo da veruje, kad je rec o svetskoj zajednici, da ce istina pobediti novinare i političare i da se, kad je opstanak u pitanju, odbrani i zivi na svojoj zemlji. Drugog izbora, izuzev propasti, nema.

I

Medjutim, pre nego sto pocnemo izlagati dogadjaje koji su uticali na stvaranje ove dokumentacione sveske, potrebno je da bar u osnovnim crtama predstavimo teritoriju o kojoj je rec. Na zalist, s obzirom na motive i uslove nastanka rukopisa, cini nam se da je izlisno izlagati prirodne, istorijske i kulturne vrednosti i karakteristike ovog kraja. Ti, prevashodno mirnodopski, iako znacajni, sadrzaji u ratu se, bar privremeno, nalaze udrugom planu. Od toga je znacajniji opstanak ljudi na vlastitim ognjistima iodbrana onoga sto su nasledili, sto su stvorili i sta imaju. Zato cemo se u ovom slučaju zadrzati na iznosenju samo onih cinjenica koje su trenutno aktuelne i na globalnom planu znacajne za tekuća zbivanja. To su, jednostavnije receno, neke demografske karakteristike i zemljisni posed, odnosno vlasnistvo nad zemljom.

Cetiri opštine koje su predmet posmatranja, Srebrenica, Bratunac, Skelani i Milici, prostiru se na 1520 km² ili 3,0% ukupne teritorije Bosne i Hercegovine (51139 km²). Prema popisu

stanovnistva 1991.u tim opstinama zivelo je oko 80000 stanovnika, ili 1,8% ukupnog stanovnistva, odnosno 2,0% srpske populacije u ovoj bivsoj jugoslovenskoj republici. U tim opstinama Srba je bilo 28500 (35,6%), a muslimana 49500(61,9%). Mali, gotovo simbolican broj stanovnika pripadao je drugim etnickim grupama i nacijama. U ovom slučaju govorimo integralno o sve cetiri opštine, iako medju njima postoje velike razlike (u opštini Srebrenica Srbi su cinali 25,0%, a u opštini Milici 90,0% ukupnog stanovnistva). Posmatrajući sela, njih u srebrenickoj, bratunackoj i skelanskoj opštini, znaci izuzimajući Milice, ima 37 cista muslimanskih, 29 cista srpskih i 64 mesovitog sastava stanovnistva. Milici, kao sto je pomenuto, pripadaju prevashodno Srbi. Istina, problem njihovog medjusobnog administrativnog razgranicenja je još uvek aktuelan, ali to u ovom slučaju nije predmet naseg interesovanja.

Ipak, kad se razmatraju trenutni demografski odnosi na celom području, neophodne su i nezaobilazne izvesne napomene bez kojih nije moguce sagledati veci deo trenutnih zbivanja. To nas, nuzno, vodi u ne tako daleku prošlost.

Izvesni indikatori su popisi stanovnistva pre i posle dva poslednja rata, koji su od velikog znacaja za srpski narod. Prema popisu stanovnistva pred II svetski rat, koje je izvršeno 1931. godine, Srbi su u srebrenickom srežu (opštine Srebrenica, Bratunac i Skelani) cinali vecinu stanovnistva (Srba 17766 ili 50,6%, a muslimana 17332 ili 49,4%). Istina, pre toga, znaci u toku i neposredno posle I svetskog rata, ti odnosi su bili znatno povoljniji za muslimansku, ili islamsku versku zajednicu.

U toku i neposredno posle II svetskog rata srpsko stanovnistvo je bilo svedeno na manjinu. Medutim, u godinama mira Srbi su se ponovo vratili u svoja sela i gradove iz kojih su bili prognani ili iz kojih su morali izbeci. I ne samo to, mnogi muslimani, delimicno da bi prikrili svoje zlocine u toku rata, delimicno zato sto su se tako osecali, u prvim poratnim popisima su se izjasnjavali kao Srbi (muhamedanskog, odnosno islamskog zakona). Usled toga, bar statisticki, vec 1948. godine Srbi u srebrenickom srežu vise nego dupliraju broj stanovnika u odnosu na stanje iz vremena vladavine fasistickie Nezavisne Drzave Hrvatske i vec tada dostizu ponovo 50,5%, a u vlasenickom srežu, kome pripada i opština Milici, 82,5%. Treba istaci i cinjenicu da se tokom celog ovog XX veka, kako u Austrougarskoj monarhiji, tako i u jugoslovenskoj drzavi, tragalo za nacionalnim identitetom muslimana. Poslednjih decenija u Jugoslaviji oni su prilikom statistickih istrazivanja iskazivani (1948. godine) kao "muslimani neopredeljeni", potom (1953) "Jugosloveni neopredeljeni", a onda (1961) kao "muslimani (etnicka pripadnost)" ili "Jugosloveni nacionalno neopredeljeni". Tek od 1971. godine dobili smo konacno samo "Muslimane" sa velikim slovom "M", neku vrstu nacije koju je nominovala i promovisala socijalistica, samoupravna, prokomunisticka Jugoslavija, ali naciju bez svog etnickog korena, pisma i jezika.

Administrativne i upravne promene koje su od II svetskog rata vrsene u drzavi (reorganizacije i ukidanje srezova, okruga i pojedinih opština) otezavaju pracenje kontinuiteta gotovo svih demografskih promena, pa i verskih i nacionalnih odnosa stanovnistva u opštinama koje su predmet naseg interesovanja. Medutim, nezavisno od toga, prema rezultatima popisa stanovnistva 1991. godine Srbi su predstavljali, izuzev u opštini Milici, manji deo stanovnistva. Ovde, ipak, treba podsetiti na sumnje koje suse ispoljavale u verodostojnost statistickih podataka kada je rec o nacionalnom sastavu stanovnistva u Bosni i Hercegovini jos od 1961, a pogotovo 1991. godine. Prilikom poslednjih zajednickih izbora (1990) u opštini Srebrenica je bilo vise Srba koji su imali pravo glasa nego sto je po statistickim podacima ova opština imala stanovnika srpske nacionalnosti. Drugi razlog za sumnju da su statisticki podaci o nacionalnoj strukturi stanovnistva falsifikovani je izbegavanje Republickog zavoda za

statistiku SR Bosne i Hercegovine da te podatke dostavi nadleznom Zavodu za statistiku SFRJ. Popis stanovnistva je obavljen aprila 1991, godinu dana pre pocetka sukoba, ali ovaj segment istrazivanja je ostao van uvida javnosti i jugoslovenskih strucnih institucija.

U poslednje vreme, pogotovo od kada su pocele razne mirovne inicijative i pregovori, jedan od glavnih kamena spoticanja postala je teritorijalna podela ili formula po kojoj ova bivsa jugoslovenska republika treba da se deli. Svakako da su tu moguce razne varijante od kojih se u prvi plan, kao kljuc za resavanje ovog problema, izdvajaju ili nacionalni sastav stanovnistva ili sadasne vlasnistvo nad zemljom ili politicka medjunarodna arbitraza. Nijedna od tih varijanti ne odgovara svim stranama u sukobu. Svako trazi i nalazi svoju formulu koju nudi kao jedino realno i prihvatljivo resenje.

Za upucene u tu problematiku, na područjima koja su predmet naseg posmatranja, nije nista neobicno sto je srpski zemljisni posed skoro u obrnutoj proporciji u odnosu na broj stanovnika srpske nacionalnosti. Muslimani su i ranije, kao i danas, cinili vecinu u gradovima (posebno u Srebrenici, ali i u Bratuncu). Medjutim, na seoskom području, pogotovo do Drugog svetskog rata, dominiralo je srpsko stanovnistvo. Ni veliko stradanje Srba u poslednjem svetskom ratu, ni tolika njihova razorena i opustosena sela nisu mogli da promene vlasnike. Smanjena je srpska populacija, pogotovo u relativnom odnosu, ali ne povrsina sela i imanja na kojima su ziveli. Katastarske knjige, i one austrougarske, kao i kraljevine Jugoslavije, pa i ove poslednje, socijalisticke Jugoslavije, pokazuju prave odnose i prave vlasnike zemlje. Po njima, u ove cetiri opštine, sa mogucim minimalnim odstupanjima, Srbi su vlasnici na oko 52% zemlje, muslimani na oko 29%, a preostalih 19% pripada drzavi. Jedino se moze postaviti pitanje kako podeliti drzavnu zemlju, jer su ostali odnosi jasni. U ovom slucaju, a takva je situacija i u ostalim delovima Bosne i Hercegovine, primeniti neku drugu formulu (na primer odnos srpskog stanovnistva u ukupnoj populaciji ove bivse jugoslovenske republike) znacilo bi nagraditi ubice iz proslih ratova i njihove naslednike imanjima i zemljom zrtava.

Mozda je za ilustraciju dovoljan samo ovaj primer. Selo Zedansko u srebrenickoj opštini do II svetskog rata imalo je podjednak broj muslimana i Srba. U tom ratu svi Srbi su pobijeni od ustaskih formacija kojima su pripadali i muslimani ovog sela. Od tada je selo nastanjeno iskljucivo muslimanskom populacijom, mada se zemlja jos uvek vodi na imena srpskih porodica. Primenom nekog etnickog kljuca ili formule, posto je Zedansko danas cisto muslimansko selo, to bi bila i njihova teritorija. Medjutim, to bi znacilo i nagraditi potomke nekadasnjih ubica za zlocin i etnicko ciscenje koje su izvrsili njihovi preci i ozakoniti sva prosla i sadasna stradanja srpskog naroda na ovim teritorijama. Odnosno, uvesti pravilo da zemlja zrtve pripadne ubici.

A takvih primera, kao sto je Zedansko, ima na stotine, a mozda i hiljade u ovoj bivsoj jugoslovenskoj republici.

II

Dokumentacija i podaci koji su korisceni prilikom rada na ovoj knjizi, kao sto je uobicajeno, poticu iz vise razlicitih izvora. S obzirom na motive, aktuelne potrebe i mogucnosti, najvazniji izvor informacija bili su ucesnici i, posebno, zrtve rata koji jos traje. U to se lako moze uveriti i citalac. Dobar deo kazivanja stradalnika i prognanih, njihova vidjenja i svedocenja, saopsteni su neposredno posle ili u toku samih tragicnih dogadjaja iz kojih su obicno jedva izasli zivi. To su svedocenja ljudi koji su boravili u napadnutim i unistenim naseljima, mestana koji su bili branioci tih naselja, izbeglih lica koja smo nalazili na linijama odbrane drugih sela, ali i u bolnicama, crkvenim portama i na grobljima prilikom sahrana, u izbeglickim zbegovima i kucama u koje su se privremeno sklonili... Pod utiskom onog sto su videli i pretrpeli, ljudi su

ponekadatesko dolazili k' sebi i nalazili snage da opisu dogadjaje i stradanja koja su ih snasla. Mnogi od njih nisu znali ni sta je sa clanovima najuze porodice, decom ili roditeljima, i ziveli su u iscekivanju, raspitivali se i tragali za njima. Pa i pored toga, u vecini slucajeva, ti ljudi su sa iznenadjujucom preciznoscu opisivali stradanje ne samo svojih sela i ljudi u njima, vec i aktere pogroma, pa cak i vrstu naoruzanja kojim su se sluzili.

U to vreme, medjinska kampanja protiv Srba dostizala je i lansirala neverovatne neistine, a u sredistu su se nalazili Srebrenica i Cerska. Stradanje Srba, prvih i tada jedinih zrtava na ovim prostorima, niko nijehteo ni da pomene. Da bi medjunarodnim institucijama i medijima pomogli da se upoznaju sa stvarnim stanjem, dostavljena im je sva, do tada prikupljena dokumentaciona gradja, ali ni to nije dalo neke znacajnije rezultate. Napor Republike Srpske i Jugoslavije da objasne i dokazu stvarno stanje, ostajali su bez odziva. Zlocini nad srpskim stanovnistvom i dokazi o tim zlocinima nisu nalazili mesta ni u stavovima politicara ni u emisijama i napisima inostranih sredstava informisanja. Medjutim, te cinjenice su i danas aktuelne nesporne i mi smo se njima uveliko koristili prilikom rada na ovoj monografiji. To je okosnica ukupnih kazivanja o zbivanjima tokom 1992. i kasnije.

Drugi izvor informacija su domaci i neprijateljski, uglavnom zvanicni dokumenti, koji pruzaju veoma korisnu gradju za sagledavanje i ocenjivanje dogadjaja koji su se zbivali od izbora za lokalne i republike organe vlasti do pocetka oruzanih sukoba. To su, pre svega, dokumenta SDA, Muslimanskog nacionalnog vijeca, SDS, opstinskih organa uprave i pojedinih, srpskih i muslimanskih, mesnih zajednica. Potom, muslimanska dokumenta iz ratnog perioda: razne naredbe, odluke, izvestaji, planovi i dr. iz kojih se, pored ostalog, saznaje i personalni sastav raznih komandi i stabova, rukovodioci, ali i neposredni izvrsioci pojedinih akcija i egzekutori.

Medju zvanicnim dokumentima kojima smo se sluzili nalaze se i dostupni statisticki podaci, katarstarske knjige, podaci Crvenog krsta, medjunarodnih humanitarnih organizacija i UNPROFOR-a.

Uporedno sa radom na registrovanju i rasvetljavanju tekucih dogadjaja, znaci zbivanja 1992. godine i kasnije, pokusali smo da istrazimo bar deo zlocina koji su se u ovim prostorima dogodili tokom Prvog i Drugog svetskog rata. To je gradja koja se nalazi u Arhivu Srbije (fond Komesarijata za izbeglice i preseljenike u vlasti Milana Nedica za vreme Drugog svetskog rata) i u arhivu Vojno istorijskog instituta (fondovi NDH, NOB, nemackih i italijanskih okupacionih vlasti). Veci deo te veoma obimne arhivske gradje tek bi trebalo istraziti i staviti na uvid javnosti. Sada za to nije bilo dovoljno ni vremena ni sredstava. Medjutim, mislimo da je i pored toga, bar kao ilustracija, dato ono sto ne bi trebalo da bude sporno kada je rec o genocidu, etnickom ciscenju i ukupnom stradanju srpskog naroda u prethodnim ratovima na ovim istim prostorima.

III

Duzni smo iskazati zahvalnost svima onima koji su u veoma teskim uslovima, pored svih svojih obaveza, licnih i porodicnih stradanja i zrtava, samopregorno radili na prikupljanju podataka bez kojih bi bilo nemoguce domacoj i stranoj javnosti predociti tragediju srpskog naroda na području opstina Bratunac, Skelani, Srebrenica i Milici. To su, pre svega, prezivele zrtve i mestani popaljenih i razorenih srpskih sela od kojih vecina njih ni danas ne mogu da se vrate na svoja ognjista. To su roditelji koji su ostali bez dece i deca koja su ostala bez roditelja. Tu su i stradalnici koji su ostali i bez dece i bez roditelja. Svako od njih je dao svoj doprinos i ucinio koliko je mogao da se vise ne prikriva istina o stradanju i tragediji naseg naroda.

U opstini Bratunac, pored mnogih svedoka, zahvalnost za licno angazovanje zelimo iskazati Luki Bogdanovicu, dr Veljku Macesicu, Milisavu Ilicu, Zlatanu Celanovicu, Maksimu Maksimovicu, porodici Nenada i Mirjane Zivkovic i njihovom sinu Milanu, Dragani Zivanovic, Momiru Nikolicu, pok. Mitru Savicu, komandi brigade, Stanici javne bezbednosti, Domu zdravlja, Opstinskom odboru Crvenog krsta i redakciji lista "Nasa rec".

U Skelanima, Danetu Katanicu.

U Srebrenici, Miodragu Jokicu i Milovanu Perinu.

U Milicima - Radetu Bjelanovicu, Cedi Brajkovicu, Zoranu Durmicu, Goranu Kaldesicu, Stanici javne bezbednosti, komandi brigade, Opstinskom odboru Crvenog krsta i Stabu civilne zastite.

Za proveru verodostojnosti saopstenih podataka i dokumentacione gradjeposebno smo zahvalni Jovanu Nikolicu iz Bratunca, Tomislavu Slavkicu iz Milica, Danetu Katanicu iz Skelana i Miodragu Jokicu iz Srebrenice.

Veoma znacajnu i nesebicnu pomoc, posebno u prikupljanju i obradipodataka, pruzili su direktor Informativnog centara Komesarijata zaizbeglice Republike Srbije dr Momcilo Mitrovic i strucni saradnik Dragana Vasovic. Pored njih, aktivan u svim poslovima na prikupljanju i obradi dokumenata bio je i ostao Bosko Ivanisevic. Od pocetka znacajnu pomocpruzao je g. Vlada Tasic, savetnik Komisije za ratne zlocine i zlocine genocida.

Da bi istine koje su saopstene o stradanju srpskog naroda u ovom delu Istočne Bosne postale poznate i van granica nase zemlje, veoma su zasluzni gospodja Mirijam Flesman, Pariz; majka Marija, doskorasnja igumanija manastira Gradac; gospodja Nora Belov, London; Prof. dr Dragan Nedeljkovic, Beograd; Prof. dr Darko Tanaskovic, Beograd; gospodja Ljubica Rot, Salt Lake City (SAD) i Alicija Chwals, Winston - Salem (SAD).

Svima njima dugujem duboku zahvalnost.

OSVRT NA PRETHODNE ZLOCINE

Zivot srpskog naroda u Bosni i Hercegovini je stalna borba za fizicki i duhovni opstanak na vlastitim prostorima.

Da bi fizicki opstao, morao je izdrzati i podneti brojna osvajanja mnogih tudjina koji su dolazili sa svih strana sveta. Ni jedan osvajac nikada nije bio prijateljski naklonjen srpskom narodu, naprotiv. Sa ostalim narodima ovog istog podneblja, osvajaci su drugacije postupali. Stalno su ih svojatali, ili bar, sa manje ili vise uspeha, pokusavali da ih svojataju. Tako su nastajale i razne koalicije u kojima za Srbe nikada nije bilo mesta, ili nakoje ni sami nisu pristajali.

Ni srpska drzava od svog nastanka u novom dobu nikada nije bila u stanju da zastiti Srbe izvan vlastitih granica. Ako je ponekada i bilo neke pomoci, ona je davana tajno i uvek je bila dosta skromna u odnosu na potrebe. Medjutim, o oruzanoj zastiti istog naroda, ma koliko bio izlozen progonu i istrebljenju, retko kada je bilo u knezevini ili kraljevini Srbiji i pomena. Vise su u kriznim situacijama - bunama i ratovima - cinili dobrovoljci, pojedinci, nego sama drzava. To se vremenom pretvorilo u nacionalnu tradiciju. Nekada su dolazili iz Srbije u Bosnu, a jos cesce iz Bosne u Srbiju. Pocetkom Prvog svetskog rata u Bratunac i Srebrenicu

sudosli dobrovoljci Zlatiborskog odreda pod komandom majora Koste Todorovica, koji je tu i poginuo 17. septembra 1914. godine. U toku istog rata hiljade Srba dobrovoljaca samo sa ovog područja branilo je Srbiju i ucestvovalo u svim njenim stradanjima i ratnim pohodima od Cera do Kajmakcalana. Godine 1921. u Srebrenici je osnovan i Sreski odbor Saveza dobrovoljaca kojih je tada jos bilo oko sesto prezivelih. Od tog broja njih trinaest su bili dobrovoljci jos u srpsko-turskom ratu 1876/78, neuporedivo vise u balkanskim ratovima, a najvise u ratu 1914-1918. godine. Oni su bolje od drzave, ciji su bili podanici, demonstrirali jedinstvo srpske nacije i srpskih interesa na ovim prostorima. Ali, ne samo oni.

To sto nije mogla drzava, uspevala je Srpska pravoslavna crkva. Iako i sama ukljestena izmedju dve mocne i militantne religije, katolicke i islamske, pravoslavna crkva je sacuvala duhovni život i identitet srpskog naroda, a time i njegovu nacionalnu svest.

Nepobitna je istorijska cinjenica da nijedan deo srpskog naroda nije toliko dugo proveo pod raznim okupacijama koliko su proveli Srbi koji zive u Bosni i Hercegovini. A svaka od njih, pocevsi od onih srednjevekovnih turskih, preko austrougarske sa kraja proslog i pocetka ovog veka, do Paveliceve monstruozne drzave, donosila je samo fizicki i duhovni genocid. Mozda bas usled toga, srpski narod na ovim prostorima je, iako sve manje brojan, postajao sve vise otporan, jak i nesavladiv u svojoj borbi za opstanak. Istina, cena tih borbi bila je veoma visoka, skoro katastrofalna ali ne toliko da srpski narod nestane sa tih prostora. Samo u ovom veku je prepolavljen, ali nije nestao. Visoka cena je bila ulog za konacan opstanak.

Samo u dva poslednja rata, onom iz 1914. a potom onom iz 1941. (oba svetska), Srbi u Bosni i Hercegovini imali su tolike zrtve civilnog stanovništva koliko srazmerno svojoj velicini nije imao nijedan narod Evrope u istom razdoblju.

PRVI SVETSKI RAT

Posto svih prethodnih decenija austrougarske okupacije i vladavine Srbi nisu pristajali da budu tudjinske sluge i njeni verni podanici, cim je poceo prvi svetski rat 1914. godine proglašeni su, kolektivno, za veleizdajnike. Odmah potom, sirom tog (svojevremeno), aneksijom okupiranog područja, poceli su sudske procese. Pred sudije, uglavnom Nemce, Madjare i Hrvate, izvodjenisu svi znacajniji i vidjeniji ljudi srpske nacionalnosti: imucniji domaćini, svestenici, intelektualci, omladina, trgovci... Svi su, po tim zakonima, bili krivi. U Bosni i Hercegovini nije bilo veceg grada u kojem nije bilo sudjenja Srbima - veleizdajnicima.

Iz ovih krajeva, bolje reci iz tadasnjeg srebrenickog sreza, na veleizdajnickim procesima osudjeno je oko dvadeset Srba. (Prema svedocenju Djordja Beatovica u njegovoj knjizi Bratunac i okolina u mojim secanjima (Udruženje dobrovoljaca oslobođilackih ratova Srbije 1912-1920, Beograd 1981) stradali su: Pavle i Todor Beatovic i Radomir Blazic iz Bratunca, Pajo Vasic iz Boljevica, Gajo Davidovic iz Poloma, Vaso, Jovan i Jakov Eric iz Kravice, Jovan Kaldesic i Jakov Mladjenovic-Milojevic iz Drinjace, Matija Miladinovic, Prodan i Milan Petkovic iz Zelinje, Radovan Nedeljkovic iz Dubravice, Pero Milosevic iz Srebrenice, Drago Urosevic iz Visocnika i Nedeljko i Stanoje Zaric iz Slapasnice.) Sve su to bili ugledni ljudi svog kraja. Dvojica od njih su pravoslavni svestenici. Sudbina jednog od tih svestenika, potonjeg prototjera Milana Petkovića, u dobroj meri je i simbolicna za Srbe i pravoslavne ljude Bosne. On je prvi svetski rat proveo na robiji, ali je i preuzeo taj rat. Naredni nije. U drugom svetskom ratu je takodje uhapsen i odveden u Dahu, to gubiliste za progname narode

Evo, a život je okončao u gasnoj komori. U oba rata njegova jedina krivica je bila što je Srbin, pravoslavni svestenik. I egzekutori i njihovi pomagaci u obaslučaju su bili isti: Austrijanci, odnosno Nemci a još i lokalne sluge - susedni muslimani.

Oni Srbi koji nisu bili obuhvaćeni tim navodnim sudjenjima sa vec unapred poznatom presudom, koja je uvek glasila smrt ili robija a nikada oslobadjanje od optuzbe, podvrgnuti su drugim metodama unistavanja i progona. Zlocine nad podanicima srpskog naroda austrougarska država nije ni smatrala zločinima. Izgledalo je sasvim normalno opljacketi imovinu, zapaliti kuću, prognati ili ubiti čoveka, pod uslovom da je Srbin. Za takvo ponasanje prema ostalim narodima se odgovaralo.

U srebrenickom srežu obeseno je nekoliko desetina Srba, a vise odsto je streljano (medju njima sedam zena i tri deteta). (Prva žrtva je bio Gligor Andrić iz Obadi, koji je obesan u samom gradu. U Tuzli su obeseni Gospava Beatović iz Bratunca, Cvjetko Vučadinović iz Osredka, Jakov Drmanjić iz Babuljice, Cvjetin Filipović i Krsto Bojić iz Obadi, Luka Ilić iz Vranješevica i Mitar Ilić iz Tegara.)

Nacini kojima je sproveden genocid nad srpskim narodom dopunjeni su, ili prosireni, progonima ne samo muškaraca, već i kompletnih porodica. Deportacija je izuzetno Austrougarske. Turska je u svoje vreme unistavala sve pred sobom, usled cega su ljudi bezazljeni i napustali svoje kuće i svoja naselja, ali nije organizovano iseljavala. Obe države su i prekrstavale, odnosno trazile napustanje pravoslavne vere.

Pod austrougarskom je proterano, iseljeno ili pobeglo od tiranije nekoliko hiljada srpskih porodica. Neposredni izvršioci proterivanja, pored vlasti i njenih organa, bili su i lokalni muslimani obično svrstani u neke, navodno vojne, formacije kao što su Zeleni kadar, Suckori, ali mogli suto da rade i kao civili. Malo se tadašnjih prognanika po zavrsetku rata vratio. U to vreme predstavnici vlasti u Srebrenici, onaj popularniji i svima poznati, bili su Dr Sandrk (Hrvat, kotarski predstojnik) i Avdo Sulejmanović (musliman, staresina zatvora, ranije sumar).

Najsuroviji oblik deportacije bilo je proterivanje u logore. Za Srbe iz Bosne po zlu su bili cuveni Arad, Saponjek i Nezider... Samo u Aradu, u koji je prvi transport otpremljen avgusta 1914., život je izgubilo oko 200 lica srpske nacionalnosti. Pored odraslih muškaraca, civila, u Aradu su stradali deca, zene, starci, a i cele porodice. (Ovde ne mogu da ne pomenem i svog dedu Toso Ivanisevića, trgovca iz Gracanice ispod Ozrenau Bosni. I on je bio proteran u Arad. Za to vreme kuća, trgovine i magaze su opljackete. Umro je u vozu pri povratku kući kada se rat završio i logor bio oslobođen i raspusten. Baba Staka je ostala sa petoro maloletne dece: dve kćerke i tri sina i bez igde icega. U narednom ratu i oni su slično prošli. Dva sina, Savo i Milos, su poginula, porodice izbegle ili proterane u Srbiju, a imovina i kuće opljackete i razorenje. Milos Ivanisević je poginuo u sukobu sa Franceticevima ustasama u selu Bjelovac kod Bratunca februara 1942. i grob mu nikada nije pronadjen. Savo Ivanisević je poginuo krajem 1941. u sukobu sa Nemcima u nekom selu između Smedereva i Pozarevca, a ni za njega se ne zna gde je sahranjen. U životu su ostali sin Stanko i dve kćerke, Kristina-Cica i moja majka Milena. Sada, u ovom ratu, unuci Tose i Stake Ivanisević, koje je život ostavio sa one strane Drine i Save, prolaze kroz ista iskusenja i nesreće kao i njihovi ocevi i preci.)

Poseban, iako u odnosu na stradanje ljudi manje značajan oblik tiranije su pljacke, otimanje i unistavanje imovine. Sve vreme rata to je bila uobičajena pojava. Srbi nisu imali prava na život, a kamoli na imovinu. To se posebno odnosilo na bogatije ljudi - vlasnike preduzeća, bankare, hotelijere, fabrikante, trgovce, kafedzije i zanatlije. Ostalo je svedocenje (navedeni rad Đordja Beatovića) da su u Srebrenici opljackete dve radnje Martijana Vučadinovića;

ducani Jovana Ilica, Koje Urosevica, Gruje Vidakovica, Laze Lazarevica; radnje i kuce Vase Krsmanovica i Cvijetina Jovanovica; kuce Marije Tomic, Mihajla Stjepanovica i Alekse Jovanovica; opancarska radnja Milosa Tomica; radnja Gase Jovanovica. Prilikom tih nasrtaja na imovinu, mnoge kuce i radnje su spaljene i razorene, a vlasnici pobijeni.

Posle svih tih progona i ratnih stradanja u tadasnjem srebrenickom srežu (na teritorijama koje danas obuhvataju opštine Srebrenica, Bratunac i Skelane), srpska populacija je smanjena za oko 50 odsto od ukupnog broja stanovnika.

Sledeci rat doneo je novi egzodus, patnje i stradanja.

DRUGI SVETSKI RAT

Za to su se pobrinuli gotovo isti okupatori i njihovi, takodje isti, saradnici. Srebrenicki srez, kao i ostali srezovi Bosne i Hercegovine, za vreme drugog svetskog rata pripao je Hitlerovoj kvislinskoj tvorevini Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, na celu sa kvislingom i monstruoznim vodjom te drzave Antonom Pavelicem. Ta drzava je, po svim verodostojnjim svedocenjima, bila grobnica srpskog naroda, ali i Jevreja i Cigana. Koliko je Srba progutao samo logor Jasenovac, niti se zna niti ce se ikada saznati. A to je manji deo ukupnih zrtava i ukupnog srpskog stradanja. Srpske grobnice, one znane a jos vise neznanе, razasute su svuda po Bosni i Hercegovini. Stratista su bila i vlastite kuce, mesne crkve, kompletne sela i područja, kraske jame, reke - posebno Drina, Dunav i Sava, domaci i strani logori: Ausvic, Dahau, Majdanek... Spisak Srba stradalih u ratu 1941-1945. vise nije moguce saciniti. Ono sto su radili Jevreji za svoje zrtve, mi Srbi nikada necemo biti u stanju da uradimo. Istina, pamtimo ponesto konkretno i pojedinacno, zrtve iz vlastite porodice, ali ne i zrtve celog naroda, bez obzira gde je u prostorima bivse Jugoslavije ziveo i zivi.

Nije moguce napraviti ni spisak zrtava u srebrenickom srežu. Procene se krecu u rasponu izmedju 3000 i 6000 lica. Izvesna svedocanstva o tim stradanjima su spomenici u iskljucivo srpskim, ali ne i mesovitim selima i crkvenim portama. Takva obelezja do ovog poslednjeg nasrtaja na srpski narod, koji su muslimani otvoreno zapoceli proleća 1992. godine, mogla su se naci u vise srpskih sela. Ali ta svedocanstva nisu dovoljna. U njima je samo deo istine o ukupnom stradanju u tim surovim vremenima i godinama.

U nedostatku nasih verodostojnjih istoriografskih publikacija, sadovoljno pouzdanim, egzaktnim pokazateljima i svedocenjima o stradanju srpskog naroda u srebrenickom srežu, mozda ce biti bar dovoljno ilustrativno iako ne i dovoljno ubedljivo i pregledno, da se oslonimo na ono sto je neprijatelj zabelezio i sto je ostalo u njegovim dokumentima koja se danas nalaze u nasim rukama. Rec je, znaci, o arhivskoj gradji koja se ovom prilikom, sticajem okolnosti, prvi put publikuje, a odnosi se na podrucje koje je predmet naseg interesovanja i kazivanja. Medjutim, ni ti dokumenti, kao stoje nagovesteno, ne otkrivaju ni pribliznu istinu o celini stradanja. Te stare hartije mogu danas samo da ilustruju stanje kakvo je bilo u te cetiri godine, daju podatke o nekim konkretnim slucajevima i donekle odslikaju atmosferu koja je u to vreme vladala na podrucju sreza.

Najstariji dokument iz vremena Paveliceve NDH koji govori o Srebrenici potice od 29. januara 1942. godine, a odnosi sena 18. avgust 1941. (kada je Srebrenica prvi put bila oslobođena od ustasa) i na period do kraja te godine. To je pismo (neka vrsta izvestaja) kotarskog predstojnika iz Srebrenice Velikom zupanu Velike zupe Vrhbosna u Sarajevu (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. 54-1, k. 181, arh. NDH). U tom dokumentu doslovice pise: "...Srebrenicu su osvojili 18. kolovoza 1941. i otisli dalje prema Zvorniku (do Drinjace).

Izmedju hrvatskih vlasti i cetnika tog dana, trajala je borba od sest sati ujutru do podne istog dana. Zrtava je bilo i sa jedne i sa druge strane, oko dvadeset vojnika i cetnika. Cim su unisili cetnici u Srebrenicu, pozvali su potpisano i ostale sefove nadlestava, oduzeli im kljuceve od kancelarija i kasa, pokupili pare (oko 600000 din.) i postavili svoje organe u kotaru i općini. Hrvatske činovnike i ostale službenike odstranili su, nisu ih nikada nista pitali niti sta trazili od njih. Činovnike i službenike nisu tukli, niti je koji poginuo. Jedino logornika Djozica Muhameda, zvanog logornika kotara srebrenickog uhapsili su i lezao je u zatvoru oko 20 dana, te su ga pustili... (naznacijao autor). ...Srebrenica imala je oko 40000 stanovnika, polovica je muslimana, a polovica pravoslavnih. Zidovskih kuća ima samo jedna i nekoliko činovnika katolika. Kada su cetnici unisili u Srebrenicu (tj. kolovoza 18. 1941) bilo ih je oko 400, koji nisu bili svi naoružani, nego neki su bili sa sjekirama i toljagama..."

Ovaj dokument je bio dostavljen potpredsedniku Vlade NDH Dzaferbegu Kulenovicu i ministru unutrasnjih poslova Andriji Artukovicu.

A pomenuti ustaski glavesina, vodja i logornik ustasa u Srebrenici, Djozic Muhamed (koji je jedva oko dvadeset dana bio u zatvoru i koga su zivog i zdravog Srbi pustili na slobodu) suprotno navedenom izvestaju, ovako opisuje te dane.

"18. kolovoza 1941. godine cetnici-komunisti (neko precrtao reč "komunisti", napomena autora) zauzeli su Srebrenicu, prilikom ulaska cetnika u Srebrenicu bilo ih je oko 3000, sa oružjem bilo ih je oko 1000. Vodja cetnika bio je Jezdimir Dangić, major bivse jugoslovenske zandarmerije. Prilikom odbrane Srebrenice poginuo je satnik Nikola Grubasek, a ranjen je porucnik čije ime ne znam, a od vojnika poginulo je 7, a ostali su napustili borbu jer nisu imali dovoljno municije. Ja sam kao ustasa i ujedno vrsilac dužnosti logornika, borio sam se sa nekoliko ustasa i milicije nije nam poslo za rukom borbu zadrzati... Po ulazu cetnika u grad, dosta građana koji su bili naoružani, prikrili su oružje, da ne bi palo u ruke cetnika..." Zatim navodi da je za komandanta Srebrenice postavljen učitelj Tosić, rezervni porucnik, i da je odmah pocela pljacka muslimanskih radnji. Potom slede itvrđnje: "... U pojedinim selima oko Srebrenice silovali su zenski zivalj, narocito djevojke. Kada su cetnici zauzeli Srebrenicu ubili su oko 10 muslimana... Muslimanima prilikom pada Srebrenice i za vreme bavljenja cetnika u Srebrenici poubijano je i odvedeno u sume, baceno u jamama sigurno oko 1000 ljudi, a vjerovatno i više." (Arhiv VII 46/6-6, k. 145 NDH.)

Tako u svojoj izjavi pise ustaski glavesina. A da su oslobođenci Srebrenice ubijali muslimane zar o tome ne bi izvestio i kotarski predstojnik u citiranom izvestaju i zar bi Djozic Muhamed bio postavljen? Kao vodju ustasa, logicna je pretpostavka, srpski ustanici bi - da su hteli da ubijaju civilne, a pogotovo zarobljene i uhvaccene sluge okupatora - prvo ubili ustaskog logornika i vodju, a tek potom ostale. U tom slučaju ne bi bilo ni ovog falsifikata o stvarnim dogadjajima koji su se odigrali u Srebrenici prilikom njenog prvog oslobođenja od okupatorskih i kvislinskih trupa 8. avgusta 1941. godine, ili samo nepuna cetiri meseca posto su Nemci okupirali Jugoslaviju.

O odnosu muslimana Srebrenice prema okupatorskoj vlasti, Pavelicevoj državi i ustasama, najbolje možda svedoci dokument Ministarstva unutrasnjih poslova Nezavisne Države Hrvatske koji je potpisao "Za ministra - Državni tajnik Dr Nikolic" (Arhiv VII 56/7, k. 93, NDH), u kome sedaje sledeći zakljucak:

"Narod toga kotara (srebrenickog sreza, napomena autora) izricito traži, da se tamo posalje oružana sila koja će ga moci obraniti od cetnika, a jer je taj narod goloruk i od sebe dao hrvatskoj državi mnogo. Sve sto je sposobno za oružje vec je pod oružjem ili kao ustasa, ili kao domobran, ili je kao pripadnik SS-postrojbe (naznacijao autor), tako da se iz preostatka

toga pucanstva ne moze uspjesno organizirati legija, koja bi bila u stanju suprostaviti se odmjetnicima."

Kratko receno, svi muslimani Srebrenice su vec aktivni Pavelicevi bojovnici. To sto se kaze da je "taj narod goloruk" i sto se "iz preostatka pucanstva ne moze uspjesno organizirati legija", odnosi se samo na decu, zene i starce, jer svi vojno sposobni muskarci vec su bili u kvislinskim formacijama NDH i aktivno se borili protiv srpskog stanovnistva, odnosno "cetnika", kako su Srbe nazivali i nazivaju. Ovakvom dokumentu i jasnoj zaključnoj oceni zaista nije potreban komentar. Sve sto se dogadjalo i dogodilo logicna je posledica cinjenice da su svi muslimani (Hrvati cine jedva jedan promil stanovnistva) bili ustase, domobrani ili pripadnici SS formacija. Time su se, ne samo u ovom kraju vec i u celoj Bosni i Hercegovini, muslimani ponosili i bas zbog tolike privrzenosti dobili su epitet "cvijeca drzave Hrvatske". O tome svedoci i ocena Zapovjednistva Tuzlanske brigade (verovatno je u pitanju neka domobranska jedinica) od 19.6.1943. "tajno" podneta Zapovednistvu II domobranskog zabora Brod. U njoj se, pored ostalog, na pocetku pretposlednjeg pasusa navodi sledece: " U Tuzli ima 30 ustasa iz Srebrenice koji su posli u SS Diviziju..."

A ta "Nezavisna Drzava Hrvatska" je diktirala vrlo jasan odnos prema Srbima koji se svodio na tri jedino moguca resenja: ili ih likvidirati, ili proterati, ili pokrstiti na katolicanstvo.

Citirajuci naredni dokument koji je podneo "Redarstveni upravitelj Velikezupe Usora i Soli, Josip Verhaz" (Arhiv VII 32/6-3, k. 215, NDH) uocava se da je stanje u Srebrenici sredinom oktobra bilo dobro, ali nije bilo moguce izvrsiti odredbe visih vlasti po kojima pravoslavce treba uputiti u logore ili najkracim putem u Srbiju. To je bilo neizvodljivo iz vise razloga, izuzev da to urade ustase. Medjutim, u izvestaju se navode i opasnosti od takvog pokusaja. "...Ali u tom slucaju prema izjavi bivseg upravitelja kotara Savica vrlo je verovatno, da bi oni (ustase, nap. autora) takve osobe poubijali umjesto da ih prebace preko granice, sto bi imalo vrlo nezgodno djelovanje na nas svijet, takodje i na nase susjede (misli se na Srbe iz Srbije sa kojima se granice samo uskim pojasmom reke Drine), a jos vise kod nasih neprijatelja."

Strah da se ne razbesni neprijatelj i usled toga krene u osvetu, kao da je bio najznacajniji faktor. Ipak, naredba visih vlasti je nedvosmislena: podrucje srebrenickog kotara se mora ocistiti od Srba. Ali, strah i neodlucnost lokalnih vlasti i izvrsilaca kao da je u to vreme bar trenutno odlozila egzodus i likvidaciju srpskog stanovnistva, a time i naredbu visih vlasti.

A kako je bilo tim Srbima u NDH koji nisu proterani, moze da se vidi iz sledech, takodje njihovih dokumenata. U izvestaju Glavnem stozeru oruzanih snaga, koji je podnelo Zapovjednistvo III domobranskog zabora, nalazimo sledece primere:

Zapovjednistvo 5. oruznicke pukovnije 30.1.1943. obavestava da su "Dne 13.siječnja 1943. naoruzani vojnicar Paljo Jusuf i Ismet Dzihic... upali u sel Mandici, te jedan od ove dvojice napao Kristinu zenu Alekse Pajica 36 godina starog seljaka iz mjesta istog, poceo ju je tuci trazeci da mu preda kantu petroleja i vojnicku pusku... Aleksa Pajic koji se momentalno nije nalazio u kuci vrativsi se nasao je po ustasi isprebijanu zenu. Cim je ustasa vojnicar primjetio Pajica napao je na njega kundakom puske, poceo ga tuci... Ustasa ga je odvukao do plasta sijena, turio mu u usta cijev od puske u namjeri da ga ubije, zadavsi mu bodom (bajonetom, nap.autora), u oblasti grudnog kosa osam uboda... Pajic je na to, i ako puki siromah uputio zenu u selo koja je uzajmila 5000 kuna i predala ih ustasi..."

... Istog dana imenovani vojnicar Paljo Jusuf i Ismet Dzihic u selu Mandici napali su na kucu Mare Pajic 60 godina stare...

... Isti dne uputili su se u obliznji zaselak Sesmerovici uhitili seljaka Rajka Jonica 36 godina starog vezali ga remenom trazeci od jega... da zivot otkupi za 10000 kuna."

Samo dvojica "vojnicara" muslimana, Pavelicevih vojnika, u toku istog dana slobodno maltretiraju, prebijaju, pljackaju i muce stanovnike srpskog sela i zaselaka Mandici koji su, kao i ostali Srbi, uvek bili prepusteni na milost i nemilost svakom muslimanu ili Hrvatu koji naidje na njihovo selo.

Zapovednistvo iste 5. pukovnije (koja je izvesno vreme zaposela i drzala ovopodruce) izvestava 3.2.1943. godine: "... Ustasa vojnicar Takmaz Feim i Oruc Sulejman... Usli naoružani u selo Zonik (3,5 km. sjever zapadno od Srebrenice) i poveli sa sobom seljaka Nedju Jovanovica starog 58 godina da im pokaze put za Bratunac. Dosavsi do Dubovika... prislonili su Nedju Jovanovica uz jedan hrast, a zatim ga iz pusaka ubili..."

Primera zlostavljanja i pojedinacnih ubistava Srba ima toliko da se ne mogu ni nabrojati, pogotovo kada svoja secanja iznose zrtve... Medjutim, o tome dovoljno svedoce i dokumenti samih neprijatelja.

Od dokumenata kojima raspolažemo, posebnu paznju privlaci tajni dokument o prilikama u zupi koji je Velika zupa Usora i Soli 5.8.1943. godine poslala Ministarstvu unutrasnjih poslova (kabinetu ministra). (Arhiv VII 39/6-2,k. 76, NDH). Pored opisa dogadjaja u vremenu od 10. do 14.6.1943, tu se iznose i aktivnosti ustasa u Vlasenici i Srebrenici, a posebno akcije jedinice ustaskog nadporucnika Josipa Kurelca. Navodi se da su partizani 11. juna iste godine uspeli da zauzmu Srebrenicu, a potom su je nakon tri dana, znaci 14.6.1943, ustase ponovo osvojile. Pri tom povratku u Srebrenicu, jedinica ustaskog nadporucnika Josipa Kurelca"...Odmah u prvom nastupu od pocela je klanje mirnog pravoslavnog pucanstva, te je poubijano oko 150-200 osoba (naznacio autor), sto djece, zena i muskaraca pravoslavnog vjerozakona, a medju poubijenim bilo je i muslimana.

Tako su od muslimana ubijeni predstojnik kotarskog suda Muhamed Aganovic sa svoje troje nejake djece i zenom, Dzemal Pliska r.b.b. cinovnik i bolnicar Sajto Sejfetic ".

Predstojnik kotarskog suda, njegovih troje dece i zena ubijeni su zato sto je njegova zena (Vera) bila Srpskinja.

Tom prilikom pobijena je i porodica jedinog Jevrejina u Srebrenici, Siona Saina, koga je sa ostalim clanovima porodice sekirom iskasapio Mijo Mijacevic, ustaski casnik.

Pravoslavno "pucanstvo" je tih godina kao dezurna zrtva uvek bilo na raspolaganju svakom ubici, pa i ustaskom nadporucniku Josipu Kurelcu koji je, sticajem okolnosti, ubio i nekoliko muslimana zato sto je u borbama oko Srebrenice poginuo i njegov brat, a to ga je "jako razalostilo." U tom zlocinackom pohodu na srpsko stanovnistvo poubijani su ne samo svi preostali Srbi u Srebrenici, vec i vecina stanovnistva u okolnim srpskim selima. U samoj Srebrenici je posle tog pohoda ostalo svega oko desetak zivih Srba. Time je ovaj gradic etnicki bio uglavnom ociscen, cime je izvrsena zapovest visih vlasti Nezavisne Drzave Hrvatske. U Zalazu su ubijeni svi zateceni (96 mestana, od kojih 40 dece), u Brezanima oko 20 lica. I tako redom, slede sela sa velikim, ali nepoznatim brojem stradalih: Gostilj, Banjevici, Zedansko, zaselak Vitlovci... U stvari, nema srpskog sela u koje su ustase usle, a da nisu poubijale sve koje su zatekli.

A nema sela u koje nisu i po nekoliko puta dolazili u toku te cetiri ratne godine.

Nacin ubijanja nije biran. Bilo je vazno ubiti. U izvestaju o ekshumaciji samo jedne vece grobnice u Srebrenici, utvrđeno je da je ubijeno 78 osoba, od kojih 50 puscanim metkom, 16 ubodom noza, 6 iskasapljeno sekirom i 6 ostalim hladnim oruzjem. (Nebojsa Vasic, Cuti se o Srebrenici, Pogledi, Kragujevac, br. 62, 1990. str. 18-19.)

Ovde je nuzno postaviti i pitanje otkuda na spomeniku zrtvama fasistickog terora u Srebrenici brojka od samo 145 stradalih mestana (od kojih 36-oro dece ispod sedam godina), kad je samo u jednom naletu ustasa juna 1943. (prema svedocenju samih zločinaca), ubijeno izmedju 150-200 lica. Gde su zrtve prethodnih i potonjih zločina? Navedena brojka, ili podatak, na spomeniku u Srebrenici, samo je jedan u nizu brojnih falsifikata kojima se prikrivala istina o stradanju srpskog naroda u Bosni i Hercegovini tokom drugog svetskog rata. Dalja istrazivanja o stradanju Srbace, siguran sam, pokazati da je samo u Srebrenici prikriveno bar nekoliko stotina ubijenih vise nego sto su tadasnje vlasti zvanicno iskazale i zabelezile na spomeniku u Srebrenici.

Vec smo naglasili da navedeni dokumenti ni priblizno ne iskazuju ukupna stradanja srpskog naroda na ovom području. Tu nismo nasli nikakav trag o masovnom pokolju na obali Drine, u selima Bjelovac i Fakovici (aprila 1942. godine), kada je pred nastupom velikih ustaskih formacija, koje su se kretale od Sarajeva i Tuzle, odnosno njihovih "kaznenih ekspedicija" koje nisu bile retke, bezao srpski narod iz romanijskih, vlasenickih, srebrenickih i bratunackih sela, pokušavajući da predje Drinu i spas nadje u Srbiji. Paveliceve legije su tu ogromnu masu naroda (racuna se da je bilo oko 10000 lica) stigle na obalama reke i poubijale. Svedoci tog masovnog i stravincnog zločina je mali broj onih koji su uspeli da se camcima prebace u Srbiju. Drina je svima ostalima bila poslednje utociste i grobница. (Istina, nekih dokumenata koja se odnose na ovo područje, sada nema u arhivu. Mozda su slučajno nestala, a možda i namerno sklonjena u vreme kada smo pravili laznu sliku o bratstvu i jedinstvu zrtava i ubica?)

Kakva su to vremena bila i sta se sve dogadjalo na ovom području, može da posvedoci i Malapartijev roman "Kaput", u kome se pominje kosara puna srpskih ociju koje su "vjerne ustase" poslale iz Drinjace svom pogлавniku Anti Pavelicu.

O stradanju govore i spomenici u nekim srpskim selima: Banjevici (146 zrtava), Zalazje (96), Jezestica (136), Bratunac i Fakovici (oba spomenika bez broja zrtava). Pa ipak, uvecini sela nema ni traga o zločinima, iako su neka od tih sela bila gotovo sravnjena sa zemljom i podneta velike ljudske zrtve: Brezani, Bjelovac, Blazijevici, Medja, Zedanjsko, itd. Nemoguce je zaobici poznatu sudbinu sela Zedanjsko. U tome selu su od davnina zajedno ziveli Srbi i muslimani, znaci, vekovima nisu jedni drugima smetali i opstali su svedo drugog svetskog rata. Međutim, tada su svi Srbi poubijani, a jedini muškarac koji je preživeo bio je u to vreme ratni zarobljenik u Nemackoj, znaci van sela i dohvata ubica. Imanja tih zrtava, njihovu zemlju, pasnjake, sume i oranice, decenijama su nezakonito koristili oni koji su dali svoj doprinos zločinu. Pregledom gruntnovih knjiga, vidi se da je zemlja sela Zedanjsko vlasništvo mnogih srpskih porodica, ali tih porodica odavno nema medju živima. Pokolj u Skelanima, izvrsen maja meseca 1942. godine, kao da je takodje prepusten zaboravu. A tada je ubijeno četrdeset lica. Jos veca grupa mestana i seljaka iz okolnih sela pobijena je u nekoj Vrtaci-Sibljaku. O tome svedoci Pero Djukanovic, jedan od istaknutih ljudi, ustanickih komandanata i vojvoda iz tog kraja, u svom neobjavljenom rukopisu Ustanak na Drini. Ovaj casni covek i rodoljub pominje i sledeće zrtve srpskog naroda: U selima Brana, Banjevici i Lijesanj, koja su popaljena i razorenata, aprila 1942. godine ubijeno je na najsvirepiji nacin preko stotinu lica. Tada su spaljena i sela Ocenovici, Popovici i Mandici. Leta iste godine, u Kazanima i Viogoru, naseljima Srebrenice, ubijeno je vise desetina Srba. U pokolju koji je izvrsio navedeni nadporucnik J. Kurelc, juna 1943. stradalo je 307 ljudi, najvise iz sela Obadi (a ne

150-200 kako navode ustaske vlasti). Prvi pokolj u Jezestici izvršen je na Spasovdan, a potonji na Malu Gospoinu 1942. godine. U ovom selu je ubijeno 164 mestana. U narednom pokolju, koji je izvršen na području Kravice, 3. jula 1944, stradalo je 111 lica, a u podrumu kuce Save i Tome Vasica u selu Andjici, zapaljeno je 46 zivih ljudi, pre svega nejaci. Tom prilikom popaljena su i sela Donji i Gornji Bacici, Andjici, Solakovici, Popovici, Mandici i ostala srpska sela i zaseoci Kravice. (Tim pogromima rukovodili su hrvatski ustaski casnici Franjo Sudara i Anto Caratan.)

U II svetskom ratu na području sadašnje opštine Bratunac bilo je 1210 srpskih žrtava, a od tog broja u Kravici i okolnim selima 600. Na istom području zabeleženo je 21 stratiste, od čega njih 18 nikada nije ni obeleženo.

O proterivanju u Jasenovacki logor gotovo da nema ni traga, izuzev svedocenja Pere Djukanovica. Međutim, ni on ne pominje broj ljudi koji su oterani u tu grobnicu srpskog naroda.

Svih godina drugog svetskog rata srebrenicki rezervat je bio etnički cist od Srba i pripadao je jedino muslimanima.

STRADANJE MILICA

Sela ove opštine, kao i sami Milici, u ratu 1941 - 1945. pretrpela su mnoge napade, pljacke i razaranja od strane ustaskih bandi i pri svemu tome - ono sto je najteže i nenadoknadivo - imali su velike ljudske žrtve. Međutim, koliko je mestana srpske nacionalnosti u tom razdoblju stradalo tesko je preciznije iskazati. I u slučaju Milica, raspoloziva dokumentacija je uglavnom dosta oskudna i nepotpuna. U stvari, gde god je i kad god je reč o zločinima nad srpskim narodom, susrecemo se uvek sa istim problemima. O svemu tome se malo pisalo, a mnogo prečekivalo. Tako je bilo ne samo posle 1945. godine, već i posle prvog svetskog rata, kada je stvorena Jugoslavija (valjda zbog mira i potrebitne sluge u toj zajednickoj državi). Bez obzira na sve razloge, ostaje gorka istina da ratna stradanja srpskog naroda, posebno civila, stalno predstavljaju tabu temu. Cak i za opštine - kao što je Milici - koje prevashodno nastanjuju pripadnici srpske nacionalnosti. To svojevrsno ogresenje prema ranijim žrtvama i pacencima, kao da tek u ovim ratnim vremenima unosi nemir u savest zivih. Ali, ratna vremena, a pogotovo nove žrtve, ne pruzaju priliku da se rekonstruise prošlost i traga za sudbinom stradalih predaka. Zato i mi, ovom prilikom, nastojimo da pre svega samo podsetimo, makar fragmentarno, na prethodna stradanja i žrtve, ali ne da damo i konacan bilans nesreca koje su zadesile srpski narod Milica u prošlom ratu.

Ustaski teror je bio nemilosrdan prema svemu što je srpsko, a posebno prema srpskim naseljima, jer tu su se unistavali ne samo ljudi, već i njihova materijalna i duhovna dobra, bez bojazni da će stradati ili pretrpeti stetu neko ko nije Srbin. To su osetila sva sela ovog kraja, a pogotovo Milici, Zalukovik, Derventa, Glusci, Krajinovici, Popovici, Trnovo... Ustase su u tim pohodima ubijale sve što se kreće, pa i više od toga: starce i bolesne u posteljama, decu u kolevkama.

Podjednako su stradali nepismeni i polupismeni ljudi kao i oni skolovani i obrazovani, siromasi kao i bogati, zene kao i muskarci, deca kao i odrasli, s oruzjem kao i bez oruzja, bolesnici kao i zdravi... Pa ipak, prvo su pocinjali od vidjenijih, znaci od mogućih predvodnika u otporu i pobuni.

Nepoznat broj vidjenijih ljudi (pominje se njih oko osamdeset) masakriran je 1941. pri ustolicenju nove vlasti blizu Vlasenice, u potoku Dragosavac, i tu su ostali nesahranjeni... Njih su iz noci u noc, tajno, da ostali narod ne sazna, dovodili u potok, mucili i ubijali.

Krajem jula i pocetkom avgusta iste godine, uhvaceno je novih pedeset lica sa područja sreza Vlasenica, a najvise njih je bilo iz milicke opštine (preko 40) i sela Derventa (20). I njihova sudbina je bila ista kao i njihovih prethodnika.

(Sudbina uhapsenih Srba u Vlasenici bila je nepoznata sve dok ljudi iz okolnih sela nisu primetili da njihovi psi, pa i svinje, raznose i glodju delove ljudskih tela. Prateći trag životinja otkrivena je jama poznata kao Rasica Gaj u kojoj su nadjena tela zrtava koja su vec u veliko bila u raspadanju. Svedocenje o tome, pored tvrdnji samih mestana, nalazimo i u jednoj izjavi o smrti svestenika Dusana Bobara koju je zabeležio svestenik Branko 1. septembra 1943. godine u Beogradu i koju dajemo u odeljku Kazivanja prezivelih iz drugog svetskog rata.)

Posle ovih, može se reci cak i pojedinacnih zlocina, pri uspostavljanju fasisticke diktatorske vlasti Nezavisne Drzave Hrvatske, usledili su masovni pogromi i satiranje kompletnih, ne samo sela, vec i celih područja nastanjenih srpskim življem. Imovina je pljackana, spaljivana i razarana, mestani ubijani ili odvodjeni u logore, retko proterivani preko Drine u Srbiju, a silovane zene su dozivljavale sudbinu ostalih zrtava.

U svim tim zlodelima, pored dobrog dela lokalnog muslimanskog stanovništva koje se svrstavalo u razne vojne formacije Paveliceve drzave (a posebnose angazovalo u pljacki i unistavanju srpskih sela), najvise su se isticali takozvana Franceticeva ustaska Crna legija, esesovska 13. divizija, ustaski "castnici" Musan Mutevelic, bojnik Begic, Franjo Sudar, bojnik Nerdeli, Anto Caratan, Pacak, Berisa Velic, Omer Mustafic, Ismet Masic, Avdan Hasic i drugi, manje - vise znani.

Rezultati genocida nad srpskim narodom postali su ocigledni tek posle Drugog svetskog rata i obnavljanja Jugoslavije.

PRIPREME

Izlaskom nacionalisticke proislamske Stranke demokratske akcije na izbole 1990. godine i osvajanjem znatnog broja odbornickih i poslanickih mesta u skupstinama opština i Republike, pocela je prikrivena, ali za ovdasne ljude dosta prepoznatljiva borba za islamizaciju gotovo svega. To je u dobroj meri ostvarivano kroz postojeće, legalne institucije vlasti, zahvaljujući dominaciji muslimana u skupstinama opština. Do te skoro totalne dominacije je doslo zato sto su se odmah nakon izbora odbornicima i poslanicima SDA pridruzili i oni muslimani koji su izabrani na listama raznih levih partija i stranaka jugoslovenske orijentacije. Stalnim nadglasavanjem u tim telima blokiran je rad svih opštinskih skupstina, osuđeceno donosenje odluka koje nisu u skladu sa konцепцијom programa SDA, a uporedo sa tim smenjivani su Srbi sa svih znacajnijih funkcija u organima vlasti, privredi, javnim sluzbama (zdravstvenim ustanovama, školama, kulturnim institucijama, komunalnim delatnostima, itd.), a pogotovo u organima milicije i vojske. Takva politika naterala je srpsku stranu da formira svoje, paralelne organe vlasti na onim teritorijama na kojima srpski narod cini vecinsko stanovništvo. Tako je decembra 1991. godine i marta 1992. nastala u srebreničkoj opštini nova opština Skelani, a u vlaseničkoj - opština Milici, cime je za srpsku stranu u dobroj meri deblokiran rad organa vlasti i osuđecena diktatura Stranke demokratske akcije nad prostorima kojima zive Srbi.

U novonastaloj situaciji, muslimanska strana je sve manje prikrivala svoje stvarne namere i sve vise pribegavala nasilnim akcijama na terenu. Poznati slučajevi su: sprecavanje vojnih organa da preuzmu vojnu dokumentaciju i evidenciju od opštinskih administracija, sprecavanje i izbegavanje odlaska muslimanske mladeži na odsluzenje vojnog roka, kradja naoružanja i opreme iz opštinskih magacina opštinarodne odbrane i magacina rezervnog sastava milicije, za posedanje sluzbi javne bezbednosti stanica milicije, marsevi i mitinzi verskim obeležjima i znamenjima po ulicama i trgovima, zloupotreba kulturnih i sportskih priredbi, usurpacija sredstava masmedija: radija, televizije, stampe, i njihovo podvrgavanje politici Stranke demokratske akcije.

Uporedo s tim javnim nastupima i aktivnostima odvijale su se opsezne prikrivene pripreme za prisilno osvajanje ukupnog prostora Bosne, znaci i onih teritorija koje su se nalazile u nadležnosti legalnih srpskih vlasti. Takvo ponasanje i politiku muslimanske strane prema Srbima, u dobroj meri je olaksavala i omogucavala veoma bliska saradnja i koalicija s Hrvatima koji su svesrdno podrzavali sve sto je bilo upereno protiv srpskih interesa. Ta podudarnost programa i ciljeva ove dve strane dovela je trecu, ugrozenu stranu do izolacije i prisilila da traga za resenjima koja obezbedjuju politički opstanak i drzavotvornost u vlastitoj drzavi i zemlji. Promene i kretanja na opštem planu dobijali su svoj konkretan oblik ipak na terenu, pre svega u opština. To se dogodilo i u opština Milici, Bratunac, Srebrenica i Skelani, koje se nalaze u veoma osetljivom području ovog dela istočne Bosne.

Kako je to izgledalo, dovoljno je, a možda i najbolje saopštiti kroz dokumenta koja su nastala u vreme neposredno pred oruzane sukobe i pocetak rata.

Sluteci stvarnu opasnost, Srbi su nastojali da održe kakvu takvu ravnopravnost u organima vlasti i preduzecima u kojima su radili zajedno s muslimanima. Opštinski odbor Srpske demokratske stranke Srebrenice uputio je, 28.9.1991. godine, dopis vladu Bosne i Hercegovine, Ministarstvu unutrasnjih poslova (ministru Delimustaficu i zameniku ministra Zepiniku), kao i opštinskim organima vlasti, u kojem ih obaveštava o teskocama u saradnji koje proistisu usled:

"... Raspodele kadrova; namernog preglašavanja u Skupštini opštine; otpustanja radnika srpske nacionalnosti iz svih struktura; nepostovanja odluka sudskih organa; postavljanja za rukovodioce samo muslimana; dodele placeva i nezakonite gradnje; suspendovanja svih odbornickih pitanja koja supostavljali odbornici Srpske demokratske stranke..."

U istom dopisu se konstatuje da političko-bezbednosna situacija nije takva da je potrebno podizati toliki rezervni sastav milicije (i to samo muslimane) i da je sastav Stranke demokratske akcije takav da u njemu preovladaju ekstremisti koji su bili na skolovanju u Kumrovcu. Usled toga, navedeni Odbor SDS upozorava:

"Odmah cemo kod svih srpskih sela strogo postaviti straze i necemo dozvoliti da nasa sela cuvaju straze muslimanske nacionalnosti. Pitamo se od koga svaku noc i dan oni cuvaju srpski narod."

Nekoliko meseci kasnije (17.2.1992.) isti organ Srpske demokratske stranke Srebrenice upućuje novo pismo na iste adrese, ali i Tuzlanskom korpusu JNA i Glavnom odboru SDS u Sarajevo, u kome ih obaveštava i skreće pažnju na stanje urudniku "Boksit" i mesnoj zajednici Podravanje, odnosno opotrebi osnivanja novog preuzeća.

"Ovo iz razloga što Srbi i muslimani u rudniku "Boksit" u Srebrenici ne mogu vise zajedno da rade, posto rukovodstvo rudnika koje je u cjelini muslimansko sprovodi politiku

nacionalne majorizacije, stiti kriminal i prisilno zapostavlja ekonomski razvoj i zaposljavanje stanovnistva Mjesne zajednice Podravanja. Radi se o smisljenom pritisku da se Srbi isele iz Podravanja, a da se na tom području nasele muslimani, odnosno da se oni bogate i ekonomski jacaju na ustrb bogatstva na srpskoj zemlji...

... Muslimanski ekstremisti, predvodjeni predsednikom Izvrsnog odbora SO Srebrenica, direktorom rudnika i nacelnikom SJB Srebrenice, ne zele nikakav sporazum niti dogovor, vec polaze sa pozicija sile. Prijete nasilnim rjesavanjem ovog problema osokoljeni cinjenicom da su se dobro naoruzali, spremili za rat i da drže apsolutno svu vlast. Cak su ukrali i top pa imaju i artiljeriju."

Nakon mesec dana oglasava se i mesna zajednica Podravanje koja muslimanskoj strani, odnosno rukovodstvu DP "Rudnik boksita" iz Srebrenice, iznosi niz prigovora. Osnovu tih prigovora cine dokazi o ugrozenim ekonomskim interesima ove mesne zajednice koju naseljava srpsko stanovnistvo. Pored ostalog, u pismu sezahtega "Da DP 'Rudnik boksita' izbalansira nacionalnu strukturu zaposlenih tako da odgovara nacionalnom sastavu stanovnistva područja na kome obavlja djelatnost, jer su u firmi prilikom formiranja bili 80 posto radnici srpske nacionalnosti, a sada ih ima jedva 20 posto."

U vreme kada je MZ Podravanje protestovala zbog ekonomске zloupotrebe rudnika, a Srbi vec vise od godinu dana nastojali da obezbede kakvu- takvu pravnu i drustvenu ravnopravnost u ovim opština, znaci dok su se oni, posle se videlo, zavaravali mirnodopskim poslovima i problemima, na drugoj strani uveliko je bilo u toku naoruzavanje njihovih komisija - muslimana. Razradjivani su planovi o blokadi srpskih sela i okolnih drumova. Ratna masinerija se zahuktavala i sirila prostorima Podrinja. Pri svim organizacijama SDA u opština i mesnim zajednicama vec su postojali i funkcionalni ilegalni "krizni stabovi" ciji je jedini posao bio priprema i organizacija oruzanih aktivnosti na teritorijama koje su kontrolisali. U Vlasenici, znatno pretih stabova, formirana je takozvana Patriotska liga, ilegalna muslimanska organizacija njihovih vidjenijih ljudi. Za to vreme, u oruzanim jedinicama Hrvatskog vijeca obrane i Zbora narodne garde obucavani su muslimanski bojovnici. Obuka buducih mudzahedina vršena je i na teritorijama opština Bratunac i Srebrenica, a instruktori, medju kojima i milicioner Naser Oric, stizali su po zadatku iz Sarajeva. O tim aktivnostima i pripremama postoje brojni dokumenti i ne malo svedoka. Navescemo nekoliko.

U poverljivom izvestaju Sluzbe državne sigurnosti u Tuzli o protivustavnom delovanju na njihovom području, koji je podnet 9. septembra 1991. godine, daju se i sledeće informacije: "...Dana 26.avgusta 1991. godine, od strane dva lica muslimanske nacionalnosti, obavesteni smo da se Sinanovic Mevludin, autoprevoznik iz Bratunca, bavi nelegalnom nabavkom i distribucijom oruzja na području opštine Bratunac i Srebrenica (Prema kazivanju izvora do sada je na području ove dvije opštine prodato oko 1000 pistolja duge i kratke devetke). Sinanovic je, pored navedenog, u vise navrata zajedno sa jednim brojem svojih istomisljenika zamaskiran cetnickim obilježjima obilazio muslimanska sela na ovom području kod cijih mjestana je izazivao uznemirenje, a nedavno je u kafani 'Sarajka' u Bratuncu sa jednom grupom lica pretukao Djurkovic Djordja, vozaca u OP 'Vihor' u Bratuncu iz razloga, kako je sam izjavio, sto je 'Srbinazatekao u kafani'. Ovaj slučaj je Djurkovic zajedno sa Dzafic Sefketom, takodje vozacem u istom preduzeću, prijavio SJB Bratunac, te do sada nisu preduzete mjere u vezi sa tim." (Centar SS Tuzla, sektor SDS, broj 948, datum: 4.9.1991.)

U jednom pismu upicenom "licno podsekretaru i pomocniku Dautbasic Asimu" (Ministrastvo unutrasnjih poslova Socijalisticke Republike Bosne i Hercegovine) iznosi se, pored ostalog, i sledeće: "Prema raspolozivim podacima Sluzbe dobijenim od vise izvora dosli smo do

saznanja da u Mjesnoj zajednici Potocari, opstina Srebrenica, postoji organizovana grupa lica muslimanske nacionalnosti koja naoružana poluautomatskim puskama u nocnim satima patrolira... Istovjetno uniformisani, sa beretkama na glavi, crnim kosuljama, vojnickim cizmama i pantalonama. Izvor je identifikovao dva clana patrole Hasanovic Fadila i Hamdiju, po zanimanju vozace, zaposlene u 'Srebrenica-transu'. Obavijestili su izvora da svako vece iz Potocara krecu troclane patrole... Navodno da je u Potocarima podjeljeno 150 poluautomatskih pusaka sa po 100 metaka, a lica koja su ih dobijala placala su ih po cijeni od 1000 DM. Pomenuto oruzje u Potocare nabavlja i rastura Barak Bekir, zaposlen kao sumski radnik u OP 'Drina' iz Srebrenice. Takodje nas izvor je obavijestio da je grupa iz Potocara planirala provaliti u magacine Fabrike akumulatora sa ciljem izuzimanja topa i uniformi rezervnog sastava i civilne zastite. Operativnim putem smo utvrdili da se u fabrici u magacinu nalazi i trocjevni protivavionski top kalibra 22 mm i 90 uniformi.

Ista grupa je, navodno, Abdurahmanovic Bakira, poslovodju knjizare 'Svjetlost' iz Srebrenice, osudila na smrt zbog stalnog kontakta sa milicionarom Gavric Milisavom iz SJB Srebrenice i sumnje da je 'MUP-ov spijun'. Takodje su nasi izvori obavijestili da su medju grupom lica koja su zavrsila obuku u MUP Republike Hrvatske i dva sina Bajre Mujica, vlasnika strugare u Srebrenici i Memuc Osman, sin Ibrahima, rodjen 1963. godine Ljeskoviku, opstina Srebrenica."

Informacije o pripremama muslimana za oruzane akcije stizale su tadasnjim vlastima skoro sa svih strana, ali to su zvanicne vlasti stalno prikrivale i time omogucavale da se te prethodne radnje neometano odvijaju. I vise od toga, mnogi od njih su i sami bili organizatori ili ucesnici ilegalnih poslova usmerenih okupaciji ovih teritorija i proterivanju Srba, bez obzira na sredstva koja ce pri tome primeniti. Tako u citiranom izvestaju nailazimo i na sledece informacije:

"Nedozvoljenom nabavkom i distribucijom oruzja bave se i Muratovic Nezir, nacelnik i Kodzic Senad, zamjenik komandira SJB Bratunac, koji, istovremeno, u nocnim casovima vrse obuku u rukovanju oruzjem pojedinih lica muslimanske nacionalnosti. Obavjesteni smo da i Hadziavdic Sead, vlasnik SUR-a 'Rojal' u Drinjaci, opstina Zvornik, ilegalno prodaje oruzje licima muslimanske nacionalnosti.

... Rizvanovic Nurif (o njegovoj protivustavnoj djelatnosti smo ranije izvjestili) i dalje bavi distribucijom oruzja na području opstina Bratunac i Srebrenice, kao i da je nedavno isti na jednom skupu mjestana u Bratuncu izjavio da 'Treba klati srpsku djecu, ako se Srbima ne moze nista uciniti'.

Dana 29.8.1991. godine u mjestu Dubnicki most, opstina Vlasenica, nekoliko NN lica kamenjem je gadjalo autobuse kojima su majke vojnika JNA iz Sarajeva putovale za Beograd, pri cemu je na jednom autobusu ostecena sofersajbna. Zbog navedenog incidenta, jedan broj lica muslimanske nacionalnosti iz Konjevic Polja, opstina Vlasenica, zagovara revansizam prema licima srpske nacionalnosti iz Milica, takodje opstina Vlasenica." (Detasman SDS Zvornik, br. Dz-104 'SS', 7.9.1991. godine).

Verski sluzbenik, hodza, Munib, efendija, Ahmetovic iz Vlasenice, pred organima Ministarstva za unutrasnjeposlove Bosne i Hercegovine, u ovoj opstini daje izjavu 24.4.1992. da je jos od pocetka godine angazovan u nabavci oruzja koje je delio ili prodavao muslimanima iz sela sa područja prvenstveno vlasenicke i milicanske, ali i drugih opstina. U vreme davanja izjave pred sluzbenim licima muslimanske i srpske strane, njegova aktivnost je trajala oko cetiri meseca. U prvoj posiljci oruzje je dostavio muslimanima iz same Vlasenice i sela Stedra, Drum, Piskavica, Durici (kalasnjkove i puske M-48 sa po 100 metaka)... Narednu

kolicinu od dvanaest kalasnjkova podelili su rukovodioci Opstinskog odbora Stranke demokratske akcije u Vlasenici. Treca posiljka je stigla pocetkom marta i dostavljena je, manjim delom, u hodzino rodno selo Skugrice,a vecina u ostala muslimanska sela i grad Vlasenicu.

Nabavkom, preprodajom ili podelom oruzja, kao i pripremama za oruzane napadene Srbe, bavili su se svi koji su podrzavali politiku muslimanskog ekstremizma Alije Izetbegovica i njegovih suludih sledbenika. Tako je i Mustafa Ahmetovic, doseljenik iz Kladuse u selo Zaklopaca (op. Milici), zemljoradnik i predsednik SDA u istom selu, preprodao ili podelio mestanima znatan broj razlicitog naoruzanja (automatske puske, kalasnjkove, ruske dobosare, papovke, snajpere, i dr.). Isto su cinili i Saban Redzic i Esad Haskic iz Kamenice...

Koliko je takvih kanala i snabdevaca oruzjem bilo, nikada se, verovatno, nece saznati.

Kakvi su bili konkretni ciljevi svih tih aktivnosti, mozda ce dovoljno ubedljivo moci da posvedoce dogadjaji koji su se odigravali na ovom istom prostoru.

Krizni stab muslimanske Stranke demokratske akcije Bratunca donosi neku vrstu programa koji glasi "Zadaci za ubrzano sprovodjenje odbrane opštine Bratunac" u kojem se, pored nekih opštih stavova, daju sledeće direktive: "Maksimalno raditi na tome da ostvarimo svoju državnost; ne odazivati se na mobilizaciju i slanje mladića u JNA; sve strogo raditi u tajnosti i ne misliti da nas nece zadesiti ono sto je zadesilo Hrvatsku; razraditi pojacano osmatranje vojnih objekata i objekata koji su znacajni; ovde bi veliku ulogu mogli da odigraju nasi ljudi koji rade u miliciji, jer oni imaju pravo zaustaviti svakog sumnjivog, izvrsiti legitimisanje, pretres i oduzimanje pronadjenog oruzja, koje bi poslužilo za naoruzavanja naseg naroda; napraviti plan unistavanja ključnih objekata ili pak njihovog zauzimanja; detaljno razraditi blokadu cestovnih komunikacija; napraviti spisak muslimanskih izroda koje treba odmah likvidirati prije nego sto sve ovo pocne, jer oni bi nam mnogo otezali ostvarenje nashih planova..."

U istom dokumentu se kaze:

"...Svaka mjesna zajednica treba da uradi sledeće: - Napraviti spisak sposobnih za borbu, - formirati jedinice, - formirati komandire tih jedinica (odeljenja, vodova, ceta...) - uvidjeti koliko se ima naoruzanja i kojim sesredstvima ovog momenta raspolaze, - odrediti mjesta za uzbunu gdje se jedinica prikuplja i odakle kreće na izvršenje zadatka, - uspostaviti saradnju sa najblizom mjesnom zajednicom, - pratiti ponasanje srpskog stanovništva, - razraditi tablicu signala i nacin komandovanja jedinicama, - razraditi plan veza i raditi na njemu, - odrediti pravce izvlacenja za ugrozene mesne zajednice koje su okružene Srbima. Da bi se ovo ostvarilo samoinicijativa ne smije biti zastupljena, jer može doći do provale. Osnova za sve ovo jeste jedinstvo muslimanskog naroda."

Ne zna se ko je, kako, na osnovu kojih parametara i kada utvrdio da je bas Bratunac "... Geografski centar muslimana u Jugoslaviji. "Ali i to se dogodilo i proklamovano je uoci Bajrama 1992. godine i otvorenih oruzanih napada koji su pocinjali na ovim prostorima.

Proglas po kojem se Bratunac smatra centrom muslimanske teritorije, zavredjuje nesto vise paznje. To je, u isto vreme, valjda zato sto je rec o centru muslimana, bio poziv i za "dernek" (zbor ili skup) svih muslimana iz Bosne i Hercegovine, koji je trebalo da se odrzi u jednom od susednih sela (verovatno Glogova ili Voljavica) dan uoci Bajrama. U potpisu ovog proglosa i poziva na "dernek" je Muslimansko nacionalno vijeće.

To isto vijece, medjutim, ima i svoj Program koji je istovetan sa programima svih muslimanskih nacionalnih veca, pogotovo onim iz Sandzaka, kojima je, kao i ostalima u Jugoslaviji, sluzio za prepisivanje. Navescemo samo tri prva stava, koja su za konacnu spoznaju i najbitnija. Po njima je nuzno:

Stvoriti drzavu muslimana u granicama danasne Bosne i Hercegovine Formirati oruzane snage muslimana (MOS) Preuzeti punu vlast, odgovornost za suverenost maticne drzave muslimana...

Ovim prostorima istocne Bosne, a posebno Bratunca, namenjena je uloga sredista muslimanskog duhovnog i politickog zivota i tu je trebalo da bude i sediste navedenog muslimanskog Nacionalnog vijeca.

Time se jos nije zatvarao krug priprema za nasilno podrvgavanje ovih opstina programima i interesima jedino muslimanske strane.

I Hrvati su na ovaj isti prostor polagali neka svoja, takodje velika prava. Rec je ne samo o poznatom zahtevu i ambiciji - koju su gromoglasno najavljavali na svojim skupovima po Hrvatskoj i Bosni - da ce granice njihove drzave biti na Drini. To su pratili i konkretne aktivnosti vecine hrvatskih politickih stranaka, a pogotovo Hrvatske demokratske zajednice i Hrvatske stranke prava, putem vojne obuke mladica sa ove teritorije, njihovog vrbovanja i angazovanja za hrvatske oruzane jedinice, uclanjenjem muslimana u ove stranke i stvaranjem raznih odbora tih stranaka u selima i opstinskim centrima. U tim aktivnostima kao da su se hrvatske politicke stranke i partie medjusobno nadmetale u vreme kada su se borile za vlast u vlastitoj Republici, ali i za vlast u Bosni.

Dobar deo toga sto se dogadjalo nije ostalo nezapazeno sa srpske strane i predstavljalo je veliko psiholosko opterecenje za sve Srbe, bez obzira na njihovo prethodno politicko opredeljenje ili socijalni status. Mnogi su bili u nedoumici sta preduzeti i kako se suprotstaviti. Na neku pomoc sa strane malo se moglo racunati. Jugoslovenska drzava je bila u raspadu, vojska u rasulu i povlacenju, a srpski narod ponovo prepusten sebi, svojoj privatnoj, porodicnoj i lokalnoj inicijativi i snalazenu. Drzava koju su stvarali njihovi preci, pa i oni sami, ponovo se, vec po drugi put rusila i ostavljala ih na milost i nemilost tekucih zbivanja. I to opet kao krivce zastvaranje i propast te iste drzave.

U isto vreme, je mesecima u muslimanskom mesecniku "Vos", koji je izlazio u Sarajevu, u nastavcima objavljan popis Srba ratnih zločinaca iz prethodnog rata. Na desetine ljudi iz ovog kraja, bolje reci njihovih vec razgranatih porodica, prozivani su za zlocine koji nikada nisu ucinjeni niti je neko u toku prethodnih decenija tako nesto makar spomenuo. Ta vrsta psiholoskog pritiska, makar zasnovana na izmisljotinama, trebalo je samo da pojaca tenziju i osecaj krivice i odgovornosti kod Srba za stanje koje je projektovala suprotna strana. Strucni organ, ako se tako moze nazvati, koji je navodne ratne zlocince obnarodovao, jeste izvesni Forum za zastitu individualnih i tradicijskih ljudskih prava muslimana. Na celu te institucije, kao njen tvorac i idejni vodja, nasao se muslimanski komunista i marksista, odnosno poznati komunista-musliman, doktor nauka i profesor Univerziteta u Sarajevu, intelektualac univerzalnog tipa, samoljubivi lider i komunista i muslimana, Muhamed Filipovic. Medjutim, porodice ljudi koje je on preko svog Foruma prozivao kao ratne zlocince, njihova deca, unuci i praunuci, postajali su glineni golubovi koje je, kad dodje vreme, svaki lovac muslimanske vere mogao s pravom da odstreli. To se proculo, o tome se pricalo, iako je sam casopis "Vos" bio, koliko ekstreman toliko i periferan i, objektivno, gotovo beznacajan u publicistici i izdavackoj delatnosti. Ljudi nisu na to mislili, vec su mnogi Srbi, cije su porodice ili preci prozvani, pokusavali da dokazu svoju nevinost. Ne samo oni, i ostali su dokazivali kako

nikome nikada nista lose nisu ucinili, pogotovo ne svojim komsijama ili kolegama sa posla, zato sto su druge veroispovesti.

U medjuvremenu, krajem aprila i pocetkom maja, dok su Srbi dokazivali svoju nevinost, sva njihova sela, pogotovo ona manja, kao i srpski zaseoci u muslimanskim selima i mesnim zajednicama, pa i sami opstinski centri, nasli su se u blokadi. Mestani srpskih sela, kao i stanovnici srpske nacionalnosti u Bratuncu ili Srebrenici, postali su taoci svojih brojnijih i naoruzanih komsija, koji su nocu patrolirali ulicama i strazarili oko srpskih kuca. Skole vec uveliko nisu radile, jos odpre Bajrama. Poneke srpske porodice, istina malo njih, uglavnom one iz gradova sa decom predskolskog uzrasta, privremeno su se sklanjale kod rodjaka i prijatelja izvan Milica, Srebrenice, Skelana ili Bratunca. Ostali su i dalje obavljali svoje poslove, posecivali kafane, druzili se...

Svi oni su verovali da je rec o nekoj prolaznoj, iako neprijatnoj pojavi na kojoj ce se sve i okoncati. Jos je gajena iluzija da je to samo obicno politicko preterivanje i prividna pretinja bez nekih drugih namera sa muslimanske strane. Na tu vrstu arogancije Srbi su bili navikli i u dobroj meri vec oguglali i za vreme komunisticke vladavine, pa su se i sada tako ponasali.

I tu su pogresili, sto je veoma skupo placeno. Za samo nesto vise od godinu dana, izgubljeno je skoro hiljadu dragocenih zivota, od kojih nemali broj dece i mladih.

Druga strana imala je dovoljno vremena da se mirno pripremi do Bajrama 1992. i da krene sa realizacijom svog programa, skoro istovremeno, na podru cjucele Bosne i Hercegovine.

Srbima je tada jedino ostalo da se kolektivno isele i napuste svoje praiskonske prostore, sto nikada nije odgovaralo mentalitetu ovog naroda, ili da se suprotstave. A to je znacilo da se i sami prihvate oruzja i stanu u odbranu svojih sela i svojih kuca, sto su i ucinili.

ZLOCINI NAD SRBIMA 1992. I KASNIJE

Cilj terora koji se sada sprovodi nad Srbima isti je kao i u vreme prethodnih ratova. To je da se oni - konacno - proteraju iz ovih krajeva. Tom cilju podvrgnuti su nacin i taktika oruzanih pohoda na srpski narod i njegova naselja, a sve se svodi na totalno unistavanje svega na sta se naidje. Zato posle svakog pohoda na srpska sela od njih ostaje samo pustos: spaljene zgrade, opljackana i unistena imovina, razoren spomenici, groblja i crkve. Bojovnici Alije Izetbegovica nastoje da totalnim razaranjem svega sto zateknui na sta naidju u tim naseljima onemoguce svaki zivot, a time i povratak izgnanih mestana. Da bi to ostvarili muslimani su angazovali svoje ukupne ljudske i materijalne potencijale kojima su raspolagali. I sam odziv muslimanskog stanovnistva, dobrovoljan ili prinudan, iznenadjuje svojom masovnoscu i poslusnoscu. Tome su, bez sumnje, najvise doprinele prethodne pripreme koje su na razne nacine sprovele brojne muslimanske, legalne i ilegalne, religiozne i politische organizacije, prikrivena ili otvorena potpora koju imaju sa strane, pre svega, od vec otcepljenih bivsih jugoslovenskih republika, Slovenije i Hrvatske. Pri svemu tome ne sme se zanemariti ni interes nekih evropskih, kao ni islamskih zemalja, koji su time samo jos vise potencirali pretenzije muslimana i njihovo uverenje da imaju dovoljno jaku podrsku da krenu i savladaju svoje dojucerasnje komsije.

Svi do sada izvedeni napadi bili su po pravilu prethodno pripremljeni, sprovodjeni gotovo po planu i uz veliki broj dobro naoruzanih napadaca. Otuda su se, znaci ne slucajno, na udaru prvo nasli uglavnom bespomocni manji srpski zaseoci u mesovitim selima, potom sasvim

usamljena srpska sela u muslimanskom okruzenju i tek na kraju kompaktna srpska područja. Pa cak ni dani u koje ce biti izveden napad kao da nisu prepustani slučaju. Tesko je poverovati da su bez ikakvog razloga birani pravoslavni praznici i porodicne slave (djurdjevdan, Vidovdan, Petrovdan, Bozic...) ili dani intenzivnih poljoprivrednih aktivnosti, dok su mestani opusteni ili okupirani tekucim brigama i poslovima. To potvrđuju i sva potonja zbivanja.

Etnicko ciscenje srpskih teritorija u opština Bratunac, Milici, Srebrenica i Skelani muslimani su zapoceli napadom na male zaseoke Gniona u srebrenickoj opštini i Bljeceva (6. maja, na djurdjevdan) u bratunackoj i Metaljka (2. juna 1992) u opštini Milici. Potom su usledili napadi na ostala srpska sela (Rupovo Brdo, Loznica, Ratkovici, Brezani, Zagoni, Krnjici, Magasici, Jezestica, Podravanje, itd.). tom pohodu na srpska naselja muslimani su opustosili sve sto su zatekli i iz dana u dan sirili su svoju teritoriju. Srbi su se stalno povlascili i nakon samo sest meseci ove etnicke invazije u svom posedu su zadrzali svega desetak sela. Za to vreme muslimani su zaposeli preko trideset etnicki cisto srpskih sela i sve zaseoke u mesovitim selima i mesnim zajednicama (oko sedamdeset). Medutim, time jos nije dostignut vrhunac etnickog ciscenja ovih teritorija.

U januaru 1993. godine (na Bozic i narednih desetak dana) i poslednjavelika srpska područja, kao sto su Kravica i Skelani sa okolnim selima, postali su zrtve besomucnih napada, spaljivanja i unistavanja. Time je muslimanska agresija dostigla svoje maksimalne domete na ovim podrinjskim prostorima. U svom posedu su drzali gotovo sve izuzev malog pojasa pored Drine i sedista srpskih opština Milici, Skelani i Bratunac. Na taj etnicki egzodus niko u svetu nije reagovao, niko nije ni pokusao da pomogne i spase srpski narod od ociglednog progona i istrebljenja. Naprotiv, muslimani su dobijali podršku sa svih strana. Neciji suludi plan da se Srbi proteraju sa ovog dela Istočne Bosne izgledalo je da senalazi pred konacnim ostvarenjem.

U kontekstu ukupnih zbivanja, nuzno je nesto reci i o Srebrenici. Tim vise, jer je ubrzo taj gradic postao medijska vedeta bezmalo svih znacajnih svetskih listova i radio i televizijskih stanica. Srbi su se iselili iz Srebrenice 9.maja 1992. godine, masovno i skoro panicno. Sa sobom su poneli samo ono sto su na brzinu mogli da pokupe... U gradu je ostalo svega oko tridesetak lica koja nisu muslimani (Hrvata, Srba, Makedonaca, ljudi iz mesovitih brakova). Od tadaje Srebrenica cisto muslimansko mesto. Najveci broj mestana razbezao se po okolnim, najblizim srpskim selima, ali i u Bratunac, Skelane i preko Drine u Srbiju. Neposredan povod za to bilo je ubistvo Gorana Zekica, narodnog poslanika u tadasnjoj republickoj Skupstini Bosne i Hercegovine, sudsije i predsednika Srpske demokratske stranke u opštini. Njega su lokalni muslimani na prilazu Srebrenici, kod sela Zalazje, sacekali u zasedi i ubili 8. maja uvece. Tim podmuklim i za mnoge neocekivanim ubistvom, Srbima je stavljen na znanje cemu mogu da se nadaju i sta ih ceka. Tada se konacno videlo da su i sva prethodna ubistva, najcesce takodje iz zasede, u kojima je stradaloko dvadeset lica, bila ne puka slucajnost, u sta se verovalo i sto su vlasti dokazivale, vec deo unapred pripremljenog plana. Znaci da ni Gniona, za ciju se tragediju culo, ali se nisu znale pojedinosti, kao ni zaseda 7. maja u blizini muslimanskog sela Osmace, u kojoj je ubijeno sedam putnika srpske nacionalnosti, nisu posledice nekog neodgovornog ispada muslimanskih seljaka iz tih sela, vec pocetak oruzanog obracuna i likvidacije sto veceg broja Srba.

Kolektivni pocinoci ovih zlocina su muslimanske vojne ili paravojne jedinice, svejedno kako ih zvali, ali u svakom slučaju to su formacije koje sacinjavaju pretezno mestani okolnih muslimanskih sela, a u daleko manjem broju lica sa strane i placenici iz zemlje ili

inostranstva. Pred njima su pali svi pokusaji odbrane koju su nastojali da organizuju Srbi formirajuci vlastite, obicno malobrojne i slabo naoruzane, seoske straze.

STRADANJA SELA, ZASEDE I ZATVORI U SREBRENICI

Gotovo da nije moguce opisati sve napade, pljacke, paljevine i razaranja kojima su bila izlozena srpska sela. Rec je, kao sto se moglo videti, o preko sto naselja sa srpskim stanovnistvom. Smatramo da dovoljno ubedljiv dokaz o njihovoj svojevrsnoj epopeji moze da bude prikaz stradanja narednih nesto vise od dvadeset sela i zaselaka sa podrucja opstina ciju sudbinu u toku ovog rata pokusavamo da prikazemo. Ono sto se dogodilo njima u izvesnom smislu je karakteristicno i za sudbinu ostalih naselja. Ukoliko, ipak, postoji neka razlika, ona je uglavnom u imenima zrtava i napadaca, pocinilaca nedela, ali ne i u konacnom rezultatu njihovih pohoda. Taj rezultat su uvek pobijeni ljudi, opljackana imovina, spaljena i razorenna sela. Nista manje tragicne posledice imale su i gotovo bezbrojne zasede skrivane po busijama duz magistralnih i lokalnih puteva, u kojima je stradalno na stotine lica srpske nacionalnosti, ali i srebrenicki zatvori iz kojih mnogi uhapseni ili zarobljeni Srbi nisu izneli zivu glavu.

Sudbina mestana prvih srpskih naselja koja su muslimani napali - Gnjone, Bljeceve i Metaljke (zaklani, spaljeni, svirepo ubijeni ljudi, opljackana, razoren i spaljena naselja) nagovestila je sve ono sto ce se uskoro i ostalima dogoditi.

Uostalom, o tome treba da posvedoce cinjenice koje smo za ovih, vise od godinu dana uspeli da prikupimo.

Bljeceva (opstina Bratunac), selo sa ubedljivom muslimanskom vecinom u ukupnom stanovnistvu (muslimana 532, Srba 71). Napad na ovo mesto je i pocetak brojnih nasrtaja muslimanskih sovinista na kompaktna srpska naselja u bratunackoj opstini. Napad je izvrsen 6. maja 1992. godine. Stradali su Kosana (Novaka) Zekic, rođena 1928. godine, koju su napadaci zaklali u njenoj kuci; Milan (Milka) Zekic, umro od posledica ranjavanja i Gojko (Lazara) Jovanovic, starac, rođen 1917. godine, koji je takodje podlegao povredama zadobijenim prilikom napada. Taj deo Bljeceve je napusten od srpskog stanovnistva koje i danas zivi u izbeglistvu. Imovina je opljackana i razneta po okolnim muslimanskim selima, a kuce popaljene. Neposredni, kolektivni izvrsioci napada su muslimani iz okolnih muslimanskih sela i same Bljeceve, medju kojima su prepoznati: njihov predvodnik Ibrahimovic Hasib, ali i Dzelic Fuzo, Cosic Meho, Jasarevic Ismet, Memisevic Sacir i Muratovic Ibran, i dr.

Gnjona (opstina Srebrenica), zaselak pretezno srpskog sela Gostilj (113 Srba, 35 muslimana). Napad izведен takodje 6. maja 1992. godine. To je prvo spaljeno i do temelja razoren srpsko selo u srebrenickoj opstini. Napad su izvrsili muslimani iz susednog sela Potocari pod komandom Oric Nasera, vodje muslimanskih fundamentalista iz Srebrenice. Zrtve napada su Simic (Milivoja) Lazar, rođen 1936. iz Studenca, koji je bio gost na slavi kod prijatelja (djurdjevdan) i Milosevic (Rajka) Radojko, rođen 1928. iz Gnjone, bolesljiv i poluslep covek koji je tog dana slavio djurdjevdan. Milosevic Radojko je ziv zapaljen i izgoreo u svojoj kuci, a to su iz susednih suma posmatrali njegova supruga i izbegli mestani.

O tragediji ovog sela svedoce Slijepcevic Marko i Vukadinovic Miladin. Kao neposredni izvrsioci prepoznate su uglavnom komisije Korovic Rifat, Mujkanovic Ibro, Osmanovic Ibro, Mujkanovic Behadin, i dr.

Oparci (opstina Srebrenica), srpski zaselak sela Brezovice u kome muslimani cine vecinsko stanovnistvo (Srba 64, muslimana 462). Zaselak Oparci napadnut je 1. juna 1992. godine i tom prilikom ubijeno je sedem mestana srpske nacionalnosti: Ilic (Dragutina) Dragic, rodjen 1939. godine, braca Ratko (1942) i Ugljesa (1939) Ilic od oca Momcila; Petrovic (Cvijetina) Zivojin (1917), Petrovic (Drage) Milorad (1923) i Petrovic (Drage) Dikosava (1932) koja je zaklana. Popaljene su sve srpske kuce, a bilo ih je 22. Prepad na zaselak i zločine izvršili su: Salihovic Huso, Alic Abdulah, Begici Bekir i Sevdalija, Halilovic Hajrudin, Husic Velkaz, i dr. Svedok napada Petrovic Miloje.

Metaljka (opstina Milici-Vlasenica), srpsko naselje od 15 domaćinstava koje su muslimanske oruzane formacije iz Cerske napale 2. juna 1992. godine. U tom napadu nije bilo ljudskih žrtava, posto su se mestani iz predostrožnosti blagovremeno izvukli i sklonili u okolna srpska sela. Međutim, za vreme napada selo je potpuno uništeno, pokretna imovima opljačkana, a gradjevinski objekti spaljeni. Oskrnavljeni su i spomenici na srpskom pravoslavnom groblju. Napad na Metaljku izvršen je pod komandom Hodzic (Avde) Ferida (1959), Drum, Vlasenica, u to vreme komandanta oruzanih snaga Cerske Cerske; Aljukic (Bece) Besira (1960), Nedjiljista, Vlasenica, komandira Druge cete; a kao neposredni izvršioci prepoznati su Dedic (Ramiza) Ejub (1957), Skugrici, Vlasenica; Dedic (Hamdije) Nedzad (1961), Skugrici, Vlasenica; Dedic (Nezira) Nijaz (1972), Skugrici, Vlasenica; Dedic (Hamdije) Kemal (1969), Skugrici, Vlasenica; Dervisevic (Hamida) Hamdija (1952), Skugrici, Vlasenica; Dervisevic (Sabana) Samir (1972), Skugrici, Vlasenica; Huseinovic (Hasima) Husein (1963), Skugrici, Vlasenica; Hajdarevic (Mehmedalije) Mirsad (1974), Nedjiljista, Vlasenica; Selinovic (Dzemaila) Zaim (1968), Skugrici, Vlasenica; Selinovic (Dzemaila) Edo (1971), Skugrici, Vlasenica; Sulejmanovic (Alije) Dzemail (1961), Rovasi, Vlasenica; Sulejmanovic (Sabana) Alija (1960), Rovasi, Vlasenica; Sulejmanovic (Alije) Emin (1957), Rovasi, Vlasenica; Muscic (Huse) Munib (1954), Cerska, Vlasenica; Becirovic (Rasima) Mevludin (1971), Nedjiljista, Vlasenica; Becirovic (Habiba) Salih (ili Halil), rodjen 1964. Nedjiljista, Vlasenica; Bajric Asim; Bajric (Bajre) Semsudin (1967), Cerska, Vlasenica; Bajric Avdo; Velic (Camila) Cazim (1971), Cerska, Vlasenica; Kurjak (Muje) Asim (1975), Cerska, Vlasenica; Celebic (Muje) Hasib (1958), Cerska, Vlasenica i Celebic (Hameda) Hamdija (1962), Cerska, Vlasenica.

O napadu i unistavanju ovog sela svedoče ratni vojni zarobljenici Becirovic (Habiba) Halid, jedan od napadaca i Sulejmanovic (Sabana) Mirsad, zvani Skejo, rodjen 1967. u Skugricima, opstina Vlasenica.

Rupovo Brdo (opstina Milici), pretežno srpsko selo (125 stanovnika, od toga 116 srpske nacionalnosti, 8 muslimana i jedan jugosloven), udaljeno oko 20 km. od Milica, a sacinjavaju ga zaseoci: Zugici, Gligori i Milinkovici, sa ukupno 25 domaćinstava, napadnuto je od muslimanskih formacija 10. juna 1992. godine u ranim jutarnjim casovima. U vreme napada u selu se nalazilo civilno stanovnistvo. Napadaci na Rupovo Brdo su muslimani iz susednih sela: Zedanjsko (predvodio ih Zulfo Tursunovic), Djila (predvodio ih Ibrahim Ademovic - Cakura), Zutica (Mujo Bektic), Stedre (Becir Mekanic) i Kupusno (Fadil Turkovic). Tom prilikom ubijeno je pet lica srpske nacionalnosti: starica Koviljka Zugic (1922), Relja (Marinka) Milinkovic (1941), Radoje (Petra) Milinkovic (1952), bračni par Vojislav (Maksima) Milinkovic (1938) i njegova supruga Mirjana Milinkovic (1939). Posmrtni ostaci bračnog para Mirjane i Vojislava Milinkovica pronadjeni su ugrijeni u njihovoj kući. Prilikom napada teže su povredjeni starica Vukica Milinkovic i Milomir Zugic, a nestali su, najverovatnije uhvaceni i ubijeni, mestani Vlado (Mileta) Milinkovic (1948), otac i sin Komljen (Milosa) Zugic (1925) i Trivko (Komljena) Zugic (1954). Nestalim licima od tada se gubisvaki trag. Selo je opljačkano i spaljeno. Tom prilikom izgorelo je 25 kuća novije

gradnje, osnovna skola, radionica i upravna zgrada DP "Birac", Vlasenica. Pored navedenih vodja, od napadaca na selo prepoznati su: Hasan (Bege) Ademovic (1937) iz sela Djila, opstina Vlasenica; Nedzad (Hasana) Ademovic (1970), djile, Vlasenica; Sulejman (Sulje) Vejzovic (1969), Johovaca, Vlasenica; Dzemal (Omera) Jusupovic (1966), Nurici, Vlasenica; Zulfo (Mehmeda) Memisevic (1968), Besici, Vlasenica; Ifet (Emina) Malovic (1967), Djile, Vlasenica; Sifet (Emina) Malovic (1967), djile, Vlasenica; Azem (Mahmuta) Memisevic, zvani Faca, (1957), Besici, Vlasenica i Alaga (Mesana) Becirovic (1966), Pomol, Vlasenica.

O stradanju ovog sela svedoce preziveli mestani Milojka Milinkovic i Zugic Aleksije, kao i Budic Husein, koji je o tom napadu ovlastcenim organima dao informativnu izjavu.

Ratkovići (opstina Srebrenica), srpsko selo (338 stanovnika) napadnuto 21. juna 1992. godine i tom prilikom ubijeno vise mestana, od toga pet zena i tri starija muskarca izmedju 64 i 71 godine: Bogicevic (Vojislava) Obren (1932), Stanojevic (Vladislava) Stanoje (1949), Stanojevic (Rade) Desanka, koju su zapalili u njenoj kuci, Stanojevic (Todora) Nikola (1958), Stanojevic (Milorada) Radenko (1940), koga su zaklali, djuric (Luke) Vidosava (1930), Rankic (Obrada) Vidoje (1928), Rankic (Obrada) Milutin (1944), Rankic (Obrada) Ranko (1933), Maksimovic (Filipa) Vinka (1927), Maksimovic (Milorada) Dragomir (1949), Maksimovic (Milorada) Radomir (1942), koji je podlegao mucenju, Milanovic (Riste) Cvijeta (1925), Pavlovic (Milorada) Novka (1945), Prodanovic (Drage) Zora (1941), Prodanovic (Petra) Zivana (1966), Pavlovic (Jose) Milovan (1919) i Jakovljevic (Stojana) Milan (1920). Za napad, zlocine i pljacku okrivljuju se muslimanske porodice Pozdanovici, Medici, Podkorjenovice, Martici, Osmanovici, a od pojedinaca prepoznati su Mehmed Alic, Martic Behajia Zukic Osman, Osmanovic Andrija, Halilovic Resid, i dr.

Svedoci stradanja Ratkovica su Pavlovic Obren, Prodanovic Zarja, Stevic Dragina i Rankic Radovan.

Lozница (opstina Bratunac), pretezno srpsko selo (Srba 132, muslimana 22) koje je pretrpelo vise muslimanskih napada, pljacki i paljevina i imalo veliki broj zrtava. Najteze napade mestani su pretrpeli 28. juna i 14. decembra 1992. godine. U tim brojnim muslimanskim pohodima ovo selo je izgubilo skoro cetvrtinu od ukupnog broja srpskog stanovnistva. U ovom razdoblju zivot su izgubili: Vucetic (Petka) Nebojsa (1972), Milovanovic (Gavrila) Jovan (1930), Milovanovic (Radivoja) Srecko (1943), Damjanovic (Mitra) Miloje (1971), Filipovic (Milisava) djordjo (1949), Filipovic (Vladimira) Zivan (1954), Filipovic (Zivana) Verica (1975), Lukic (Milana) Radovan (1950), Nikolic (Nedeljka) Milenko (1963), Rancevic (Mice) Milorad (1960), Vucetic (Sretena) Svetozar (1957), Stojanovic Jelena (1952), Stanojevic (Zivojina) Jelena (1953), Jovanovic (Miladina) Drago (1962), Ilic (Vidoja) Milic (1972), Nikolic (Milovana) Todor (1951), Damnjanovic (Radivoja) Slavomir (1971), Damnjanovic (Svetozara) Nedeljko (1959), Filipovic (Dragoljuba) Dragan (1969), Filipovic (Milisava) Dragoljub (1942), Jovanovic (Petka) Milan (1948), Jovanovic (Petka) djoko (1956), Jovanovic (Veselina) Milos (1928), Knezevic (Vojislava) Zeljko (1966), Lukic (Cede) Kristina (1948), Milkovski Bojan (1938), Petrovic (Bozidara) Madjen (1958), Petrovic (Bogdana) Miodrag (1948), Todorovic (Krske) Boro (1949), Vucetic (Radovana) Milenko (1975) i Vucetic (Save) Radovan (1943).

U tim napadima, od strane prezivelih mestana prepoznati su: Ibric (Muje) Alija - Kurta, Salihovic (Avde) Besim, Salihovic (Avde) Hidan, Sinanovic (Rahmana) Resid, Zukic (Salih) Sadik, Begzadic (Alije) Hajrudin, Kamenica (Idriza) Ramiz, Kamenica (Idriza) Munib, Kiveric (Ibisa) Esma, Malagic (Hilme) Hajrudin, Salihovic (Edhema) Midhat, Salihovic (Avdo) Adil, Salihovic (Rame) Edhem, Salihovic (Edhema) Fikret, Sinanovic (Rahmana)

Muriz, Salihovic Rifet, Salihovic (Rame) Edhem, Zukic Mulija, Daubasic Rifet, Daubasic Hasan, Malagic Mirsad, Malagic Mujo, Sinanovic Senada, Omerovic Safet - Mis, i dr.

Svedoci napada i stradanja u ovom selu su Milovanovic Stanoje, Vucetic Vitomir, Filipovic Zvonko, Miladinovic Mileva, Simic Janja i Petrovic Stojan.

Brezani (opstina Srebrenica), uglavnom srpsko selo (Srba 271, muslimana 5), napadnuto je 30. juna 1992. godine i tom prilikom ubijeno 19 mestana srpske nacionalnosti: Petrovic (djole) Radovan (1923), Novkovic (Rade) Milos (1956), nadjen odsecene glave i tako sahranjen, Lazic Dostana (1919), Jovanovic (Cede) Obren (1927), Lazic (Pavla) Vidoje (1937), razapet na krst i spaljen, Lazic (Pavla) Kristina (1935), zapaljena u kuci, Dragicevic (Ilije) Milenko (1974), Josipovic (Milenka) Ljubomir (1977), Krstajic (Vlade) Milos (1937), Krstajic (Vlade) Pero (1935), Milosevic (Luke) Stanko (1900), Milosevic (Milovana) Vidoje (1974), Mitrovic (Dragise) Milivoje (1930), Mitrovic (Milivoja) Stanoje (1963), Rankic (Mike) Milisav (1947), zapaljen u kuci, Rankic (Milisava) Dragoslav (1974), zapaljen u kuci, Rankic (Milisava) Mirko (1972), takodje zapaljen u kuci, Stevanovic (Radisava) Milomir (1946), Stjepanovic (Stjepana) Dragan (1961).

Selo je zapaljeno i unisteno. Opljackana je i sva stoka, a samo krava je bilo preko 200. U napadu na Brezane ucestvovali su: Oric Naser, Tursunovic Zulfo, Meholic Hakija, Ustic Akif, Halilovic Huso, a pored njih zapazeni su i Halilovic Resad, Alic Kadir, Zukic Osman, Jatic Akif, Jahic Vehbija, ciji je otac i u prošlom ratu bio ustasa, i dr.

O napadu svedoce Marjanovic Milorad i Marjanovic Milisav.

Zagoni (opstina Bratunac), selo u kome Srbi cine vecinsko stanovnistvo (480 Srba, 103 muslimana), dozivelo je vise napada poput sela Loznica. Po stradanju mestana, posebno tragicne posledice su bile posle napada od 5. i 12. jula 1992. godine, kada je poginulo preko 20 stanovnika ovog sela: Milosevic (Milovana) Ljubica (1939), Milosevic (Jovana) Milos (1932), Milosevic (Ilije) Rada (1968), koju su masakrirali, Tanasijevic (Blagoja) Cedimir (1942), Gvozdenovic (Sretena) Rajko (1927), Gvozdenovic (Miladina) Dragoljub (1954), Gvozdenovic (Milorada) Blagoje (1944), Gvozdenovic (Radoja) Rada (1973), Dimitric (Milorada) Mileva (1912), Dimitric (Mitra) Marko (1974), Jasinski (Stevana) Matija (1940), Malovic (Ilije) Miodrag (1943), Mihajlovic (Jefte) Mihajlo (1951), Paunovic Dusanka (1954), Dimitric (Mirka) Milovan (1962), Jovanovic (Jakova) Miodrag (1952), Milosevic (Zivojina) Dusan (1963), Milosevic (Alekse) djordje (1934), Milosevic (Branka) Vidosav (1968), Milosevic (Milka) Dragisa (1963), Milosevic (Milka) Miodrag (1970).

U napadu na Zagone ucestvovali su mestani okolnih muslimanskih sela, a prepoznati su: Muratovic Muriz, Oric Meho, Muratovic Mujcin, Muratovic (Nurije) sin, zvani Spico, Tursunovic Zulfo, Babajic Ramo, Golic Ejub, Mandzic Ibrahim, Memisevic Sacir, Muratovic Zejneba i dr. Selo je opljackano i spaljeno.

Svedoci ovih dogadjaja su Gvozdenovic Tatmir, Gvozdenovic Miladin, Gvozdenovic Dragan, Krstic Goran, Malovic Dragoslava i Gvozdenovic Bozana svi iz ovog sela.

Krnjici (opstina Srebrenica), uglavnom srpsko selo (114 Srba, 11 muslimana) napadnuto i unisteno 5. jula 1992. godine. Tom prilikom ubijeno 16 mestana: Lazarevic (Spasoja) Boban (1965), Jovanovic (Nedeljka) Sredoje (1947), Jovanovic Miroslava, Dimitrijevic (Milosa) Dragutin (1961), Aksic (Novaka) Srpko (1972), Trimanovic (Petka) Rade (1958), Maksimovic (Mirka) Rados (1968), Maksimovic (Riste) Milenko, Milosevic (Ostoje) Milos (1961), Milosevic (Zorana) Nebojsa (1975), Micic Milja, Paraca Vaso (1912), zaklan,

Simic Ilija (1922), Simic (Milisava) Veljko (1953), Vladic (Petra) Vlajko (1934) i Vujic Soka, koja je nadjena probodena vilama.

Zalazje, zaselak u neposrednoj blizini Srebrenice. Prilikom napada 12. jula 1992. godine poginulo 39 lica: Lakic (Cvijetina) Svetozar (1951), Blagojic (Slobodana) Dusan (1946), Cvjetinovic (Dragomira) Radinka (1952), masakrirana, Cvjetinovic (Ranka) Ivan (1953), Dragicevic (Tadije) Svetislav (1949), Giljevic (Milorada) Zeljko (1970), Gligic (Desimira) Nedeljko (1948), Gligoric (Nikole) Ljubisav (1962), Gordic (Milosa) Alekса (1955), Ilic (Milana) Slobodan (1946), Ilic (Sretena) Milisav (1957), Jeremic (Ljubomira) Luka (1927), Jeremic (Milosa) Ratko (1969), Jeremic (Ratka) Marko (1965), Jeremic (Ratka) Radovan (1963), Lazarevic (Malise) Milovan (1946), Lazarevic (Stanka) Momir (1955), Pavlovic (Aleksandra) Branislav (1947), Petrovic (Jugoslava) Gojko (1963), Rakic (Borisava) Dragomir (1957), Rakic (Cvijetina) Svetozar (1951), Rakic (Ljubomira) Momcilo (1949), Rakic (Ljubomira) Miodrag (1959), Rakic (Momcila) Mile (1966), Simic (Gojka) Branko (1959), Simic (Gojka) Petko (1963), Stanojevic (Vojina) Miladin (1929), Todorovic (Radivoja) Miroljub (1961), Tomic (Bogoljuba) Radivoje (1950), Tubic (Rada) Miladin (1955), Vasiljevic (Radovana) Radisav (1963), Vasiljevic (Radovana) Radisav (1965), Vujadinovic (Zivojina) Bosko (1951), Vujadinovic (Zivojina) Vaso (1954), Vujadinovic (Bogdana) Nedeljko (1947), Vujadinovic (Milovana) Dragomir (1947), Vujadinovic (Slavoljuba) Milovan (1948), Vujadinovic (Vase) Dusan (1940).

Napad su izvrsile lokalne muslimanske jedinice formirane od mestana susednih sela pod komandom Oric Nasera. Od ostalih ucesnika prepoznati su Tursunovic Zulfo, Ustic Akif, Meholic Hakija, Besic Hajrudin, Begici: Azem, Nezir i Hajrudin, Mehmedovic Amir i dr.

Svedok je Vasic Velisav, jedan od prezivelih branilaca sela u napadu od 12. jula 1992.

Magasici (opstina Bratunac), selo sa relativno ujednacenim sastavom stanovnistva (Srba 353, muslimana 292). Srpski deo sela je vise puta napadan, a najtezi napadi izvedeni su 20. i 25. jula 1992. godine. Za to vreme u selu su ubijeni: Popovic (Zivorada) Stojan (1967), Cvjetinovic (Vojislava) Zivko (1950), Ilic (Dusana) Ljiljana (1975), Ilic (Marka) Zorka (1947), Ilic (Milorada) Milenija (1944), Ilic (Petra) Ljubinka (1952), Ilic (Radomira) Marjan (1963), Milanovic Ljubica, Popovic (Pere) Blagoje (1907), Popovic (Riste) Leposava (1919), Mirkovic (Zivorada) Ljubica (1942) i djuricic (Nikolije) Cvijetin.

Medju napadacima mestani su prepoznali Osmanovic Mehu, Osmanovic Sabana, Hasanovic Camila, Avdic Senahida, Babajic Ramu, Osmanovic Hajrudina, Osmanovic Nedziba, Smailovic Mehidina, i dr.

Svedoci ovih napada su Bozic Vinka, Ilic Radomir, Bozic Rosa, Bozic Milka.

Jekestica (opstina Bratunac), jedno od vecih cisto srpskih sela u ovom podrucju (502 stanovnika srpske nacionalnosti). Napad na selo je izvrsen 8. avgusta 1992. godine. Tom prilikom zapaljeno je 55 srpskih kuca i stradalo devet stanovnika: Bogicevic (Rade) Vojin (1929), Mladjenovic (Ljubomira) Andjelko (1965), sahranjen bez glave, posto su je napadaci odsekli i odneli, Mladjenovic (Ljubomira) Dragan (1960), Mladjenovic (Obrena) Savka (1931), Rankovic (Milosa) Sreten (1962), Rankovic (Vlade) Milan (1935), Stjepanovic (Nedeljka) Savka (1951), Stjepanovic (Obrada) Milosav (1919) i djuric (Savana) Srbo (1944). Veci deo sela je opljackan i spaljen. Drugi napad na isto selo, odnosno njegove preostale zaseoke, izvrsen je 7. januara (na Bozic) 1993. i tom prilikom stradali su: Jovanovic (Vujadina) Radomir (1959), djukanovic (Mike) Bosko (1928), djukanovic (Riste) Nevenka

(1946), djukanovic (Vlade) Ivan (1954) i djukanovic (Vlade) Krsto, Ostojoic Milan i Mitar, Milanovic Nedjo i sin Dragan.

Medju napadacima mestani su prepoznali Alispahic Envera, Alispahic Hamdiju, Ademovic Sadika, Kamenica Bektu, Kamenica Dzemaila, Kamenica Avdu, Kamenica Ramiza, Kamenica Muniba, Mehmedovic Kemala - Kemu, Zukic Husu, Zukic Mustafu, Mandzic Ibrahima, djukic Husu i dr.

O napadima na selo svedoce Stjepanovic Rade i Jovanovic Rajko.

Podravanje (opstina Milici, ranije Srebrenica), etnicki cisto srpsko selo (413 stanovnika) i jedno od najvecih sela u opstini. Posle vise provokativnih nasrtaja tokom leta, presudan napad muslimani su izvrsili 24. septembra 1992. godine i tom prilikom zivot su izgubila sledeca lica: Jovanovic (Miloja) Vojin (1922), Jovanovic (Miloja) Svetozar (1933), Lazarevic (Obrada) Rado (1917), Petrovic Mileva (1948), Petrovic (Marka) Milomir (1951), Mitrovic(Jove) Mihajlo (1932), Mitrovic Ruza (1927), Mitrovic (Marka) Drago (1925), Marinkovic (Andjelka) Radovan (1938), Marinkovic (Milosa) Milovan (1955), Marinkovic (Milosa) Rade (1961), Marinkovic Dikosava(1938), Marinkovic Milos (1935), Perendic (Milisava) Miladin (1924), Perendic (Savkana) Tomislav (1932), Perendic (Blagoja) Stanka (1935), Perendic (Bogdana) Spasenija (1932), Sarac (Cvijetina) Mitar(1963), Sarac (Veselina) Dusan (1964), Sarac Mirjana (1943), Sarac (Manojla) Milan (1929), Tomic (Marka) Gojko (1930), Tomic (Marka) Mihajlo (1941), Vasic (Milosa) Milijan (1951), Vesic Milisav, Nikolic Slavisa (1960), Nikolic Dragan (1960), Pavlovic Nebojsa (1971), Mudrinic Rade (1961), Mitic Borica (1947) i Bogdanovic djuradj.

Mnoge od ovih zrtava su ubijene na najsvirepiji nacin: spaljivanjem, secenjem stomaka, odsecanjem glave, udarcima tupim predmetima ili klanjem. Mnoge od zrtava pronadjene su bez delova tela. Slike masakriranih prenele su mnoge televizijske kompanije. Zaprepascena tim monstruoznim zlocinom javno se, posebnim saopstenjem, oglasila i Srpska pravoslavna crkva, a njegova svetost patrijarh Pavle, u prisustvu clanova Sinoda, odrzao je pomen nevino stradalim mucenicima. Pored pobijenih mestana poginulo je i nekoliko dobrovoljaca koji su pokusali da odbrane ovo selo. Posle napada Podravanje je opljackano, spaljeno i napusteno. Pored preko sedamdeset kuca, zapaljeni su i izgoreli osnovna skola, dom kulture, prodavnica, radionica i upravna zgrada povrsinskog kopa "Sumarnica", vozni park i mehanizacija rudnika.

U napadu i zlocinima mestani su kao neposredne ucesnike uspeli da prepoznaju: Hirkic (Mahmuta) Hasana, Kutezero, Srebrenica; Delic Sabana, Kutezero, Srebrenica; Memic Osmana; Ajsic Sabriju, Kutuzero, Srebrenica; Hasanovic (Mehmeda) Hameda, Bucje, Srebrenica; Ademovic Ibrahima zvanog Cakura, djile, Vlasenica; Hirkic Mahu, Kutuzero, Srebrenica; Ademovic (Adema) Osmana (1937), djile, Vlasenica; Ajsic Sabita, Kutuzero, Srebrenica; Delic Ramiza, Kutuzero, Srebrenica; Hirkic Aliju zvanog Kiljara, Kutuzero, Srebrenica; Delic Ibru, Kutuzero, Srebrenica; Palic (Sabana) Adema (1958), Kivaca, Han Pijesak; Mehmetovic (Mustafe) Kemala, "Kemu" (1962), Pale, Srebrenica; Begic Medu, Slapovica, Srebrenica; Osmana zvanog Cimonja, Ljeskovik,Srebrenica; "Dule" i "Beli", (ostali podaci nepoznati); Islama i njegovog brata iz Osmaca, Srebrenica, (ostali podaci nepoznati); nekog "Mandzu", Mandzica iz Potocara. Napad su organizovali i akcijom rukovodili Oric (Dzemala) Naser (1967), Potocari, Srebrenica i Tursunovic Zulfo, Suceska,Srebrenica.

Svedocenja o tragediji sela dali su: Draginja Tomic, Milojka Marinkovic, Veselin Sarac, Vojin Sarac i Miodrag Perendic.

Bracan, povrsinski kop rudnika boksita Milici, na regionalnom putu Milici - Srebrenica (25 km. od Milica). Privredni objekat od izuzetnog znacaja koji je od svog osnivanja imao svoje fizicko obezbedjenje. Napad na cuvare rudnika izvrsen je 24.septembra 1992. a ponovljen 3. decembra iste godine. U prvom napadu muslimanski napadaci i zlocinci su ubili i masakrirali sedam cuvara ovog privrednog objekta: Milivoja (Todora) Susica (1958), Slavka (Bozidara) Salipurovica (1971), Slavka (Mitra) Gordica (1958), Vidoja (Milorada) Salipurovica (1960), Zorana (Nedje) Lalovica (1961), Mijodraga (Mijata) Gligorovica (1956) i Rajka (Radojka) Pantica (1943).

Sve ove zrtve su ubijene na najsvirepiji nacin: gazenjem tenkom, klanjem, spaljivanjem, udarcima tupim predmetom i drugim sredstvima. Napad i unistavanje ovog privrednog objekta izvrsile su muslimanske oruzane jedinice sa područja opština Vlasenica, Milici i Srebrenica, pod rukovodstvom njihovog komandanta Nasera Orica. Pored njega, napad su predvodili Zulfo Tursunovic i vec cesto puta spominjani Becir Mekanic, Ibrahim Ademovic "Cakura" i Mujo Bektic iz Podgaja, opština Srebrenica. Uz njih, kao neposredni izvrsioci, ucestvovali su i: Safet (Jasara) Omerovic, zvani "Mis" (1971), Voljavica, Bratunac; Dzemo (Omara) Muratovic, Nurici, Vlasenica; Muhibin (Osmana) Osmanovic, "Braco", Stedrici, Vlasenica; Edin Avdic; Hasan Hasanovic; Smajil Omerovic "Ferda"; Mevludin Omerovic "Piki"; Mevludin Sulejmanovic; Jusuf Sulejmanovic; Sefket Sulejmanovic; Hajro Ekmic; Midhat Ekmic; Dzevad Ekmic; Ramiz Ekmic; Mevludin Malnic; Ramiz Alzic, Ibrahim Salcinovic, Murat Salcinovic i Sulejman Suljic.

Fakovici (opština Bratunac), jedno od sela sa pretezno srpskim stanovnistvom (Srba 115, muslimana 33), napadnuto 5. oktobra 1992. i tom prilikom je ubijeno 19 stanovnika ovog sela: Bozic (Radoja) Desanka (1924), Markovic (Milovana) Olga (1935), Markovic (Milovana) Slavka (1931), Nikolic Cuba, djuric Danilo(1910), Ivanovic (Milana) Miroslav (1973), Markovic (Save) Radoje (1941), Markovic (Steve) Radomir (1939), Nikolic (Milovana) Petko (1954), Nikolic (Sretena) Milovan (1923), Savic (Jove) Radovan (1965), Subotic (Blagoja) Milomir (1959), djokic (Vlade) Milovan (1936), djokic (Milet) Sreten (1938), djokic (Nedeljka) djoko (1955), djokic (Sretena) Svetozar (1965) i djukic (Radovana) Vidoje (1954).

Selo je opustoseno, opljackano i popaljeno. Jedino je ostala oskrnavljena crkva. U napadu na ovo selo ucestvovali su Ustic Akif, Kiveric Esma, Mamutovic Nasir, Mukic Ibrahim.

Svedoci su Zikic "Drago", postar u istom selu, Peric Vidosava, Jokic Dusica, Ignjatovic Stanka i Savic Ikonija.

Boljevici (opština Bratunac), srpsko selo (415 stanovnika srpske nacionalnosti), napadnuto istog dana kada i Fakovici, 5. oktobra 1992. godine. Prilikom tog napada stradali su: Despotovic Milja, Prodanovic Petra(1927), Stjepanovic (Jovana) Stojka (1922), Vasic Stanija (1930), djukic (Srete) Radovan (1922), Ristic (Ljubisava) Milutin (1940), Ristic (Novice) Zarija (1928), Vasic (Manojla) Vladan (1929).

Pobijeni ljudi su uglavnom starci koji su cuvali svoja imanja, hranili stoku i brinuli o dobrima svojih komsija. Selo je, pod stalnim pretnjama islamskih nacionalista, vecina stanovnistva bila napustila. Danas je to spaljeno i unisteno selo. Cak su i starci poubijani. Preziveli mestani su prepoznali Mamutovic Nasira, Mujkic Ibraima, Ridjic Arisa i dr. O napadu na selo svedoce Ristic Radova i djokic Stojan.

Bjelovac (opština Bratunac), uglavnom srpsko selo (Srba 238 muslimana 51), najtezi napad dozivelo je 14. decembra 1992. godine. Tom prilikom selo je pretrpelo ogromne ljudske i

materijalne zrtve i danas je uglavnom napusteno i pusto. U napadima muslimana zivot su izgubili: Bogicevic (Milenka) Zlatan (1975), Cvijic (Ilije) Miodrag (1972), Vitorovic (Vitonimira) Slobodan, Filipovic (Nedje) Stevo (1951), Ilic (Ilije) Milisav (1957), Ilic (Mice) Milun (1939), Jovanovic (Milosa) Zlata (1911), Jovanovic Radenka (1974), Lukic (Radivoja) Vida (1933), Marincevic Miroslav (1965), Matic (Ilije) Radivoje (1937), Matic (Radivoja) Gordana (1967), Matic (Radivoja) Snezana (1965), Miladinovic (Petka) Mirko (1971), Miladinovic (Petka) Cedo (1975), Milutinovic (Cede) Slavko (1963), Nedeljkovic (Ratka) Slobodan (1970), Petrovic (Krske) Mirko (1920), Petrovic (Milana) Mirko (1972), Savic (Ostoje) Mitar (1954), Tanasic (Sretena) Radovan (1923), Tomic (Zike) Rajko (1955), Tosic (Zivorada) Milorad (1972), Trsic (Tomislava) Zoran (1968).

Napad na Bjelovac je izvrsen istovremeno sa vec saopstenim napadom na Loznicu, odnosno Loznicku Rijeku i Sikiric. To su susedna sela, pa su i napadaci uglavnom isti. Prema svedocenju prezivelih, prepoznati su: Ibris Alija "Kurta", Salihovic Hidan, Salihovic Besim, Sinanovic Resid, Zukic Sadik, Ahmetovic Haris "Hari", Begzadic Hajrudin, Kamenica Dzemail, Kamenica Ramiz, Kamenica Munib, Kiveric Esma, Malagic Hajrudin, Salihovic Midhat, Salihovic Adil, Salihovic Edhem, Salihovic Fikret, Sinanovic Muriz, Salihovic Rifet, Salihovic Edhem i Zukic Mulija i dr. Svedoci napada na ovo selo su Rankic Slavoljub i Matic Slavka.

Sikiric (opstina Bratunac), selo sa neznatnom muslimanskom vecinom (Srba 201, muslimana 241). Napadnuto je, kao i Loznica i Bjelovac, 14. decembra 1992. godine. Zrtve tog napada su: Ilic (Blagoja) Zivojin (1928), Ilic (Koste) Radojka (1935), Matic (Nikolina) Desimir (1928), Mitrovic (Bogosava) Radovan (1948), Mitrovic (Bogosava) Srecko (1946), Nedeljkovic (Bogoljuba) Milomir (1940), Nedeljkovic (Obrada) Ljubisav (1925), Nedeljkovic (Svetislava) Ratko (1946), Petrovic (Miladina) Slobodan (1976), Prodanovic (Rade) Dusan (1931), Rankic (Miladina) Obrenija (1934), Simic (Ranka) Zlatan (1961), Simic (Svetolika) Zivadin (1946), Simic (Svetolika) Radisav (1937), Simic (Vasilija) Grozdana (1931), Stevanovic (Branka) Dragisa (1966), Stojanovic (Save) Radenko (1973), Tanasic (Ljubisava) Milomir (1939), Tanasic (Petra) Milan (1957), Trsic (Obrada) Obrenija (1931), Vuksic (Srecka) Novak (1931).

Pocinioci ovih ubistava, pljacki i paljevina su uglavnom vec navedeni. To su napadaci na susedna sela Loznicu i Bjelovac. Njih navode u svojim izjavama i svedoci: Matic Gvozdenija, Petrovic Nedjo, Nedeljkovic Predrag.

Kravica (opstina Bratunac), u ovom slucaju rec je o cisto srpskom podrucju koje sacinjava vise sela: Kravica, Brana Bacici, Popovici, Mandici, Opravdici i dr. (sa preko 2300 stanovnika srpske nacionalnosti) i selom sa najstarijom srpskom skolom u ovom kraju, koju su mestani podigli jos 1878. Napad je izvrsen 7. januara (na Bozic) 1993. godine, a zrtve tog napada su: Eric (Mikaila) Negoslav, Eric (Nikole) Kristina, Gavric (Paje) Pajkan (1963), Nikolic (Todosije) Milovan (1946), Popovic (Koste) Risto (1920), Popovic (Riste) Kostadin (1947), Bozic Mara (1909), Bozic (Stojana) Stevo (1951), Lazic (Dusana) Krsto (1933), Momcillovic (Drage) Miladin (1935), Nikolic (Marka) Vaso(1920), Nikolic (Cvijana) Mitar (1927), Obacic Ljubica (1918), Stevanovic (Vasilja) Tankosava (1938), Stojanovic (Stojana) Vladimir (1915) i Jovanovic (Mitra) Stojan (1948). Kravica je danas opustosena, sto se nije dogodilo ni u vreme najzescih nemackih i ustaskih razaranja u toku drugog svetskog rata. Medju brojnim napadacima, a prema slobodnoj proceni bilo ih je najmanje preko hiljadu iz svih muslimanskih krajeva koji okruzuju Kravicu (Cerska, Konjevic Polje, Pobudje, Glogova...), prepoznati su: Naser Oric, Zulfo Tursunovic, Ferid Hodzic, Becir Mekanic, Bajro Osmanovic "Mis", Nedzad Bektic, Hakija Meholic, Veiz Sabic, Nezir Zebric, Sefik

Ahmetovic, Mustafa Golic, Esma Kiveric, Mirsad Sulejmanovic, Muhamed Cikaric, Semsudin Salihovic, Sulejman Mujcinovic, Junuz Mehic, Ejub Golic "LJubo", Fikret Mustafic, Murat Avdic, Muhamed Jahic, Murat Duric, Munib Becirovic, Fadil Sahbaz, Saban Muminovic, Musan Osmanovic, Zaim Mehic, Meho Alic i Abid Orlovic i dr. O napadu na Kravici svedoce Ratko Nikolic, Milorad Nikolic, Milanovic Milena i Nikolic Milosava.

Siljkovici (opstina Bratunac), srpsko selo (90 stanovnika srpske nacionalnosti) napadnuto kad i Kravica, 7. januara 1993. na Bozic. Tada je selo opljackano i popaljeno, a zrtve napada su: Doljanovic (Dusana) Miladin (1963), Stevanovic (Radovana) Milan (1973), Bogicevic (Jovana) Slobodan (1947), Bogicevic (Slobodana) Novica (1976), Radovic (Drage) Bozo (1943), Visnjic (Todora) Ratko (1949), Pavlovic (Radovana) Radoje (1936), Radovic (Ljube) Radenko (1974), Radovic (Radosava) Dragan (1968), Radovic (djordja) Vaskrsije (1956), Veselinovic (Kostadina) Lazar (1935), Savljevic (Save) Mile (1964) i djokic (Stanka) Stanoje(1942). Napad su izvrsile iste vojne formacije koje su napale i susedna selana podrucju Kravice.

Cosici (opstina Skelani) su deo cisto srpskog sela Kostolomci (234 stanovnika srpske nacionalnosti), a najtezi napad su pretrpeli kad i ostala sela ove opstine, 16. januara 1993. godine. Tada su Kostolomci i Cosici opljackani i popaljeni, a pored vise desetina povredjenih i ranjenih ubijenoje 15 lica: Rakic (Radisava) Novak (1953), Rakic (Jove) Dragomir (1953), Rakic (Jove) Milomir (1957), Rakic (Slavka) Radisa (1961), Rakic (Marjana) Dragomir (1940), Ivanovic (Dike) Mile (1952), Ivanovic (Mila) Predrag (1973), Ivanovic (Milutina) Zelimir (1968), Pavlovic (Milenka) Zarko (1938), Trifunovic (Cede) Milorad (1958), Rakic (Milorada) Tadija (1930), Maksimovic (Zike) Damljan (1934), Pavlovic (Svetozara) Andjelko (1914), Trifunovic Vidosava (1915) i Ilic (Predraga) Nebojsa (1969).

Napadom je rukovodio Oric Naser, a ucestvovali su Trsic Sakib, Dedic Ibro, Sulejmanovic Nusret, Smailovic Mirsad i dr.

Kusici (opstina Skelani), deo sela Zabokvica, jednog od najvecih u bivsoj srebrenickoj opstini (ukupno 706 stanovnika: Srba 598, muslimana 52 i ostalih 56) najtezi napad muslimana pretrpeli su 16. januara 1993. godine. Tom prilikom Zabokvica i Kusici su opljackani i popaljeni. Pored velikog broja povredjenih i ranjenih, prilikom napadaje ubijeno dvadeset lica, od kojih sedamnaest u Kusicima i tri u Zabokvici. Zivot su izgubili: Mitrovic Radivoje (1942), Jakovljevic (Mitra) Milija (1957), Mitrovic (Maksima) Mirko (1939), Jakovljevic (Milana) Milenko (1946), Ristic (Cvetka) Novak (1951), Ristic (Lazara) Vladislav (1947), Milanovic Ilija (1922), Ristic Rado (1920), Milanovic Dusanka (1920), Todorovic (Stanoja) Milenko (1928), Zivanovic (Jove) Nikola (1921), Jankovic Milenija (1963), Mitrovic Radinka (1946), Ristic Milenka (1930), Ristic Ivanka (1950), Ristic (Novaka) Mitra (1974), Ristic (Novaka) Mico (1977), Jakovljevic (Andjelka) Milenko (1957), Maksimovic (Milovana) Savo (1932) i Nedjic Rosa (1933).

Napadom na Kusice rukovodio je Oric Naser, a medju ostalim predvodnicima bili su Sulejmanovic Nusret, Trsic Sakib i Dedic Ibro i dr.

Skelani, sediste istoimene srpske opstine, sa nekada vecinskim muslimanskim stanovnistvom (Srba 155, muslimana 598), ali u okruzenju srpskih sela. Napad na Skelane izvrsen je u sklopu napada na sva okolna srpska naselja, takodje 16. januara 1993. godine. Tom prilikom ubijeni su: Milanovic (Save) Marko (1954), Gligic (Draze) Aleksa (1968), Janjic (Sime) Scepo (1947), Janjic (Pere) Simo (1948), Milovanovic (Milosa) Milan (1967), Markovic (Radenka) Milun (1970), Dimitrijevic (Stojana) Dragan (1965), Simic (Dragana) Radovan

(1966), Milosevic (Borise) Dragoje (1960), Mijatovic (Save) Vlado (1966), Janjic(Sime) Andja (1927), Sekulic (Ostoje) Gordana (1966) i Dimitrijevic (Tomislava) Aleksandar (1987).

Skelani su u dobroj meri opljackani, razoren i popaljeni, a u napadu su ucestvovali: Oric Naser, Dedic Ibro, Sulejmanovic Nusret, Trsic Sakib, Smailovic Mirsad i dr.

Vandzici (opstina Milici), srpsko mesto na koje su muslimanske oruzane formacije izvrsile napad 8. februara 1993. godine i tom prilikom ubili bracni par, civile, Marka (Kostadina) Dosica (1934) i njegovu suprugu Mariju Dosic (1993), mestane ovog sela. U istom napadu je spaljeno vise kuca i ostalih objekata. Pokretna imovina mestana je opljackana, a ono sto nije moglo da se opljacka unisteno je spaljivanjem ili razaranjem. U tom napadu su ucestvovali: Hodzic (Avde) Ferid (1959), Drum, Vlasenica, organizator napada i tada komandant ili jedan od komandanata Cerske; Hakic Sabanija; Mehmedovic (Hakije) Ramiz (1971), Rovasi, Vlasenica; Sulejmanovic (Sabana) Ibro, zvani Inc (1957), Rovasi, Vlasenica; Becirovic (Rahmana) Sahbaz (1966), Nedjiljista, Vlasenica; Becirovic (Nezira) Safet (1966), Nedjiljista, Vlasenica; Becirovic (Mehe) Mehmedalija (1970), Nedjiljista, Vlasenica; Siljkovic (Bukljana) Ibro (1966), Nedjiljista, Vlasenica; Aljukic (Sulejmana) Ibro (1954), Nedjiljista, Vlasenica i Mekanic (Jakuba) Becir (1957), Besici, Vlasenica, komandant tzv. Prvog ceranskog odreda.

O ovom napadu na Vandzice svedoce Dasic Sreten, Becirovic Halil i Sulejmanovic Mirsad.

ZASEDE

Sacekivanje prolaznika i vozila na putevima, u ovom muslimanskom genocidnom pohodu protiv Srba, pretvorilo se u neku vrstu specijalnosti koju su stalno primenjivali i usavrsavali. Sa tom praksom su poceli pre nego sto je izgledalo da ce doci do ratnih sukoba. Potom je to postala svakodnevna praksa bandi koje su nastojale da iznenade i bez vlastitog rizika usmrte svakog ko im se nadje na prolazu i nisanu. U tom nacinu ubijanja stradalo je nekoliko stotina lica srpske nacionalnosti, pre svega civila koji su se kretali svojim ranije svakodnevnim i sigurnim putevima od kuce do posla, u polju ili u preduzecu. U pocetku su ljudi maltretirani i prebijani, a redje ubijani. Medjutim, kako je vreme vise odmicalo a odnosi zaostravali, sve je manje bilo onih koji su uspevali da zivi prodju kroz zasedu. Da bi izbegli stalne zasede, pogotovo na putevima kroz muslimanska sela Glogova i Konjevic Polje, Srbi su sebi izgradili novi put koji je vodio od Milica, preko Rogaca, Jasikovace, Siljkovica, Kravice, Banjevica i Sopotnika i na taj nacin dosli do Drine i saobracajnica koje vode dolinom ove reke. Ovom prilikom smatramo da nema potrebe navoditi sve zasede i sve pojedinacne zrtve koje su na taj nacin stradale. Njih je, kao sto rekoso, na stotine. Zato cemo se zadrzati samo na nekoliko drasticnih slucajeva u kojima je bilo i zrtava vise nego obicno:

Osmace (opstina Srebrenica) je muslimansko selo. Zaseda o kojoj je rec, postavljena je u blizini sela na putu Srebrenica-Skelani 7. maja 1992. godine. Tom prilikom napadnut je kamion u kojem je bilo vise civila koji su putovali iz sela Cicevac u Skelane. To je i prvo kolektivno stradanje Srba iz ove opštine usled napada iz zasede. U vozilu su zivot izgubili: Milojka (Slavka) Mitrovic (1953), Radosava (Milovana) Stjepanovic (1956), Nebojsa (Radomira) Coric(1966), vozac kamiona, Zoran (Obrena) Vukosavljevic (1970), Simo (Manojla) Tanasijevic (1952), Milivoje (Bogdana) Ilic (1962) i Danilo (Radomira) Petrovic (1961).

Zasedu su postavili mestani sela Osatica i Osmace, a kao neposredni ucesnik pominje se jedino neki Ramo "Hljebara", koji je ubio Simu Tanasijevica. Prezivelih ili svedoka sa srpske strane nema, ili jos nisu pronadjeni. Jedino postoji usmeno svedocenje nekog od zarobljenih

muslimana koji je razmenom vracen svojima. Po toj izjavi spomenuti Ramo je organizovao zasedu i ubio S.T. Naredjenje za ovaj zločin izdao je Naser Oric.

Zutica, mesto na regionalnom putu Milici-Srebrenica. Tu su muslimanske bande iz zasede napale kamionet marke TAM (reg. br. ZV 238-91) u kome se nalazilo jedanaest civilnih lica i dece koja su krenula iz sela Podravanje u Milice. Napad se dogodio 21. maja 1992. godine u 15 casova i tom prilikom su ubijeni: vlasnik vozila Mladjen (Dragoljuba) Petkovic (1952), Nedeljko Kandic, Milenko (Milisava) Kovacevic (1960), Mico (Desimira) Lazarevic (1974), Miljana (Vidoja) Obradovic (1941), Vojislav (Ilije) Sarac (1925), Slobodan (Radoja) Zecic(1959) i Obrenija Ilic (1958). Vozilo je unisteno spaljivanjem.

Naredjenje za postavljanje zasede izdao je Becir (Jakuba) Mekanic,a neposredni izvrsioci bili su: Esad (Rasida) Muratovic, Jusuf (Ohrana) Ahmetovic, "Juka", Mehudin (Osmana) Osmanovic i Sulejman (Sulje) Vejzovic. Svedok ovog napada je preziveli putnik Radomir (Sime) Ilic (1951) iz selaPalez, opstina Milici, kao i Husein (Mehmeda) Budic (1959) iz sela Basici, opstina Milici.

Konjevic Polje (opstina Bratunac), muslimansko selo na magistralnom putu Zvornik-Sarajevo u kome je 27. maja 1992.godine postavljena zaseda koloni kamiona, vlasnistvo DD "Boksit" iz Milica, koji su se vracali posle isporuke rude boksita fabrici u Zvorniku. Prilikom napada iz zasede ubijeno je pet vozaca, svi srpske nacionalnosti, a jedno od vozila marke Mercedes zapaljeno i unisteno. Zrtve ovog napada su: Novica (Milke) Susic (1962), Zoran (Nenada) Popovic (1959), djordjo (Milenije) Mijatovic (1950), Stevo (Novaka) Simic (1953) i Milomir (Jove) Vujadinovic (1960), koji je tom prilikom uhvacen i masakriran, te je srpskoj strani predat tek nakon dvadeset dana. Zaseda je postavljena i napad na ovu kolonu privrednih vozila izvrsen je po naredjenju Herida (Avde) Hodzica, a neposredni izvrsioci su bili: Semsudin (Smajkana) Salihovic, Munib (Adema) Alic, Meho (Musana) Alic, Ramiz (Muradifa) Mehmedovic, Safet (Sabana) Ahmetovic, Salim (Salke) Mustafic, Muisan (Mehe) Osmanovic, Dzemal (Ibrahima) Osmanovic, Hajrudin Hasanovic, Alija (Sade) Nukic, Husein (Fejze) Jasarevic, Fadil (Huseina) Dedic, Sulejman (Ibre) Mujcinovic, Hasan (Huseina) Muharemovic, Hamed (Dervisa) Omerovic, Velić (Vehbije) Sabic i Adem Osmanovic "Kobra". O ovom napadu i pocinjenom zločinu izjave su dali i svedoce Mirsad Sulejmanovic i Avdo (Nuhana) Ahmetovic (1960), selo Rasevo, opstina Vlasenica.

Sandici (opstina Bratunac), muslimansko selo na putu za Sarajevo, u kojem je prethodno podignuta barikada i saobracaj blokiran, a potom postavljena zaseda koja je sacekala i napala miliciju iz Stanice javne bezbednosti Bratunca koja je dosla da skloni barikadu i put osposobi za prolaz vozila. Napad na miliciju izvrsen je 29. maja 1992. godine i tom prilikom su ubijeni: nacelnik Sekretarijata za unutrasnje poslove Bratunca Milutin (Steve) Milosevic (1948), Jovo (Sretena) Blagojevic (1973), Dragica (Stojana) Matikosa (1955), Sreto (Milana) Suzic (1960), Miodrag (Mila) Vorkapic (1971), Ivan (Ratka) Ivanovic (1970), Dragan (Desimira) Petrovic (1967), Vesna Krdzalic, Aleksandar (Mirka) Grahovac (1972) i Zarko Ivanovski.

Izvrsioci ovog napada i ucesnici u zasedi su muslimani okolnih sela: Sandici, Glogova, Konjevic Polje, i dr. Povodom ove zasede, potrebno je podsetiti na obmanu svetske javnosti koju je u jednom od svojih, uglavnom neistinitih izvestaja ucinio zvanicni predstavnik Ujedinjenih nacija gospodin Mazovjecki.U svojim gotovo bezbrojnim optuzbama protiv Srba, on navodi da su Srbi ubili Milutina Milosevica zato sto je branio i stitio muslimane. Medutim, ovaj ugledni covek i savesni profesionalac je poginuo od muslimana dok je nastojao da skloni njihovu barikadu i omoguci normalan saobracaj. Ubijen je od muslimana 29. maja 1992. godine u njihovom selu Sandici, gde je sa ostalim zrtvama i zakopan. Tela tih ljudi ekshumirana su nakon deset meseci, marta 1993. godine, i tek tada su sahranjena, svako

u svom zavicaju. Muslimani za sve to vreme nisu dozvoljavali porodicama da preuzmu tela pokojnika.

Biljaca (opstina Bratunac), selo u kome muslimansko stanovnistvo cini vecinu. Zaseda je postavljena na lokalno mputu Bratunac - rudnik Sase 12. jula 1992. godine prilikom napada muslimanskih formacija na okolna srpska sela i rudnik Sase. Zrtve ove zasede su branioci Bratunca koji su pokusavali da pomognu napadnutim srpskim selima i odbrani rudnika: Dragomir (Nenada) Zivkovic (1970), Milivoje (Dragana) Zivanovic (1972), Jovan (Cvijetina) Zivanovic (1969), Bozidar (Ivana) Jokic (1968), Dragoljub (Save) Jokic (1961), Bosko (Andre) Kovacevic (1969), Nedeljko (Milojka) Mitrovic (1965), Zeljko (Milorada) Peric (1973), Milenko (Branka) Savic(1968), Dragan (Laze) Savic (1953), Tomo (Stjepana) Spasojevic (1956), Milan (Nedje) DJokic (1967) i Miroslav(Stojana) Andric (1967). Zaseda, kao i napadi na okolna srpska sela, organizovani su po naredjenju tadasnjeg komandnog sastava muslimanskih paravojnih formacija. Neposredni izvrsioci jos nisu poznati. U svakom slucaju, rec je o veoma velikom broju ucesnika koji mogu poticati samo iz okolnih muslimanskih sela sa područja opstina Bratunac i Srebrenica.

Glogova (opstina Bratunac), jedno od najvecih muslimanskih sela u opstini, smesteno na saobracajnici Bratunac-Kravica, u kome su zasede bile ceste i pre pocetka oruzanih sukoba, a pogotovo kad su ti sukobi poceli (15. maja, 24. jula, 2. avgusta, itd. u kojima je vec bilo preko deset zrtava). Ipak, najvise stradalih je bilo 24. decembra 1992. godine, kada su ubijeni: Milan (Mirka) Zivanovic (1974), Mirko (Milosa) Dragicevic(1947), Stanko (Rade) Gajic (1963), Radovan (Stanoja) Ilic (1953), Mirko (Antonija) Kribl (1949), Radovan (Steve) Milinkovic (1959), Svetolik (Boze) Milovanovic (1950),Milisav (Radoja) Milovanovic (1950), Borivoje (Cede) Obradovic (1944), Milenko (Jezdimira) Petrovic (1956), Dragan (Slavomira) Veselinovic (1965), Petko (Dusana) Vujadinovic (1958), Bosko (Krsti) Zekic (1949), Dragan (Ranka) Sarac (1964), Vladislav (Mirka) Janic (1948) i Stanatovic (Cede) Vlado (1953).

Sudeci po dogodajima koji su usledili, ova zaseda je imala za cilj stvaranje tampon zone i odsecanje srpskog područja Kravice od Bratunca. Nepune dve sedmice posle toga usledio je opsti napad i osvajanje Kravice. Organizatori ove zasede su Naser Oric i ostali clanovi subregionalnog muslimanskog vojnog rukovodstva koje je pod svojom komandom imalo područja Cerske, Bratunca i Konjevic Polja. Neposredni ucesnici jos nisu poznati, ali je i u ovom slucaju rec o velikom broju muslimana.

Podjednako tragicne posledice od zaseda bile su u selu Vitez 18. maja 1992, u selu Toljevici 28. maja, na putu Bakici-Buljevici 22. juna, ili u selu Zivkovici 28. avgusta 1992. godine.

ZATVORI U SREBRENICI

Ovo su takodje mesta masovnog, a uz to i veoma surovog ubijanja lica srpske nacionalnosti. Za te potrebe se koriste podrumske prostorije objekata u kojima su smesteni milicija, sud i opstina, ali i druga javna i privatna zdanja ne samo u Srebrenici, vec i ona u selima, kao sto je to slucajsa Suceskom, Potocarima i drugim mestima u kojima postoje iole znacajnije vojne formacije. U stvari, slobodno se moze reci da je celo podrucje ove opstine nad kojim vlast imaju muslimani zatvor,ili logor, za sve hriscane bez obzira na nacionalnu pripadnost (Makedonce, Srbe, Hrvate, pa i lica iz mesovitih brakova). Prema dostupnoj dokumentaciji, kroz zatvore u Srebrenici proslo je preko stotinu lica srpske nacionalnosti. U najvecem broju slucajeva rec je o civilima koji su na razne nacine uhvaceni i privedeni, zarobljenicima ili uhvacenim ranjenicima. Njihove sudbine su veoma razlicite, ali fizicku torturu izgleda niko nije izbegao, izuzev dece.

Znatan broj lica koja su dovedena u srebrenicke zatvore je oslobođen putem razmene: jedan za jedan ili svi za sve. Najznacajnije razmene izvršene su 13. avgusta 1992. godine kada je oslobođeno dvanaest lica srpske nacionalnosti. Rec je uglavnom o mestanima srpskog sela Karko, medju kojima su bile i cetiri zene i Milos Jevtic iz Umke kraj Beograda, koji se zatekao u poseti kod rodjaka. Oni su drzani u zgradi gde je nekada bio Stab opstenaodne odbrane. Sledeca razmena izvršena je 16. oktobra iste godine i tom prilikom su oslobođeni Veselin Sarac, Drago "Postar", Nedeljko Radic, Zoran Brankovic i Bubanja Nedeljko. Svi oni su bili u jadnom stanju, prebijeni, prljavi, u soku. O njihovom fizickom izgledu, kao i izjave o tome sta su doziveli u zatvoru, postoji i video zapis. Tukli su ih svakodnevno. Hranu nisu dobijali. Higijenski uslovi su bili kao za zivotinje. Svedoci su ubistva pod batinama. Svojevremeno je, 28. septembra, muslimanska strana za njihovo oslobođanje trazila 50 tona brasna tip 500. Srbi su prihvatali, a muslimani odmah odustali. (Muslimani nisu znali da Srbi imaju brasna samo za dva naredna dana ili jedva nesto vise od tri tone i da kolicinu od 50 tona ne bi mogli nabaviti ni za narednih deset dana, makar svi, od dece do staraca, ostali bez hleba.) Poslednja veca grupa oslobođena je, odnosno razmenjena za odgovarajuci broj muslimana, sredinom februara 1993. godine u Skelanima. U toj grupi je bilo oko 25 lica, uglavnom zena i dece, koja su se skoro istog casa po izvršenoj razmeni razisla. Uzimajuci u obzir i izvestan broj manjih grupnih ili pojedinačnih razmena (Nikolic Milosava, Nikolic Ratko, koji je od 12. januara do 26. februara omršavio 25 kilograma, i dr.), iz srebrenickih zatvora je pusteno oko pedeset lica srpske nacionalnosti. Ne ulazeci detaljnije u njihove licne sudbine, koje su gotovo po pravilu bile veoma teske, bitno je da su se ta lica nasla na slobodi i medju svojima.

Medutim, ne mali broj uhvacenih civila ili zarobljenih branilaca srpskih sela ubijeni su od njihovih strazara, islednika, komandira i drugih muslimana koji su imali pravo da raspolažu njihovim zivotima. Danas nije moguce znati koliko je Srba ubijeno u Srebrenici od kada su Alijini bojovnici zavladali ovim gradcem i okolnim selima. Izvesno je da su tu zivot izgubili: Subotic (DJordja) Radivoje (1954), Karko, Srebrenica, koga je sa grupom milicionera uhapsio Meholic Hakija; Jovanovic Uros (1921) iz Fakovica koji je bio toliko isprebijan da su ga bez svesti dovezli u nekim kolicima u bratunacki Dom zdravlja; Ljubica (Drage) Gagic (1950), koja je izvršila samoubistvo jer nije bila u stanju da podnosi zlostavljanja kojima je bila izlozena posebno od Zulfe Tursunovica, jednog od muslimanskih staresina. Na Petrovdan 1992. u selu Zalazje se predala grupa od 7-8 branilaca sela. U grupi su bili i Slobodan Ilic, sudija iz Srebrenice, kao i jedan od brace Rakica... Njihova sudbina je neizvesna. Dragomir (Jevte) Mitrovic (1929), je uhvacen dok je cuvao ovce, zverski je pretucen i podlegao povredama 12. avgusta 1992. godine. (Svedok ovog ubistva u zatvoru je Slobodan Petrovic iz Obadi, opstina Srebrenica.) Oktobra meseca u zatvoru je ubijen i Dragutin Kukic (1954). Njega je udarcem cepanice usmratio "Kemo iz Pala" (Mehmedovic Kemal, 1962. Pale, Srebrenica). Svedok ovog ubistva je Dragutin Sarac koji se tada nalazio u istom zatvoru.

Posle napada i osvajanja Kravice, kao i napada na Skelane, u Srebrenici se nasao veliki brojuhvacenih. To se dogodilo u januaru 1993. godine. Nekako tada u Srebrenicu je iz Cerske dovedena dosta velika grupa zatvorenika. Sve do razmene u Skelanima, sredinom februara iste godine, u Srebrenici se stekao veliki broj zatvorenika. Sudbina vecine njih je nepoznata. Februara ili marta meseca francuska televizija je prenela sliku lincovanja zatvorenika u centru grada i u prisustvu predstavnika UNPROFOR-a. Jugoslovenski ambasador pri stalnoj misiji OUN u Zenevi, Vladimir Pavicevic, je tim povodom ulazio protest OUN i mirovnim snagama u bivsoj Jugoslaviji. Tih dana u Srebrenici su ubijeni: Sekulic (Milorada) Branko (1967) iz sela Dubacko (opstina Vlasenica), covek koji nije bio za vojsku posto nije imao cetiri prsta na desnoj saci, Kostadin (Riste) Popovic (1947) iz Kravice (opstina Bratunac), Mico Milovanovic (1931), koji je bio zaposlen u rudniku Sase (opstina Srebrenica) umro je od batina u zatvoru. Od batina je umro i jedan nepoznat stariji covek iz Jezestice. Ista sudbina je

zadesila i nepoznatog starijeg coveka iz Skelana. (Verovatno je to Zivanovic (Jove) Bogdan iz Stublova -- Cosici, Skelani, 1927.) Stojan Krsmanovic (1923) iz Repovca (opstina Bratunac) uhvacen je 27. jula na putu i u Srebrenici toliko prebijen da je izdahnuo u Domu zdravlja u Bratuncu, posto je od strane UNPROFOR-a prenesen na srpsku stranu. Sahranjen je 28. jula 1993. Zrtve ovih ubistava obicno su zakopavane na srpskom pravoslavnom groblju, ali i na drugim nepoznatim mestima.

Pored navedenih lica, cija je sADBINA koliko-toliko poznata, ostaje nemali broj zatvorenika o kojima se jos nista ne zna. To su: djokic Milan iz Paprace (opstina Sekovici), djukic (Radosava) Mirko (1973) cija je porodica svojevremeno pod terorom Hrvata i muslimana izbegla iz Zenice u Bratunac, Milojko (Milovana) Gagic (1947) Karno (opstina Srebrenica), Dragan (LJubinka) Ilic (1975), Pribinici (opstina Milici), Spasoje (Sretena) Vidovic (1936), Oraslje (opstina Milici), Ilija iz Skelana, Jakov iz Popovica (Kravica), a pored njih i ljudi o kojima se skoro nista ne zna, izuzev da su dovedeni u zatvor. Tako je, posle spaljivanja Skelana sa tog terena dovedeno sesnaest lica, od kojih jedanaest muskaraca. Svi su bili zatvoreni u prostorijama starog zatvora iza zgrade suda. Slicno se dogadjalo posle svakog muslimanskog napada na srpska sela, ne samo sa područja Srebrenice, Skelana, Bratunca, vec i sa područja Cerske, Pobudja, Konjevic Polja...

Poseban deo price o zrtvama u Srebrenici predstavlja sADBINA hriscana raznih nacija i vera koji su ostali u gradu posle uspostavljanja cisto muslimanske vlasti. Svi ti gradjani, ukoliko nisu muslimani, prosli su poput zatvorenika. Neki su oslobođeni i putem razmene izasli iz Srebrenice. To se dogodilo sa porodicom Drage Babica (supruga Jela i sin Zlatan), Zivoradom Jovanovicem i bracnim parom Aleksandrom i Darom Neskovic, koji su jula - septembra 1993. dosli u Bratunac. Medjutim, vise je srebrenicana koji su ubijeni. Izvesno je da su u Srebrenici stradali Mihajlo "Bata" Stjepanovic i njegova majka Andja, Milko Markovic, medicinska sestra Rada Milanovic, Obrad Vasic, braci par Krsto i Velinka Dimitrovski i braci par Slobodan i Zagorka Zekic. Neizvesna je sADBINA, ali se pretpostavlja da su zivi, Ante Andric i njegova porodica, Damir Skaler, Dragica Vasic, Robert i Barbara Hren, Dragica soberica, DJuka Micic, starica od preko 70 godina, Stanisa i njegova supruga Ljilja Orasanin, Ivanka Mirkovic i Mira Milosevic. Izvesne informacije o tim licima dali su oslobođeni mestani Srebrenice. S obzirom na atmosferu koja vlada u gradu, malo je ko bez velike potrebe izlazio iz svoje kuce i samim tim malo je sta mogao saznati o sADBINI ostalih mestana. Takodje je poznato da su sve srpske kuce opljuckane, a ne mali broj njih je demoliran i razoren.

O neposrednim pocinjcima tih dela, ubicama, pljackasima, palikucama, ne postoje gotovo nikakve dovoljno pouzdane informacije. Ipak, najcesce se pominju muslimani iz Srebrenice i dosljaci iz drugih krajeva Bosne koji su im pritekli u pomoc. Medjutim, ako nisu poznati neposredni izvrsioci, poznatesu neke glavne licnosti i institucije bez kojih zlocina u Srebrenici ne bi bilo. To su: Oric Naser, Meholic Hakija, Ustic Akif, Mirzet Mujic, Zulfo Tursunovic, predsednik ratnog vojnog suda u kome su bili i Hamdija Avdic, Hamed Salihovic i Becir Begilovic, nacelnik SUP-a (dosao iz sela Stjencice kod Rogatice), Hajrudin Memisevic i Kemal "Kemo" Mehmedovic iz Pala, koji je nekoliko puta po gradu prinosio odsecene srpske glave. (Ovaj zlikovac je izjavljivao da ce odseći najmanje 20 srpskih glava, a prema nekim svedocenjima, koja dajemo u prilogu, do aprila 1993. u grad je doneo 8-12 odsecenih glava. Poznato je da je to ucinio Andjelku Mladjenovicu iz sela Jezestica, 8. avgusta 1992. godine, koji je i sahranjen bez glave. Prema izvesnim tvrdnjama, koje nisu mogle da budu proverene, Kemal Mehmedovic je, kao navodni ranjenik, od strane UNPROFOR-a helikopterom iz Srebrenice prebacen u Tuzlu ili Sarajevo.) Srbi koji su pusteni iz Srebrenice pominju nekog milicionera koji je zut u licu, zatim nekog Sabana iz Prohica, koji je za pojasmom umesto noza nosio komad testere i time se sluzio prilikom mucenja zatvorenika, kao i komandira Nuriju

Jusufovica. U maltretiranju zatvorenika, najčešće kolektivno, učestvovali su pripadnici Vojne policije i Stanice milicije. Oni su se uvek oslovljavali srpskim imenima, a obično su tukli u toku noci. Sluzili su se bakarnim korbacima, metalnim sipkama, strujom, nozevima, cizmama i pesnicama. Sve dok se zrva ne onesvesti.

U to vreme postojala je i nagrada koja je iznosila 25 kilograma brasna za ubijenog Srbina, ukoliko se doneše pouzdan, opljiv dokaz ili telo zrtve.(Tako je kao dokaz Nazif Krdžić iz Osmaca doneo odsecen prst sa prstenom da bi dobio svoju zasluzenu nagradu.)

U Srebrenici je zapaljena srpska pravoslavna crkva. Time je, ponovo, podelila sudbinu spaljenih srpskih sela i srpskog naroda koji je stradao na ovim prostorima.

Sudbina navedenih naselja je, kao što je već istaknuto, karakteristična i zaostala nastradala srpska sela ovog područja. Sva ona su bila zrtve neopravdanih napada njihovih suseda iz okolnih muslimanskih sela i njihovog nagona da uniste sve što je srpsko ili pravoslavne veroispovesti. Taj neprirodni nagon, za sve Srbe neočekivan, posebno se ispoljio u zlostavljanju i brutalnom odnosu prema mnogim zrtvama, ali i u pljaci i prisilnom prisvajanju imovine i dobara koje su njihove zrtve nekada imale.

STRADANJE MESTANA

Tacan broj ubijenih lica srpske nacionalnosti još nije moguce utvrditi. Utvrđeno je da je ukupno stradalo preko 1000 lica, a broj povredjenih i ranjenih, prema procenama, iznosi između 2800 i 3200 lica. Najveća neizvesnost vlada kada je reč o onima koji su zarobljeni, uhvaceni ili se, na svejedno koji nacin, nasli u vlasti muslimana i na njihovoj teritoriji. Za tu kategoriju, najverovatnije još nepoznatih stradalnika, danas nije moguce datini približnu procenu. Možda ih je na području Bratunca, Milica, Srebrenice i Skelana nekoliko desetina, a možda i nekoliko stotina. Traganje za njima predstavljačce, sasvim sigurno, najsloženiji deo posla traganja za ukupnim brojem zrtava srpskog naroda u ovom, od muslimana nametnutom ratu. Tek kada se okončaju ratna dejstva i kada se ljudi budu mogli vratiti na svoja ognjista, videće se ko sve nedostaje i, eventualno, sta se sa njima u medjuvremenu dogodilo. Do tada, konacan broj lica koja su stradala gotovo da nije moguce iskazati.

Najveći broj povredjenih i ranjenih čine civilna lica, a prouzrokovanje oruzanim napadima na srpska naselja, postavljanjem zaseda na saobracajnicama i granatiranjem. Manji, ali ne i neznatan broj zrtava, nastao je usled aktivnosti snajperista ili dejstva nagaznih mina.

Pri svemu tome, poseban problem predstavlja sahrana zrtava. Nepoznat je broj onih koji nisu sahranjeni kao što je nepoznat i broj ukupnih zrtava. Vreme i mesto sahrane u ovakvim okolnostima čine glavnu okosnicu saznanja o zrtvi, ato je za mnoge ostalo nepoznato.

Znatan broj zrtava je sahranjen neposredno posle ubistva, posto su prethodno ipak nekako iznete sa mesta stradanja od strane članova porodice i ostalih mestana; nekolicinu njih su sami muslimani, dan ili dva kasnije, u zamenu za svoje zive ili poginule, predali srpskoj strani da ih sahrani, a ostali pokojnici su ostali i jos uvek se nalaze prepusteni životinjama, ali i vremenskim uslovima, u zgaristima i rusevinama svojih kuća ili negde u okolnim prostorima u kojima su izgubili živote. Međutim, ta sela i okolina, otkako su osvojeni od muslimana, postali su nepristupacni, a time je izgubljena i mogućnost da se pronadju tela poubijanih Srbaca. S obzirom da su mnogi stradali još u toku leta, tesko je prepostaviti da će ikada i biti sahranjeni. Broj zrtava koje su ostale na muslimanskoj teritoriji ili koje su ubijene kao

zarobljenici i zatvorenici, kao i njihov identitet, bice mozda moguce sazнати tek po okoncanju rata. U ovom slucaju dovoljno ilustrativan je primer Zalazja, srpskog sela nadomak Srebrenice. Prilikom odbrane sela, na Petrovdan 1992, poginulo je oko cetrdeset lica. Neki su izgoreli u kucama koje su branili. A ostali su, ne mali broj, zakopani u zajednicku raku. U toj raci su i oni koji su se bili predali, ali i mestani poubijani po svojim imanjima. Ni nakon petnaest meseci ta kolektivna grobnica srpskih stradalnika nije otvorena, a time je ostao i nepoznat broj zrtava sela Zalazje na Petrovdan 1992. godine.

Slicno je i sa mestima sahrane. Najvise zrtava je sahranjeno u Bratuncu, a potom u Skelanima i srpskim selima koja su jos slobodna. Izvestan broj stradalih je samo pokopan na mestu ubistva, a ne mali broj je sahranjen i u Jugoslaviji, u Bajinoj Basti, Ljuboviji i selima duz desne obale Drine. Nekima je Drina grobnica. Tekuce potrebe i obaveze, koje su svedene samo na borbu za fizicki opstanak, ne omogucavaju ni civilnim ni vojnim vlastima da se posvete otkrivanju zrtava. Pa i pored toga, ono sto je sasvim poznato, utvrđeno i u izvesnom smislu medicinski obradjeno, svedoci o velikoj tragediji srpskog naroda na ovim prostorima. Spisak koji sledi sadrzi imena zrtava a to je, po nama, i vecina do sada stradalih lica srpske nacionalnosti. Medjutim, i u vreme pisanja ove hronike broj poginulih se, iz dana u dan, povecavao. Zato i ovaj dokument treba primiti kao prvu, nepotpunu, znaci samo privremenu informaciju o stradanju srpskog naroda i njegove imovine na području cetiri opštine. Konacan dokument tek treba da usledi kad se za to steknu potrebni uslovi. U prilozenom spisku zrtava saopsteni su: a) ime, ime oca i prezime, b) godina rodjenja, v) mesto pogibije. Mozda treba napomenuti da je za vecinu zrtava, poznato i mesto rodjenja, zanimanje, broj clanova porodice, uzrok smrti, a na raspolaganju su i medicinski nalazi o spoljnem pregledu tela, kao i imena posrednih ili neposrednih pocinioца zlocina i svedoka. Uz to, poznati su i podaci o nacionalnoj i verskoj pripadnosti, ali sa par izuzetaka, rec je samo o Srbima pravoslavne veroispovesti. Spisak je sacinjen hronoloski, po mesecima i datumima stradanja, sto omogucava uvidu opseg i dinamiku pohoda muslimanskih bandi u pojedinim vremenskim razdobljima, kao i redosled razaranja srpskih sela.

PRIVREMENI SPISAK ZRTAVA MUSLIMANSKOG TERORA NAD SRPSKIM NARODOM

Zrtve u aprilu 1992.

20. aprila: 20.4.92. Stjepanovic (Zivka) Ljubo, 1969. Pecista; Nikolic Svetozar, "Zan", Potocari; Milovic (Bozidara) Miljan, Potocari; Ignatijevic (Dragic) Djordje, 1969. Potocari; N.N. Sasa (Aleksandar Djordjevic, Sabac).

Zrtve u maju 1992.

6. maja: 6.5.92. Milosevic (Rajka) Radojko, 1928. Gniona; Simic (Milivoja) Lazar, 1936. Gniona; Zekic (Novaka) Kosana, 1928. Bljeceva; Zekic (Milaka) Milan, 1954. Bljeceva; Jovanovic (Lazara) Gojko, 1917. Bljeceva.

7. maja: 7.5.92. Mitrovic (Slavka) Milojka, 1954. Osmace; Vukosavljevic (Obrena) Zoran, 1970. Osmace; Vukosavljevic (Milovana) Jovan, 1968. Srebrenica; Vukosavljevic (Milovana) Milan, 1971. Srebrenica; Tanasijevic (Manojla) Simo, 1952. Osmace; Ilic (Sretena) Dragan, 1964. Srebrenica; Ilic (Bogoljuba) Milivoje, 1962. Osmace; Stjepanovic (Milovana) Radosava, 1956. Osmace; Petrovic (Radomira) Danilo, 1961. Osmace; Coric (Radmila) Nebojsa, 1966. Osmace.

8. maja: 8.5.92. Zekic (Drage) Goran 1956. Srebrenica; Tanasijevic (Sretena) Milenko, 1952. Cicevci; Tanasijevic (Milorada) Manojlo, 1922. Cicevci.
9. maja: 9.5.92. Markovic (Jove) Mirko, Srebrenica; Vasic (Milovana) Obrad, Orahovica.
12. maja: 12.5.92. Jakovljevic (Rade) Milun, 1966. Brezani.
14. maja: 14.5.92. Zekic (Maksima) Milos, 1914. Sjemovo; Pavlovic (Novaka) Dusan, 1967. Lepenovici.
15. maja: 15.5.92. Jovanovic (Rade) Dragoljub, 1928. Viogor; Petrovic (Mice) Radojko, 1932. Orahovica; Petrovic (Radovana) Krsto, 1938. Crni Vrh; Ristanovic (Nikole) Sekula, 1906. Osredak; Vasic (Milorada) Stoja, 1908. Viogor; Jokic (Miodraga) Milisav, 1964. Glogova; Simic (Drage) Ljubisa, 1972. Glogova; Simic (Drage) Nenad, 1963. Glogova; Jeftic (Cvijetina) Radoje, 1959. Crni Vrh; Peric (Stevana) Aleksa, 1928. Radosevici; Djuric (Sime) Vojislav, 1930. Crni Vrh; Djuric (Vojislava) Novak, 1955. Crni Vrh; Gagic (Milovana) Milojko, 1947. Karno; Subotic (Djordja) Radivoje, 1954. Karno; Andric (Sime) Petrija, 1933. Karno.
16. maja: 16.5.92. Popovic (Zivorada) Stojan, 1967. Magasici; Vucetic (Petka) Nebojsa, 1972. Loznica; Brkic (Petrica) Dragan, 1963. Opetci; Jovic (Vujadina) Ljubinko, 1960. Opetci; Salipurevic (Mijata) Dragan, 1971. Opetci; Vitic (Djordja) Drago, 1958. Opetci.
17. maja: 17.5.92. Simic (Ostoje) Vojislav, Fakovici.
18. maja: 18.5.92. Mijatovic (Svetozara) Stojan, 1957. Glogova; Jovic (Jove) Milenko, 1967. Vitez; Matic (Dobrosava) Nedeljko, 1947. Vitez; Matic (Nedeljka) Bozidar, 1969. Vitez; Matic (Ratka) Mato, 1966. Vitez.
20. maja: 20.5.92. Milanovic (Zivka) Milisav, 1959. Dvorista.
21. maja: 21.5.92. Simic (Svetolika) Vojislav, 1941. Sikiric; Petrovic (Ivana) Mladen, 1971. Zaluzje; Zecic (Radoja) Slobodan, 1966. Zutica; Ilic (Miladina) Obrenija, 1958. Zutica; Kovacevic (Milisava) Milenko, 1960. Zutica; Lazarevic (Desimira) Mico, 1974. Zutica; Obradovic (Vidoja) Miljana, 1938. Zutica; Petkovic (Dragoljuba) Mladjen, 1952. Zutica; Sarac Ilije) Vojislav, 1924. Zutica; Kandic (Milosa) Nedeljko, 1956. Zutica; Stankovic (Milana) Radoje, 1950. Milici.
22. maja: 22.5.92. Ostojic (Milosa) Mile, 1950. Jezestica; Gvozdenovic (Drage) Risto, 1922. Bljeceva.
24. maja: 24.5.92. Grujicic (Save) Dragoljub, 1953. Gostilj; Doljanovic (Dusana) Vujadin, 1964. Mratinci; Dragicevic (Ilije) Milomir, 1946. Mratinci.
25. maja: 25.5.92. Jovanovic (Miroslava) Dragan, 1966. Poljanci;
26. maja: 26.5.92. Rankic (Bore) Nenad, 1967. Cizmici; Vasic Novo, 1967. Bratunac.
27. maja: 27.5.92. Milanovic (Nedje) Miladin, 1920. Mratinci; Susic (Milke) Novica, 1962. Konjevic Polje; Popovic (Nenada) Zoran, 1959. Konjevic Polje; Simic (Novaka) Stevo, 1953. Konjevic Polje; Vujadinovic (Jove) Milomir, 1960. Konjevic Polje; Mijatovic (Milenije) Djordjo, 1950. Konjevic Polje.

28. maja: 28.5.92. Gligorevic (ZHivka) Bogdan, 1958. Manovici; Kandic (Sinise) Stanoje, 1953. Manovici; Miroslavljevic (Djordja) Rade, Manovici.
29. maja: 29.5.92. Mastikosa (Stojana) Dragica, 1955. Sandici; Krdzalic Vesna, Sandici; Suzic (Milana) Sreto, 1960. Sandici; Milosevic (Steve) Milutin, 1948. Sandici; Blagojevic (Sretena) Jovo, 1973. Sandici; Eric (Mikaila) Bogoljub, 1914. Kravica; Milanovic (Radovana) Goran, 1964. Kravica; Ivanovic (Ratka) Ivan, 1970. Sandici; Petrovic (Desimira) Dragan, 1967. Sandici; Grahovac (Mirka) Aleksandar, 1972. Sandici; Ivanovski Zarko, Sandici; Vorkapic (Mile) Miodrag, 1971. Sandici.
31. maja: 31.5.92. Omnicka (Vladana) Dragan, 1956. Jezero; Vukosavljevic (Drage) Milisav, 1959. Cicevci; Dasic (Drage) Zivojin, 1952. Vandzici; Vidovic (Milosa) Drago, 1959. Zutica.
- Zrtve u junu 1992.
1. juna: 1.6.92. Sevic (Milomira) Ljubisa, 1965. Joseva; Ilic (Dragutina) Dragic, 1939. Oparci; Ilic (Momcila) Ratko, 1942. Oparci; Ilic (Momcila) Ugljesa, 1939. Oparci; Petrovic (Cvijetina) Zivojin, 1917. Oparci; Petrovic (Dragise) Dikosava, 1932. Oparci; Petrovic (Drage) Milorad, 1923. Oparci; Jokic (Jovana) Miodrag, 1967. Glogova; Milanovic (Milivoja) Milovan, 1966. Glogova; Milosevic (Boze) Radomir, 1956. Glogova.
2. juna: 2.6.92. Obradovic (Vidoja) Milija, 1956. Vitez; Milanovic (Marka) Radomir, 1966. Vitez; Blagojevic (Milosava) Vladan, 1970. Vitez; Jankovic (Milosa) Milorad, 1954. Vitez; Jonuzovic (Ljubise) Borivoje, 1932. Vitez; Rakic (Dobrisava) Zivota, 1958. Vitez.
4. juna: 4.6.92. Vejsic (Srecka) Radivoje, 1953. Podravanje; Cvjetinovic (Dusana) Ratko, 1971. Podcaus.
5. juna: 5.6.92. Alempic (Radisava) Stanimir, 1970. Rogosija.
7. juna: 7.6.92. Vukovic (Obrada) Rajko, 1959. Milici.
8. juna: 8.6.92. Avramovic (Svetislava) Slavko, 1971. Obadi; Cvjetinovic (Bogdana) Miladin, 1936. Obadi; Cvjetinovic (Momira) Dostana, 1930. Zalazje; Grujicic (Andjelka) Milovan, 1943. Zalazje; Petrovic (Ilije) Mirko, 1964. Spat; Simic (Zivka) Drago, 1949. Zalazje; Spajic (Drage) Srecko, 1928. Obadi; Stanojevic (Mihajla) Blagoje, 1940. Zalazje; Stjepanovic (Dragoslava) Milenko, 1944. Zalazje; Zekic (Jovana) Ilija, 1955. Zalazje; Milovanovic (Gavrila) Jovana, 1942. Loznica; Milovanovic (Radivoja) Srecko, 1943. Loznica; Markovic (Andrije) Ognjen, 1950. Fakovici.
9. juna: 9.6.92. Zaric (Sretena) Zivorad, 1956. Tegare.
10. juna: 10.6.92. Milinkovic (Maksima) Vojislav, 1938. Rupovo Brdo; Milinkovic Mirjana, 1939. Rupovo Brdo; Milinkovic (Marinka) Relja, 1941. Rupovo Brdo; Milinkovic (Peta) Radoje, 1952. Rupovo Brdo; Milinkovic (Vida) Vlado, 1948. Rupovo Brdo; Zugic Koviljka, 1922. Rupovo Brdo; Zugic (Milosa) Komljen, 1925. Rupovo Brdo; Zugic (Komljen) Trivko, 1954. Rupovo Brdo.
13. juna: 13.6.92. Mladjenovic Rada, 1972. Dugo Polje; Urosevic (Milenka) Nenad, 1969. Skelani.
16. juna: 15.6.92. Kipic (Milosa) Nenad, 1932. Visnjica.

17. juna: 17.6.92. Cirkovic (Jovana) Slavisa, 1973. Sikiric; Pajic (Danila) Rada, 1942. Donja Bukovica.
19. juna: 19.6.92. Trivkovic (Zivojina) Vojislav, 1971. Josanica.
20. juna: 20.6.92. Jovanovic (Vojislava) Rade, 1960. Tegare; Marinkovic (Ljubinka) Cedomir, 1964. Zutica.
21. juna: 21.6.92. Bogicevic (Vojislava) Obren, 1932. Ratkovici; Stanojevic (Vladislava) Stanoje, 1949. Ratkovici; Stanojevic (Rade) Desanka, 1923. Ratkovici; Stanojevic (Todora) Nikola, 1958. Ratkovici; Stanojevic (Milorada) Radenko, 1940. Ratkovici; Djuric (Luke) Vidosava, 1930. Ratkovici; Rankic (Obrada) Vidoje, 1928. Ratkovici; Rankic (Obrada) Milutin, 1944. Ratkovici; Rankic (Obrada) Ranko, 1933. Ratkovici; Maksimovic (Filipa) Vinka, 1927. Ratkovici; Maksimovic (Milorada) Dragomir, 1949. Ratkovici; Maksimovic (Milorada) Radomir, 1942. Ratkovici; Milanovic (Riste) Cvijeta, 1925. Ratkovici; Pavlovic (Milorada) Novka, 1945. Ratkovici; Prodanovic (Drage) Zora, 1941. Ratkovici; Prodanovic (Petrica) Zivan, 1966. Ratkovici; Pavlovic (Jose) Milovan, 1919. Ratkovici; Jakovljevic (Stojana) Milan, 1920. Ratkovici; Pantic (Vojina) Slavko, 1968. Zutica.
22. juna: 22.6.92. Cvjetinovic (Cvijetina) Spasoje, 1956. Glogova; Marinkovic (Obrada) Rajko, 1949. Podravanje; Slijepcevic (Jerka) Borivoje, 1957. Buljevici; Bogicevic (Ranka) Slobodan, 1946. Vandzici; Jovic (Milosa) Novica, 1951. Vandzici; Simic (Cvijetina) Milomir, Zutica.
23. juna: 23.6.92. Novakovic (Svetozara) Milos, 1942. Cicevci; Cvjetinovic (Vojislava) Zivko, 1950. Magasici.
24. juna: 24.6.92. Markovic (Andjelka) Milorad, 1952. Jezero.
25. juna: 25.6.92. Stojanovic (Stanka) Slavoljub, 1959. Bjelovac; Stevic (Alekse) Vida, 1923. Stanatovici.
26. juna: 26.6.92. Krstajic (Pere) Novak, 1966. Brezani; Zecic Radivoje, 1942. Podravanje; Zecic (Krske) Grujo, 1957. Podravanje; Ostojic (Vukosava) Grujo, 1945. Podravanje; Kolakovic (Milosa) Srbo, 1945. Koprivno.
27. juna: 27.6.92. Gajic (Predraga) Ljubisa, 1965. Magudovici; Petrovic (Milisava) Slavko, 1946. Magudovici; Stanojevic (Vitomira) Novica, 1951. Magudovici; Stevanovic (Dragomira) Stojan, 1939. Ratkovici; Pavlovic (Obrada) Vladimir, 1948. Bradjevina; Nikolic (Slavoljuba) Milomir, 1954. Podravanje; Dinkic (Nenada) Radenko, 1959. Zaklopaca.
28. juna: 28.6.92. Damjanovic (Mitra) Miloje, 1971. Loznica; Filipovic (Milisava) Djordjo, 1949. Loznica; Filipovic (Vladimira) Zivan, 1954. Loznica; Filipovic (Zivana) Verica, 1975. Loznica; Lukic (Milana) Radovan, 1950. Loznica; Nikolic (Nedeljka) Milenko, 1963. Loznica; Roncevic (Mice) Milorad, 1960. Loznica; Vucetic (Sretena) Svetozar, 1957. Loznica; Stojanovic Jelena, 1952. Loznica; Jovanovic (Djordja) Slavko, 1953. Bradjevina; Stanojevic (Zivojina) Jelena, 1953. Loznicka Rijeka.
29. juna: 29.6.92. Blagojevic (Zivorada) Milovan, 1967. Hrcnici; Lazic (Save) Dragan, 1960. Kravica; Petrovic (Milorada) Milan, 1961. Podravanje.
30. juna: 30.6.92. Petrovic (Djole) Radovan, 1923. Brezani; Novkovic (Rade) Milos, 1956. Brezani; Lazic Dostana, 1919. Brezani; Lazic (Pavla) Vidoje, 1937. Brezani; Dragicevic (Ilije) Milenko, 1947. Brezani; Lazic (Pavla) Kristina, 1935. Brezani; Josipovic (Miljenka)

Ljubomir, 1977. Brezani; Krstajic (Vlade) Milos, 1937. Brezani; Krstajic (Vlade) Perisa, 1935. Brezani; Milosevic (Luke) Stanko, 1900. Brezani; Milosevic (Milovana) Vidoje, 1974. Brezani; Mitrovic (Dragise) Milivoje, 1930. Brezani; Mitrovic (Milivoja) Stanoje, 1963. Brezani; Rankic (Mike) Milisav, 1947. Brezani; Rankic (Milisava) Dragoslav, 1974. Brezani; Rankic (Milisava) Mirko, 1972. Brezani; Stevanovic (Radisava) Milomir, 1946. Brezani; Stjepanovic (Stjepana) Dragan, 1961. Brezani; Jovanovic (Cede) Obren, 1927. Turija; Mitrovic (Milorada) Zarko, 1961. Siljkovici; Milic (Mirka) Milovan, 1955. Sebiocina; Savic (Nikole) Obrad, 1955. Sebiocina; Sekulic (Milovana) Branko, 1967. Sebiocina; Vidovic (Sretena) Spasoje, 1936. Sebiocina.

Zrtve u julu 1992.

2. jula: 2.7.92. Ilic (Arsena) Radomir, 1966. Sandici; Radovanovic (Srecka) Vidoje, 1939. Zabokvica; Calmic (Radosava) Milko, 1962. Vandzici.

3. jula: 3.7.92. Simic (Borisava) Nedjo, 1951. Radosevici; Stankovic (Ljubinka) Milan, 1952. Sebiocina; Lazic (Bogoljuba) Milenko, 1959. Golo Brdo; Petkovic (Dusana) Stanko, 1953. Golo Brdo.

4. jula: 4.7.92. Jovanovic (Blagoja) Milos, 1935. Sase; Calmic (Radosava) Stanimir, 1959. Nedjeljiste.

5. jula: 5.7.92. Lazarevic (Spasoja) Boban, 1965. Krnjici; Jovanovic (Nedeljka) Sredoje, 1947. Krnjici; Jovanovic Miroslava, 1939. Krnjici; Ivanovic (Raska) Ivana, 1972. Trubarsko; Dimitrijevic (Milosa) Dragutin, 1961. Krnjici; Djokanovic (Vojislava) Zvonko, 1969. Bratunac; Milosevic (Milovana) Ljubica, 1939. Zagoni; Milosevic (Jovana) Milos, 1932. Zagoni; Milosevic (Ilije) Rada, 1968. Zagoni; Tanasijevic (Blagoja) Cedomir, 1942. Zagoni; Gvozdenovic (Sretena) Rajko, 1927. Zagoni; Gvozdenovic (Miladina) Dragoljub, 1954. Zagoni; Gvozdenovic (Milorada) Blagoje, 1944. Zagoni; Gvozdenovic (Radoja) Rada, 1973. Zagoni; Dimitric (Milorada) Mileva, 1912. Zagoni; Dimitric (Mitra) Mirko, 1974. Zagoni; Jasinski (Stevana) Matija, 1940. Zagoni; Malovic (Ilije) Miodrag, 1943. Zagoni; Mihajlovic (Jefte) Mihajlo, 1951. Zagoni; Paunovic Dusanka, 1954. Zagoni; Dragicevic (Mirka) Milos, 1933. Zalazje; Jokic (Milosa) Rade, 1963. Biljaca; Aksic (Novaka) Srpko, 1972. Krnjici; Trimanovic (Petka) Rade, 1958. Krnjici; Maksimovic (Mirka) Rados, 1968. Krnjici; Maksimovic (Riste) Milenko, 1941. Krnjici; Milosevic (Ostoje) Milan, 1961. Krnjici; Milosevic (Zorana) Nebojsa, 1975. Krnjici; Micic Milja, Krnjici; Paraca Vaso, 1912. Krnjici; Pecenica (Branka) Dragoljub, 1970. Trubarsko; Simic Ilija, Krnjici; Simic (Milisava) Veljko, 1953. Krnjici; Vladic (Petrica) Vlajko, 1934. Krnjici; Vujic Soka, 1930. Krnjici; Zekic (Ljube) Milos, 1966. Sebiocina; Mladjenovic (Andjelka) Cvijetin, 1952. Previla; Misic (Milosava) Radojko, 1949. Golo Brdo.

7. jula: 7.7.92. Gagic (Drage) Ljubica, 1950. Srebrenica.

8. jula: 8.7.92. Dasic (Radislava) Mijat, 1961. Vandzici.

12. jula: 12.7.92. Zivkovic (Nenada) Dragomir, 1970. Biljaca; Zivanovic (Cvijetina) Jovan, 1969. Biljaca; Zivanovic (Dragana) Milivoje, 1972. Biljaca; Dimitric (Mirka) Milovan, 1962. Zagoni; Jokic Bogdan; Jokic (Ivana) Bozidar, 1968. Biljaca; Jokic (Save) Dragoljub, 1961. Biljaca; Josipovic (Miladina) Ivan, 1955. Kunjerac; Jovanovic (Jakova) Miodrag, 1952. Zagoni; Kovacevic (Andre) Bosko, 1969. Biljaca; Milosevic (Zivojina) Dusan, 1963. Zagoni; Milosevic (Alekse) Djordjo, 1934. Zagoni; Milosevic (Branka) Vidosav, 1968. Zagoni; Milosevic (Milka) Dragisa, 1963. Zagoni; Milosevic (Milka) Miodrag, 1970. Zagoni;

Mitrovic (Milojka) Nedeljko, 1965. Biljaca; Mitrovic (Vojislava) Goran, 1970. Bjelovac; Peric (Milorada) Zeljko, 1973. Biljaca; Savic (Branka) Milenko, 1968. Biljaca; Savic (Laze) Dragan, 1953. Biljaca; Spasojevic (Stjepana) Tomo, 1956. Biljaca; Djokic (Nedje) Milan, 1967. Biljaca; Simic Djuka, 1930. Kunjerac; Lalic (Cvijetina) Svetozar, 1951. Zalazje; Zivanovic (Blagoja) Blagoje, 1954. Dugo Polje; Andric (Stojana) Miroslav, 1967. Biljaca; Blagojevic (Slobodana) Dusan, 1946. Zalazje; Cvjetinovic (Dragomira) Radinka, 1952. Zalazje; Cvjetinovic (Ranka) Ivan, 1953. Zalazje; Dragicevic (Tadije) Svetislav, 1949. Zalazje; Giljevic (Milorada) Zeljko, 1970. Zalazje; Gligic (Desimira) Nedeljko, 1948. Zalazje; Gligoric (Nikole) Ljubisav, 1962. Zalazje; Gordic (Milosa) Aleksa, 1955. Zalazje; Grujicic (Cvijetka) Jovan, 1954. Sase; Grujicic (Ignjata) Stanoje, 1946. Sase; Ilic (Milana) Slobodan, 1946. Zalazje; Ilic (Sretena) Milisav, 1957. Zalazje; Jeremic (Ljubomira) Luka, 1927. Zalazje; Jeremic (Milosa) Ratko, 1969. Zalazje; Jeremic (Ratka) Marko, 1965. Zalazje; Jeremic (Ratka) Radovan, 1963. Zalazje; Lazarevic (Malise) Milovan, 1946. Zalazje; Lazarevic (Stanka) Momir, 1955. Zalazje; Pavlovic (Aleksandra) Branislav, 1947. Zalazje; Petrovic (Jugoslava) Rajko, 1963. Zalazje; Rakic (Borisava) Dragomir, 1957. Zalazje; Rakic (Cvijetina) Svetozar, 1951. Zalazje; Rakic (Ljubomira) Momcilo, 1949. Zalazje; Rakic (Ljubomira) Miodrag, 1959. Zalazje; Rakic (Momcila) Mile, 1966. Zalazje; Simic (Gajka) Branko, 1959. Zalazje; Simic (Gajka) Petko, 1963. Zalazje; Stanojevic (Stanka) Bozo, 1966. Sase; Stanojevic (Vojina) Miladin, 1929. Zalazje; Stjepanovic (Svetislava) Mihajlo, 1942. Srebrenica; Tomic (Bogoljuba) Radivoje, 1950. Zalazje; Todorovic (Radivoja) Miroljub, 1961. Zalazje; Tubic (Rada) Miladin, 1955. Zalazje; Vasiljevic (Radovana) Radisav, 1963. Zalazje; Vasiljevic (Radovana) Radislav, 1965. Zalazje; Vujadinovic (Zivojina) Bosko, 1951. Zalazje; Vujadinovic (Zivojina) Vaso, 1954. Zalazje; Vujadinovic (Bogdana) Nedeljko, 1947. Zalazje; Vujadinovic (Milovana) Dragomir, 1947. Zalazje; Vujadinovic (Slavoljuba) Milovan, 1948. Zalazje; Vujadinovic (Vase) Dusan, 1940. Zalazje; Zekic (Zagorke) Milan, 1959. Zalazje; Cetkovic (Spasoja) Vukasin, 1938. Sase.

17. jula: 17.7.92. Ilic (Boze) Cvijetin, 1957. Tegare; Ilic (Boze) Radojko, 1968. Tegare; Vecerinovic (Miloja) Milojko, 1968. Tegare; Lazarevic (Vlade) Boro, 1961. Grobic.

19. jula: 19.7.92. Bogdanovic (Mikaila) Andjelko, 1928. Jezestica; Vidovic Dragoljub, Zagradje.

20. jula: 20.7.92. Ilic (Dusana) Ljiljana, 1975. Magasici; Ilic (Marka) Zorka, 1947. Magasici; Ilic (Milorada) Milenija, 1944. Magasici; Ilic (Petra) Ljubinka, 1952. Magasici; Ilic (Radomira) Marjan, 1963. Magasici; Miladinovic (Nikole) Miladin, 1963. Jezestica; Milanovic Ljubica, 1930. Magasici; Popovic (Pere) Blagoje, 1907. Magasici; Popovic (Riste) Leposava, 1919. Magasici.

23. jula: 23.7.92. Erkic (Milosa) Marko, 1953. Vujadini.

24. jula: 24.7.92. Micic (Jakova) Marko, 1949. Glogova; Micic (Milisava) Milovan, 1957. Tegare; Micic (Radisava) Ilija, 1949. Glogova.

25. jula: 25.7.92. Jovanovic Danica, 1932. Stanatovici; Lukic (Mirka) Zivana, 1944. Hranca; Jokic (Stojana) Momcilo, 1928. Hranca; Mirkovic (Zivorada) Ljubica, 1942. Magasici; Djuricic (Nikolije) Cvijetin, 1930. Magasici.

27. jula: 27.7.92. Stjepanovic Mileva, Brezani.

28. jula: 28.7.92. Jovica V. Sasa, Potocari; Kablimovic Branko, Potocari.

29. jula: 29.7.92. Matic (Desimira) Milan, 1958. Sikiric.

31. jula: 31.7.92. Lukic (Gojka) Zeljko, 1969. Voljavica; Lukic (Milana) Golub, 1969. Voljavica.

Zrtve u avgustu 1992.

1. avgusta: 1.8.92. Djukic (Zivka) Ratko, 1967. Zanjevo; Kovacevic (Radomira) Milovan, 1956. Stedra.

2. avgusta: 2.8.92. Deronjic (Spasoja) Nebojsa, 1960. Glogova; Rankovic (Radivoja) Ilinka, 1954. Glogova; Simic (Milinka) Milutin, 1970. Sebiocina.

3. avgusta: 3.8.92. Majstorovic (Ljubinka) Petar, 1933. Bukovica; Petrovic (Radivoja) Boro, 1973. Podravanje; Djukanovic (Tomislava) Rajko, 1952. Milici.

4. avgusta: 4.8.92. Dzinkic (Mitra) Nenad, 1934. D. Most.

5. avgusta: 5.8.92. Dimitrijevic Ruza, 1932. Bozici; Prodanovic Desanka, 1933. Pribojevici; Djukic (Petka) Aco, 1961. Pribojevici.

6. avgusta: 6.8.92. Zekic (Vojina) Ljubisa, 1965. Podravanje; Jakovljevic (Milana) Blagoje, 1959. Bozici; Milic (Slavoljuba) Mile, 1962. Zedansko; Milic (Stojana) Milisav, 1952. Zedansko; Eric (Radenka) Rade, 1970. Zedansko; Jovanovic (Svetozara) Mitar, 1953. Podravanje; Golic (Milosa) Nebojsa, 1973. Zedansko; Boric (Budimira) Maksim, 1961. Zedansko; Conjcic (Milorada) Boro, 1959. Zedansko.

7. avgusta: 7.8.92. Eric (Slavka) Srboslav, 1946. Donja Bukovica; Milanovic (Ostoje) Kosta, 1952. Gunjaci.

8. avgusta: 8.8.92. Bojic (Radovana) Radoje, 1948. Sase; Jovanovic (Vlade) Milan, 1940. Sase; Jovanovic (Drage) Ilija, 1958. Zaluzje; Pajic (Nedeljka) Slavko, 1965. Zaluzje; Jovanovic (Rade) Ljubomir, 1952. Siljkovici; Matic (Jove) Bosko, 1956. Siljkovici; Bogicevic (Rade) Vojin, 1929. Jezestica; Mladjenovic (Ljubomira) Andjelko, 1965. Jezestica; Mladjenovic (Ljubomira) Dragan, 1960. Jezestica; Mladjenovic (Obrena) Savka, 1931. Jezestica; Rankovic (Milosa) Sreten, 1962. Jezestica; Rankovic (Vlade) Milan, 1935. Jezestica; Stjepanovic (Nedeljka) Savka, 1951. Jezestica; Stjepanovic (Obrada) Milosav, 1919. Jezestica; Djuric (Savana) Srbo, 1944. Jezestica; Djokic (Stanka) Milivoje, 1959. B. Brdo.

10. avgusta: 10.8.92. Lazic (Svetozara) Branislav, 1937. Toplica; Markovic (Boze) Marija, 1937. Postolje; Slijepcevic (Mila) Milisav, 1950. Milici.

12. avgusta: 12.8.92. Mitrovic (Jevte) Dragomir, 1929. Potocari.

13. avgusta: 13.8.92. Jankovic (Koje) Dragan, 1961. Palez; Milosavljevic (Nikole) Komnen, 1958. Palez; Dragicevic (Koje) Dragan, 1967. Orahovica.

14. avgusta: 14.8.92. Jakovljevic (Andrije) Stamena, 1928. Toplica; Milic (Janka) Savka, 1928. Toplica; Simic (Sretena) Ilija, 1933. Toplica; Komnenski Zarko, 1953. Voljavica; Lazarevic (ZHvana) Bogoljub, 1938. Sadici.

15. avgusta: 15.8.92. Vukovic (Radovana) Gojko, 1930. Sadici; Misic (Spasoja) Drago, 1935. Sadici; Misic (Jovana) Mico, 1958. Sadici; Misic Peja, 1956. Sadici; Misic Jovanka, 1920. Sadici; Misic (Drage) Milivoje, 1965. Sadici; Misic (Urosa) Tomislav, 1964. Sadici; Lazarevic (Dusana) Milan, Sadici; Jakovljevic (Pavla) Radivoje, 1933. Radijevici.

18. avgusta: 18.8.92. Jovicic (Ljubomira) Vidinka, 1922. Toplica.
20. avgusta: 20.8.92. Ilic (Boska) Slobodan, 1973. Bratunac; Lukic (Milorada) Stojan, 1939. Hranca; Radovic (Zivojina) Krsto, 1966. Hranca.
23. avgusta: 23.8.92. Milanovic (Cvijana) Milorad, 1925. Biljaca.
25. avgusta: 25.8.92. Stjepanovic (Gjoka) Milivoje, 1967. Hranca.
28. avgusta: 28.8.92. Zivkovic (Drage) Svetozar, 1915. Zivkovici; Zivkovic (Ljubomira) Stanko, 1936. Zivkovici; Acimovic (Milenka) Krstina, 1920. Zivkovici; Milanovic (Radenka) Dragan, 1951. Zivkovici.
29. avgusta: 29.8.92. Sekulic (Milosava) Radenko, 1958. Kupusna; Bacic (Pere) Srboslav, 1945. Kupusna; Misic (Rajka) Petar, 1956. Kupusna; Simeunovic (Save) Milos, 1956. Kostraca.
- Zrtve u septembru 1992.
6. septembra: 6.9.92. Milojevic (Dragoja) Jovan, 1955. Bratunac.
7. septembra: 7.9.92. Stojanovic (Dike) Marko, 1961. Bratunac.
9. septembra: 9.9.92. Maksimovic (Novaka) Borivoje, 1956. Sase; Durmic (Mitra) Jovo, 1953. Derventa.
14. septembra: 14.9.92. Jovanovic (Radoja) Milomir, 1966. Zagoni.
15. septembra: 15.9.92. Loncarevic (Milana) Tomo, 1948. Zaluzje; Stojanovic (Milorada) Srecko, 1949. Bjelovac.
16. septembra: 16.9.92. Lukic (Stojana) Milisav, 1942. Zaluzje; Vujadinovic (Nedeljka) Rajko, 1971. Zaluzje; Jovanovic (Cvijetina) Krsto, 1955. Zaluzje; Kovacevic (Boska) Dragan, 1959. Zaluzje; Stojanovic (Milosa) Tomislav, 1966. Zaluzje; Stojanovic Danica, 1931. Zaluzje; Vucetic (Sime) Radojka, 1946. Zaluzje.
17. septembra: 17.9.92. Andric (Bogomira) Ljubisa, 1960. Bjelovac; Simic (Slobodana) Zdravko, Vuksici; Vasiljevic (Pere) Veselka, 1935. Vuksici.
18. septembra: 18.9.92. Bozic (Novaka) Ljubisa, 1952. Fakovici; Bozic (Vladimira) Radosav, 1925. Fakovici.
21. septembra: 21.9.92. Jovanovic (Miladin) Drago, 1962. Loznicka Rijeka; Stojanovic (Mila) Cedimir, 1971. Bratunac.
22. septembra: 22.9.92. Milicevic (Stanoja) Zivojin, 1981. Bratunac.
24. septembra: 24.9.92. Boric (Milivoja) Mile, 1946. Gunjaci; Susic (Todora) Milivoje, 1958. Gunjaci; Gligorovic (Mijata) Miodrag, 1956. Gunjaci; Salipurevic (Bozidara) Slavko, 1971. Gunjaci; Salipurevic (Milorada) Vidoje, 1960. Gunjaci; Vasic (Milosa) Milijan, 1955. Podravanje; Gordic (Mitra) Slavko, 1958. Gunjaci; Lalovic (Nedje) Zoran, 1961. Gunjaci; Jovanovic (Miloja) Vojin, 1922. Podravanje; Jovanovic (Miloja) Svetozar, 1933. Podravanje; Lazarevic (Obrada) Rado, 1920. Podravanje; Marinkovic (Drage) Milos, 1935. Podravanje; Marinkovic (Milosa) Rade, 1961. Podravanje; Marinkovic (Milosa) Milovan, 1955. Podravanje; Marinkovic (ZHarka) Dikosava, 1938. Podravanje; Marinkovic (Andjelka)

Radovan, 1938. Podravanje; Tomic (Marka) Gojko, 1930. Podravanje; Tomic (Marka) Mihajlo, 1941. Podravanje; Sarac (Veselina) Dusan, 1964. Podravanje; Sarac (Cvijetina) Mitar, 1963. Podravanje; Sarac (Manojla) Milan, 1929. Podravanje; Perendic (Bogdana) Spasenija, 1935. Podravanje; Perendic (Blagoja) Stanka, 1935. Podravanje; Perendic (Savkana) Tomislav, 1932. Podravanje; Petrovic (Marka) Milomir, 1951. Podravanje; Petrovic (Vasilija) Mileva, 1948. Podravanje; Vesic Milisav, Podravanje; Mitrovic (Jove) Mihajlo, 1932. Podravanje; Mitrovic Ruza, 1927. Podravanje; Mitrovic (Marka) Drago, 1925. Podravanje; Perendic (Milisava) Miladin, 1924. Podravanje; Sarac Mirjana, 1943. Podravanje; Nikolic (Radomira) Slavisa, 1960. Podravanje; Nikolic (Cedomira) Dragan, 1960. Podravanje; Pavlovic Nebojsa, 1971. Podravanje; Mudrinic Rade, 1961. Podravanje; Mitic Borica, 1947. Podravanje; Bogdanovic Djuradj, Podravanje; Kukic Dragutin, 1954. Podravanje.

25. septembra: 25.9.92. Jovanovic Uros, 1921. Zvornik; Matic M. Dostana, 1902. Sikiric; Ilic (Vidoja) Milic, 1972. Loznicka Rijeka; Pantic (Radojka) Rajko, 1943. Gunjaci.

26. septembar: 26.9.92. Simic (Jovice) Despot, 1921. Pribinici; Alempic (Radisava) Dimitrije, 1959. Rogosija; Deuric (Milke) Dragoljub, 1964. Nedjeljiste; Deuric (Milke) Radomir, 1960. Nedjeljiste; Jurosevic (LJubinka) LJubomir, 1962. Nedjeljiste; Prodanovic (Milisava) Zarko, 1970. Rogosija; Prodanovic (Milisava) Milomir, 1966. Rogosija; Prodanovic (Milana) Mirko, 1964. Rogosija; Stanisic (Cvijana) Nenad, Rogosija; Stanisic (Cvijana) Nedjo, 1964. Rogosija; Stanisic (Stanka) Mile, 1960. Rogosija; Bebic (Nedje) Rajko, 1958. Rogosija; Ravnjakovic (Milorada) Zoran, 1960. Rogosija; Tesic (Rajka) Tomislav, 1971. Rogosija; Mitrovic (Ljubomira) Mico, Rogosija; Salipurevic (Branka) Milomir, 1953. Raskovici.

28. septembra: 28.9.92. Todorovic (Vasilija) Djordje, 1938. Brana Bacici.

29. septembra: 29.9.92. Milicevic (Stanoja) Zivojin, 1981. Bratunac.

Zrtve u oktobru 1992.

3. oktobra: 3.10.92. Sarenac (Sime) Slobodan, 1946. Milici.

5. oktobra: 5.10.92. Bozic (Drage) Zorica, 1980. Bratunac; Bozic (Radoja) Desanka, 1924. Fakovici; Markovic (Milovana) Olga, 1935. Fakovici; Markovic (Milovana) Slavka, 1931. Fakovici; Nikolic Cuba, Fakovici; Krsmanovic (Save) Miladin, 1973. Brana Bacici; Djuric Danilo, 1910. Fakovici; Ivanovic (Milana) Miroslav, 1973. Fakovici; Markovic (Save) Radoje, 1941. Fakovici; Markovic (Steve) Radomir, 1939. Fakovici; Nikolic (Milovana) Petko, 1954. Fakovici; Nikolic (Sretena) Milovan, 1923. Fakovici; Savic (Jove) Radovan, 1965. Fakovici; Subotic (Blagoja) Milomir, 1959. Fakovici; Despotovic Milja, Boljevici; Prodanovic Petra, 1927. Boljevici; Stjepanovic (Jovana) Stojka, 1922. Boljevici; Vasic Stanija, 1930. Boljevici; Djukic (Srete) Radovan, 1922. Boljevici; Ristic (Ljubisava) Milutin, 1940. Boljevici; Ristic (Novice) Zarija, 1928. Boljevici; Vasic (Manojla) Vladan, 1929. Boljevici; Djokic (Vlade) Milovan, 1936. Fakovici; Djokic (Milet) Sreten, 1938. Fakovici; Djokic (Nedeljka) Djoko, 1955. Fakovici; Djokic (Sretena) Svetozar, 1965. Fakovici; Djukic (Radovana) Vidoje, 1954. Fakovici.

7. oktobra: 7.10.92. Petkovic (Mijata) Dusko, 1971. Previla; Savic (Mirka) Radovan, 1954. Previla; Milic (Vasilija) LJubo, 1949. Previla; Milic (Ljube) Todor, 1972. Previla; Pantic (Vukosava) Radenko, 1966. Rogosija.

8. oktobra: 8.10.92. Kojic (Pere) Petar, 1962. Banjevici; Slijepcevic (Jerka) Slobodan, 1966. Rogosija; Mitrovic (LJubomira) Dragan, 1952. Vlasic.

9. oktobra: 9.10.92. Jovanovic (Radoja) Milenko, 1964. Zagoni; Milosevic (Zivojina) Bozo, 1951. Zagoni.
10. oktobra: 10.10.92. Eric (Radovana) Risto, 1927. Donja Bukovica; Eric (Stojana) Radojka, 1953. Donja Bukovica; Milanovic (Milivoja) Branislav, 1949. Bukovo Brdo.
12. oktobra: 12.10.92. Novakovic (Milovana) Bozidar, 1927. Vandzici.
13. oktobra: 13.10.92. Belakovic (Vojislava) Predrag, 1966. Zalazje; Grujicic (Slavoljuba) Milomir, 1969. Zalazje.
14. oktobra: 14.10.92. Gligic (Radovana) Radivoje, 1935. Sase.
19. oktobra: 19.10.92. Jankovic (Srecka) Zivan, 1959. Kusici.
21. oktobra: 21.10.92. Vitic (Mijata) Milovan, 1931. Kostraca.
22. oktobra: 22.10.92. Lazic (Gojka) Risto, 1968. Brana Bacici; Nikolic (Milovana) Todor, 1951. Loznica; Brezancic (Dusana) Marko, 1954. Zabrdje.
23. oktobar: 23.10.92. Ivanovic (Dobrivoja) Milivoje, 1949. Bukovicko Brdo.
29. oktobra: 29.10.92. Ristic (Lazara) Ilija, 1958. Kusici.
31. oktobra: 31.10.92. Vukovic (Zivana) Vojislav, 1957. Grobic.

Zrtve u novembru 1992.

1. novembra: 1.11.92. Djuric (Jovana) Milos, 1933. Vukovici; Marinkovic (Urosa) Goran, 1970. Johovaca.
2. novembra: 2.11.92. Zivanovic (Obrena) Djordje, 1967. Zagoni.
4. novembra: 4.11.92. Cvjetinovic (Dusana) Dragan, 1955. Brezani.
8. novembra: 8.11.92. Krkeljas (Petra) Simo, 1954. Sase.
9. novembra: 9.11.92. Ristic (Drage) Milorad, 1971. bolnica.
18. novembra: 18.11.92. Janjic (Vitomira) Zoran, 1965. Peci.
20. novembra: 20.11.92. Vasic (Radovana) Dragan, 1964. Banjevici.
22. novembra: 22.11.92. Savic (Bogoljuba) Radosav, 1963. Zanjevo.
24. novembra: 24.11.92. Blagojevic (Radovana) Zoran, 1962. Bjelovac; Katanic (Ilije) Savo, 1969, Zgunja; Obradovic (Rade) Dragan, 1968, Zgunja.
25. novembra: 25.11.92. Bozic (Djoke) Milovan, 1949. Magasici;
27. novembra: 27.11.92. Opacic (Djure) Borisav, 1961. Sandici; Vujinovic (Dusana) Milan, 1960. Sandici; Vujaklija Djuro, 1957. Sandici.
28. novembra: 28.11.92. Trivkovic (Ilije) Ratko, 1936. Zabrdje; Petrovic (Dragomira) Pero, 1976. Bacino Brdo.

Zrtve u decembru 1992.

3. decembra: 3.12.92. Simic (Novice) LJubinko, 1953. Gunjaci; Simic (LJube) Vojin, 1970. Johovaca; Boric (Milisava) Milenko, 1961. Johovaca; Vukotic (Bogosava) Vojin, 1953. Johovaca; Vitic (Save) Zlatan, 1972. Johovaca; Milic (Milisava) ZHeljko, 1973. Gunjaci; Milovcevic (Janka) Branko, 1952. Stedric; Pantic (Dragomira) Milan, Johovaca; Djuric (Nikodina) Novak, 1962. Stedric.
7. decembra: 7.12.92. Bucalina (Dimitrija) Vladimir, 1951. Besic Brdo. Sekulic (Branislava) Zoran, 1973. Glusac;
12. decembra: 12.12.92. Slijepcevic Jerko, 1934. Nedjeljiste.
13. decembra: 13.12.92. Milic (Stojana) Mirko, 1956. Zagradje; Stankovic (Rajka) Radenko, 1972. Zagradje.
14. decembra: 14.12.92. Bogicevic (Milenka) Zlatan, 1975. Bjelovac; Cvijic (Ilije) Miodrag, 1972. Bjelovac; Dadic (Marka) Ratko, 1954. Kravica; Damnjanovic (Radivoja), Slavomir, 1971. Loznica; Damnjanovic (Svetozara) Nedeljko, 1959. Loznica; Despotovic (Vitomira) Slobodan, Bjelovac; Filipovic (Dragoljuba) Dragan, 1962. Loznica; Filipovic (Milisava) Dragoljub, 1942. Loznica; Filipovic (Nedje) Stevo, 1951. Bjelovac; Ilic (Blagoja) Zivojin, 1928. Sikiric; Ilic (Ilije) Milisav, 1957. Bjelovac; Ilic (Koste) Radojka, 1935. Sikiric; Ilic (Mice) Milan, 1939. Bjelovac; Ilic (Nedje) Slavko, 1939. Magasici; Jovanovic (Milosa) Zlata, 1911. Bjelovac; Jovanovic (Petka) Milan, 1948. Loznica; Jovanovic (Petrica) Djoko, 1956. Loznica; Jovanovic Radenko, 1974. Bjelovac; Jovanovic (Veselina) Milos, 1928. Loznica; Knezevic (Vojislava) Zeljko, 1966. Loznica; Lukic (Radivoja) Vida, 1933. Bjelovac; Lukic (Cede) Krstina, 1948. Loznica; Marincevic Miroslav, 1965. Bjelovac; Matic (Ilije) Radivoje, 1937. Bjelovac; Matic (Nikodina) Desimir, 1928. Bjelovac; Matic (Radivoja) Gordana, 1967. Bjelovac; Matic (Radivoja) Snezana, 1967. Bjelovac; Miladinovic (Petka) Mirko, 1971. Bjelovac; Miladinovic (Petka) Cedo, 1975. Bjelovac; Milic (Marka) Stojan, 1959. Sase; Milkovski (Nikolce) Bojan, 1938. Loznica; Milutinovic (Cede) Slavko, 1963. Bjelovac; Mitrovic (Bogosava) Radovan, 1948. Sikiric; Mitrovic (Bogosava) Srecko, 1946. Sikiric; Nedeljkovic (Bogosava) Milomir, 1940. Sikiric; Nedeljkovic (Obrada) Ljubisav, 1925. Sikiric; Nedeljkovic (Ratka) Slodoban, 1970. Bjelovac; Nedeljkovic (Svetislava) Ratko, 1946. Sikiric; Petrovic (Bozidara) Mladjen, 1958. Loznica; Petrovic (Bogdana) Miodrag, 1948. Loznica; Petrovic (Milorada) Dusan, 1938. Brana Bacici; Petrovic (Krste) Mirko, 1920. Bjelovac; Petrovic (Miladina) Slobodan, 1976. Sikiric; Petrovic (Milana) Mirko, 1972. Bjelovac; Prodanovic (Rade) Dusan, 1931. Sikiric; Rankic (Miladina) Obrenija, 1934. Sikiric; Stankovic (Rajka) Radenko, 1972. Zagradje; Savic (Ostoje) Mitar, 1954. Bjelovac; Simic (Ilije) Ratko, 1951. Kunjerac; Simic (Ranka) Zlatan, 1961. Sikiric; Simic (Svetolika) Zivadin, 1946. Sikiric; Simic (Svetolika) Radisav, 1939. Sikiric; Simic (Vasilija) Grozdana, 1931. Sikiric; Stevanovic (Branka) Dragisa, 1966. Sikiric; Tanasic (Ljubisava) Milomir, 1939. Sikiric; Tanasic (Petrica) Milan, 1957. Sikiric; Tanasic (Sretena) Radovan, 1923. Bjelovac; Todorovic (Krste) Bozo, 1949. Loznica; Todorovic (Petrica) Vasilij, 1955. Kravica; Tomic (Zike) Rajko, 1955. Bjelovac; Tasic (Zivorada) Milorad, 1972. Bjelovac; Trsic (Obrada) Obrenija, 1931. Sikiric; Trsic (Tomislava) Zoran, 1968. Bjelovac; Vuksic (Srecka) Novak, 1931. Sikiric; Vucetic (Radovana) Milenko, 1975. Loznica; Vucetic (Save) Radovan, 1943. Loznica; Djukic (Leposave) Radoslav, 1968. Voljavica.
16. decembra: 16.12.92. Rakic Luka, 1948. Voljavica; Milic (Stojana) Mirko, 1956. Zagradje.
17. decembra: 17.12.92. Djokanovic (Pavla) Sreten, 1937. Kostanovice; Marincevic (Novice) Miroslav, 1965. Siljkovici.

18. decembra: 18.12.92. Markovic (Novice) Slavko, 1963. Ilidza.
19. decembra: 19.12.92. Popovic (Milisava) Bozidar, 1974. Magasici.
20. decembra: 20.12.92. Maric (Rade) Stanoje, 1952. Voljavica.
24. decembra: 24.12.92. Zivanovic (Mirka) Milovan, 1974. Glogova; Dragicevic (Milosa) Mirko, 1947. Glogova; Gajic (Rade) Stanko, 1963. Glogova; Ilic (Stanoja) Radovan, 1953. Glogova; Janic (Mirka) Vladislav, 1948. Kravica; Kribel (Antonija) Mirko, 1949. Glogova; Milanovic (Drage) Radomir, 1940. Jezestica; Milinkovic (Steve) Radovan, 1959. Glogova; Milovanovic (Boze) Svetolik, 1950. Glogova; Milovanovic (Radoja) Milisav, 1950. Glogova; Obradovic (Cede) Borivoje, 1944. Glogova; Petrovic (Jezdimira) Milenko, 1956. Glogova; Simic (Maksima) Milovan, 1949. Sikiric; Stamatovic (Cede) Vladeta, 1953. Hranca; Veselinovic (Slavomira) Dragan, 1965. Glogova; Vujadinovic (Dusana) Petko, 1958. Glogova; Zekic (Krsne) Bosko, 1949. Glogova; Sarac (Ranka) Dragan, 1964. Glogova.
25. decembra: 25.12.92. Deronjic (Novaka) Ranka, Bajina Basta.
28. decembra: 28.12.92. Lukic (Obrada) Miodrag, Glogova; Stevic (Pere) Milenko, 1966. Glogova.

RTVE U 1993. GODINI

Zrtve u januaru 1993.

1. januara: 1.1.93. Maksimovic (Dobrisava) Novak, 1952. Cosici; Milic (Radojka) Dragan, 1964, Cosici.
2. januara: 2.1.93. Andric (Ante) Kazimir, 1952. Zagori.
3. januara: 3.1.93. Nikolic (Vlade) Veljko, 1971. Glogova.
6. januara: 6.1.93. Maksimovic (Jove) Miloje, 1957. Glusac.
7. januara: 7.1.93. Bozic Mara, 1909. Mandici; Bozic (Stojana) Stevo, 1951. Mandici; Bogicevic (Jovana) Slobodan, 1947. Siljkovici; Bogicevic (Ljubomira) Radojko, 1954. Jezestica; Bogicevic (Ljubomira) Vojislav, 1949. Jezestica; Bogicevic (Slobodana) Novica, 1976. Siljkovici; Doljanovic (Dusana) Miladin, 1963. Siljkovici; Eric (Nikole) Krstina, Kravica; Eric (Mikajla) Negoslav, Kravica; Gavric (Paje) Pajkan, 1963. Kravica; Jokic (Stojana) Milo, 1927. Jezestica; Jovanovic (Vujadina) Radomir, 1959. Jezestica; Jovanovic (Mitra) Stojan, 1948. Kravica; Lazic (Dusana) Krsto, 1933. Brana Bacici; Miladinovic (Dragomira) Ratko, 1959. Jezestica; Miladinovic (Dragomira) Djordjo, 1958. Jezestica; Milanovic (Milorada) Nedjo, 1937. Jezestica; Milanovic (Nedje) Dragan, 1970. Jezestica; Momcilovic (Drage) Miladin, 1935. Opravdici; Momcilovic (Drage) Ranko, 1937. Konjevic Polje; Nikolic (Cvijetina) Gordan, 1958. Jezestica; Nikolic (Marka) Vaso, 1920. Brana Bacici; Nikolic (Cvijana) Mitar, 1927. Kajici; Nikolic (Todosija) Milovan, 1946. Kravica; Obacic Ljubica, 1918. Mratinjci; Ostojic (Riste) Milovan, 1949. Jezestica; Ostojic (Riste) Mitar, 1934. Jezestica; Popovic (Riste) Kostadin, 1947. Kravica; Popovic (Krsne) Risto, 1920. Kravica; Radovic (Drage) Bozo, 1943. Siljkovici; Radovic (Ljube) Radenko, 1974. Siljkovici; Radovic (Radosava) Dragan, 1968. Siljkovici; Radovic (Djordja) Vaskrsije, 1956. Siljkovici; Djukanovic (Vlade) Krsto, 1935. Jezestica; Visnjic (Todora) Ratko, 1949. Siljkovici; Stevanovic (Vasilja) Tankosava, 1938. Brana Bacici; Pavlovic (Radovana) Radoje, 1936. Siljkovici; Savljevic (Save) Mile, 1964. Siljkovici; Stevanovic (Radovana) Milan, 1973.

Siljkovici; Stojanovic (Stojana) Vladimir, 1915. Brana Bacici; Trsic (Mikajla) Vidosava, Jezestica; Veselinovic (Kostadina) Lazar, 1935. Siljkovici; Djokic (Stanka) Stanoje, 1942. Siljkovici; Djukanovic (Mike) Bosko, 1928. Jezestica; Djukanovic (Vlade) Ivan, 1954. Kravica; Djukanovic (Riste) Nevenka, 1946. Jezestica; Djukic Milomir, Kravica.

8. januara: 8.1.93. Lukic (Nikole) Radmila, 1939. Repovac; Milanovic (Milana) Vitomir, 1942. Popovici; Simic (Stanka) Novak, 1934. Popovici.

9. januara: 9.1.93. Bozic (Radomira) Zarko, 1973. Radijevici; Bozic Vida, Radijevici; Vasic Obrenija, Radijevici; Mitrovic Draginja, Radijevici; Ristic (Zarije) Zoran, 1952. Boljevici; Djukic (Milosa) Rajko, 1960. Boljevici.

15. januara: 15.1.93. Todorovic (Milivoja) Milan, 1956. Vandzici.

16. januara: 16.1.93. Blagojevic Miladin, 1947. Glogova; Todorovic (Milivoja) Milan, 1956. Vandzici; Rakic (Radisava) Novak, 1953. Cosici; Rakic (Jove) Dragomir, 1953. Cosici; Rakic (Jove) Milomir, 1957. Cosici; Rakic (Slavka) Radisa, 1961. Cosici; Rakic (Marjana) Dragomir, 1940. Cosici; Ivanovic (Dike) Mile, 1952. Cosici; Ivanovic (Mila) Predrag, 1973. Cosici; Ivanovic (Milutina) Zelimir, 1968. Cosici; Pavlovic (Milenka) Zarko, 1938. Cosici; Trifunovic (Cede) Milorad, 1958. Cosici; ZHivanovic (Jove) Bogdan, 1927. Cosici (Stublovi); ZHivanovic (Mihaila) Dobrina, 1923. Cosici (Stublovi); Rakic (Milorada) Tadija, 1930. Cosici; Maksimovic (Zike) Damjan, 1934. Cosici; Pavlovic (Svetozara) Andjelko, 1914. Cosici; Trifunovic Vidosava, 1915. Cosici; Ilic (Predraga) Nebojsa, 1969. Cosici; Milanovic (Save) Marko, 1954. Skelani; Gligic (Draze) Aleksa, 1968. Skelani; Janjic (Sime) Scepo, 1947. Skelani; Janjic (Pere) Simo, 1948. Skelani; Mijatovic (Save) Vlado, 1966. Skelani; Milovanovic (Milosa) Milan, 1967. Skelani; Markovic (Radenka) Milun, 1970. Skelani; Janjic (Sime) Andja, 1927. Skelani; Sekulic (Ostoje) Gordana, 1966. Skelani; Dimitrijevic (Tomislava) Aleksandar, 1987. Skelani; Dimitrijevic (Jovana) Dragan, 1965. Skelani; Simic (Dragana) Radovan, 1966. Skelani; Milosevic (Borise) Dragoje, 1960. Skelani; Milovanovic (Petrica) Milenko, 1941. Kalimanici; Nikolic (Stojana) Radivoje, 1952. Kalimanici; Nikolic (Vojislava) Milenko, 1940. Kalimanici; Todorovic (Mice) Petko, 1940. Bujakovici; ZHivanovic Filip, 1931. Bujakovici; ZHivanovic Stojan, 1925. Bujakovici; Jakovljevic (Andjelka) Milojko, 1957. ZHabokvica; Maksimovic (Milovana) Savo, 1932. ZHabokvica; Nedjic Rosa, 1933. ZHabokvica; Ristic (Lazara) Vladislav, 1947. Kusici; Mitrovic Radivoje, 1942. Kusici; Jakovljevic (Mitra) Milija, 1957. Kusici; Mitrovic (Maksima) Mirko, 1939. Kusici; Jakovljevic (Milana) Milenko, 1946. Kusici; Ristic (Cvetka) Novak, 1951. Kusici; Milanovic Ilija, 1922. Kusici; Ristic Rado, 1920. Kusici; Milanovic Dusanka, 1920. Kusici; Jankovic (Petka) Milenija, 1963. Kusici; Todorovic (Stanoja) Milenko, 1928. Kusici; ZHivanovic (Jove) Nikola, 1921. Kusici; Mitrovic Radinka, 1946. Kusici; Ristic Milenka, 1930. Kusici; Ristic (Milorada) Ivanka, 1950. Kusici; Ristic (Novaka) Mitra, 1974. Kusici; Ristic (Novaka) Mico, 1977. Kusici; Rakic Mirko, 1925. Toplica; Kovacevic Radosava, 1915. Toplica; Blagojevic Ilinka, 1914. Toplica; Mitrovic Darinka, 1922. Savici.

17. januara: 17.1.93. Stojanovic (Nevenka) Slavisa, 1972. Loznica.

18. januara: 18.1.93. Grujic (Milisava) Savo, 1972. Glogova.

19. januara: 19.1.93. Djokic (Vasilija) Miladin, 1961. Brana Bacici; Slijepcevic (Jerka) Mladjen, 1961. Vandzici.

20. januara: 20.1.93. Djukic (Radislava) Mirko, 1973. Lemesac.

22. januara: 22.1.93. Stevanovic Milenka, 1940. bolnica.
23. januara: 23.1.93. Radic (Nedje) Goran, 1971. Lemesac.
25. januara: 25.1.93. Cirkovic (Jovana) Vujadin, 1974. Lemesac; Nikolic (Ivana) Blagomir, 1943. bolnica.
26. januara: 26.1.93. Ostoovic (Borka) Gvozden, 1941. Caus; Pajic (Miladina) Gavrilo, 1947. Caus.
27. januara: 27.1.93. Pajic (Alekse) Simo, 1953. Suha.
28. januara: 28.1.93. Gvozdenovic (Riste) Jakov, 1968. Krstas.
30. januara: 30.1.93. Pavlovic (Mile) Milada, 1975. Bratunac; Alempic (Bogosava) Slavko, 1950. Milovanovic.
- Zrtve u februaru 1993.
2. februara: 2.2.93. Tasic (Zivorada) Radenko, 1966. Andrici; Gajic (Stanka) Vladimir, 1988. Bratunac.
3. februara: 3.2.93. Ilic (Draginje) Milenko, 1971. Vandzici.
7. februara: 7.2.93. Jokic (Milana) Stanko, 1935. Polom; Simic (Drage) Mitar, 1959. Polom; Trisic (Stanka) Slavorad, 1934. Bratunac.
8. februara: 8.2.93. Savkic (Milutina) Ljubisav, 1958. Vuksici; Slijepcevic (Novice) Petar, 1958. Ilijino Brdo; Vukotic (Stanka) Svetomir, 1953. Ilijino Brdo; Conjic Dobrivoje, 1958. Ilijino Brdo; Krstic (Velimira) Pavle, 1954. Ilijino Brdo; Kaldesic (Slobodana) Zoran, 1964. Vuksici; Dasic (Kostadina) Marko, 1934. Vandzici; Dasic Marija, 1933. Vandzici.
9. februara: 9.2.93. Milovanovic (Riste) Milovan, 1931. Slapasnica; Reljic Radenko, Tabana.
10. februara: 10.2.93. Kondic (Dane) Stevo, 1939. Banjevici; Malic (Jove) Milan, 1963. Banjevici.
12. februara: 12.2.93. Milinkovic (Milutina) Luka, 1947. Rupovo Brdo.
14. februara: 14.2.93. Savic (Jovana) Milan, 1972. Kunjerac; Simic (Stanoja) Marko, 1933. Polom; Stankovic (Cvetka) Dragoslav, 1962. Kunjerac.
15. februara: 15.2.93. Cirkovic (Petra) Vladimir, 1962. Kunjerac.
17. februara: 17.2.93. Petrovic (Nedje) Nevenka, 1968. Bratunac; Stjepanovic (Miladina) Tomislav, 1969. Cerska; Bacic (Miladina) Radenko, 1960. Cerska.
18. februara: 18.2.93. Stankovic (Milovana) Ranko, 1957. Magasici.
23. februara: 23.2.93. Lukic (Radovana) Svetozar, 1935. bolnica.
27. februara: 27.2.93. Maksimovic (Radisava) Savo, 1968. Joseva.
28. februara: 28.2.93. Dangic (Cvijetina) Veroljub, 1964. Brezani.
- Zrtve u martu 1993.

1. marta: 1.3.93. Djokanovic (Dragoljuba) Dragica, 1960. Bratunac.
4. marta: 4.3.93. Mladjenovic (Miladina) Stanoje, 1944. Siljak Brdo.
6. marta: 6.3.93. Petrovic (Milorada) Bozana, 1942. Bratunac; Pavlovic (Mile) Mikajlo, 1982. Bratunac; Petrovic (Milorada) Bozana, 1942. Bratunac.
7. marta: 7.3.93. Gagic (Milivoja) Srbobran, 1969. Tokalj. Gradina; Gagic (Cvijetina) Radovan, 1964. Tokalj. Gradina; Milosevic (Milosa) Milos, 1973. Vitez.
8. marta: 8.3.93. Markovic (Boze) Zoran, 1962. Vitez.
9. marta: 9.3.93. Pavlovic (Djordja) Danko, 1960. Vuksici; Ilic (Cvijetina) Novak, 1950. Vuksici.
10. marta: 10.3.93. Bozic (Radosava) Miloje, 1948. Bljeceva.
11. marta: 11.3.93. Savic Ivica, 1970. Poljak; Savicevic Goran, 1969. Poljak.
13. marta: 13.3.93. Arsenovic (Milorada) Nenad, 1965. Lemesac; Kazimirovic (Rada) Ranko, 1971. Vuksic Polje.
14. marta: 14.3.93. Ilic (Stanimira) Vukota, 1945. Velika Njiva.
15. marta: 15.3.93. Djurkovic (Dragoljuba) Dragan, 1952. Polom; Djurkovic (Ratka) Milenko, 1969. Polom.
17. marta: 17.3.93. Jankovic (Radise) Milan, 1964. Sulice.
18. marta: 18.3.93. Ristanovic Ljubomir, 1970. Krnjici; Radic (Mirka) Milenko, 1962. Glogova.
19. marta: 19.3.93. Kondic (Radovana) Milojko, 1944. Jezestica; Milovanovic (Milorada) Cvijetin, Zagoni; Mijatovic (Riste) Bosko, 1942. Cizmici; Jovanovic (Dragosava) Milija, 1957. Vitez.
20. marta: 20.3.93. Milanovic (Radovana) Milos, 1952. Magasici; Cvijetinovic (Vojislava) Vidoje, 1967. Magasici; Bajic (Zivka) Dusko, 1971. Magasici; Obradovic (Borivoja) Ozren, 1968. Magasici; Radic (Nedeljka) Zoran, 1972. Ravnji Buljim.
22. marta: 22.3.93. Jovanovic (Vitomira) Miodrag, 1973. Bozici.
23. marta: 23.3.93. Bogdanovic (Dragomira) Ivan, 1955. Osmace.
24. marta: 24.3.93. Andric (Vladimira) Dragoljub, 1952. Radijevici.
25. marta: 25.3.93. Dimitrijevic (Bogoljuba) Milija, 1964. Jadar.
27. marta: 27.3.93. Vukovic (Mijata) Petko, 1964. Visnica.
28. marta: 28.3.93. Pesic (Milana) Predrag, 1951. Karacica Brdo; Stevanovic (Radoja) Radenko, 1945. Karacica Brdo; Kocevic (Sekule) Nikola, 1954. Karacica Brdo.
30. marta: 30.3.93. Stojanovic (Save) Radenko, 1973. Sikiric.

Zrtve u aprilu 1993.

2. aprila: 2.4.93. Matic (Borisava) Milorad, 1962. Petrovici; Savic (Milana) Slavisa, 1974. u bolnici; Sargic Goran, 1969. Skugrici.
3. aprila: 3.4.93. Bozic (Mirka) Bozo, 1953. Fakovici; Zivanovic (Marinka) Mirko, 1946. Fakovici.
4. aprila: 4.4.93. Jaksic Dragomir, Podravanje.
5. aprila: 5.4.93. Neskovic (Cede) Miladin, 1956. Podlaznik.
7. aprila: 7.4.93. Ilic S. Vukoman, 1956. Jadar.
8. aprila: 8.4.93. Lukic (Gruje) Dusan, 1963. Oparci.
10. aprila: 10.4.93. Colic Dusan, 1952. Mocevici.
11. aprila: 11.4.93. Elek Milos, 1963. Osmace; Pejic (Ranka) Nedjo, 1967. Mocevici; Sekulic (Ljubisava) Petko, 1953. Mocevici.
12. aprila: 12.4.93. Petkovic (Mila) Dragan, 1970. Skelani; Bozic (Dusana) Ratko, 1960. Osmace.
14. aprila: 14.4.93. Perendic (Urosa) Predrag, 1968. Zalazje; Perendic (Ivka) Radivoje, 1967. Zalazje; Perendic (Tomislava) Slavisa, 1967. Zalazje.
15. aprila: 15.4.93. Miladinovic (Obrada) Lazar, 1961. Kvarc.
17. aprila: 17.4.93. Grbic (Radenka) Milenko, 1973. Mocevici; Ivancevic Elvis, 1973. Kvarc; Jungic Jugoslav, 1971. Kvarc; Milanovic Milan, 1964. Kvarc; Stevic (Danila) Bozo, 1956. Kvarc; Lalovic (Luke) Dragan, 1964. Mocevici.
23. aprila: 23.4.93. Prodanovic (Zivorada) Dragan, 1961. bolnica.
29. aprila: 29.4.93. Mitrovic (Save) Rade, 1972. Zagoni.
- Zrtve u maju 1993.
3. maja: 3.5.93. Radovic (Cede) Rajko, 1952. Bozici.
19. maja: 19.5.93. Jankovic (Djordja) Dragan, 1948. bolnica.
- Zrtve u junu 1993.
6. juna: 6.6.93. Nikolic (Djordja) Dusko, 1961. Hranca; Nikolic (Duska) Biljana, 1986. Hranca.
9. juna: 9.6.93. Zivkovic (Bogdana) Stanoje, 1936. Zivkovici.
- Zrtve u julu 1993.
4. jula: 4.7.93. Dimitrijevic (Tomislava) Radisav, 1981. bolnica.
15. jula: 15.7.93. Ignjatovic (Cvijetina) Ranko, 1953. Fakovici.
18. jula: 18.7.93. Jovanovic (Slavka) Rado, 1968. Trnovo; Neskovic (Rajka) Slobodan, 1972. Trnovo; Spasojevic (Zivka) Goran, 1974. Trnovo; Simic (Zivadina) Dragan, 1969. Trnovo.

Zrtve u avgustu 1993.

8. avgusta: 8.8.93. Rankovic (Vujadina) Mile, 1935. Jezestica.

10. avgusta: 10.8.93. Lazic (Krsti) Ikonija, 1939. Lipenovici; Lazic (Nedje) Vojin, 1941. Lipenovici.

Zrtve u septembru 1993.

4. septembra: 4.9.93. Cirkovic (Jovana) Dragan, 1975. Bratunac.

Zrtve u oktobru 1993.

27. oktobra: 27.10.93. Simic (Jovana) Momcilo, 1970. Cizmici; Djuric (Novaka) Slavica 1975. Bljeceva.

Zrtve u novembru 1993.

12. novembra: 12.11.93. Lukic (Milana) Radivoje, 1954. bolnica.

Zrtve u januaru 1994.

11. januara: 11.1.94. Grujicic (Cvetka) Vasilije, 1944. Zalazje.

ZRTVE STRADALE IZVAN TERITORIJA OVIH OPSTINA ILI NEPOZNATOG DANA

Jovanovic Milenko, 1952; Zaric Milun, 1957. Tegare; Prodanovic Milka iz Sikirica; Jovic Milomir, 1967; Okuka Dragan, 1956; Savic Ljubisa, zaselak Vranjkovina, ubijen 1.06.1992; Markovic Milenko, Zabokvice, ubijen 24.06.1992; Vujadinovic (Jola) Milutin, 1960. Zvornik (9. aprila 1992); Pavlovic Desanka, Ratkovici; Milovanovic (Milisava) Zivko iz Ratkovica; Maksimovic Radomir, 1966. iz Ratkovica; Stjepanovic (Mirka) Miladin, 1972. Vinkovci (19. septembra 1991); Stanojevic (Stanka) Radisav, 1964. Zalazje, Okucani; Mijatovic Slavko; Jovanovic (Obradina) Rado, Fakovici; Kovacevic (Nikole) Bozidar, Tegare, Potocari; Mitrovic (Save) Stanimir, 1938. Hranca, Bratunac; Stevanovic Milosav; Stevanovic (Rajka) Milan, 1952. B. Bacici, B. Bacici; Uzelac Mihailo, poginuo u Jezestici; Cvjetinovic Dostana, Hranca; Jovanovic Obren, Stanatovici; Jovanovic (Lazara) Branimir, Bratunac; Ilic (Ljubinka) Dragan, 1975, Pribinici; Miladinovic (Ilije) Savo, 1973. Zvornik; Vasic (Milovana) Bozidar, 1951. Tamburica Kosa; Markovic (Marka) Milisav, 1955. Tamburica Kosa; Jacimovic (Mitra) Marko, 1972. Tamburica Kosa; Ostojic (Drage) Milorad, 1969.

MASAKRIRANA LICA

Svirepost i podlost koja je ispoljena u napadima na srpska sela, bezocnost prema zarobljenim i uhvacenim mestanima, pri cemu se ne razlikuje postupak prema muskarcima ili zenama, starim osobama ili onim mlađim, vojnicima ili civilima, zdravim ili povredjenim i bolesnim, i bestijalan tretman u zatvorima u kojima je nedostatak vode ili hrane najblaza kazna, predstavlja posebno poglavlje zbivanja na ovim prostorima. Da li takav odnos zahteva verski fanatizam islama, njihov džihad, ili su uzavrele najnize, zivotinske strasti njihovih ratnika,

tesko je reci. A mozda su samo mrznjom napojeni ljudi, po svojoj prirodi mucitelji i ubice, upravljali akcijama i drzali zbivanja u svojim rukama. Nezavisno od toga, posledice za srpski narod su stravicne. Veliki broj peginulih, ranjenika, zivih i nepovredjenih ljudi spaljen je zajedno sa zgradama u kojima su boravili. To se dogodilo u Zalazju, Rogosiji, Podravanju... Lica koja su spaljena u svojim kucama ima u mnogim selima: Bljeceva, Krnjici, Ratkovici, Jezestica... Na desetine porodicnih zgrada je nestalo u plamenu zajedno sa svojim ukucanima.

Mnogi od peginulih koji su dobijeni razmenom, ili su na neki drugi nacin izvuceni sa mesta stradanja, imali su tragove paljenja, ugljenisane delove tela, presecene vratove, slupane lobanje, polomljene noge i ruke, odsecene glave. Ne retko masakrirane su i vec mrtve zrtve. Muskarci su obrezivani i kastrirani, a zene silovane, pre nego sto su im oduzeti zivoti. Njihova iskasapljena i spaljena tela svedocanstvo su muka u kojima su proveli poslednje casove boravka na ovom svetu. To je i njihov zalog koji su dali za dostojanstvo svog verskog i nacionalnog porekla. I ne samo svog... Oni su poslednja plejada na oltaru mucenika u ime opstanka srpske nacije i pravoslavne vere u ovim bosanskim i jugoslovenskim, ali i balkanskim i evropskim prostorima. Treca plejada samo u ovom jednom veku.

Koliko je lica masakrirano, spaljeno, zaklano ili ubijeno na podrucju koje jos drze muslimani, danas nije moguce ni prepostaviti. Istina o sudbini Srba koji su ostali ili se zatekli na muslimanskoj teritoriji, kao i onih u zarobljenistvu i zatocenistvu u Srebrenici, Cerskoj, Pobudju ili Konjevica Polju tek treba da bude otkrivena, ukoliko do toga ikada dodje, u sta je tesko verovati.

Tada ce, najverovatnije, dokumentacija kojom raspolažemo biti celovitija, a time i cinjenica o stradanju naseg naroda postati jos pogubnija. Na osnovu trenutnog uvida u pocinjene masakre nad civilnim stanovnistvom ili zarobljenicima i ranjenicima, moguce je saopstiti prve nalaze i rezultate dosadasnjeg istrazivanja. Rec je iskljucivo o zrtvama koje su umorena mucenjem ili masakrirane i za koje postoji ili verodostojna dokumentacija ili iskazi svedoka. Tako je sasvim izvesno da su masakrirana i mucenjem umorena sledeca lica:

Zekic (Novaka) Kosana, 1928. Bljeceva, zaklana u svojoj kuci u istom selu 6. maja 1992. Milosevic (Rajka) Radojko, 1928. Gniona, zapaljen u vlastitoj kuci za vreme slave Djurdjevdana 6. maja 1992. Tanasijevic (Manojla) Simo, 1952. Cicevci, nadjen ubijen i kastriran, kod sela Osmace 7.5.1992. Zakic (Maksima) Milos, 1914. Babuljice (zaselak Sjemo), invalid, nepokretan, zapaljen u svojoj kuci 14. maja 1992. Ristanovic (Nikole) Sekula, 1906. Osredak, zapaljen u kuci 15. maja 1992. Petrovic (Radovana) Krsto, 1938. Crni Vrh, zaklan na istom mestu 15. maja 1992. Djuric (Vojislava) Novak, 1955. Crni Vrh, zaklan na istom mestu 15. maja 1992. Djuric (Sime) Vojislav, 1930. Crni Vrh, zaklan na istom mestu 15. maja 1992. Gagic (Milovana) Milojko, 1947. Karna, podlegao mucenju u istom selu 15. juna 1992. Peric (Stevana) Alekса, 1928. Radosevici, mucen i zaklan, na grudima urezano slovo "U", 15. maja 1992. Matic (Ratka) Mato, 1966. Postolje, zaklan kuci u istom selu 18. maja 1992. Rankic (Bore) Nenad, 1967. Srebrenica, uhvacen i, po nadjenim povredama, na bestijalan nacin mucen hladnim oruzjem, plamenom, tupim predmetima, podlegao 26. maja 1992. u muslimanskom selu Cizmici. Vujadinovic (Jove) Milomir, 1960. Konjevic Polje, ranjen i uhvacen u istom selu prilikom napada muslimana na kolonu privrednih vozila, 27. maja 1992. podlegao torturi. Petrovic (Drage) Dikosava, 1932. Oparci, zaklana u svom selu 1. juna 1992. Milanovic (Marka) Radomir, 1966. Toplica, zaklan i zapaljen u kuci 2. juna 1992. Spajic (Drage) Srecko, 1928. Obadi, zaklan u svom selu 8. juna 1992. Grujicic (Andjelka) Milovan, 1943. Gostilj, zaklan u selu Zalazje 8. juna 1992. Cvjetinovic (Momira) Dostana, 1930. Obadi, ubijena posle mucenja u Zalazju, 8. juna 1992. Zaric (Sretena) Zivorad, 1956. Tegare, mucen i zaklan u svojoj kuci, 9. juna 1992. Milinkovic (Maksima) Vojislav, 1938.

Rupovo Brdo, ubijen i spaljen u istom selu 10. juna 1992. Milinkovic (Gojka) Mirjana, 1939.
Rupovo Brdo, ubijena i spaljena u istom selu 10. juna 1992. Milinkovic (Petra) Radoje, 1952.
Rupovo Brdo, ubijen i spaljen u istom selu 10. juna 1992. Zugic Koviljka, 1922. Rupovo
Brdo, zadavljeni u svojoj kuci 10. juna 1992. Maksimovic (Milorada) Radomir, 1942.
Ratkovici, podlegao mucenju u istom selu 21. juna 1992. Stanojevic Desanka, 1923.
Ratkovici, zapaljena u kuci u istom selu 21. juna 1992. Prodanovic (Petra) Zivan, 1966.
Ratkovici, zaklan u istom selu 21. juna 1992. Prodanovic (Drage) Zora, 1941. Ratkovici,
zlostavljana i ubijena u kuci 21. juna 1992. Stanojevic (Todora) Nikola, 1958. Ratkovici,
masakriran i zapaljen u istom selu 21. juna 1992. Pavlovic (Jose) Milovan, 1920. Ratkovici,
ubijen i zapaljen 21. juna 1992. Stanojevic (Milorada) Radenko, 1940. Ratkovici, zaklan u
istom selu u kuci 21. juna 1992. Novakovic Milos, Cicevci, glava odsecena i odneta, tako i
sahranjen 23.6.1992. Stevanovic (Dragomira) Stojan, 1939. Ratkovici, mucen, pretucen tupim
predmetom, posebno po glavi, izboden nozem, nadjen kastriran sa penisom u ustima, 27. juna
1992. Lazic (Pavla) Vidoje, 1937. Brezani, razapet na krst i spaljen 30. juna 1992. Lazic
(Pavla) Kristina, 1935. Brezani, slepa zena, dusevni bolesnik, zapaljena u svojoj kuci 30. juna
1992. Rankic (Mike) Milisav, 1947. Brezani, zapaljen u kuci u istom selu 30. juna 1992.
Rankic (Milisava) Mirko, 1972. Brezani, zapaljen u kuci u istom selu 30. juna 1992. Rankic
(Milisava) Dragosav, 1974. Brezani, zapaljen u kuci u istom selu 30. juna 1992. Stevanovic
(Radisava) Milomir, 1946. Brezani, zapaljen u blizini svoje kuce 30. juna 1992. Novakovic
(Rada) Milos, 1956. Brezani, ubijen sekirom, glava odsecena i odneta. Tako sahranjen 30.
juna 1992. Milosevic (Milovana) Vidoje, 1974. Brezani, zapaljen u svojoj kuci 30. juna 1992.
Mitrovic (Dragise) Milivoje, 1930. Brezani, zapaljen u svojoj kuci 30. juna 1992.
Radovanovic (Srecka) Vidoje, 1949. Zabokvica, ubijen tupim predmetom, maljem, u istom
selu 2. jula 1992. Simic (Borisava) Nedjo, 1951. Krnjici, zaklan u selu Radosevici 3. jula
1992. Poraca Vaso, 1912. Krnjici, zaklan u kuci u istom selu. 5. jula 1992. Vujic Soka, 1930.
Krnjici, nadjena ubijena i sa telom probijenim vilama, 5. jula 1992. Milosevic (Ilije) Rada,
1968. Zagoni, masakrirana u istom selu 5. jula 1992. Gagic (Drage) Ljubica, 1950.
Pribicevac, izvrsila samoubistvo u zatvoru u Srebrenici usled stalnog maltretiranja i mucenja,
oko 7. jula 1992. Cvjetinovic (Dragomira) Radinka, 1952. Azlica, masakrirana u Zalazju 12.
jula 1992. Popovic (Pere) Blagoje, 1907. Magasici, ubijen i sa suprugom zapaljen u svojoj
kuci 20. jula 1992. Micic (Jakova) Marko, 1949. Slapsnica, zarobljen ranjenik i zaklan u selu
Glogova 24. jula 1992. Kovacevic (Radomira) Milovan, 1956. Stedra, izgoreo u istom selu 1.
avgusta 1992. Mladjenovic (Ljubomira) Andjelko, 1965. Jezestica, uhvacen dok je radio sa
majkom na imanju, glava odsecena i odneta sa mesta zlocina, 8. avgusta 1992. Mladjenovic
(Obrena) Savka, 1931. Jezestica, uhvacena i ubijena tupim predmetom dok je radila na imanju
8. avgusta 1992. Lazic (Svetozara) Branislav, 1937. Toplica, masakriran u istom selu 10.
avgusta 1992. Mitrovic (Jefte) Dragomir, 1929. Hranca, podlegao mucenju u muslimanskom
selu Potocari 12. avgusta 1992. Lazarevic (Obrada) Rado, 1917. Podravanje, rasporen,
iznutrice izvadjene i raznete, 24. septembra 1992. Mitrovic (Jove) Mihajlo, 1932. Podravanje,
odsecena glava, 24. septembra 1992. Mitrovic Ruza, 1927. Podravanje, ubijena bodezom i
tupim predmetom 24. septembra 1992. Mitrovic (Marka) Drago, 1917. Podravanje,
masakriran ubodima bodeza i tupim predmetom 24. septembra 1992. Marinkovic (Milosa)
Milovan, 1956. Podravanje, zapaljen u Domu kulture 24. septembra 1992. Marinkovic
(Milosa) Rade, 1961. Podravanje, ubijen mucenjem, masakriran, odsecena glava, 24.
septembra 1992. Tomic (Marka) Mihajlo, 1941. Podravanje, spaljen u selu 24. septembra
1992. Gordic (Mitra) Slavko, 1958. Gunjaci, spaljen 24. septembra 1992. Boric (Milivoja)
Mile, 1946. Gunjaci, masakriran bodezom i tupim predmetom u istom mestu, 24. septembra
1992. Susic (Todora) Milivoje, 1958. Gunjaci, masakriran bodezom i tupim predmetom 24.
septembra 1992. Gligorevic (Mijata) Miodrag, 1956. Gunjaci, masakriran bodezom i tupim
predmetom 24. septembra 1992. Salipurevic (Bozidara) Slavko, 1971. Gunjaci, masakriran

bodezom i tupim predmetom 24. septembra 1992. Salipurevic (Milorada) Vidoje, 1960. Gunjaci, masakriran bodezom i tupim predmetom 24. septembra 1992. Prodanovic (Milisava) Zarko, 1970. Rogosija, ubijen u istom selu, lobanja probijena i smrskana tupim predmetom 26. septembra 1992. Prodanovic (Milisava) Milomir, 1966. Rogosija, ubijen u istom selu, lobanja razbijena tupim predmetom, 26. septembra 1992. Prodanovic (Milana) Mirko, 1964. Rogosija, ubijen u istom selu, lobanja smrskana tupim predmetom 26. septembra 1992. Stanisic (Cvijana) Nenad, 1972. Rogosija, ubijen u istom selu udarcem tupim predmetom u potiljak 26. septembra 1992. Stanisic (Cvijana) Nedjo, 1964. Rogosija, ubijen udarcem tupim predmetom u potiljak 26. septembra 1992. Stanisic (Stanka) Mile, 1960. ubijen u selu Rogosija, lobanja slomljena udarcem tupim predmetom 26. septembra 1992. Rebic (Nedje) Rajko, 1958. Rogosija, ubijen u istom selu udarcem tupim predmetom u glavu, 26. septembra 1992. Ravnjakovic (Milorada) Zoran, 1960. ubijen u Rogosiji, lobanja polomljena udarcima tupim predmetom, 26. septembra 1992. Tesic (Rajka) Tomislav, 1971. ubijen u Rogosiji, lobanja polomljena, 26. septembra 1992. Alempic (Radislava) Dimitrije, 1959. Rogosija, masakriran u istom selu 26. septembra 1992. Mitrovic (Ljubomira) Mico, 1955. masakriran u Rogosiji 26. septembra 1992. Djokic (Milet) Sreten, 1938. Boljevici, glava odsecena i odneta 5. oktobra 1992. Djokic (Sretena) Svetozar, 1965. Boljevici, iskasapljen, izvadjene oci i kastriran 5. oktobra 1992. Jovanovic (Veselina) Milos, 1928. Loznica, ubijen u istom selu 14. decembra 1992. Lazic (Dusana) Krsto, 1933. Brana Bacici, zaklan 7. januara 1993. Ristic (Cvetka) Novak, 1951. Kusici, zapaljen u istom selu 16. januara 1993. Jovanovic Uros, 1921. Mlecva, pretucen u zatvoru u Srebrenici ili Potocarima od cega je umro u bolnici u Zvorniku. Kovacic (Nikole) Bozidar, Tegare, usled mucenja izvrsio samoubistvo u muslimanskom selu Potocari. Jovanovic (Vojislava) Rado, 1960. Tegare, mucen i ubijen kao zarobljenik.

(Uz imena zrtava data su imena sela u kojima su stradali, a to su u najvecem broju slucajeva i mesta u kojima su rodjeni ili u kojima su ziveli u vreme pocetka ovog rata

UMESTO NEKROLOGA

Uz najvece postovanje koje dugujemo svojim pokojnicima - pravedno i neduzno stradalim Srbima iz Milica, Bratunca, Skelana, Srebrenice i preko sto pedeset sela ovog podrucja - toj deci, starcima, zenama i borcima, koji su casno branili svoje kuce i svoja sela i nase pravo da budemo ono sto jesmo i sto su bili nasi stari, danas zivima ostaje njihov zavet da cuvaju i odbrane ono sto su te zrtve svojim zivotima ocuvale. Time vracamo i pretesko breme decenijama starog duga prema precima koji su davali svoje zivote da bi srpski narod opstao na ovoj istoj, svojoj, zemlji na kojoj je ziveo odvajkada.

Najmladje zrtve koje je srpski narod imao u ovom kraju su jedan malisan i jedna devojcica. Pokojni Vladimir (Stanka) Gajic rodjen je 1988. godine, a ubijen od topovskog projektila srebrenickih muslimana 2. februara 1993. godine u Bratuncu. Mali Vladimir je sa roditeljima vec bio izbeglica iz Kravice. Nesto vise od mesec dana pre nego sto je i sam stradao, izgubio je oca Stanka (1963) koji je poginuo u odbrani Bratunca i mnoge nejacici koja je u Bratuncu trazila zastitu od dzhihadskih hordi. Sa svojih nepunih pet godina dete je dozivelo sve nesreće rata, od bezanja iz rodne Kravice i zivota u izbeglistvu do pogibije oca... Stradao je u stanu dok se ko zna cime bavio.

Devojcica Biljana (Duska) Nikolic (1986) bila je samo dve godine starija od Vladimira. Poginula je zajedno sa ocem Duskom (1961) od nagazne mine u selu Hranca nedaleko od Bratunca 6. juna 1993. godine.

Najstarije zrtve istog pogromskog pohoda protiv srpskog naroda su jedna starica i jedan starac. To je Dostana Matic (1902), starica od devedeset godina, iz Sikirica, koja je ubijena u svom selu 25. septembra 1992. godine.

Starac je Milosevic (Luke) Stanko (1900) iz Brezana, mucenicki stradao prilikom muslimanskih pohoda na srpske kuce i naselja, 30. juna 1992. Spaljen je i izgoreo zajedno sa svojom kucom u kojoj je decenijama ziveo i mucenicki skoncao.

Pregled zrtava koji smo dali na prethodnim stranicama sadrzi imena 999 stradalih lica. Prepostavlja se da je ostalo malo zrtava o kojima se jos nista ne zna. Medjutim, ratna dejstva su jos u toku i broj stradalih se stalno povecava. Srecom, vec mesecima to vise nisu katastrofe kakve su prezivela mnoga sela i kada je samo u jednom danu bilo na desetine zrtava.

Posmatrajuci saopsteni pregled stradalih u pojedinim mesecima, uocava se da su najtragicniji bili juli (148 zrtava) u 1992. godini i januar (139) u 1993 godini. Uostalom, ti tragicni mesecni bilansi su u 1992 godini: aprila 5 zrtava, maja 95, juna 130, jula 148, avgusta 74, septembra 83, oktobra 53, novembra 18 i decembra 109, u 1993 godini: januara 139, februara 30, marta 40, i aprila 27. Od aprila 1993. do februara 1994. godine zivot je izgubilo 19 lica. Uz to, nepoznatog dana ili izvan teritorija ovih opstina stradalo je 29 zrtava.

Od ukupno 999 zrtava, masakrirano je njih 87, najcesce spaljivanjem, ali i na sve druge bestijalne nacine koje bolestan um moze da smisli i primeni.

To su bili ljudi najraznovrsnijih zanimanja koja se u ovom kraju mogu sresti: zemljoradnici, inzenjeri, ucenici, zanatlije, trgovci, milicioneri, studenti, vojnici i ljudi gotovo svih nivoa obrazovanja. Njihov rad i njihove aktivnosti utkani su uivot ovih gradova, sportskih drustava i klubova, kafana, privrednih preduzeca i ustanova, brojnih manifestacija i svecanosti. Danas su iza njih ostale puste kuce, nezbrinute porodice i stotine dece bez roditelja.

UNISTENA LICNA IMOVINA I MATERIJALNA DOBRA

Ma koliko se pred ljudskim sudbinama i licnim tragedijama gubio znacaj imovine, ipak se ne mogu zanemariti unistena materijalna dobra koja su decenijama generacije sticale. Nije moguce zapostaviti posledice nemilosrdnih razaranja kojima su bila izlozena kompletna srpska naselja ili srpska imovina u ostalim, obicno mesovitim naseljima i gradovima. Njihovi vlasnici, oni koji su jos uivotu, ali i porodice stradalih, ostali su skoro bez igde icega i danas su uglavnom izbeglice koje zive od tudje pomoci i darezljivosti sredine koja ih je prihvatala. Ono sto su imali, cime su privredjivali i od cega su ziveli, u pohodu muslimanskih dzhadskih hordi je opljackano i razneto, ili razoren i spaljeno. Jedino su ostala polja i zemlja koju ni u prethodnim ratovima nijedan osvajac nije mogao za sva vremena prisvojiti. Ali, u ratnim godinama do tih polja i zemlje se ni prici ne moze.

U bosanskom Podrinju, kao uostalom i u drugim krajevima Bosne i Hercegovine, vec treći put u ovom veku srpskom stanovnistvu je opljackano ili unisteno gotovo sve sto je imalo. Jedino je ostala zemlja... Tako je bilo i u prethodna dva rata. Zato u srpskim selima Bosne i Hercegovine, a ne samo Podrinja, gotovo da nije moguce naci staro zdanje koje bi u modernim vremenima svedocilo o prolostii, kao spomenik kulture, o narodnom graditeljstvu i arhitekturi Srba koji su ziveli na tim prostorima. Svaka generacija je gubila sve ono sto je za svog zivota stekla. A svaka naredna je morala da pocne sve iznova. Ali i da dozivi, na kraju,

sudbinu prethodne generacije, sudbinu svojih oceva...Danasnja deca su treca generacija u ovom veku koja ce morati da obnavlja i podize ono sto su njihovi roditelji stekli i napravili, a sto su ljudi druge vere razorili. U tim pohodima posebno su stradala kulturna, verska i privatna dobra i imovina. Njihova prosecna starost jedva je dostizala trajanje prosecnog ljudskog veka. Nekada je to bilo dvadeset pet do tridesetak, a u ovo novije vreme, nepunih pedeset godina. Znaci, razdoblje izmedju dva rata ili kakvog-takvog mira.

Od pribлизно 8000 srpskih domaćinstava, bez imovine je ostalo njih oko 5400 ili 68 posto. Toliko je, pribлизно, i uništenih porodičnih kuća. Međutim, još je nemoguce saopštiti koliko je uništeno pratećih objekata (staja, koseva, obora, letnjih zdanja, ambara, i dr.) kojima raspolaze svako domaćinstvo na selu. To su rezultati prvih, ali ne i konacnih saznanja. Njih će biti moguce dati tek kad se rat završi. A to znaci da konacan bilans može da bude samo još nepovoljniji od ovog koji saopštavamo. Nista manju stetu pretrpeli su i privredni objekti ciji su vlasnici bili Srbi. Znaci, njihova preduzeća, pogoni i radionice, zanatske, trgovinske i ugostiteljske radnje, lokalni koje su iznajmljivali trecim licima, a posebno njihova sredstva za proizvodnju: tehnički uredjaji, alati, masine i aparati, vozila...

Kada je reč o pljacci, uništavanju i vrednosti onoga što je opljackano i uništeno, nemoguce je izostaviti opremu svakog domaćinstva: kucne aparate i uredjaje, nameštaj, odecu, rezerve hrane, razne predmete za uspomenu i relikvije... I u ovom slučaju reč je o imovini 5400 srpskih domaćinstava koja su pre izgona zivela u svojim, danas uništenim selima i zaseocima.

Prema proceni sacinjenoj na osnovu statističkih podataka iz popisa 1991. godine o stocnom fondu pojedinih naselja, kao i uvida i informacija o spasenoj stoci, proizilazi da je iz srpskih sela opljackano oko 7200 goveda, 16200 ovaca i 38000 odrasle zivine. Ukupno je uništeno ili prisvojeno oko 12000 svinja. One su uglavnom ubijane ili spaljivane zajedno s oborima u kojima su se nalazile, ali ima svedocenja i da su odnosene. Pitanje je da li je to cinjeno zato što (iako nisu u oskudici s hranom) muslimani ipak narusavaju odredbe islama ili im te zivotinje služe i za proizvodnju sapuna. Možda je u pitanju i ishrana nekih hriscana, najverovatnije naoružanih placenika u njihovoј vojsci, koje su snabdevali svinjskim mesom. U prvoj godini rata to su bili uglavnom bosanski Hrvati.

Samo stete pretrpljene pljaccu stocnog fonda, prema tekucim tržisnim cenama, iznosile su oko petnaest miliona americkih dolara. A to je manji deo ukupno pretrpljene stete.

Iako je nepoznato koliko su psenice, kukuruza i drugih zitarica izneli muslimani iz srpskih ambara, sa sigurnoscu se može pretpostaviti da je svega toga bilo dovoljno ne samo za ishranu, već i za jesenju setvu 1992. godine. To potvrđuju i zasejana, kako njihova, tako i srpska polja koja su muslimani najvećim delom bili zaposeli i uzorno pripremili za setvu. Da nije bilo dovoljno psenice za ishranu, ne bi je bilo ni za setvu.

Zahvaljujući tim osvajackim i pljackaskim pohodima, u muslimanskim selima je doslo do velikog povećanja imovine, robe i dobara koja su njihovi bojovnici, ali u istoj meri i sami mestani - zene, deca, starci - prenosili i dovlacili iz srpskih sela pre nego što će ih popaliti i uništiti. Tako su muslimanska sela zimu docekala snabdevena onim što njima i njihovim vojnicima može zatrebati. Domaćinstva su se opskrbila zamrzivacima i frizerima, a pojedina, duplirala pa i utrostručila broj radio i televizijskih prijemnika, poljoprivrednih masina i alata... Danas su mnoga od njih imucnija i bogatija vise nego ikada, racunajući i prethodne ratove u kojima su se na isti nacin ponasali i u kojima su prisvajali ono što su zeleli. Jedino je neizveno da li će, poput prakse posle proslih ratova, sve ono što je opljackano ostati zauvek u vlasništvu pljackasa. Srpski narod ovog kraja se i na to navikao. Ni Kraljevina Jugoslavija, ni socijalistička Jugoslavija nisu ni pokusale da opljackano u toku ratova, posle

kojih su formirane, vrate ljudima kojima je to nasilno i zahvaljujuci tudjinskoj vlasti i okupaciji oteto. To je, mozda na svoj nacin, u svakom ratu legalizovalo pravo na pljacku svega sto je srpsko. Kako ce sada biti, ostaje da se vidi.

IZBEGLICE

Ljudima koji su ostali bez svoje imovine, kojima su kuce unistene a zivot stalno ugrozen, nije preostalo nista drugo nego da napuste sve i spas potraze u nekim drugim mestima i gradovima, cak i u drugim drzavama. To su ucinili i mestani razorenih i popaljenih srpskih sela u opstinama Srebrenica, Bratunac, Milici i Skelani. Bez igde icega, razisli su se, bez oprostaja od svojih mesta i kuca i uputili tamo gde su ocekivali koliku-toliku zastitu za svoje ukucane i sebe. Dobar broj njih zadrzao se u blizini svojih sela, s nadom da ce se ipak uskoro vratiti. Drugi, koji nisu bili toliki optimisti, ili nisu imali priliku da ostanu blizu svojih sela, otisli su tamo gde imaju nekog izuze ili sire porodice. A ne mali broj njih, koji nisu ni imali drugog izlaza, zastitu su potrazili u raznim humanitarnim organizacijama i njihovim prihvatnim centrima.

Taj egzodus je obuhvatio veliki broj stanovnika, posebno onih koji su manje otporni: decu, zene, starce, bolesne i ranjene, traje vise od godinu dana.

I koliko god su mestani Bratunca, Milica, Skelana i Srebrenice spas trazili i nalazili izvan svojih naselja, gotovo u istoj meri ovamo su stizali nesrecnici iz ostalih krajeva Bosne i Hercegovine. Najvise ih ima iz centralne Bosne, Zenice, Kaknja, Viteza, Olova, Kladnja, ali i onog dela Hercegovine koji gravitira ovim krajevima. Dolazili su i dolaze sa unistenih ognjista, iz udaljenih delova Bosne, a podrucke Podrinja kao da je samo jedna od usputnih, tranzitnih stanica u daljem pohodu i traganju za sigurnim utocistem. I sama cinjenica da nisu vise u okruzenju muslimanskih ili hrvatskih osvajackih hordi, vec u blizini Drine i Srbije, cinila je skoro sve njih sigurnijim da ce spasiti bar svoje gole zivote. Tako se ponekada na području ovih opstina, pre svega u Bratuncu i Milicima, a znatno manje u preostalim delovima srebrenicke opštine, Skelanima, sticalo i po preko 6000 izbeglica. Njihov smestaj i snabdevanje postali su dodatni teret za civilne i vojne vlasti. Samo mala opština Milici, koju je napustilo preko 4000 stanovnika, ili 50 posto ukupne populacije, povremeno je primala preko 1000 izbeglica iz Bosne, Hrvatske, Hercegovine i jos vise njih iz popaljenih i razorenih sela same opštine Milici. Povremeno se tu, pogotovo za vreme najzescih borbenih dejstava i naleta muslimana, znalo naci i po 4000 izbeglih lica.

Humanitarna pomoc medjunarodnih institucija, toliko obimna i intenzivna za muslimansku stranu, za srpske opštine je, u to vreme, bila bukvalno nedokuciva.

Tolikom progona srpskog naroda - kakav nije upamcen ni u toku turske, austrougarske ili nemacke okupacije - pored nemilosrdnih pohoda muslimanskih i hrvatskih hordi, doprineli su i medjunarodni cinioci, pre svega njihovi zastupnici u mirovnim pregovorima koje su organizovali po mnogim evropskim centrima i metropolama. Oni su srpskom narodu, u ime navodnog mira, oduzimali vlastitu zemlju i imanja koja je vekovima posedovao. Rezultati muslimanskog, hrvatskog, ali i evropskog pohoda protiv srpskog naroda, doveli su do toga da je u Jugoslaviju prebeglo oko 500000 ili 40 posto stanovnika, uglavnom srpske nacionalnosti, s područja bivse jugoslovenske republike Bosne i Hercegove, a njih preko milion, odnosno 80 posto, bukvalno je oterano sa svojih imanja.

Takav "uspeh" evropske politike verovatno da nije zabelezen ni prema jednom evropskom narodu i ni u jednom, osim hitlerovskom periodu.

Prema podacima Republickog zavoda za statistiku i Republickog odbora Crvenog krsta, u Srbiji je registrovano, pocetkom 1993. godine, 12800 izbeglica iz opstina Milici, Bratunac, Skelani i Srebrenica. To je 45 procenata od ukupnog broja stanovnika, ili skoro svaki drugi stanovnik srpske nacionalnosti u navedenim opstinama. Medutim, iskazani broj izbeglica nije ni potpun ni konacan. Uvek postoji izvestan broj onih koji se iz raznih razloga nisu prijavljivali odgovarajucim sluzbama, a ima i onih koji tek pristizu.

O tome kakva je, u neku ruku prosecna, struktura izbeglih lica, prikazuju podaci Komesarijata za izbeglice Republike Srbije, u kojoj se nalazi i najvise lica sa prostora Bosne i Hercegovine. Po njima, apsolutna je dominacija osoba zenskog pola (83%) u odnosu na muskarce (17%), veliko je ucesce maloletnih lica (43%) i gotovo potpuna orientacija - ili nuzda - za smestaj i zbrinjavanje u porodice, znaci, kod privatnih lica (96%), u odnosu na drustvene (ili drzavne) objekte ili institucije (4%). Bez sumnje je da su privatni (ili porodicni) kapaciteti daleko veci od drustvenih (ili drzavnih), ali, ovde je rec i o nasem mentalitetu, a time i o zelji samih domacina u mnogim mestima Srbije da sami, pod svojim krovom, pruze utociste ugrozenim i nezbrinutim licima koje je muka naterala da napuste svoja ognjista i svoj zavicaj. Tu vrstu gostoprimestva pruzilo je nekoliko stotina hiljada porodica u Srbiji. Nema nikakvih razloga da se sve ovo sto je receno o ukupnoj masi izbeglica ne odnosi i na izbeglice iz opstina koje su predmet naseg posmatranja. I tu dominiraju zene i deca, a smestaj su nasli prevashodno kod rodjaka, prijatelja i ljudi dobre volje, sto znaci i kod svojih komisija u Srbiji preko Drine.

U jesen i zimu 1992. godine, kao i u rano prolece 1993. za vreme zestokih i intenzivnih muslimanskih napada, s podrucja opstina Bratunac, Skelani, Srebrenica i Zvornik, dnevno je stizalo i po hiljadu izbeglica u susedne opštine Republike Srbije, pre svega u Ljuboviju, Bajinu Bastu i Mali Zvornik. Medju njima je bilo dosta ranjenih i povredjenih, veoma starih, bolesnih i iznemoglih ljudi, a trecinu tih ranjenika i povredjenih koji su smesteni u bolnice Bajine Baste i Uzica cinila su deca. Samo Uzicu, od 57 ranjenika koji su tu primljeni na lecenje, bilo je cak dvadesetoro dece. (Prema napisu Tragedija duz Drine u publikaciji Izbeglice u Srbiji, Beograd, br. 5, april 1993.)

Medutim, nezavisno od svih tih okolnosti, ostaje tuzna cinjenica i istina da se gotovo polovina srpskog stanovnistva opstina ciju sudbinu razmatramo, nije nalazilo u svojim kucama, cak ni blizu svojih sela.

HUMANITARNA POMOC

Ratne nesrece u nase doba ne izazivaju samo puku radoznalost i navijacke strasti, vec i angazovano interesovanje svetske javnosti, zelju dobromernih ljudi da unesrecenim obezbede pomoc i pruze kakvu- takvu zastitu i utehu. I ovog puta, i na ovim prostorima, potvrdilo se ono sto se verovatno ranije, u vise navrata, u drugim prostorima dogadjalo. To je zahvalnost, ratom zahvacenih ljudi, za razumevanje u nesreci koja ih je zadesila. Rat, po pravilu, nije dobrovoljan izbor. Na zalost, ni lek protiv rata nije pronadjen iako se trazi vec hiljadama godina. Zato su bar razumevanje i materijalna pomoc onog dela ljudske zajednice izvan ugrozenih zona, ponekad jedino sredstvo koje moze da olaksa patnje.

Najverovatnije, iz takvih i sličnih motiva nastale su toliko brojne i raznovrsne humanitarne organizacije, pogotovo u državama Evrope. U prošlim vremenima i ratovima, koji su po obimu bili i ostali bez preanca, i u kojima je bilo ugrozeno na stotine miliona ljudi, ovakvog odnosa i razumevanja u svetu nije bilo. Mozda zato sto su skoro svi ratovali. A možda je danas svet humaniji i više spreman da pomogne nego što je to ranije bio slučaj. Ta, bez sumnje pozitivna promena sveta, ostvarena i dostignuta u savremenoj civilizaciji, predstavlja veliku dragocenost koja bi trebalo da bude podjednako pristupacna svima koji su u nevolji. To se očekuje i u to se veruje, iako svako upućuje pomoć prvo onoj strani koja mu je iz nekih razloga ipak bliza, draza ili simpatičnija.

Sve sto smo rekli, u dobroj meri se pokazalo kroz akcije i aktivnost medjunarodnih humanitarnih organizacija na području opština ciju sudbinu pratimo od početka ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini.

Danas, drumovima ovog podrinjskog prigraničnog kraja iz kojeg putevi vode u unutrasnjost Bosne, krstare i protezu se kolone vozila, pod zastavom uglavnog Organizacione ujedinjenih nacija, Medjunarodnog Crvenog krsta i Evropske zajednice, natovarene najraznovrsnijim ljudskim potrebstinama. U iste svrhe, još od početka angazovanja medjunarodnih organizacija, u poduhvat su uključeni i avioni.

Prvo je od srpske strane traženo da ustupi sarajevski aerodrom za dostavu humanitarne pomoći. Srbi, uvek dobromerni, ali i naivni, da bi dokazali svoju kooperativnost, pristali su na to i aerodrom je predat u nadležnost UNPROFOR-a. Pomoć koja je stizala preko aerodroma bila je namenjena samo jednoj strani u sukobu, ali ne i Srbima. Uskoro se pokazalo da nije reč samo o humanitarnoj pomoći, već i o snabdevanju muslimana i njihove vojske opremom i materijalima koji se nikada ranije nisu svrstavali u tu kategoriju. Ni to nije bilo dovoljno. Da bi povećali obim pomoći, a još više da bi onemogucili svaki uvid u ono što se dostavlja, angazovana je velika vazdušna flotila koja iz noći u noc padobranima isporučuje stotine tona najraznovrsnijeg tereta sirom teritorija koje drže muslimani. Tako su u Srebrenicu padobranima spustani kontejneri sa logističkom opremom, radio stanicama, municijom, oruzjem... Ali i kontejneri sa hranom, sanitetskim i higijenskim materijalom, bolnickom opremom. Međutim, kad je reč o avionima, treba pomenuti još jednu njihovu funkciju. To je zabrana srpskim letilicama da se pomeraju sa zemlje. Za to je zaduzena borbena avijacija zapadnih zemalja. Letilice ostale dve strane, muslimanske i hrvatske, oslobođene su te zabrane. Posledice te kontrole posebno su se iskazale na humanitarnom planu, jer je bez posebne dozvole, na koju se ceka danima i nedeljama, zabranjen i prevoz bolesnika, novorodjene dece, ranjenika, iznemoglih staraca. Tako je avijacija zemalja, koje su u Drugom svetskom ratu jedino Srbima bile saveznici, cije su pilote i posade Srbi spasavali od hrvatskih, muslimanskih i hitlerovskih vojnih formacija, danas postala saveznik svojim bivsim neprijateljima, a prijateljima i bivsim saveznicima, okrutno i bezocno, okrenula ledja.

Sve te aktivnosti oko dostave pomoći muslimanima uzivale su, u to vreme, veliku popularnost u sredstvima javnog informisanja sirom sveta. Prethodno je stvorena lažna slika o stradanju samo jednog naroda, a potom pokrenuta kampanja da bi se taj narod spasao. Podvala je uspela i ceo svet se dao na posao spasavanja muslimana od "srpskih agresora". Tako su bosanski muslimani, prvi put od svog nastanka, postali omiljeni u skoro celom svetu; a Srbi u svojoj veoma dugo istoriji, takodje prvi put, omrznuti od tog istog sveta. Zato je i vest, da je u Bratuncu zaustavljen i vracen konvoj s humanitarnom pomoći koja je namenjena muslimanima u Srebrenici, primljena s velikim negodovanjem, ogorcenjem i optuzbama na teret Srba.

Taj prvi konvoj s humanitarnom pomoci pojavio se u Bratuncu još u toku leta 1992. godine, nekoliko meseci posle pocetka rata i u vreme velikog stradanja srpskog naroda. Do tada je na desetine srpskih sela bilo sravnjeno sa zemljom, opljackano i popaljeno, a mestani u izbeglistvu. Oskudica i nemastina pritiskali su podjednako stanovnike Milica, Skelana ili Bratunca, kao i mnoge izbeglice koje su se tu zatekle. Sa okolnih brda dopirala je, skoro bez prekida, preteca pucnjava napadaca... Konvoj koji je neocekivano stigao na ljubovijski most, trebalo je da prodje kroz Bratunac i odnese pomoc muslimanima i njihovim ratnicima u Srebrenici. Pometnja koja je tada nastala u Bratuncu bila je veca nego u danima teskih stradanja i stalnih uzbuna. Skoro sve zivo sto se zateklo u kucama, od dece do najstarijih osoba, hitalo je u centar grada i na put koji je vodio od mosta za Srebrenicu. Za to vreme, uz obezbedjenje lokalnih vlasti, konvoj se nekako probio do centra grada i tu je bio zaustavljen. Okolo je sve bilo zakrceno od uznemirenog sveta, ponajvise zena i dece, koji nisu dozvoljavali vozilima da idu dalje. Propustiti tolike slepere, natovarene svim i svacim, neprijatelju, za njih je bilo ravno izdaji svojih najbližih koji su na položajima oko grada pokusavali da ih odbrane i spasu od konacnog unistenja. Sva ubedjivanja, u kojima su ucestvovali predstavnici vojnih i civilnih vlasti, kao i pravnja konvoja, bila su uzaludna. Svet nije popustao. Naprotiv, umalo predstavnici vlasti i sami ne stradase od razgnevlnjenih ljudi. Sav bes koji se u ljudima skupljao mesecima, nastao slusajuci i gledajući strane TV emisije, kao da je prokljucao. Pitali su zbumjene strance zasto njihovi političari i novinari lazu ... Hoće li ti "mirotvorci" iz muslimanskih sela i Srebrenice da Srbima vrati ono sto im je opljackano? LJudi nisu cak ni verovali da je u vozilima samo hrana. Sta ce muslimanima tolika hrana kad su opljackali sve ambare i nakupili se zita i stoke iz srpskih sela, da im moze biti jos sto godina. Svi su tvrdili da to, navodni humanisti i mirotvorci, sveruju i oruzje. Mnoge zene su se penjale na kamione i pokusavale da provere sta se unutra nalazi. Propustiti svejedno sta neprijatelju, znacilo je, za sve te ljude, postati njegov saveznik i saucesnik u zlocinu, nagraditi zlikovce i ojacati ih za nove napade.

Oni koji su uputili taj konvoj, kao i oni iz najvisih vlasti Republike Srpske, kao da su smetnuli s uma da se u Bratuncu vec nalazi vise stotina ojadjenih zena koje su izgubile svoju decu, bracu, roditelje... Da je, po njima, to neka vrsta nagrade muslimanskoj strani za ono sto im je učinila i podstrek da tako nastavi. Ispade, da svet nagradjuje muslimane zato sto popalise tolika srpska sela i poubijase neduzne ljude.

Pokusaji koje su te medjunarodne institucije uporno narednih meseci ponavljaše, završavali su se na slican nacin. Retko je sta moglo proći do Srebrenice. To kao da je odgovaralo organizatorima, odnosno onima koji su stalno krivili srpsku stranu za sve nedace i neuspehe medjunarodne zajednice, zaboravljaјuci, pri tom, nedacu i tragediju srpskog naroda. Istina, bilo je pokusaja da se srpskoj strani prepusti neki deo pomoci koji nije bio namenjen njima vec muslimanima, ali, to je dozivljavano kao uvreda. Dostojanstvo im nije dopustalo da ista prime od onih koji ih klevetaju. To su gotovo stalno ponavljadi. Iako bez hrane, lekova i medicinskog materijala, sve su to odbijali, odgovarajući da im ne treba nicija milostinja. Time kao da su cuvali i svoj ponos, jer nisu hteli da zbog oskudice u hrani ili lekovima, pomoc prime od drzava iz kojih, na njihovo ime, stizu samo uvrede i klevete.

U tom otporu najdalje su isle zene. One nisu imale poverenja ni u predstavnike svoje vlasti. Uporno su trazile da i same ucestvuju u pregovorima s tim navodnim humanistima i mirotvorcima i da im one kazu sta misle o njihovoj pomoci muslimanima.

Sve medjunarodne organizacije koje su se pojavljivale kao dostavlјaci humanitarne pomoci i trazile prolaz preko teritorija ovih opština, bile su usmerene jedino prema Zepi, Cerskoj, Gorazdu ili Srebrenici, iskljucivo muslimanskim područjima. Takvim ponasanjem one su

izgubile svaki ugled kod srpskog naroda. Cak i vise od toga, primane su kao neprijatelji koji se kamufliraju nekakvom humanitarnom aktivnoscu.

Do promena u ponasanju i manjeg otpora srpskog stanovnistva u Bratuncu doslo je onda kad je na medjunarodnim konferencijama o miru u Bosni i Hercegovini poceo tolerantniji odnos zapadnih predstavnika prema vodjama srpskog naroda i srpske drzave. To je omogucilo da se humanitarni konvoji lakse provalce do Srebrenice i ostalih muslimanskih "enklava". U isto vreme, na prolece 1993. godine, pocela je i evakuacija muslimanskog civilnog stanovnistva iz Srebrenice u Tuzlu. Procjenjuje se da je tada, u osam konvoja, koliko su muslimani dozvolili, ovo podrucje napustilo oko 12.000 zena, dece i staraca. Od tada, tokom cele 1993., preko srpske teritorije su svakodnevno muslimanima stizale kolone kamiona i slepera sa stotinama i hiljadama tona robe. Uvidom u dokumentaciju, dostavne liste, otpremnice i specifikacije robe koja se oficijelno dostavlja Srebrenici kroz Bratunac, samo za razdoblje april-avgust 1993. godine, utvrđeno je da je muslimanima isporuceno oko 82, a Srbima svega oko 14 kilograma prehrambenih i ostalih proizvoda - po stanovniku. Za kilogram pomoci srpskoj strani, muslimanima se dostavlja 6 kilograma. To u dobroj meri potvrduju i podaci opstinskih odbora Crvenog krsta. (Konkretno: za oko 30.000 muslimana na teritoriji Srebrenice, odnosno 20.000 Srba u opstinama Skelani, Milici i Bratunac, isporuceno je 1033, prema 133 tone brasna, 27 t. prema jednoj toni secera, 62 prema jednoj toni deterdzenta, 26 prema 4 tone mleka u prahu, 21 prema 0,5 t. kvasca, 51 t. konzervirane ribe prema 504 kutije, 39 t. konzervi govedine prema 101 kutiji, 163 prema 51 t. porodicnih paketa. U isto vreme, muslimanima, ali ne i Srbima, dostavljeno je: 45 t. biskvita, 74 t. ulja, 170 t. sociva, 110 t. pasulja, 4 t. hrane za bebe, 40 t. sira, 2 t. mineralne vode, 2 t. semena kukuruza, 3 t. semena krompira, 28 t. soli, 53 t. sapuna, 1 t. kuhinjskog pribora, 10300 cebadi, 93 vrece, 535 kutija odece, 8 t. plasticnih folija, zatim duseka, higijenskih ulozaka i dr.) Pored identifikovanih, ili delimicno identifikovanih, kolicina i vrsta dostavljene pomoci muslimanima u Srebrenici drumskim koridorima, oni su za sve to vreme dobijali i avionske posiljke. Kod nas je, 25. avgusta 1993., objavljena emisija, najverovatnije Si-En- Ena, u kojoj je receno da su Amerikanci, od februara meseca, samo padobranima isporucili 7.500 t. pomoci muslimanima u Srebrenici, Gorazdu, Zepi i Sarajevu. Pored vojne opreme, municije i oruzja, SAD i drzave zapadne Evrope koje su angazovane u ovim vazdusnim aktivnostima, muslimanima dostavljaju i znatne kolicine zivotnih namirnica i ostalih svakodnevnih potreba, sto, takodje, treba dodati vec iskazanoj kolicini od 82 kilograma po stanovniku. Prema slobodnoj proceni, muslimani u Srebrenici su za naznacen period april-avgust 1993. godine primili, ukljucujuci i dostavu padobranima, najmanje oko 130 kilograma po stanovniku najraznovrsnijih zivotnih potrepstina. Srbi ovim vidom dostave nisu obuhvaceni. Dokazi o diskriminaciji u pruzanju humanitarne pomoci su veoma brojni i ocigledni, ali to kao da nije dovoljno da bi zainteresovalo, a jos manje zabrinulo, organizacije i drzave od kojih ta pomoc stize.

I ne samo diskriminacija, vec i brojne podvale medjunarodne javnosti koje su mesecima lansirane. Tako, niko od onih koji su se svesrdno zalagali da se muslimanima dostavi humanitarna pomoc, u kolicinama koje prevazilaze realne potrebe tog stanovnistva, nije pominjaо, namerno ili iz nepoznavanja stvarnog stanja, i sledece cinjenice. Prvo, da se samo na podrucju Srebrenice nalazi preko 10.000 muslimanskih vojnika (koje treba nahraniti, obuci i opremiti za dalje ratovanje). Drugo, da to stanovnistvo raspolaže rezervama- sto vlastite, sto opljackane hrane- vecim od standarda koje zagovara FAO za zemlje u razvoju. (Muslimani su za svojih 30.000 stanovnika imali oko 17.000 goveda, sa dnevnom proizvodnjom mleka od oko 100.000 litara, a to znaci i dovoljnom proizvodnjom: sira, kajmaka, maslaca; potom oko 32.000 ovaca i njihove mlecne proizvode, 70.000 odrasle zivine.) Za razliku od njih Srbi su bili ti koji jedva uspevaju da se nekako prehrane. (Za 20.000 stanovnika imali su svega 4000 goveda, 6000 ovaca, 3000 svinja i 24.000 odrasle zivine.) Treće, ni na jednoj strani nije

zabelezena smrt od gladi. Da je do toga doslo na muslimanskoj strani, njihovi zastitnici bi alarmirali ceo svet i sve svetske politicke, humanitarne, vojne i diplomatske sluzbe. (Da se na srpskoj strani tako nesto dogodilo, ni humanitarne organizacije, ni neko drugi se na to ne bi ni osvrnuo.) Cetvrti, muslimanska strana raspolagala je sa tolikom kolicinom zitarica da je, pored potrosnje za ishranu, uspela da zaseje sve (oko 15.000 hektara) obradive povrsine psenicom (semenska psenica, kao sto se moglo videti, nije dostavljena u kontigentu humanitarne pomoci).

Ono sto najvise iritira je bezobzirnost prema deci. Na teritoriji ove cetiri opštine naslo se oko 750 dece bez jednog ili oba roditelja i dece koja su se tu zatekla u izbeglistvu. U svakom slučaju rec je o deci koja su socijalno ugrozena i nezbrinuta. O skolama, decjim vrticima ili jaslicama, ustanovama koje bi koliko-toliko mogle da pomognu, nije se moglo ni govoriti pri stalnom granatiranju i artiljerijskim napadima sa muslimanske strane. Srpskoj deci je za sve to vreme bio ugrozen fizicki opstanak ne samo od muslimanskih mina i granata, vec i od nedostatka hrane, medicinske zastite, a uz to i interesovanja medjunarodnih institucija, Crvenog krsta, Komesarijata za izbeglice, nekih lekara i farmaceuta bez granica, UNPROFOR-a, i mnogih drugih koji se u svetu predstavljaju kao dobrotvori i zastitnici ugrozenog stanovništva Bosne i Hercegovine. Jedini izuzetak u svemu tome je Grcka; njen narod, država, političke stranke, humanitarne organizacije, razne profesionalne i privredne ustanove i asocijacije, a posebno pravoslavna crkva. Po treći put u ovom veku grcka pokazuje svoje iskreno priateljstvo prema srpskom narodu i razumevanje za njegova neopravdana stradanja. Jedino je Grcka pritekla u pomoc i zastitu srpske dece ne samo Milica, Srebrenice, Skelana i Bratunca, vec svih ugrozenih malisana sa prostora u kojima zivi srpski narod. To hiljade srpske dece koja su se oporavljala i lecila u Grckoj u ovim teskim godinama pamte i pominju tu zemlju kao svoju drugu otadžbinu, ili kao svoju drugu majku. Takav zalog za vecno priateljstvo sa buducim srpskim generacijama mogli su da steknu i humanisti, ili tzv. humanisti, koji su za te poslove i placeni u SAD i zemljama zapadne Evrope. Medutim, oni su u vreme stradanja srpske dece gledali na drugu stranu.

Po iskustvu koje je srpska strana stekla u ovim teskim vremenima, vecina organizacija koje su se nasle na ovim prostorima zaogrtale su se humanitarnom ulogom i ciljevima, ali su imale i ostvarivale sasvim drugacije interese i programe koji sa ljubavlju prema coveku nemaju skoro nista zajednicko. Ta ljubav je njihova maska kojom su zavaravali svoju okolinu.

Jedino sto su ljudi primali sa poverenjem, a sto je dolazilo sa strane, da ublazi njihove materijalne oskudice i nemastinu poticalo je od srpskog naroda iz Jugoslavije i Srbije i njihovih humanitarnih organizacija, pre svega od srpske pravoslavne crkve. Ali, i od nasih ljudi, njihovih klubova, drustava i udruženja iz stranih zemalja. Ta pomoc je primana sa punim srcem i medjusobnim razumevanjem. Znali su ljudi kojima je upucena da je to bez drugih, zadnjih, namera; iskreno i od srca dato, i tako je iskreno i od srca primano.

IDEJNE VODJE, FUNKCIONERI, ORGANIZATORI, KOMANDNI SASTAV I NEPOSREDNI IZVRSIOCI ZLOCINA

DA SE NE ZABORAVI

U toku oruzanih sukoba koji su se odvijali na ovim prostorima ni jednom nije uoceno prisustvo muslimanskih vojnih jedinica ili oruzanih formacija koje su poticale ili dolazile iz nekih drugih krajeva Bosne ili Hercegovine. Naprotiv, sva svedocenja i sa srpske i sa

muslimanske strane pokazuju da su na područjima opština Bratunac, Milici, Skelani i Srebrenica dejstvovalo isključivo oruzane snage formirane od lokalnog muslimanskog stanovništva. A to znači da je sve ono sto je za to vreme učinjeno - od predratnih zaseda i pojedinacnih premlaćivanja i ubistava, neobjasnivih paljevina i steta nanosenih srpskom stanovništvu, do kasnijeg unistavanja kompletnih srpskih naselja i masovnog pomora njihovih mestana - pada jedino na savest muslimana ovog kraja. Njihova odgovornost, pojedinacna i kolektivna, za sve ono sto se dogodilo je bez sumnje.

Polazeci od tih saznanja organi vlasti navedenih srpskih opština preduzeli su obimna istraživanja o pocinjcima zlocina na svojim teritorijama. Istraživanja su polazila od onoga sto ne može da bude sporno, a to je da u svakom ubistvu postoji ubica, da kod svake spaljene kuce postoji i palikuća i da u svakoj pljacki postoji i pljackas. Sluzbe javne bezbednosti Bratunca i Milica, a zatim i Skelana, počele su skupljati informacije o licima koja su ucestvovala u pojedinim napadima; ubistvima, paljevini, razaranju i pljacki. Tako se doslo do veoma obimne dokumentacije za preko hiljadu lica-muslimana koji su duže ili krace vreme, stalno ili povremeno, bili aktivni u etnickom ciscenju srpskih sela i namernom ubijanju lica srpske nacionalnosti.

Deo te obimne dokumentacije dajemo na uvid u nameri da citaoce upoznamo sa pocinjcima zlocina koje smo izlozili na prethodnim stranama.

Medutim, to nije i jedini motiv.

Opisati tragediju i nesrecu, a ne pomenuti i onoga ko je to izazvao, samo je polovicno obavljen posao. Tako obavljenih poslova imamo mnogo u svojoj prošlosti, posebno kada je reč o stradanju naseg naroda u pojedinim krajevima tokom dva prethodna rata. Cak i kada je reč o jednom takovom stratistu kakav je Jasenovac, za stotine hiljada srpskih zrtava pominjano je svega nekoliko desetina krivaca. To su uglavnom ustase iz samog logora. Kao da su te zrtve dobrovoljno dosle u logor i svoje glave ponudile dzelatima. Na hiljade i desetine hiljada odgovornih za njihovu sudbinu - ustasa, domobrana, pripadnika raznih milicija i policije, Zelenog kadra, domaćih SS jedinica, i dr.- koji su pohvatili tolike ljudi i sproveli ih u logor, ostali su nepoznati i zeveli su sa nama svih ovih prethodnih decenija. Za to vreme, kao sto se moglo videti, oni su se vec spremali za nove pogrome koje su poceli, ili nastavili, ovih godina. I ne samo to, vec su istim idejama zadojili i svoje potomke; decu, unuke, pa i praunuke. Kako drugacije objasniti cinjenicu da se u ovom ratu na istim prostorima, u istim selima, svojim nedelima isticu potomci zločinaca iz prethodnih ratova, ustasa iz Drugog, pa cak i "suckora" iz Prvog svetskog rata. Pomenemo nekoliko, od veceg broja, poznatih slučajeva. Kamenica Bekto iz Jaglica predvodio je ustaške muslimanske bande u pokolju srpskog civilnog stanovništva sela Jezestica u kome je tada ubijeno oko 120 lica, najviše dece. Danas on i sest njegovih potomaka cine iste zločine u ovom kraju. I ponovo je stradala Jezestica. Zukic Muharem, takodje bivsi ustasa, koji je posle rata, pre smrti, menjao prezime u Nukic i ziveo u Bijeljini, danas ima njih osam iz familije koji su nasledili i nastavili njegove zločine. Pored ove dvojice, tu su i potomci Jahic Salkice iz Skenderovica (3), familija Alispahic iz Jaglica (3), Sinanovic iz Pirica (7), Salihovic iz Biljace i Moćevica (18), Mehmedovic Hajdara (2). Sa nepoznatim brojem učesnika tu su i potomci iz porodice Mulalic iz Bajramovica, Verlasevic Jusuf-Age i njegovog sina Osmana iz Bratunca, Bektasevic Ismeta iz Glogove (u Kraljevini Jugoslaviji narodnog poslanika), Djozic Muhameda iz Srebrenice, Efendic Edhema iz Bratunca, Sirucic Hakije iz Srebrenice, Efendic Hasana i njegovog brata Edhema iz Bratunca, Pasalic Ibre, Cemerovic Zulfe, Asimovic Bajre, Begovic Redzepa, Asimovic Camila i svih Abdurahmanovica iz Srebrenice, Huso Brgulja, Rasim Begovic, Kadic Ragib i Suljaga, Spahalic Suljo, Djulic Salko, Busatlic Sulfo, Jasarevic Salko,

Hasanefendic Suljo, Topcic Pasan, Brgulja Medo i Hasib, Aganovic Ejub i ne samo oni koji su u crno zavili srpski narod Vlasenice i Milica. A tu su cak i potomci bivsih "Suckora" iz rata 1914-1918. a zatim ustasa iz rata 1941-1945. Ragiba Kadica i Rasima Begovica iz Vlasenice, koji vec po treći put nastoje da ojade srpska sela i srpski narod... U svim tim nasrtajima, pa i u ovom poslednjem, u nista manjoj meri nego ranije, najveći bes i mrznu spoljavaju mestani okolnih muslimanskih sela. Oni su poinčili i najveće zločine u ovom ratu. Njima kao da je potreban samo neciji mig ili podsticaj, pa da krenu na živote i imovinu svojih komisija.

Posle Prvog svetskog rata, po nastanku prve Jugoslavije, valjda zbog mira u tek stvorenoj kuci, niko pomicio zločina protiv Srba u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj nije pozvao na odgovornost i izveo na sud. Isto se dogodilo i posle Drugog svetskog rata. Tako je u poratnom razdoblju od 1945. samo par desetina muslimana ovog kraja okvalifikovano za saradnike okupatora i osudjeno na simbolične vremenske kazne. Stotine i hiljade njih koji su poubijali i proterali hiljade i desetine hiljada Srba, opljekali i unistili njihovu imovinu, ostali su da uživaju u plodovima svojih zločina. Time je etničko ciscenje i genocid, ukoliko se odnosi na srpsku populaciju, dobili neku vrstu prečutne saglasnosti i legitimnost i u ovim krajevima i na svim prostorima Bosne, Hercegovine i Hrvatske. Poučeni prethodnim iskustvima, da se ne odgovara za ono sto se ucini Srbima, i u ovom ratu su krenule horde ubica, pljackasa i palikuća.

Nasa urodjena, nacionalna i pravoslavna, sklonost prastanju pokazala se utopijom, koja nas je kostala nebrojeno mnogo novih žrtava. Priliku koju smo pruzali zločincima da bi se pokajali za ono sto su cinili i učinili oni nisu iskoristili, vec to tumacili na svoj nacin; kao dokaz naše slabosti i nemoci da im se odupremo. Vremenom se to pretvaralo u podsticaj za nove zločine. Iskustvo, takodje, pokazuje da se najčešće kaje onaj ko odgovara i ko snosi posledice svojih postupaka, a ne i onaj koji je izbegao kaznu.

Precutati ili oprostiti zločin znaci, sto je najgore, oskrnaviti uspomenu i obezvrediti vlastite žrtve. U isto vreme to znaci i dati priliku zločincu i njegovim sledbenicima da zločin ponove. Sve te naše slabosti, ili plemeniti poroci, trebalo bi da od ovog rata budu samo tuzna proslost.

Pijetet koji smo oduvek ispoljavali prema svojim pokojnicima, sada je nuzno dopuniti i zavetom da te žrtve nisu uzalud pale i da krivac neće ostati zaboravljen. To postaje obaveza zivih.

Spisak koji sledi sadrži imena, sa dostupnim podacima, izvesnog broja lica koja su odgovorna za zločine o kojima je na prethodnim stranicama bilo reči: za prebijanja i mucenja zatvorenika i zarobljenika, ubistva, masakre, klanja i spaljivanja, unistavanje sela, pljacke i razaranja. Obim odgovornosti ni za jedno od navedenih lica nije konacan. Taj posao tek predstoji nadležnim policijskim i pravosudnim organima. Ovim se ne zagovara osveta, pogotovo ne na neduznim ljudima, vec samo odgovornost krivaca za nedela koja su učinili.

Posmatrajući tu odgovornost lako se uocava i izvesna razlika medju uzročnicima ove ratne nesreće koja nas je zadesila. Uocava se da su izvesni ljudi samo sejali mrznu, organizovali i podsticali muslimanski narod, aktivno ucestvovali u antisrpskoj propagandi. To su ekstremisti i lideri muslimanske Stranke demokratske akcije od kojih je dobar deo, po otpocinjanju oružanih sukoba, pobegao u inostranstvo. Jedan deo se pasivizovao, a izvesan broj njih je i sada aktivan u oružanim formacijama. Međutim, bez obzira kako se sada ponasaju oni su svojim delovanjem uzročnici tragedije srpskog naroda. Drugu grupu odgovornih čine naredbodavci, komandni kadar vojnih i paravojnih formacija i veoma razlicitih lokalnih oružanih grupa i bandi. Bez njihove saglasnosti ili naredbe ni jedan zločin skoro da ne bi bio učinjen... Trecu grupu čine neposredni izvršioci koji su direktno odgovorni za pojedinu

konkretna dela, lica bez cijeg ucesca sve sto je zamisljeno ili naredjeno ne bi bilo i ucinjeno. Cetvrtu skupinu cine pljackasi, koji su obicno i palikuce. Oni predvode civile; zene, odraslu decu, starce... Te horde kupe sve na sta naidju. Oni poslednji stizu i prvi odlaze iz svakog napadnutog sela. Svakako da postoje i razliciti prelazni slucajevi, odnosno lica koja u isto vreme po svojim aktivnostima ne pripadaju samo jednoj od navedenih grupa. Treba naglasiti da redosled imena ne znaci i redosled odgovornosti, jer to nije nas posao, a ni nase pravo.

IDEJNE VODJE, FUNKCIONERI I ORGANIZATORI

Adamovic Mulin, Cerska. Clan ratnog staba muslimanskih paravojnih formacija u Cerskoj i ucesnik u organizovanju brojnih napada na srpska sela.

Ademovic Ibrahim "Cakura", Djile, Milici. Clan rukovodstva Stranke demokratske akcije opstine Vlasenica.

Ilegalno naoruzavanje i priprema za teroristicko delovanje.

Komandir oruzane formacije muslimana iz sela Djile.

Ucesce u napadu na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. godine i ubistvo Milinkovic (Maksima) Vojislava (1938) i njegove supruge Mirjane (Gajka) Milinkovic (1939), Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petra) Radoja (1952) i Zugic Koviljke (1922). Spaljivanje bracnog para Mirjane i Vojislava Marinkovica, pljacka i spaljivanje sela Rupovo Brdo.

Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Brakan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.). Pljacka i unistavanje imovine rudnika.

Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24.9.1992. godine i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Aljukic (Bece) Besir, 1960. Nedjeljiste, Vlasenica. Organizator ilegalne oruzane jedinice muslimanskih ekstremista u selu Cerska.

Komandir 2. cete Ceranskog odreda, muslimanske paravojne oruzane formacije u području Cerske.

Predvodio napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. pljacka i spaljivanje sela.

Napad na selo Rogosija 26.9.1992. godine i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti, masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Ahmetovic (Muje) Munib, 1960. Skugrici, Vlasenica. Verski sluzbenik, organizator i neposredni nabavljac oruzja koje je dostavljao ilegalnim grupama muslimanskih ekstremista na području opštine Vlasenica.

Babajic (Omara) Ramo, 1936. Glogova, Bratunac. Aktivista SDA, istaknuti ekstremista i organizator mnogih nasilnickih akcija protiv pripadnika srpskog naroda.

Jedan od organizatora napada na selo Zagoni 5. jula 1992. kada je ubijeno vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 5.7.92.), a selo opljackano i spaljeno.

Predvodnik napada na Magasice 20. jula 1992. i ubistva vise civilnih lica (spisak, str. 20.7.92.), pljacki i spaljivanja sela.

Ucesnik napada na sela Hranca i Magasici 25. jula 1992. godine i ubistvu vise mestana (imena, str. 25.7.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Bakar Bekir, Srebrenica. Tajna nabavka oruzja i naoruzavanje muslimana u opstinama Srebrenica i Bratunac.

Begic Azem, Srebrenica. Jedan od istaknutih aktivista i organizatora SDA, muslimanski ekstremista.

Ucesnik napada na srpsko selo Zalazje 12. jula 1992. kada je ubijeno vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 12.7.92.), a selo opljackano i spaljeno.

Begic (Azema) Hajrudin, Srebrenica. Aktivista SDA, zagovornik verske netrpeljivosti i organizator mnogih nasilnih aktivnosti protiv Srba u Srebrenici.

Ucesnik napada na srpsko selo Zalazje 12. jula 1992. kada je ubijeno vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 12.7.92.), a selo opljackano i spaljeno.

Begic (Azema) Nezir, Srebrenica. Muslimanski ekstremista i clan rukovodstva SDA u opstini.

Ucesnik napada na srpsko selo Zalazje 12. jula 1992. kada je ubijeno vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 12.7.92.), a selo opljackano i spaljeno.

Begic Sadik, Luka, Srebrenica. Poslanik u Skupstini Bosne i Hercegovine i jedan od rukovodilaca SDA.

Begic dr Sabit, Srebrenica. Clan Opstinskog odbora i jedan od osnivaca SDA u Srebrenici.

Potpisnik vise laznih dokumenata i optuzbi protiv Srba.

Begovic Izet, Glogova, Bratunac. Aktivista SDA, ekstremista i podstrekac sukoba sa licima srpske nacionalnosti.

Bektic Jusuf, Srebrenica. Sekretar Opstinskog odbora SDA.

Becirevic (Besira) Dzemail, 1960. Bratunac. Sekretar Opstinskog odbora SDA, organizator ilegalnih oruzanih jedinica i grupa na seoskom području i zagovornik netrpeljivosti prema srpskom narodu. Poznat po svojim ekstremnim stavovima.

Gusic (Hameda) Dzevad, 1960. Bratunac. Jedan od predsednika SDA u Bratuncu, neposredni rukovodilac i organizator ilegalnog naoruzavanja, etnickog progona nemuslimana i poznati islamski fundamentalista.

Gusic (Sulejmana) Izet, 1955. Bratunac. Jedan od istaknutih ideologa muslimanskih fundamentalista i zagovornik stalne netrpeljivosti prema srpskom narodu i pravoslavnoj crkvi.

Dautbasic Ismet, Bratunac. Ideolog islama i komunizma, clan rukovodstva Saveza komunista BiH, a potom SDA. Zagovornik mnogih, javnih i tajnih aktivnosti protiv srpskog naroda, a posebno protiv srpskih intelektualaca i znacajnijih ljudi u vlasti, kulturi i javnim sluzbama. Pred rat predsednik Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Dautovic Fajko, Vlasenica. Ilegalna nabavka oruzja i naoruzavanje muslimana u opstini Vlasenica.

Dubicic (Salcina) Nijaz, 1948. Bratunac. Predsednik muslimanske opštine Bratunac, aktivan u organizovanju ilegalnih, posebno oruzanih, muslimanskih organizacija.

Istaknuti ekstremista i propagator islamske ideologije.

Djelilovic (Hameda) Alija, 1957. Urkovici, Bratunac. Komandir cete i predvodnik napada na srpska sela.

Djindo Hasan, Vlasenica. Clan Opštinskog odbora SDA Vlasenice. Ilegalna nabavka oruzja i pripreme za teroristicko delovanje na području opštine Vlasenica.

Djozic Abid, Pusmulici, Srebrenica. Clan Opštinskog odbora SDA, muslimanski ekstremista i organizator mnogih aktivnosti protiv Srba u predratnom periodu.

Djozic (Abida) Mustafa, "Egber", Bratunac. Poslanik u Skupštini Bosne i Hercegovine.

Idejni vodja Stranke demokratske akcije (SDA) u Bratuncu, njen osnivač i prvi predsednik.

Svojevremeno jedan od vodja ilegalne organizacije Mladi muslimani u Bratuncu.

Efendic (Besima) Murat, Srebrenica. Ideolog i organizator muslimanskih aktivnosti u Srebrenici, ekstremista i zagovornik cisto muslimanske države.

U ratu clan muslimanskog rukovodstva u Sarajevu.

Efendic Hamed, Potocari, Srebrenica. Predsednik Opštinskog i clan Glavnog odbora SDA, fundamentalista, organizator oruzanih aktivnosti, otpustanja Srba sa posla i njihovog proterivanja iz ovog dela Bosne.

Zubovic Sakib "Kibo", Vlasenica. Clan "Kriznog staba" muslimanske paravojske komande u Vlasenici.

Tajna nabavka i distribucija oruzja licima muslimanske vere na području opštine Vlasenica.

Ibisevic Besim, Dobrak, Srebrenica. Predsednik Skupštine opštine Srebrenica, usurpator vlasti i njenog podvrgavanja SDA, naredbodavac za progon Srba sa svih funkcija u organima vlasti, prosvetnim, kulturnim i zdravstvenim ustanovama, miliciji i organima narodne odbrane.

Jedan od organizatora ilegalne nabavke oruzja i formiranja paravojskih jedinica u opštini.

Istaknuti muslimanski ekstremista.

Ibrahimovic (Rame) Hasib, 1952. Bljeceva, Bratunac. Aktivista u Opštinskom odboru muslimanske Stranke demokratske akcije (SDA) Bratunca.

Predvodnik napada na srpski deo sela Bljeceva 6.5.1992. godine, učesnik u ubistvu nekoliko lica srpske nacionalnosti (imena, str. 6.5.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Imamovic Mustafa, Vlasenica. Clan "Kriznog staba", muslimanske paravojske komande, Vlasenice.

Tajna nabavka i distribucija oruzja licima musli- manske vere na području opštine Vlasenica. Kavazbasic Mehmed, Vlasenica. Član najuzeg rukovodstva Stranke demokratske akcije (SDA) i organizator ilegalnih teroristickih muslimanskih grupa i vojnih formacija.

Ilegalna nabavka oruzja i naoružavanje lica muslimanske veroispovesti.

Kavazbasic (Huseina) Mirsad, 1954. Bratunac. Predsednik Stranke demokratske akcije (SDA) Bratunca i jedan od glavnih organizatora ilegalnog delovanja, naoružavanja i formiranja paravojnih jedinica.

Kazic Ahmed, Srebrenica. Jedan od predsednika opštine, aktivan u muslimanskim ilegalnim aktivnostima: naoružavanju, vojnoj obuci u muslimanskim selima, ometanju legalnih organa vlasti i suda u izvrsavanju njihovih obaveza i izvlacenju oruzja iz opštinskih magacina.

Aktivista i funkcijonер Saveza komunista.

Progonio i maltretirao Srbe koji su radili u državnoj službi.

Karovic Adnan, Potocari, Srebrenica. Tajna nabavka oruzja i naoružavanje muslimanskih ekstremista na teritoriji opština Bratunac i Srebrenica.

Pokusaj rusenja ljubovijskog mosta.

Ilegalno obucavao muslimane sa područja Srebrenice i Bratunca u rukovanju oruzjem.

Ilegalna vojna obuka u Hrvatskoj i kao pripadnik Zbora narodne garde aktivni učesnik u ratnim operacijama protiv Srbija.

Učesce u oruzanom napadu i pljacka imovine Milana Simica iz sela Studenac.

Korkutovic (Mehmedalije) Sado, Nedjeljiste, Vlasenica. Aktivista Stranke demokratske akcije (SDA) i u mirnodopskim uslovima organizator muslimanskih ilegalnih paravojnih jedinica.

Ilegalna nabavka oruzja i naoružavanje lokalnog stanovništva.

Korkutovic (Hameda) Hamdija, Nedjeljiste, Vlasenica. Ilegalna nabavka oruzja i snabdevanje muslimanskih lokalnih ekstremista i paravojnih jedinica.

Kubat (Smajla) Enver, 1943. Bratunac. Jedan od najznačajnijih i najaktivnijih ideologa muslimanskog ekstremizma, predvodnik SDA i organizator priprema za progon Srbija sa područja opštine.

Kustura (Huseina) Bahret, 1950. Bratunac. Profesionalni funkcijonер i ideolog SDA delegiran od Glavnog odbora za područje Bratunca.

Organizator antisrpske aktivnosti i propagande.

Organizator paravojnih formacija i naoružavanja muslimana.

Mahmutovic (Muje) Mesud, 1956. Abdulici, Bratunac. Komandir milicije, naoružavao i vršio obuku ilegalnih grupa i jedinica po selima, organizovao napade na lica srpske nacionalnosti i sabotirao sve istražne radnje u predratnom periodu.

Vodja Stranke demokratske akcije (SDA) u selu Zanjevo i zagovornik neprijateljstva prema Srbima i pravoslavnoj veroispovesti.

Ucesce u napadu na Stanatovice i pljacka imovine Neskovic Vidoja iz istog sela.

Memisevic (Hajdara) Nurija, 1966. Sase, Srebrenica. Jedan od aktivista SDA, organizator napada i progona srpskog naroda, svojevremeno i pripadnik Tudjmanovog Zbora narodne garde u Hrvatskoj i ucesnik vojnih operacija protiv Srba u Hrvatskoj.

Memisevic Sacir, Srebrenica. Clan najuzeg rukovodstva Stranke demokratske akcije (SDA).

Ucesce u napadu na Bljecevu 6.5.1992, spaljivanje sela i pljacka imovine Milke Zekic.

Ucesce u napadu na Zagone 5.6.1992, spaljivanju sela i pljacka imovine Gvozdenovic Miladina, Milosevic Milenka, Gvozdenovic Koviljke i Dimitric Ilije.

Mujkic (Sejfulaha) Sabit, 1957. Bratunac. Clan Opstinskog odbora SDA, obavestajac.

Jedan od ilegalnih organizatora pobune muslimana u Bratuncu protiv legalnih vojnih i civilnih vlasti prilikom preuzimanja vojne evidencije u predratnom periodu.

Saucesnik u pokusaju kradje vojne dokumentacije i njenog prenosenja u ilegalno skroviste Stranke demokratske akcije.

Mustafic Ibran, Potocari, Srebrenica. Poslanik u Skupstini Bosne i Hercegovine, predvodnik vecine akcija usmerenih protiv Srba, clan Opstinskog odbora SDA i organizator mnogih sukoba na verskoj osnovi.

Organizovao nabavku oruzja i naoruzavanje clanova Stranke demokratske akcije i srebrenickih muslimana.

Mustafic Sadik, Susnjari, Srebrenica. Tajna nabavka oruzja i naoruzavanje muslimanskih ekstremista i ilegalnih formacija.

Zloupotreba sluzbe i uniforme milicionera u korist muslimanskih ilegalnih aktivnosti.

Kao komandir jedne od vecih formacija aktivan u brojnim napadima na srpska sela, ubistvima mestana, pljacki i spaljivanju imovine.

Osmanovic (Adema) Adil, 1960. Konjevic Polje, Bratunac. Jedan od organizatora i aktivista SDA koji je predvodio pobunu protiv legalnih organa vlasti u Bratuncu u toku postojanja jugoslovenske drzave.

Ucesnik oruzanog napada na selo Ocenovici i pljacka imovine Milosevic Djordja.

Napad na selo Mratinjci i pljacka imovine Ivanovic Jovana.

Napad na Lipenovice i pljacka imovine Dolijanovic Radojka i Lazic Rade.

Patkovic Huso, Vlasenica. Ilegalna nabavka oruzja i pripreme za oruzano delovanje na području opštine Vlasenica.

Pasagic Muradif, Srebrenica. Aktivista SDA i neposredni organizator i izvrsilac brojnih akcija protiv srpskog stanovništva na sitem seoskom području.

Ucestvovao u ilegalnom naoruzavanju i pripremanju genocida nad srpskim narodom.

Porobic Nurija, Srebrenica. Clan Opstinskog odbora SDA.

Porobic Huso, Srebrenica. Aktivista i predvodnik muslimana u gotovo svim aktivnostima, legalnim i ilegalnim, koje su bile usmerene protiv srpskog stanovnistva na području opštine.

Redzic Saban, Kamenica, Zvornik. Tajna nabavka oruzja i naoruzavanje muslimanskih ekstremista na području više opština.

Rustanbegovic Muhamed, Srebrenica. Aktivista i jedan od ideologa SDA, aktivan u ilegalnim pripremama za oruzanu pobunu i nasilno preuzimanje vlasti u ovom kraju.

Salihovic Hamed, Potocari, Srebrenica. Nacelnik SUP-a u opštini, neposredni organizator i rukovodilac naoruzanja i obuke teroristickih grupa na području Srebrenice.

Aktivan u kradji oruzja iz magacina rezervnog sastava milicije i teritorijalne odbrane.

Zastitnik muslimanskih bandi i kriminalaca, posebno muslimanskih ekstremista, u predratnom periodu.

Aktivista i rukovodilac u mesnim i opštinskim organima Saveza komunista.

Salihovic Nusret, Srebrenica. Clan Opštinskog odbora SDA, predvodnik i rukovodilac u organizovanju ilegalnih oruzanih grupa na području opštine.

Selmanagic Rizo, Srebrenica. Visoki funkcijonер Saveza komunista i član Centralnog komiteta BiH, privredni rukovodilac, muslimanski ekstremista, posebno aktivan u raznim političkim, kadrovskim, privrednim, i dr. zloupotrebnama u korist muslimana i islamizacije Bosne.

Sinanovic Mevludin, Bratunac. Tajna nabavka oruzja i naoruzavanje muslimanskih ekstremista na teritoriji opština Bratunac i Srebrenica.

Zastrasivanje mestana muslimanskih sela time što se sa više svojih istomisljenika preoblacio u cetnicke uniforme i nocu obilazio muslimanska sela, pretio klanjem muslimana i njihove dece, trazio otkup glava u devizama...

Fizicki nasrtao na ljude i na razne nacine podsticao medjusobne sukobe Srba i muslimana.

Sirucic (Nuriye) Munib, 1935. Bratunac. Predsednik zajednice opština u ovom delu Podrinja i jedan od najistaknutijih muslimanskih ekstremista.

Naredbodavac mnogih aktivnosti protiv lica srpske nacionalnosti koja su bila zaposlena u organima vlasti i na ostalim javnim mestima.

Koordinator ilegalnih aktivnosti u organizovanju i naoruzavanju muslimanskih ekstremista.

Clan najuzeg rukovodstva Saveza komunista Jugoslavije u opštini.

Smajilovic Sadik, Srebrenica. Clan Opštinskog odbora SDA i jedan od aktivnih učesnika u naoruzavanju i organizovanju teroristickih paravojnih muslimanskih formacija.

U toku rata komanduje vecom vojnom formacijom na području Srebrenice.

Suljic Raif, Drum, Vlasenica. Ilegalna nabavka oruzja i pripreme za oruzano delovanje muslimanskih ekstremista na području sela.

Tabakovic (Ibre) Omer, 1949. Bratunac. Aktivista Stranke demokratske akcije (SDA) u opštini i organizator ilegalnih muslimanskih formacija.

Tepic Mujo, Srebrenica. Muslimanski ekstremista, aktivan u organizovanju tajnih muslimanskih teroristickih akcija i naoružavanju muslimanskog stanovništva.

Turkovic (Halila) Fadil, 1953. Nazda, Milici. Komandir stanice javne bezbednosti u Vlasenici.

Aktivista Stranke demokratske akcije (SDA) u Vlasenici.

Ilegalna nabavka oruzja i naoružavanje muslimanskih ekstremista u selima opština Vlasenica i Milici.

Ucesce u napadu na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. i ubistvo Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petra) Radoja (1952), Zugic Koviljke (1922) i bračnog para Milinkovic Mirjane (1939) i Vojislava (1938), koji su spaljeni u svojoj kući. Pljacka, razaranje i spaljivanje sela.

Ustic (Enesa) Meho, Srebrenica. Aktivista Islamske verske zajednice i SDA, podstrekac napada na lica srpske nacionalnosti.

Ferhatbegovic (Ibrahima) Mustafa, 1952. Bratunac. Član Opštinskog odbora SDA i organizator propagandnih aktivnosti protiv srpskog stanovništva.

Zagovornik ideje o muslimanskoj državi u Bosni i Hercegovini.

Hasanbegovic Mevludin, Vlasenica. Ilegalna nabavka oruzja i organizacija priprema za oruzano delovanje na području opštine Vlasenica.

Hasanovic Fadil, Potocari, Srebrenica. Jedan od provalnika u magacin teritorijalne odbrane Fabrike akumulatora u Potocarima, kradja trocevnog topa kalibra 22 mm i 90 uniformi.

Aktivista SDA u selu.

Pripadnik ilegalnih naoružanih troclanih patrola koje su kontrolisale saobracaj i kretanje u selu i na putu Bratunac-Srebrenica još pre pocetka oruzanih sukoba.

Hasanovic Hamdija, Potocari, Srebrenica. Jedan od provalnika u magacin teritorijalne odbrane Fabrike akumulatora u Potocarima, kradja trocevnog topa kalibra 22 mm i 90 uniformi.

Pripadnik ilegalnih naoružanih troclanih patrola koje su kontrolisale kretanje i saobracaj u selu i na putu Bratunac-Srebrenica još pre pocetka oruzanih sukoba.

Hasanovic (Hasana) Hasib, "Zuca", 1946. Bratunac. Član Opštinskog odbora SDA i organizator nabavke oruzja za ilegalne jedinice i teroriste na sitem području opštine.

Haskic Esad, Kamenica, Zvornik. Tajna nabavka i distribucija oruzja muslimanskim ekstremistima na području opština Vlasenica, Milici, Zvornik, i dr.

Hadzic (Ahmeta) Sulejman, 1934. Bratunac. Član opštinskog rukovodstva SDA i propagator islamskih ideja, iskljucivosti i neprijateljstva protiv svake druge vere i nacije.

Hadzic Husein, Srebrenica. Muslimanski ekstremista i sovinista, neprikriveni neprijatelj srpskog naroda, aktivni učesnik svih aktivnosti SDA uperenih protiv srpskog prisustva u ovom području.

Hodzic (Sulejmana) Senad, 1961. Bratunac. Nacelnik SUP-a u predratnom periodu.

Naredvodilac i rukovodilac u toku priprema za oruzane aktivnosti protiv Srba i srpskih sela na području opštine.

Organizator mnogih ilegalnih akcija.

U isto vreme bio član rukovodstva Saveza komunista Jugoslavije.

Dzanic (Amira) Azem, 1941. Bratunac. Muslimanski ekstremista, inicijator formiranja Stranke demokratske akcije, predsednik inicijativnog odbora i zagovornik proterivanja Srba iz Bosne.

Dzanic (Izeta) Nedzad, 1960. Bratunac. Ekstremni musliman i otvoreni protivnik svih drugih vera i nacija, aktivna u tajnom naoružavanju muslimana u opštini i pripremama za oruzanu pobunu, progona i masakr srpskog stanovništva.

Dzanic (Hamdije) Nurija, 1944. Bratunac. Član Opštinskog odbora SDA, godinama predvodnik muslimanskih ekstremista na sitem području srednjeg Podrinja, i organizator njihovog delovanja u javnim institucijama i službama.

Jedan od osnivaca Stranke demokratske akcije i inicijatora mnogih akcija protiv Srba.

Dzanic (Hamdije) Salcin, 1941. Bratunac. Islamski fundamentalista i aktivista u svim akcijama protiv pravoslavlja i Srba, pravni savetnik u poduhvatima i aktivnostima SDA, pobornik cisto muslimanske Bosne.

KOMANDNI SASTAV

Avdic Dzevad, Zapolje. Komandir cete i predvodnik napada na mnoga srpska sela.

Ademovic Sidik, Susnjari, Srebrenica. Komandir muslimanske oruzane formacije u selu Susnjari.

Jedan od predvodnika napada na selo Jezestica 8.8.1992. godine, učesnik u ubistvu više lica srpske nacionalnosti (imena, str. 8.8.92.), pljaci i spaljivanju sela.

Aljkanovic Behajja, Osatica, Srebrenica. Komandir muslimanske oruzane formacije u selu Osatica i njen predvodnik u mnogim napadima na okolna srpska sela opština Srebrenica, Bratunac, Milici i dr.

Bajramovic (Hasana) Mujo, 1965. Vlasenica. Pomocnik komandanta oruzanih snaga opštine Vlasenica, zaduzen za bezbednost.

Neposredno angazovan u saslusavanju, mucenju i ubistvima uhapsenih lica srpske nacionalnosti. (Zavrsio školu unutrasnjih poslova.)

Barjaktarevic Bego, Pusmolici, Srebrenica. Komandir vojne formacije u selu Pusmolici i predvodnik brojnih napada na okolna srpska sela u opština Srebrenica, Skelani, Milici i Bratunac.

Barjaktarevic Besir, Pusmolici, Srebrenica. Zamenik komandira oruzane formacije muslimanskih ekstremista u selu Pusmolici i ucesnik u mnogim napadima na okolna srpska sela.

Bektic Mujo, Osmace, Srebrenica. Komandir muslimanske oruzane formacije u selu.

Jedan od predvodnika napada na Rupovo Brdo 10. juna 1992., ucesnik u ubistvu vise mestana (imena, str. 10.6.92.), masakriranju bracnog para Mirjane i Vojkana Milinkovic, pljacki i spaljivanju sela.

Predvodnik jedinice u napadu na povrsinski kop rudnika boksita Bracan 24. septembra 1992. godine, ubistvo cuvara rudnika (imena, str. 24.9.92.), pljacka i razaranje privrednih objekata.

Bektic Nedzad "Porucnik", Karacici, Srebrenica. Jedan od komandanata vece vojne formacije, izvesno vreme nacelnik Sluzbe bezbednosti u Srebrenici.

Organizator vise zaseda i napada na srpska sela.

Zarobljavanje i maltretiranje srpskog stanovnistva zaseoka Karno (mesna zajednica Medje) i njihovo uzimanje za taoce.

Organizator i ucesnik zasede u Zutici 21. maja 1992. kada je ubijeno vise civilnih lica (imena, str. 21.5.92.).

Napad na područje Kravice, koje sacinjava vise srpskih sela i brojna manja naselja, 7. januara 1993. i ubistvo nekoliko desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 7.1.93.), pljacka i spaljivanje ovog područja.

Velic Meho, Cerska. Komandir Prve cete Prvog ceranskog odreda muslimanskih vojnih formacija i predvodnik u mnogim napadima na srpska sela.

Golic (Mustafe) Ejub, 1958. Glogova, Bratunac. Predvodio oruzane akcije na vise sela bratunacke opštine i tom prilikom izvrsio vise zlocina.

Zaklao ranjenog i zarobljenog Marka (Jakova) Micica (1949) iz Slapasnice 25. jula 1992.

Napad na selo Zagoni 5. jula 1992. godine i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 5.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Napad na područje Kravica 7. januara 1993. i ubistvo vise desetina mestana (imena, str. 7.1.93.), spaljivanje i masakriranje zrtava, pljacka i razaranje sela.

Dedic (Ramiza) Ejub, 1957. Skugrici, Vlasenica. Clan komande muslimanske oruzane formacije u Cerskoj i pomocnik komandanta Odreda za moralno vaspitanje.

Predvodio napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992., pljacka i spaljivanje sela.

Dedic Ibro, Skelani. Jedan od komandira i predvodnika napada na Skelane i okolna srpska sela 16.1.1993. godine, ucesnik u ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 16.1.93.), pljackama, spaljivanju i razaranju ovih naselja.

Dedic (Hasana) Fadil, 1961. Pobudje, Bratunac. Komandir interventnog voda, jedinice sa posebnim ovlastenjima, u Konjevic Polju.

Ucesce u zasedi i napadu na kolonu privrednih i civilnih vozila 27.5.1992. u Konjevic Polju i ubistvu: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Predvodio napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992., pljacka i spaljivanje sela.

Delic (Avde) Saban, Kutuzero, Srebrenica. Vodja jedne od muslimanskih formacija koja je ucestvovao u napadu na srpsko selo Podravanje 24.9.1992. godine, ubistvo vise lica (imena, str. 24.9.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Djozic Nezir, Bajramovici-Pusmulici, Srebrenica. Predvodio napad na civilno stanovnistvo sela Osredak, Orahovica i Viogor 15. maja 1992., ubistvo vise starijih lica (imena, str. 15.5.92.), unistavanje i pljacka navedenih sela.

Zebric Nezir, Glogova, Bratunac. Komandir muslimanske paravojne formacije koja je ucestvovala u vise napada na okolna srpska sela, ucesnik u ubistvima lica srpske nacionalnosti.

Jedan od komandira i rukovodilaca prilikom napada na srpsko područje Kravice 7.1.1993., ubistvo vise lica, (imena, str. 7.1.93.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Zukic (Saliha) Sadik, 1955. Biljaca, Bratunac. Komandant jedne od muslimanskih formacija.

Predvodio napad na Loznicu 28. juna 1992. kojom prilikom je ubijeno vise mestana (imena, str. 28.6.92.).

Mucio i ubio Roncevic (Mice) Milorada iz Loznice Rijeke 28. juna 1992.

Ibrahimovic (Nazifa) Idriz, 1947. Tegare, Bratunac. Komandir cete u Tegarama.

Predvodio napad na srpski deo sela Tegare 20.6.1992. kada je ubijen Jovanovic (Vojislava) Rade (1960), a taj deo sela opljackan i spaljen.

Jasarevic (Fadila) Ilijaz, Vlasenica. Pomocnik komandanta za moralno vaspitanje oruzanih snaga Vlasenice. (Zavrsio Fakultet politickih nauka.)

Jusufovic Nurija, Srebrenica. Istice se maltretiranjem i zlostavljanjem zatvorenika prilikom saslusanja u srebrenickom zatvoru.

Jusupovic (Muharema) Dzemail, 1970. Konjevic Polje, Bratunac. Komandir jedne od lokalnih jedinica sa kojom je ucestvovao u brojnim napadima na okolna srpska sela opstina Bratunac, Milici i Srebrenica.

Krdzic Sakib (ili Atif), Osmace, Srebrenica. Komandir milicije u Srebrenici.

Ucestvovao u mucenju i ubistvu dva srpska zarobljena dobrovoljca ciji identitet još nije utvrđen.

Dr Kutlovac Ismet, Vlasenica. Referent za sanitet oruzanih snaga muslimana Vlasenice i predsednik Skupštine opštine Vlasenica u ratnom periodu.

Maljisevic (Rasima) Esad, Gradina, Vlasenica. Komandir samostalne cete Prvog ceranskog odreda muslimanskih oruzanih snaga i predvodnik jedinice u napadima na srpska sela, ubistvima stanovnika, pljacki i razaranju sela.

Mekanic (Jakuba) Becir, 1957. Besic, Vlasenica. Komandant Prvog ceranskog odreda.

Nacelnik diverzantskog bataljona koji je formiran u Tuzli januara 1993. godine od muslimana iz Cerske, Konjevic Polja i Srebrenice.

Naredbodavac zasede 21.5.1992. u mestu Zutica kada je poginulo osam lica srpske nacionalnosti: Kovacevic (Milisava) Milenka (1960), Kandic (Milosa) Nedeljka (1956), Petkovic (Dragoljuba) Mladjena (1952), Lazarevic (Desimira) Mice (1974), Obradovic (Vidoja) Miljane (1938), Ilic (Miladina) Obrenije (1958), Zecic (Radoja) Slobodana (1966) i Sarac (Ilije) Vojislava (1924).

Predvodnik napada na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. godine i ubistva Milinkovic (Maksima) Vojislava (1938) i njegove supruge Mirjane (Gajka) Milinkovic (1939), Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petra) Radoja (1952) i Zugic Koviljke (1922). Spaljivanje bracnog para Mirjane i Vojislava Marinkovica, pljacke i spaljivanje sela Rupovo Brdo.

Ucesce u napadu na selo Sadici 15.8.1992. i ubistvu: Vukovic (Radovana) Gajka (1930), Misic (Spasoja) Drage (1935), Misic (Jovana) Mice (1958), Misic (Drage) Milivoja (1965), Misic (Urosa) Tomislava (1964), Misic Peje (1956), Misic Jovanke (1920) i Lazarevic (Dusana) Milana (1952). Pljacka i spaljivanje sela.

Napad na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Brakan 24.9.1992. godine, ucesce u ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.). Pljacka i unistavanje imovine rudnika.

Napad na srpsko područje Kravice 7.1.1993. godine i ubistvo vise desetina mestana, masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela ovog područja (imena zrtava, str. 7.1.93.).

Napad na Vandzice i ubistvo bracnog para Marije i Marka Dosica, pljacka i spaljivanje sela 8.2.1993.

Merdzic (Sefke) Mustafa, 1957. Konjevic Polje. Komandir cete i predvodnik mnogih napada na okolna srpska sela.

Meholjic (Huseina) Hakija, Srebrenica. Jedan od ucesnika i predvodnika svih znacajnijih akcija protiv srpskog stanovništva i srpskih sela na području vise opština: Srebrenice, Bratunca, Skelana...

Povremeno pomocnik ili zamenik komandanta Nasera Orica.

Stalno zapovednik znacajnije samostalne vojne formacije.

Organizator zasede u kojoj je 8. maja 1992. ubijen Goran Zekic, poslanik Srba u Skupštini tadasnje Republike Bosne i Hercegovine.

Organizovao napad, pljacku i spaljivanje srpskog sela Osredak 15. maja 1992. godine.

Istog dana organizovao zasedu na Crnom Vrhу u kojoj su ubijeni Krsto (Radovana) Petrovic (1938), Novak (Vojislava) Djuric (1955), Vojislav (Sime) Djuric (1930) i Radoje (Cvijetina) Jeftic (1959).

Napad na selo Brezane 30. juna 1992. i ubistvo vise mestana srpske nacionalnosti (imena, str. 30.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Napad na Kravicu 7.1.1993. i ubistvo vise mestana (imena str. 7.1.93.), pljacka i spaljivanje sela.

Mujic Safet, Solocusa, Srebrenica. Zapovednik vece vojne jedinice sa kojom je ucestvovao u vise napada na srpska sela, ubijanju mestana, pljacki i razaranju sela.

Jedan od trojice ubica srpskog poslanika Skupštine Bosne i Hercegovine Gorana Zekica 8.5.1992.

Rukovodilac vise akcija na području Zepe.

Mujcinovic Sulejman Komandant Drugog odreda 114. istocnobosanske brigade muslimanske vojske, naredbodavac i organizator napada na srpska sela na teritoriji opstina Milici, Zvornik, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica.

Muminovic (Fahre) Velić, 1969. Konjević Polje, Bratunac. Komandir cete i predvodnik brojnih napada na srpska sela.

Muminovic (Mumina) Mustafa, 1957. Konjević Polje, Bratunac. Komandir cete i predvodnik napada na okolna srpska sela.

Muminovic (Sulje) Hamid, 1963. Urkovici, Bratunac. Komandir cete i predvodnik vise napada na okolna srpska sela.

Muminovic (Avde) Hasib, 1968. Urkovici, Bratunac. Komandir cete i predvodnik napada na okolna sela.

Muminovic (Sulje) Hasim, 1964. Urkovici, Bratunac. Komandir cete i predvodnik napada na okolna srpska sela.

Muminovic (Sahbaza) Saban, Urkovici, Bratunac. Predvodio napad na selo Sadici 15.8.1992. i ubistvo: Vukovic (Radovana) Gojka (1930), Misic (Spasoja) Drage (1935), Misic (Jovana) Mice (1958), Misic (Drage) Milivoja (1965), Misic (Urosa) Tomislava (1964), Misic Peje (1956) Misic Jovanke (1920) i Lazarevic (Dusana) Milana (1952). Pljacka i spaljivanje sela.

Mustafic Sadik, Potocari, Srebrenica. Pred rat se aktivno bavio ilegalnom nabavkom oruzja.

Komandant jedne od vecih vojnih formacija sa kojom je ucestvovao u vise napada na srpska sela opstina Srebrenica i Bratunac, ubistvu mestana, pljacki i unistavanju sela.

Omerovic (Osmana) Adil, 1963. Vlasenica. Clan ilegalne muslimanske organizacije Patriotska liga (PL) u Vlasenici i od 9.8.1992. nacelnik staba oruzanih snaga opštine Vlasenica.

Ilegalna nabavka i raspodela oruzja i organizovanje ilegalnih oruzanih formacija na teritoriji opštine. (Zavrsio Pomorsku akademiju.)

Omerovic (Bajre) Safet -- "Mis", Voljavica, Bratunac. Komanduje vecom vojnom formacijom.

Rukovodio napadom na vise sela skelanske opštine, unistavao sve sto je srpsko.

Pored ostalih sela spasio Bjelovac 14.12.1992. i Jezero krajem istog meseca.

Oric (Dzemala) Naser, 1967. Potocari, Srebrenica. Komandant muslimanskih oruzanih jedinica Srebrenice, a potom subregije, tj. zdruzenih snaga Srebrenice, Konjevic Polja, Pobudja, Cerske...

Organizator i predvodnik napada na mnoga srpska sela: Gniona, 6. maja 1992. i tom prilikom su ubijena dva lica srpske nacionalnosti (imena, str. 6.5.92.), selo opljackano i spaljeno; Cumovici, srpski zaselak, stanovnistvo zatvoreno, maltretirano, ucenjivano i pretvoren u taoce 9. maja 1992. Osredak, mesto potpuno opljackano, a potom unisteno 14. maja 1992. stanovnistvo izbeglo; Zalazje, Obadi, Spat i Gostilj, napad izvršen 8. juna 1992. i tom prilikom ubijeno vise mestana (imena, str. 8.6.92.), a sela opljackana i spaljena; Zagoni, Kunjerac, Zalazje, Sase i Bjelovac, sela napadnuta 12. jula 1992. kada je ubijeno vise desetina lica srpske nacionalnosti, branilaca sela i mestana (imena, str. 12.7.92.), a kompletno područje opljackano i spaljeno.

Ubistvo vise zarobljenika i ranjenih lica.

Podravanje i povrsinski kop rudnika boksite Bracan koji su napadnuti 24. septembra 1992. i tom prilikom ubijeno nekoliko desetina mestana, cuvara rudnika i branilaca sela (imena, str. 24.9.92.).

Masakriranje zrtava.

Pljacka, razaranje i spaljivanje sela i privrednih objekata.

Područje Kravice, koje sacinjava vise srpskih sela i brojna manja naselja, napadnuto 7. januara 1993. i tada ubijeno nekoliko desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 7.1.93.), ceo kraj opljackan i spaljen.

Skelane sa okolnim selima i zaseocima, napadnuti 16. januara 1993. i tom prilikom ubijeno vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 16.1.93.), mnogi masakrirani, a imovina opljackana i sela popaljena.

Osmanovic Ibro "Bili", Solocusa, Srebrenica. Komandir manje vojne jedinice u selu Likari i ucesnik u vise napada na srpska sela Srebrenice i okolnih opština.

Istice se u zlostavljanju srpskih zatvorenika.

Osmanovic (Junuza) Meho, 1960. Magasici, Bratunac. Predvodio napad na srpski deo sela Magasici 20. jula 1992., i tom prilikom je ubijeno vise civila (imena, str. 20.7.92.) mahom zena (5), kuce opljackane i popaljene.

Bozici, napad 5. i 6. avgusta 1992. kada je ubijeno nekoliko civila (spisak, str. 5.8.92.), a naselje opljackano i unisteno.

Osmanovic (Junuza) Saban, 1956. Magasici, Bratunac. Vodja jedne od grupa koje su izvrsile napad na selo Magasici 20. jula 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 20.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Bozici, napad na ovaj srpski zaselak 5. i 6. avgusta 1992. kada je, takodje, ubijeno nekoliko mestana (spisak, str. 5.8.92.), a mesto opljackano i spaljeno.

Ramic (Salka) Ismet, 1949. Hranca, Bratunac. Jedan od predvodnika i ucesnika u napadu na selo Hrancu 25.7.1992. i ubistvo 6 civila iz ovog sela. Opljackao imovinu: Mitrovic Todora, Petrovic Krstine, Lukic Miladina, svi iz Hrance.

Redzepagic (Ahmeta) Zuhdija -- "Zuco", Bratunac. Predvodnik i neposredni ucesnik napada na Hrancu 25.7.1992. i ubistvo 6 civila.

Salihovic (Avde) Besim, 1957. Biljaca, Bratunac. Ucestvovao u napadu na srpska sela Loznica, Bjelovac i Sikiric 14.12.1992. i masakru srpskih civila.

Napad na Loznicu 28.6.1992. i ubistvo 6 civila.

Zaduzen za masakre i mucenje zarobljenika i uhvacenih civila.

Salihovic (Avde) Hidan, 1968. Biljaca, Bratunac. Poznat po zločinima nad Srbima, predvodnik napada na vise srpskih sela.

Mucio i ubio Dragicevic Milorada iz Loznicke Rijeke.

Predvodio napad na Bjelovac, Loznicu i Sikiric 14.12.1992. i ubistvo vise civila srpske nacionalnosti.

Napad na Loznicu 28.6.1992. i ubistvo 6 civila.

Salihovic Huso, Mocevici, Srebrenica. Organizator napada na selo Oparci (Brezovice) 1.6.1992.

Ubistvo vise civila, a zaklao Petrovic Dikosavu iz istog sela.

Pljacka i spaljivanje srpskih sela.

Salihovic (Smajkana) Semsudin, 1964. Macesi, Vlasenica. Clan staba i zamenik komandanta Ceranskog odreda, muslimanske paravojne formacije na istom području.

Organizator napada na okolna srpska sela.

Jedan od organizatora i ucesnika u zasedi i napadu na kolonu privrednih i civilnih vozila 27.5.1992. u Konjevic Polju i ubistvu: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Predvodio Interventni vod iz Konjevic Polja u napadu na selo Rogosija 26.9.1992. godine, ucestvovao u ubistvu vise lica srpske nacionalnosti, masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela (imena, str. 26.9.92.).

Napad na srpsko područje Kravice 7.1.1993. godine i ubistvo vise desetina mestana, masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela ovog područja (imena, str. 7.1.93.).

Sinanovic (Rahmana) Zihnija, Bjelovca, Bratunac. Ranije vojno lice, sada jedan od predvodnika muslimanskih bandi, aktivista SDA i ucesnik u vise napada i pokolja srpskog zivlja.

Pljacka imovine: Ilic Ivka, Cvijete, Ilije, Matic Slavke, Jovanovic Bozane, Filipovic Slavoljuba i porodica Stojanovic i Rankic, svi iz Bjelovca.

Sinanovic (Rahmana) Resid, 1949. Pirici, Bratunac. Organizator i ucesnik brojnih zaseda i napada na srpska sela: Biljacu 12. jula, Zaluzje 8. avgusta, Sikiric, Bjelovac i Loznicu 14.12.1992.

Istog dana ubio Jovanovic Milosa iz Loznice.

Pljacka imovine i spaljivanje navedenih sela.

Ranije nacelnik SUP-a opštine i istaknuti aktivista SDA.

Organizator ilegalne nabavke oruzja.

Sirco Atif, Vlasenica. Pomocnik komandanta za pozadinu oruzanih snaga muslimana Vlasenice.

Sulejmanovic (Sabana) Mirsad, Skugrici, Vlasenica. Komandir Trece cete Prvog ceranskog odreda muslimanskih vojnih formacija i predvodnik jedinice u napadima na vise srpskih sela, ubistvu mestana, pljacki i spaljivanju sela.

Sulejmanovic Nusret, Skelani. Jedan od komandira i predvodnika napada na Skelane i okolna srpska sela 16.1.1993. godine i ubistva vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 16.1.93.), pljacke, spaljivanja i razaranja ovih naselja.

Suljic Hajro, Gostilj, Srebrenica. Komandir manje vojne formacije u selu i ucesnik vise napada na srpska sela opština Srebrenica, Milici, Bratunac i Skelani.

Tupkovic (Mehmeda) Omer, Srebrenica. Organizator formiranja paravojnih jedinica SDA "Ljiljana" u ovom kraju.

Pljacka imovine Jovanovic Momcila iz Srebrenice.

Tursunovic Zulfo, Suceska, Srebrenica. Jedan od komandanata muslimanskih bandi ovog kraja, ranije kriminalac koji je osudjivan u vise navrata.

Osudjen za ubistvo.

Organizator i predvodnik mnogih napada na srpska sela.

Pored ostalih napao i spalio sela Osredak 14.5.1992., Zagone 5.7.1992. i Kravici 7.1.1993. godine.

Zlostavljanje civila u zatvoru.

Mucio i zlostavljao Gagic Ljubicu koja je usled toga izvrsila samoubistvo u zatvoru u Srebrenici.

Neposredno odgovoran za ubistvo oko 20 civila u navedenim selima.

Opljackao imovinu: Nikolic Rajka iz Opravdica, Zekic Blagoja iz Viogora, Vasic Dusana i Jeremic Mare iz Osredka, Jovanovic Drage iz Viogora, Dragicevic Milosa, Petrovic Mirka i Stevanovic Branka iz Orahovice.

Ustic (Eneza) Akif, 1948. Srebrenica. Jedan od komandanata vecih vojnih formacija muslimanskih ekstremista.

Neposredno rukovodio napadima na vecinu srpskih sela: Osredak 14.5.1992. i spaljivanje cetiri lica srpske nacionalnosti, Oparke 1.6.1992. i ubistvo pet lica, Zalazje 12.7.1992. i spaljivanje vise zrtava, Fakovice 5.10.1992.

Po izvesnim saznanjima zamenik komandanta Oric Nasera.

Neposredno mucio skolskog druga Andric Radosava.

Habibovic Adem, Srebrenica. Komandir vojne policije u Srebrenici.

Halilovic (Redze) Resad, Tegare, Bratunac. Ubistvo Radeta (Vojislava) Jovanovica (1960) iz sela Tegare 20. juna 1992.

Ratkovic, napad na selo i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti 21. juna 1992. (imena, str. 21.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Brezane, napad na selo 30. juna 1992. i ubistvo vise mestana (imena, str. 30.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Tegare, napad na selo 17. jula 1992. i ubistvo tri mestana (imena, str. 17.7.92.), pljacka i spaljivanje srpskog dela sela.

Hasanovic (Edhema) Bahrudin "Bjelac", Pirici, Srebrenica. Komandant jedne od vojnih formacija koja je ucestvovala u napadu na vise srpskih sela 14.12.1992. i ubistvu lica srpske nacionalnosti u Bjelovcu, Sikiricu i Loznici (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju tih sela.

Hodzic (Avde) Ferid, 1959. Drum, Vlasenica. Komandant muslimanskih paravojnih formacija na podrucju Cerske.

Naredbodavac za postavljanje zasede i napad na kolonu privrednih i civilnih vozila 27.5.1992. u Konjevic Polju i ubistvo: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Naredio napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. pljacka i spaljivanje sela.

Jedan od predvodnika napada na srpsko podrucje Kravice 7.1.1993. godine, ucesnik u ubistvu vise desetina mestana, masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela ovog podrucja (imena, str. 7.1.93.).

Predvodio napad na Vandzice i ubistvo bracnog para Marije i Marka Dosica, pljacka i spaljivanje sela.

Hubalic Azem, Skelani. Zamenik Mujic Safeta, komandanta vece vojne jedinice sa kojim je ucestvovao u vise oruzanih napada na srpska sela Srebrenice i Skelana.

Predvodnik vise akcija na podrucju Zepe.

Hukic (Huse) Halid, 1967. Zapolje, Bratunac. Zamenik komandira, a potom komandir jedinice u selu sa kojom je ucestvovao u napadima na okolna srpska sela.

Cikaric Muhamed, Kamenica, Vlasenica. Komandant muslimanskih formacija sela Kamenica.

Jedan od predvodnika napada na srpsko podrucje Kravice 7.1.1993. godine i ubistvo vise desetina mestana, masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela ovog podrucja (imena, str. 7.1.93.).

Predvodio napad na Sikiric, Bjelovac i Loznicu 14. decembra 1992. godine. Tom prilikom ubijeno vise desetina mestana (imena, str. 14.12.92.), sela opljackana i spaljena.

Sabic (Vehbije) Veiz, 1966. Urkovici, Bratunac. Komandant Konjevic Polja od 1. avgusta 1992. i organizator napada na okolna srpska sela.

Sabic (Vehbije) Velić, 1964. Urkovici, Bratunac. Komandant rejona Konjevic Polje do 1. avgusta 1992. i organizator napada na okolna srpska sela.

NEPOSREDNI IZVRSIOCI

Avdic (Idriza) Senahid, 1963. Glogova, Bratunac. Aktivno ucesce u vise napada na srpska sela Kravica, Jezestica, Hranca i dr. u okolini Bratunca i Konjevic Polja.

Napad na Magasice 20. jula 1992. i ucesce u ubistvu vise civilnih stanovnika (imena, str. 20.7.92.). Pljacka i spaljivanje sela.

Napad, pljacka i spaljivanje srpskog zaseoka Bozici, Bratunac.

Alispahic Enver, Jaglici, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Alispahic (Hameda) Hamdija, Jaglici, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Alic Abdulah - "Dule", Brezovice, Srebrenica. Napad na selo Oparci 1. juna 1992. i ucesce u ubistvu vise mestana (imena, str. 1.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Oparci, 1. juna 1992. zaklao Dikosavu (Dragise) Petrovic (1932) iz istog sela.

Alic (Ibrahima) Kadir, 1972. Tegare, Bratunac. Napad na selo Brezane 30. juna 1992. i ubistvo vise mestana srpske nacionalnosti (imena, str. 30.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Alic Mehmed, Mocevici, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Ratkovici 21.6.1992. i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 21.6.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Neposredno ubistvo Vinke Maksimovic iz Ratkovica 21.6.1992. godine.

Alic (Adema) Munib, 1963. Macesi, Vlasenica. Ucesce u zasedi i napadu na kolonu privrednih i civilnih vozila 27.5.1992. u Konjevic Polju i ubistvu: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Ucesnik napada na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. pljacka i spaljivanje sela.

Pripadnik Interventnog voda u Konjevic Polju i ucesnik brojnih napada na srpska sela opstina Milici, Bratunac, Vlasenica, Srebrenica, i dr.

Alic (Musana) Meho, 1960. Macesi, Vlasenica. Ucesce u napadu iz zasede 27.5.1992. u Konjevic Polju na kolonu privrednih i civilnih vozila i ubistvo pet lica: Susic (Milke) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Komandir teroristicke muslimanske formacije iz sela Macesi, Vlasenica.

Aljukic (Sulejmana) Ibro, 1954. Nedjeljiste, Vlasenica. Ucesce u napadu na selo Vandzici 8.2.1993, ubistvo bracnog para Marije i Marka Dosica, pljacka i spaljivanje sela.

Alic (Fazlige) "Cile", Tegare, Bratunac. Ucesce u ubistvu Radeta Jovanovica (1960) iz Tegara izvrseno 20. juna 1992. u istom selu.

Arifovic (Huseina) Izet, 1960. Hranca, Bratunac. Napad na srpski deo sela Hranca i ubistvo civila (imena, str. 25.7.92.) 25. jula 1992. godine. Pljacka i spaljivanje srpskih kuca u selu.

Arifovic (Huseina) Redjo, 1951. Hranca, Bratunac. Napad na srpski deo sela Hranca i ubistvo civila (imena, str. 25.7.92.) 25. jula 1992. godine. Pljacka i spaljivanje srpskih kuca u selu.

Ahmetovic (Ohrana) Jusuf "Juka", 1960. Vlasenica. Ucesce u ubistvu iz zasede 21.5.1992. u mestu Zutica osam lica srpske nacionalnosti: Kovacevic (Milisava) Milenka (1960), Kandic (Milosa) Nedeljka (1956), Petkovic (Dragoljuba) Mladjena (1952), Lazarevic (Desimira) Mice (1974), Obradovic (Vidoja) Miljane (1938), Ilic (Miladina) Obrenije (1958), Zecic (Radoja) Slobodana (1966) i Sarac (Ilije) Vojislava (1924).

Ahmetovic (Sabana) Safet, 1965. Rasevo, Vlasenica. Ucesce u napadu iz zasede 27.5.1992. u Konjevic Polju na kolonu privrednih i civilnih vozila i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Ahmetovic Haris "Hari", Bratunac. Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Ademovic (Adema) Osman, 1937. Djile, Vlasenica. Napad na srpsko selo Podravanje 24.9.1992. i ubistvo vise lica (imena, str. 24.9.92.). Masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Ajsic Sabrija, Kutezero, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24.9.1992. i ubistvo vise lica (imena, str. 24.9.92.). Masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Ademovic (Bege) Hasan, 1937. Djile, Vlasenica. Ucesce u napadu na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. godine i ubistvo Milinkovic (Maksima) Vojislava (1938) i njegove supruge Mirjane (Gojka) Milinkovic (1939), Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petrica) Radoja (1952) i Zugic Koviljke (1922). Spaljivanje bracnog para Mirjane i Vojislava Marinkovica, pljacka i spaljivanje sela Rupovo Brdo.

Ademovic (Hasana) Nedzad, 1970. Djile, Vlasenica. Ucesce u napadu na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. i ubistvo Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petrica) Radoja (1952), Zugic Koviljke (1922) i bracnog para Milinkovic Mirjane (1939) i Vojislava (1938), koji su spaljeni u svojoj kuci. Pljacka, razaranje i spaljivanje sela.

Ahmetovic (Serifa) Sefik, Glogova, Bratunac. Ucesce u napadu na podrucje Kravice 7.1.1993. i ubistvu vise mestana srpskih sela (imena, str. 7.1.93.), pljacki i spaljivanju sela.

Bajric (Bajre) Semsudin, 1967. Cerska, Vlasenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka, spaljivanje i razaranje sela.

Begic Ahmo, Srebrenica. Poznat po zlostavljanju uhapsenih Srba po selima i zatvorima Srebrenice.

Begic Bekir, Srebrenica. Ucesnik napada na selo Oparci 1. juna 1992. i ubistvu sest lica srpske nacionalnosti (imena, str. 1.6.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Begic Idriz, Srebrenica. Poznat po zlostavljanju i mucenju uhapsenih i uhvacenih lica srpske nacionalnosti.

Begic Medo, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24. septembra 1992. i ubistvo vise mestana i njihovih branilaca (imena, str. 24.9.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Begic Sevdalija, Pirici, Bratunac. Napad na selo Oparci 1. juna 1992. i ucesce u ubistvu vise mestana (imena, str. 1.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Begovic Izet, iz Glogove, Bratunac. Aktivista SDA.

Pljacka imovine Davidovic Djordja iz Poloma.

Begzadic (Alije) Hajrudin, 1969. Pirici, Bratunac. Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Begzadic Salko, Sikiric, Bratunac. Navodio napadace i aktivno ucestvovao u napadu na selo Sikiric 14.12.1992. kada je ubijeno vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), a selo opljackano i spaljeno.

Provokator i podstrekac sukoba s licima srpske nacionalnosti u predratnom periodu.

Begzadic (Sahmana) Mehmedalija, Pirici, Bratunac. U selu Loznica 13.6.1992. naoruzan, sa dva, takodje naoruzana pratioca, tesko pretukao bracni par Milevu i Petka Miladinovica.

Ucesnik u vise napada na okolna srpska sela opstina Bratunac, Srebrenica i Skelani, ubistvu stanovnistva, pljacki i spaljivanju sela.

Becirovic Salih, Nedjeljiste, Vlasenica. Ilegalna nabavka oruzja i naoruzavanje muslimanskih sela i paravojnih jedinica.

Becirovic Mujo, Nedjeljiste, Vlasenica. Ilegalna nabavka oruzja i naoruzavanje mestana muslimanskih sela.

Ucesce u napadu na selo Sadici 15.8.1992. i ubistvu: Vukovic (Radovana) Gojka (1930), Misic (Spasoja) Drage (1935), Misic (Jovana) Mice (1958), Misic (Drage) Milivoja (1965), Misic (Urosa) Tomislava (1964), Misic Peje (1956) Misic Jovanke (1920) i Lazarevic (Dusana) Milana (1952). Pljacka i spaljivanje sela.

Becirovic (Mesana) Alaga, 1966. Pomol, Vlasenica. Ucesce u napadu na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. godine i ubistvo Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petra) Radoja (1952), Zugic Koviljke (1922) i bracnog para Milinkovic Mirjane (1939) i Vojislava (1938), koji su spaljeni u svojoj kuci. Pljackinge i spaljivanje sela.

Becirovic (Nezira) Safet, 1966. Nedjeljiste, Vlasenica. Napad na selo Rogosija 26.9.1992. i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 26.9.92.). Masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Ubistvo nepoznatog ranjenika prilikom napada na Rogosiju 26.9.1992. godine.

Napad na selo Vandzici 8.2.1993. godine i ubistvo bracnog para Marije i Marka Dosica, pljacka i spaljivanje sela.

Becirovic (Mehe) Mehmedalija, 1970. Nedjeljiste, Vlasenica. Ucesce u napadu na Vandzice i ubistvo bracnog para Marije i Marka Dosica, pljacka i spaljivanje sela.

Becirovic (Rasima) Mevludin, 1971. Nedjeljiste, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka, spaljivanje i razaranje sela.

Ucesce u napadu na srpsko selo Sadici Gornji 15.8.1992. i ubistvo sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.8.92.). Pljacka i spaljivanje sela.

Neposredno ubistvo Milana Lazarevica (1952) u selu Sadici 15.8.1992.

Becirovic (Habiba) Halil, 1964. Nedjeljiste, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka, spaljivanje i razaranje sela.

Becirovic (Rahmana) Sahbaz, 1966. Nedjeljiste, Vlasenica. Ucesce u napadu na Sadice 15.8.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.8.92.). Pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u napadu na selo Rogosija 26.9.1992. godine i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti, masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela (imena, str. 26.9.92.).

Prilikom napada na Rogosiju 26.9.1992. zaklao nepoznatog zarobljenog ranjenika.

Ucesce u napadu na selo Vandzici 8.2.1993. godine i ubistvu bracnog para Marije i Marka Dosica, pljacka i spaljivanje sela.

Becirovic Hasan, Opetski, Srebrenica. Pripadnik "Handzar divizije", formacije muslimanskih ekstremista, na ratistima u Hrvatskoj: Kninu, Gradaccu i dr.

Ucesnik u vecini napada na okolna srpska sela, ubijanju mestana, pljacki i spaljivanju sela.

Becic Hajro, Potocari, Srebrenica. Ucesnik u vise napada na Bratunac sa podrucja sela Potocari tokom 1992. godine.

Besic (Mehmeda) Hajrudin, 1960. Podcaus, Bratunac. Ubistvo iz zasede Ratka (Dusana) Cvjetinovica (1971) iz Obadi, 4. juna 1992.

Ubistvo Mitrovic (Jefte) Dragomira (1928) iz Pajica i zversko mucenje zrtve u zatvoru u Srebrenici.

Ucestvovao u napadu na Zalazje 12. jula 1992. kada je ubijeno vise desetina lica (imena, str. 12.7.92.).

Kriminalac koji je pre ovog rata osudjivan za silovanje.

Vejzovic (Sulje) Sulejman, Johovaca, Milici. Ucesnik zasede u selu Zutica i napada na putnike, civile, koji su se 21.5.1992. godine prevozili iz Podravanje u Milice. Tom prilikom je ubijeno osam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 21.5.92.). Unistavanje vozila marke TAM, registrski broj ZV 238-91, vlasnistvo ubijenog Mladjena Petkovica.

Ucesce u napadu na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. i ubistvo Zugic Koviljke (1920), Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petra) Radoja (1952) i bracnog para

Milinkovic Mirjane (1939) i Vojislava (1938) koji su spaljeni u svojoj kuci. Pljacka i spaljivanje sela.

Velic (Camila) Cazim, 1971. Cerska, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Gabeljic Esref, Bratunac. Pripadnik snaga bezbednosti u muslimanskim oruzanim formacijama, istice se maltretiranjem i zlostavljanjem zatvorenika srpske nacionalnosti u srebrenickom zatvoru.

Gerovic Alija, Glogova, Bratunac. Napad iz zasede u selu Glogova, 15. maja 1992., na putnicko motorno vozilo i ubistvo Milisava (Miodraga) Jokica (1964), Ljubise (Drage) Simica (1992) i Nenada (Drage) Simica.

Gerovic Mevludin, Glogova, Bratunac. Napad iz zasede u selu Glogova, 15. maja 1992., na putnicko motorno vozilo i ubistvo Milisava (Miodraga) Jokica (1964), Ljubise (Drage) Simica (1992) i Nenada (Drage) Simica.

Gerovic Musa, Glogova, Bratunac. Napad iz zasede u selu Glogova, 15. maja 1992., na putnicko motorno vozilo i ubistvo Milisava (Miodraga) Jokica (1964), Ljubise (Drage) Simica (1992) i Nenada (Drage) Simica.

Gerovic Ramiz, Glogova, Bratunac. Napad iz zasede u selu Glogova, 15. maja 1992., na putnicko motorno vozilo i ubistvo Milisava (Miodraga) Jokica (1964), Ljubise (Drage) Simica (1992) i Nenada (Drage) Simica.

Gerovic Ramo, Glogova, Bratunac. Napad iz zasede u selu Glogova, 15. maja 1992., na putnicko motorno vozilo i ubistvo Milisava (Miodraga) Jokica (1964), Ljubise (Drage) Simica (1992) i Nenada (Drage) Simica.

Gerovic Hasan, Glogova, Bratunac. Napad iz zasede u selu Glogova, 15. maja 1992., na putnicko motorno vozilo i ubistvo Milisava (Miodraga) Jokica (1964), Ljubise (Drage) Simica (1992) i Nenada (Drage) Simica.

Gerovic Huso, Glogova, Bratunac. Napad iz zasede na putu Bratunac- Kravica u selu Glogova, 15.5.1992., godine na putnicko vozilo i ubistvo Jokic Milisava, Simic Ljubise i Simic Nenada.

Ucesnik vise napada na okolna srpska sela, ubistava mestana, pljacki i spaljivanja sela.

Golic Mustafa, Glogova, Bratunac. Oruzani napad na srpska sela Kravice 7.1.1993. godine i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 7.1.93.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Dautbasic (Rame) Juso, Tegare, Bratunac. Ubistvo Zaric (Sretena) Zivorada (1956) iz Tegara izvrseno 9.9.1992. godine.

Dautbasic Rifet, Bjelovac, Bratunac. Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Dautbasic (Rifeta) Hasan, Bjelovac, Bratunac. Ucesce u napadu na srpsko stanovnistvo sela Bjelovac,Sikiric i Loznica 14.12.1992. i ubistvo vise desetina mestana tih sela (imena, str. 14.12.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Dedic (Hamdije) Nedzad, 1961, Skugrici, Vlasenica. Jedan od ucesnika napada na srpsko selo Metaljka 2.6.1992, pljacke i spaljivanja ovog sela.

Dedic (Nezira) Nijaz, 1972. Skugrici, Vlasenica. Ucesnik napada na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacke i spaljivanja sela.

Dedic (Hamdije) Kemal, 1969. Skugrici, Vlasenica. Jedan od ucesnika napada na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, spaljivanja i pljackanja ovog sela.

Delic (Selme) Sead, 1966. Glogova, Bratunac. Ucestvovao u zasedi i ubistvu Milosevic Radomira, Milanovic Milovana i Jokic Milorada, svi iz Kravice, 1. juna 1992.

Delic (Alije) Smajo, 1960. Glogova, Bratunac. Ucestvovao u zasedi i ubistvu Milosevic Radomira, Milanovic Milovana i Jokic Milorada, svi iz Kravice, 1. juna 1992.

Dervisevic (Halida) Hamdija, 1952. Skugrici, Vlasenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacki i spaljivanju sela.

Dervisevic (Sabana) Samir, 1972. Skugrici, Vlasenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacki i spaljivanju sela.

Delic Ramiz, Bijelo Polje, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24. septembra 1992. godine i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Delic Ibro, Kutezero, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24. septembra 1992. godine i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Delic Bajazit, Solocusa, Srebrenica. Pripadnik muslimanskih bandi i paravojnih formacija sa kojima je ucestvovao u vise napada na okolna srpska sela u opstinama Srebrenica, Bratunac, Milici...

Delic Kiram, Solocusa, Srebrenica. Pripadnik muslimanskih paravojnih formacija i lokalnih bandi sa kojima je ucestvovao u vise napada na srpska sela Srebrenice i okolnih opstina.

Dudic Mirsad, Osmace, Srebrenica. Sudelovanje u mucenju i ubistvu dvojice srpskih, jos neidentifikovanih zarobljenika, dobrovoljaca u Srebrenici.

Djukic Huso Napad, pljacka i spaljivanje sela Jezestica, 8. avgusta 1992.

Djurak Suljo, Solocusa, Srebrenica. Pripadnik muslimanskih paravojnih formacija i oruzanih bandi, ucestvovao u vise napada na okolna srpska sela.

Ekmic Hajro Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Ekmic Midhat Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Ekmic Dzevad Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Ekmic Ramiz Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Zukic Mulija Aktivno ucestvovala u pljacki i spaljivanju mnogih srpskih naselja.

Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Zukic (Muarema) Mustafa, Potocari, Srebrenica. Ucestvovao u mucenju i ubistvu Roncevic (Mice) Milorada iz Loznicke Rijeke 28. juna 1992.

Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Zukic Osman, Biljaca, Bratunac. Napad na selo Ratkovici i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti 21. juna 1992. (imena, str. 21.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Napad na selo Brezani 30. juna 1992. i ubistvo vise mestana srpske nacionalnosti (imena, str. 30.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Zukic Sabit, Biljaca, Bratunac. Poznat po zlostavljanju i mucenju zarobljenih i uhvacenih lica srpske nacionalnosti.

Zukic Huso, Potocari, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Ibisevic Esad, Glogova, Bratunac. Ucesce u zasedi 1.6.1992. u selu Glogova na putu Bratunac-Kravica i ubistvo Milosevic (Boze) Radomira (1956), Jokic (Jovana) Miodraga (1967) i Milanovic (Milivoja) Milovana (1966).

Oruzani napad na srpska sela Kravice 7.1.1993. godine i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 7.1.93.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Maltretiranje i zlostavljanje uhvacene Milosave (Marka) Nikolic, 8.1.1993. godine u selu Glogova.

Ibrahimovic (Ibrahima) Ahmo "Hepa", 1970. Mocilo, Bratunac. Napad na Magasice 20.7.1992. godine i ubistvo devet lica srpske nacionalnosti (imena, str. 20.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u napadima na srpska naselja, Bozici, Deronjici, Lilici i dr. i ubistvima vise lica srpske nacionalnosti, pljacki i spaljivanju tih naselja.

Ibrahimovic (ili Salihovic) (Bekte) Bego "Austrija", 1959. Srebrenica. Napad na srpska sela Bjelovac, Loznica i Sikiric 14.12.1992. i ubistvo vise desetina mestana srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacka imovine i spaljivanje sela.

Pljacka imovine Vidosave Petrovic iz sela Sase.

Ibrahimovic (Nazifa) Idriz, 1947, Tegare, Bratunac. Ucestvovao u ubistvu Jovanovic Radeta i Micic Milovana 20.6.1992. u Tegarima.

Komandir cete u Tegarima.

Ibrahimovic (Omara) Osmo, 1962. Magasici, Bratunac. Napad na Magasicice 20.7.1992. godine i ubistvo devet lica srpske nacionalnosti (imena, str. 20.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u napadima na srpska naselja, Bozici, Deronjici, Lilici i dr. i ubistvima vise lica srpske nacionalnosti, pljacki i spaljivanju tih naselja.

Ibric (Muje) Alija "Kurta", 1947. Pirici, Bratunac. Ucesce u napadu na selo Loznica 28. juna 1992. i ubistvu vise civilnih lica (imena, str. 28.6.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Jahic (Salkice) Vehbija, Skenderovici, Srebrenica. Napad na selo Brezane 30.juna 1992. i ubistvo vise mestana srpske nacionalnosti (imena, str. 30.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Jasarevic (Fejze) Husein, 1964. Macesi, Vlasenica. Ucesce u napadu iz zasede na kolonu privrednih i civilnih vozila u Konjevic Polju 27.5.1992. godine i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti: Susic (Milke) Novice (1962), Popovic (Nenada)Zorana (1959), Mijatovic (Milenija) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Jasarevic (Huseina) "Grbo" Ucesce u ubistvu Kipic (Milosa) Nenada (1932) dok je cuvao ovce 16.6.1992. u selu Visnjica.

Jusupovic (Omara) Dzemail, 1966. Nurici, Vlasenica. Napad na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. godine i ubistvo: Zugic Koviljke, Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Peta) Radoja (1952) i bracnog para Mirjane (1939) i Vojislava (1938) Milinkovica, koji su spaljeni u svojoj kuci. Pljacka i spaljivanje sela.

Neposredno ubistvo Zugic Komljena i njegovog sina Trivka, iz Rupova Brda.

Ucesce u ubistvu Kipic (Milosa) Nenada (1932) dok je cuvao ovce u selu Visnjica 16.6.1992. godine.

Kamenica Bekto, Jaglici, Srebrenica. Ustaski zlocinac iz prethodnog rata.

Ucesnik vise pokolja srpskog stanovnistva u selima srebrenickog sreza.

Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Kamenica (Muniba) Avdo, Jaglici, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Kamenica (Idriza) Munib, Jaglici, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Kamenica (Idriza) Ramiz, Jaglici, Srebrenica. Ucesce u napadu na selo Loznica 28. juna 1992. i ubistvu vise civilnih lica (imena, str. 28.6.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Kamenica (Idriza) Dzemail, Jaglici, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Karic Smajo Napad na selo Sadici 15.8.1992. godine i ubistvo: Vukovic (Radovana) Gojka (1930), Misic (Spasoja) Drage (1935), Misic (Jovana) Mice (1958), Misic (Drage) Milivoja (1965), Misic (Urosa) Tomislava (1964), Misic Peje (1956), Misic Jovanke (1920) i Lazarevic (Dusana) Milana (1952). Pljacka i spaljivanje sela.

Kiveric (Ibisa) Esma, 1951. Bjelovac, Bratunac. Sve vreme rata aktivna u napadima na srpska sela i imovinu mestana.

Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Napad na područje Kravice, koje sacinjava vise srpskih sela i brojna manja naselja, 7. januara 1993. i ubistvo nekoliko desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 7.1.93.), pljacka i spaljivanje ovog područja.

Kurjak (Muje) Asim, 1975. Cerska, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Malagic Mujo, Loznicka Rijeka, Bratunac. Napad na sela Bjelovac, Sikiric i Loznica 14.12.1992. i ubistvo vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Pljacka imovine Davidovic Djordja iz Poloma.

Malagic (Muje) Mirsad, Loznicka Rijeka, Bratunac. Napad na sela Bjelovac, Sikiric i Loznica 14.12.1992. i ubistvo vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Pljacka imovine Mihajlovic Srecka iz Bjelovca.

Malagic (Hilme) Hajrudin, 1945. Osmace, Srebrenica. Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela. amutovic Nasir Ucesce u napadu na srpsko selo Boljevici 5. oktobra 1992. i ubistvo vise mestana (imena, str. 5.10.92.), pljacka imovine i spaljivanje sela.

Mandjic Ibrahim, Potocari, Srebrenica. Ucesce u napadu na Zagone 5.7.1992. i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 5.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u napadu na selo Jezestica 8.8.1992. i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 8.8.92.), masakriranje Andjelka Mladjenovica, pljacka i spaljivanje sela.

Martic Behajia Ucesce u napadu na selo Ratkovici 21. juna 1992. i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 21.6.92.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Memisevic Alija Ucesce u napadu na Zagone 5.7.1992. i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 5.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Pljacka imovine Milene i Miladina Gvozdenovica iz istog sela.

Mehmedovic Amir "Geza" Ucesnik u dva napada na srpsko selo Zalazje, 8.6.1992. i 12.7. iste godine, ubistvu vise mestana i branilaca ovog sela (imena, str. 8.6.92. i 12.7.92.), pljacki i spaljivanju sela. Poreklom iz ustaske porodice.

Mehmedovic (Mustafe) Kemal "Kemo", 1962. Pale, Srebrenica. Zlocinac poznat po surovosti i masakriranju zrtava. U vise navrata po Srebrenici prinosio odsecene glave srpskih zrtava, ranjenika i zarobljenika.

Odsekao glavu Andjelka (Ljubomira) Mladjenovica (1965) u selu Jezestica 8. avgusta 1992. i nosio po gradu kao trofej. Glave ostalih zrtava nisu identifikovane.

Ucesce u napadu na srpsko selo Jezestica 8. avgusta 1992. i ubistvo vise civila (imena, str. 8.8.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24. septembra 1992. i ubistvo vise mestana i njihovih branilaca (imena, str. 24.9.92.), masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela.

Svirepo ubistvo cepanicom u srebrenickom zatvoru zatvorenika Dragutina Kukica krajem septembra 1992. godine.

Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Mehmedovic Haris "Hari" Napad na sela Bjelovac, Sikiric i Loznica 14.12.1992. i ubistvo vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Muratovic (Rasida) Esad, 1961. Nurici, Milici. Napad iz zasede u mestu Zutica 21.5.1992. godine na teretno motorno vozilo kojim su se prevozili mestani sela Podravanja i ubistvo osam putnika (imena, str. 21.5.92.).

Muratovic (Nurije) "Spico", Bljeceva, Bratunac. Napad na selo Zagoni 5. jula 1992. godine i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 5.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Mehmedovic (Muradifa) Ramiz, 1967. Macesi, Vlasenica. Ucesce u napadu iz zasede na kolonu privrednih motornih vozila u Konjevic Polju 27.5.1992. godine vlasnistvo DD "Boksit", Milici i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti (imena, str. 27.5.92.).
Onesposobljavanje i unistavanje motornih vozila navedene firme iz Milica.

Mustafic (Salka) Selim, 1971. Skugrici, Vlasenica. Ucesce u napadu iz zasede na kolonu privrednih motornih vozila u Konjevic Polju 27.5.1992. godine vlasnistvo DD "Boksit", Milici i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti (imena, str. 27.5.92.). Onesposobljavanje i unistavanje motornih vozila navedene firme iz Milica.

Mujcinovic (Ibre) Sulejman, 1957. Pobudje, Bratunac. Ucesce u napadu iz zasede na kolonu privrednih motornih vozila u Konjevic Polju 27.5.1992. godine vlasnistvo DD "Boksit", Milici i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti (imena, str. 27.5.92.). Onesposobljavanje i unistavanje motornih vozila navedene firme iz Milica.

Muharemovic (Huseina) Hasan, 1967. Pobudje, Bratunac. Ucesce u napadu iz zasede na kolonu privrednih motornih vozila u Konjevic Polju 27.5.1992. godine vlasnistvo DD "Bokxit", Milici i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti (imena, str. 27.5.92.).
Onesposobljavanje i unistavanje motornih vozila navedene firme iz Milica.

Muskit (Huse) Munib, 1954. Cerska, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Mehmedovic (Hakije) Ramiz, 1971. Rovasi, Vlasenica. Ucesce u napadu na selo Vandzici 8.2.1993. godine i ubistvu bracnog para Marije i Marka Dosica, pljacka i spaljivanje sela.

Muratovic (Omera) Dzemo, Nurici, Vlasenica. Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Malnic Mevludin Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Memisevic (Mehmeda) Zulfo, 1968. Besici, Vlasenica. Napad na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. godine i ubistvo: Zugic Koviljke, Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petrica) Radoja (1952) i bracnog para Mirjane (1939) i Vojislava (1938) Milinkovica, koji su spaljeni u svojoj kuci. Pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u ubistvu Kipic (Milosa) Nenada, 1932. dok je cuvao ovce 16.6.1992. g. u selu Visnjica.

Memisevic (Mahmuta) Azem "Faca", 1957. Besici, Vlasenica. Napad na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. godine i ubistvo: Zugic Koviljke, Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petrica) Radoja (1952) i bracnog para Mirjane (1939) i Vojislava (1938) Milinkovica, koji su spaljeni u svojoj kuci. Pljacka i spaljivanje sela.

Malovic (Emina) Ifet, 1967. Djile, Vlasenica. Napad na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. godine i ubistvo: Zugic Koviljke, Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petrica) Radoja (1952) i bracnog para Mirjane (1939) i Vojislava (1938) Milinkovica, koji su spaljeni u svojoj kuci. Pljacka i spaljivanje sela.

Malovic (Emina) Rifet, 1967. Djile, Vlasenica. Napad na selo Rupovo Brdo 10.6.1992. godine i ubistvo: Zugic Koviljke, Milinkovic (Marinka) Relje (1941), Milinkovic (Petrica) Radoja (1952) i bracnog para Mirjane (1939) i Vojislava (1938) Milinkovica, koji su spaljeni u svojoj kuci. Pljacka i spaljivanje sela.

Mujic Asim, Solocusa, Srebrenica. Zamenik komandira lokalne formacije u selu Solocusa i ucesnik napada na vise srpskih sela u opstini Srebrenica i okolnim opstinama, posebno u opstinama Milici i Bratunac.

Mujic Ibrahim, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Boljevici 5. oktobra 1992. i ubistvo vise mestana (imena, str. 5.10.92.), pljacka imovine i spaljivanje sela.

Mujkic Reuf, Solocusa, Srebrenica. Pripadnik oruzanih paravojnih bandi od pocetka oruzanih sukoba i aktivna ucesnik u napadima, ubistvima, pljacki i spaljivanju okolnih srpskih sela.

Mehic Junuz, Konjevic Polje, Bratunac. Ucesnik napada na srpsko područje Kravice 7.1.1993. godine i ubistvu vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 7.1.93.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Mujkanovic Behadin, Srebrenica. Ucesce u napadu na Gnjionu 6.5.1992, ubistvu Simic Lazara i spaljivanju Radojka Milosevica, pljacki i razaranju sela.

Pljacka imovine Boska Vujadinovica i Vidosave Petrovic iz istog sela.

Zlostavljanje uhapsenih i zarobljenih lica srpske nacionalnosti.

Mujkanovic Ibro, Srebrenica. Ucesce u napadu na Gnjionu 6.5.1992, ubistvu Simic Lazara i spaljivanju Radojka Milosevica, pljacki i razaranju sela.

Pljacka imovine Boska Vujadinovica i Vidosave Petrovic iz istog sela.

Zlostavljanje uhapsenih i zarobljenih lica srpske nacionalnosti.

Mujkanovic Senad, Srebrenica. Zlostavljanje uhapsenih i zarobljenih lica srpske nacionalnosti.

Mukic Nisvet Napad na sela Bjelovac, Sikiric i Loznica 14.12.1992. i ubistvo vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanje sela.

Pljacka imovine Janje Simic iz Bjelovca.

Mulalic Sarija, Bajramovici, Srebrenica. Ucesnik u dva napada na srpsko selo Zalazje, 8.6.1992. i 12.7. iste godine, i ubistvu vise mestana i branilaca ovog sela (imena, str. 8.6.92. i 12.7.92.) pljacki i spaljivanju sela. Poreklom iz ustaske porodice.

Muratovic Mujcin, Zagoni, Bratunac. Ucesce u napadu na Zagone 5.7.1992. i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 5.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Napad izvrsen vatrenim oruzjem iz vlastite kuce.

Muratovic Zejneba, Zagoni, Bratunac. Ucesce u napadu na Zagone 5.7.1992. i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 5.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Napad izvrsen vatrenim oruzjem iz vlastite kuce.

Muratovic Muriz, Bljeceva, Bratunac. Ucesce u napadu na Zagone 5.7.1992. i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 5.7.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Mustafic Fikret, Bratunac. Komandir oruzane formacije i predvodnik u vise napada na srpska sela opstina Bratunac, Milici, Srebrenica i Skelani.

Napad na srpsko područje Kravice 7.1.1993. godine i ubistvo vise desetina mestana, masakriranje zrtava, pljacka i spaljivanje sela ovog područja (imena, str. 7.1.93.).

Mehmedovic Ismet Ucesce u napadu na Sadice 15.8.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.8.92.). Pljacka i spaljivanje sela.

Music Fikret, Kamenica, Zvornik. Ucesce u napadu na Sadice 15.8.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.8.92.). Pljacka i spaljivanje sela.

Prilikom napada na Sadice 15.8.1992. godine ubio nepoznatog coveka kome je odsekao prst sa burmom i to kao trofej nosio po selima.

U zatvoru u Cerskoj zlostavljao zatvorenike Sekulic Branka, Ilic Dragana, i dr.

Nukic (Sade) Alija, 1968. Skugrici, Vlasenica. Ucesce u napadu iz zasede 27.5.1992. u Konjevic Polju na kolonu privrednih i civilnih vozila i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Osmanovic (Mehe) Musan, 1967. Macesi, Vlasenica. Ucesce u napadu iz zasede 27.5.1992. u Konjevic Polju na kolonu privrednih i civilnih vozila i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Osmanovic (Safeta) Osman, Solocusa, Srebrenica. Jedan od trojice ubica srpskog poslanika Skupstine Bosne i Hercegovine Gorana Zekica 9.5.1992.

Osmanovic (Ibrahima) Redzo (ili Dzevad), Gostilj, Srebrenica. Jedan od trojice ubica srpskog poslanika Skupstine Bosne i Hercegovine Gorana Zekica 9.5.1992.

Osmanovic (Ibrahima) Dzemal, 1965. Skugrici, Vlasenica. Ucesce u napadu iz zasede 27.5.1992. u Konjevic Polju na kolonu privrednih i civilnih vozila i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Osmanovic (Dervisa) Hamed, 1961. Pobudje, Bratunac. Ucesce u napadu iz zasede 27.5.1992. u Konjevic Polju na kolonu privrednih i civilnih vozila i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Osmanovic (Sinana) Ibro, Nurici, Vlasenica. Ucesce u ubistvu Kipic (Milosa) Nenada, 1932. dok je cuvao ovce 16.6.1932. u selu Visnjica.

Ucesce u napadu iz zasede 27.5.1992. u Konjevic Polju na kolonu privrednih i civilnih vozila i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Osmanovic (Osmana) Muhidin "Braco", 1963. Stedrici, Vlasenica. Napad iz zasede u mestu Zutica 21.5.1992. godine na teretno motorno vozilo kojim su se prevozili mestani sela Podravanja i ubistvo osam putnika (imena, str. 21.5.92.).

Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Omerovic Smajil "Ferdo" Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Omerovic Mevludin "Piki" Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Omerovic Mujo, Kamenica, Zvornik. Ucesnik napada na srpsko podrucje Kravice 7.1.1993. godine i ubistvu vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 7.1.93.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Napad na sela Bjelovac, Sikiric i Loznica 14.12.1992. i ubistvo vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Pljacka imovine Vaskrsija Radovica iz Kravice.

Pljacka imovine Rankic Nedeljka iz Sikirica.

Osmanovic Mehmedalija, Solocusa, Srebrenica. Pripadnik muslimanskih paravojnih formacija i ucesnik u vise napada na srpska sela opstina Srebrenica, Milici, Bratunac, Skelani.

Orlovic Abid Ucesnik napada na srpsko podrucje Kravice 7.1.1993. godine i ubistvu vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 7.1.93.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Osmanovic Sead, Solocusa, Srebrenica. Ucesnik zasede u Kragivodama (Crni vrh - Karno) 15.5.1992. i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.5.92.).

Osmanovic (Ibrahima) Hajrudin, 1962. Magasici, Bratunac. Napad i ubistvo mestana u srpskom delu Magasica 20.7.1992.

Osmanovic (Muniba) Nedzib, 1969. Magasici, Bratunac. Ucestvovao u napadu, proterivanju i ubijanju Srba selaMagasici 20.7.1992.

Osmanovic (Muniba) "Cvrko" Ucestvovao u napadu, proterivanju i ubijanju Srba selaMagasici 20.7.1992.

Osmanovic (Hakije) "Tuzlo" Ucestvovao u napadu, proterivanju i ubijanju Srba selaMagasici 20.7.1992.

Pljacka imovine Bozic Drage iz Magasica.

Osmanovic (Hakije) "Cico" Napad na Magasice 20.7.1992.

Osmanovic Andrija Napad, pljacka imovine i ubijanje mestana sela Ratkovici 21.6.1992.

Otanovic Midhat "Mijac", Srebrenica. Ucestvovao u napadu na selo Bjelovac 14.12.1992., tom prilikom stradalo vise civila.

Omerovic Medo, Kamenica, Vlasenica. Napad na Kravici 15.5.1992. i pljacka imovine Zivanovic Milutina iz Kravice.

Omerovic "Crtan", Kamenica, Vlasenica. Napad na Kravici 15.5.1992.

Omerovic Sacir, Kamenica, Vlasenica. Napad na Kravici 15.5.1992.

Pljacka imovine Dolijanovic Djordja, Zivanovic Milutina i Dolijanovic Zorana iz Kravice.

Osmanovic (Ibrahima) Hajro Napad na Magasice 20.7.1992. i pljacka i spaljivanje srpskog zaseoka Bozici.

Pljacka imovine Lazic Gojka iz Kravice.

Oric Meh, Bljeceva, Bratunac. Napad na Zagone 5.7.1992. i ucesce u ubistvu vise civila.

Palic (Sabana) Adem, 1958. Kivaca, Han Pijesak. Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24.9.1992. godine i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Rizvanovic Nurif Komanduje jednom od seoskih bandi.

Ridzic Aris Napad na Boljevice 5.10.1992. i ubistvo vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 5.10.92.), pljacka i razaranje sela.

Pljacka imovine Vidoja Neskovica iz Stanatovica.

Salihovic Avdo, Bratunac. Ucesce u napadu na srpska sela Obadi i Spat i pljacka imovine Sarac Ranka, Cvjetinovic Ranka i Cvjetinovic Dusana iz sela Obadi i Petrovic Sekule iz sela Spat.

Ustasa i nemacki saradnik u Drugom svetskom ratu.

Salihovic (Avdo) Adil, 1960. Biljaca, Bratunac. Aktivno ucestvovao u napadu i spaljivanju sela Loznice 28. juna 1992. kada je ubijeno 8 civila, zasedi u Zaluzju 16. septembra 1992. u kojoj je stradalo 9 mestana i napadu na Bjelovac, Loznicu, Sikiric 14. decembra 1992.

Salihovic (Rame) Edhem, 1945. Biljaca, Bratunac. Ucesce u napadu na sela Sikiric, Bjelovac i Loznicu 14. decembra 1992. i pljacki imovine porodica Petrovic, Matic, Filipovic, Stojanovic i Rankic iz istih sela.

Salihovic Juso, Bratunac. Poznat po zlostavljanju zarobljenika i uhvacenih civila.

Salihovic (Rifata) Kiram, 1972. Biljaca, Bratunac. Poznat po zločinima i mucenju Srba. Posle mucenja ubio i Dragicevic Milorada u Loznickoj Rijeci 28. juna 1992.

Salihovic (Edhema) Midhat, 1969. Biljaca, Bratunac. Aktivan ucesnih svih napada na srpska sela.

Salihovic Rifet Napad na vise srpskih sela, a medju ostalim i na Sikirc, Loznica, Bjelovac 14. decembra 1992.

Pljacka i unistavanje imovine Stojanovic Nade iz Bjelovca i Ilic Mileta iz Kostanovica.

Salihovic Sead Batinas i mucitelj civilnog stanovnistva.

Salihovic (Edhem) Fikret, 1970. Biljaca, Bratunac. Ucesce u napadu na selo Loznica 28. juna 1992. (imena str. 28.6.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Ucesce u napadu na selo Zaluzje 16. septembra 1992. (imena str. 16.9.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Ucesce u napadu na sela Sikiric, Loznicu i Bjelovac 14.12.1992. (imena str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Salcinovic (Beuta) Ibrahim Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Salcinovic (Abdurahmana) Murat Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Sejmenovic (Alije) Dzemail, 1961. Rovasi, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Sejmenovic (Sabana) Alija, 1960. Rovasi, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Sejmenovic (Alije) Emin, 1957. Rovasi, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Selinovic (Dzemala) Edo, 1971. Skugrici, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Selinovic (Dzemala) Zaim, 1968. Skugrici, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Sinanovic (Safeta) Zijad, 1969. Pirici, Bratunac. Ucesnik napada na sela Loznicu, Sikiric i Bjelovac 14.12.1992. (imena str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Sinanovic (Rahmania) Muriz, 1963. Loznica, Bratunac. Ucesce u napadu na sela Bjelovac i Sikiric 14. decembra 1992. i ubistvo vise desetina mestana (imena str. 14.12.92.).

Pljacka imovine Ilic Ivka i Ilic Ilije iz Bjelovca.

Sinanovic (Safeta) Nedzad, Bjelovac, Bratunac. Napad na sela Bjelovac, Sikiric i Loznica 14.12.1992. i ubistvo vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Sinanovic Rahman, Bratunac. Ucestvovao u zasedi u Zaluzju 9. avgusta 1992. i ubistvu vise prolaznika.

Opljackao imovinu mnogih mestana Bjelovca.

Sinanovic (Safeta) Sead, 1956. Pirici, Bratunac. Napad na Loznicku Rijeku 14.12.1992. ubijanje mestana, pljacka njihove imovine i spaljivanje sela.

Sinanovic (Mehmeda) Senada "Beba", Bratunac. Aktivan ucesnik u brojnim napadima na srpska sela, organizator pljacki.

Opljackala imovinu Ilic Cvijete, Matic Slavke, Ilic Ilije, Ilic Ivka i dr. iz Bjelovca.

Sinanovic (Edhema) Hajrudin, 1965. Pirici, Bratunac. Komandir jedinice koja je izvrsila napad i zlocine u Loznickoj Rijeci 14.12.1992.

Sinanovic (Safeta) Dzevad, 1961. Pirici, Bratunac. Ucestvovao u napadu na Loznicku Rijeku 14.12.1992. i ubijanju mestana, pljacki njihove imovine i spaljivanju sela.

Sinanovic Suhra, Bjelovac, Bratunac. Aktivan ucesnik u vecini napada na srpska sela.

Organizator pljacki i unistavanja imovine porodica: Filipovic, Matic, Stojanovic i Petrovic iz srpskih sela Bjelovca, Loznicke Rijeke i Sikirica.

Smailovic (Ibrahima) Kemo, Tegare, Bratunac. Ratković, napad na selo i ubistvo više lica srpske nacionalnosti 21. juna 1992. (imena, str. 21.6.92.), pljaka i spaljivanje sela.

Napad na selo Brezani 30. juna 1992. i ubistvo više mestana srpske nacionalnosti (imena, str. 30.6.92.), pljaka i spaljivanje sela.

Smailovic (Hasima) Mehidić, Jaglići, Srebrenica. Napad na selo Magasice 20. jula 1992.

Smajlović (Bekte) Mirsad, 1962, Joseva, Bratunac. Napad na Skelane i okolna srpska sela 16. decembra 1992.

Sulejmanović (Muje) Vahid, 1966. Urkovici, Bratunac. Komandir cete i predvodnik napada na okolna srpska sela.

Sulejmanović (Muje) Ibrahim, 1954. Glogova, Bratunac. Komandir cete i predvodnik napada na mnoga srpska sela.

Sulejmanović (Sabana) Ibro "Inc", 1957. Rovasi, Vlasenica. Učesce u napadu na selo Vandzici 8.2.1993. godine i ubistvu bracnog para Marije i Marka Dosica, pljaka i spaljivanje sela.

Sulejmanović Mevludin, Bratunac. Učesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Brakan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Sulejmanović Jusuf, Bratunac. Učesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Brakan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Sulejmanović (Muje) Munib, 1953. Urkovici, Bratunac. Komandir cete i predvodnik napada na okolna srpska sela.

Sulejmanović Sefket Učesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Brakan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Suljic Avdo Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic Jusuf Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic Mido Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic Mirsad Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic Nusur Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic Refik, Gostilj, Srebrenica. Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic Sadik "Slovenac", Pale, Srebrenica. Snajperista i poznati ubica iz zaseda.

Predvodnik manje grupe terorista koja je učestvovala u napadima na okolna srpska sela.

Suljic Sabahudin Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic (Huseina) Sulejman Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Suljic Fadil Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic Fahro Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic Fikret Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Suljic Hamdija Zlostavljanje uhvacenih i zarobljenih Srba.

Hajdarevic (Mehmedalije) Mirsad, 1974. Nedjeljista, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u napadu na Sadice 15.8.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.8.92.). Pljacka i spaljivanje sela.

Hajdarevic Mirzet, Solocusa, Srebrenica. Ucesnik zasede u Kragivodama (Crni vrh -- Karno) 15.5.1992. i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.5.92.).

Hajdarevic Mehmed, Solocusa, Srebrenica. Ucesnik zasede u Kragivodama (Crni vrh - Karno) 15.5.1992. i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.5.92.).

Hakic Sabanija, Grabici, Vlasenica. Ucesce u napadu na Sadice 15.8.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.8.92.). Pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u napadu na selo Vandzici 8.2.1993. godine i ubistvu bracnog para Marije i Marka Dosica, pljacka i spaljivanje sela.

Halilovic (Ibre) Osman, 1963. Tegare, Bratunac. Ubistvo Rada (Vojislava) Jovanovica (1960) u Tegarama 20. juna 1992.

Ucesce u ubistvu Radojka (Boze) Ilica (1968) i Cvijetina (Boze) Ilica (1957) u Tegarama 17. jula 1992. Pljacka imovine i spaljivanje srpskih kuca u selu.

Halilovic Reuf, Gostilj, Srebrenica. Maltretiranje i zlostavljanje uhapsenih i zarobljenih Srba.

Predvodnik manje oruzane formacije muslimanskih ekstremista.

Halilovic (Hasana) Salih, 1938. Tegare. Bratunac. Ucesce u ubistvu Radojka (Boze) Ilica (1968) i Cvijetina (Boze) Ilica (1957) u Tegarama 17. jula 1992. Pljacka imovine i spaljivanje srpskih kuca u selu.

Halilovic (Mehmeda) Sevdalija, 1971. Tegare, Bratunac. Ucesce u ubistvu Radojka (Boze) Ilic (1968) i Cvijetina (Boze) Ilic (1957) u Tegarama 17. jula 1992. Pljacka imovine i spaljivanje srpskih kuca u selu.

Halilhodzic Hajrudin, Mocevici, Srebrenica. Napad na srpsko selo Oparci i ubistvo vise mestana (imena, str. 1.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Ucesce u klanju Petrovic Dikosave.

Halilovic Huso Napad na selo Brezane 30. juna 1992. i ubistvo vise mestana srpske nacionalnosti (imena, str. 30.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Hasanovic (Edhema) Mevludin "Kiko", 1963. Pirici, Bratunac. Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Hasanovic Mirza, Sase, Srebrenica. Napad na sela Bjelovac, Sikiric i Loznica 14.12.1992. i ubistvo vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Hasanovic (Mehmeda) Hamed, Bucje, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24.9.1992. godine i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Ubistvo Milana (Milorada) Petrovica (1961) iz Podravanja 25.6.1992. godine.

Hasanovic (Edhema) "Kokan", Pirici, Bratunac. Napad na sela Bjelovac, Sikiric i Loznica 14.12.1992. i ubistvo vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Hasanovic Hasan Ucesce u napadu na civilni privredni objekat rudnika boksita iz Milica, povrsinski kop Bracan, 24.9.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.).

Hasanovic (Edhema) Rifet, 1970. Pirici, Bratunac. Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Komandir cete i predvodnik napada na sela Loznice Rijeke i okolna srpska naselja.

Hasanovic Meso, Solocusa, Srebrenica. Pripadnik muslimanskih paravojnih formacija i ucesnik u brojnim napadima na okolna srpska sela Srebrenice i susednih opstina.

Hasanovic (Edhema) Sabahudin, 1938. Pirici, Bratunac. Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Hasanovic Suad, Solocusa, Srebrenica. Pripadnik oruzanih muslimanskih jedinica i ucesnik u vise napada na okolna srpska sela, posebno na području opstina Srebrenica, Milici, Bratunac i Skelani.

Hasanovic (Edhema) Fahrudin, 1965. Pirici, Bratunac. Ucesce u napadu na selo Loznica 28. juna 1992. i ubistvu vise civilnih lica (imena, str. 28.6.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Hasanovic Hajrudin, Macesi, Vlasenica. Ucesce u napadu iz zasede 27.5.1992. u Konjevic Polju na kolonu privrednih i civilnih vozila i ubistvo pet lica srpske nacionalnosti: Susic (Jovana) Novice (1962), Popovic (Nenada) Zorana (1959), Mijatovic (Milenije) Djordja (1950), Simic (Novaka) Steve (1953) i Vujadinovic (Jove) Milomira (1960).

Hasanovic (Mehmeda) Camil, 1947. Glogova, Bratunac. Napad na Magasice 20. jula 1992. i ucesce u ubistvu vise civilnih stanovnika (imena, str. 20.7.92.). Pljacka i spaljivanje sela.

Hasanovic (Edhema) Saban, 1958. Pirici, Bratunac. Napad na kucu, premlacivanje i zlostavljanje Mileve i Petka Miladinovica u selu Loznica 13. juna 1992. godine.

Ucesce u napadu na sela Loznica, Sikiric i Bjelovac 14. decembra 1992. i ubijanju vise desetina lica srpske nacionalnosti (imena, str. 14.12.92.), pljacki i spaljivanju sela.

Hirkic Mehо, Kutezero, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24.9.1992. godine i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Hirkic Alija "Kiljara", Kutezero, Srebrenica. Ucesce u napadu na srpsko selo Podravanje 24.9.1992. godine i ubistvu vise lica srpske nacionalnosti (imena, str. 24.9.92.), masakriranju zrtava, pljacki i spaljivanju sela.

Huric Zulfo, Donji Sadici, Vlasenica. Ucesce u napadu na Sadice 15.8.1992. godine i ubistvu sedam lica srpske nacionalnosti (imena, str. 15.8.92.). Pljacka i spaljivanje sela.

Hirkic (Mahmuta) Hasan, Kutuzero, Srebrenica. Ubistvo Rajka Marinkovica (1940) iz Podravanje 22.6.1992. godine.

Hodzic Mulaga, Babuljice, Srebrenica. Zarobljavanje srpskog stanovnistva zaseoka Cumovici 9.5.1992. godine, njihovo zlostavljanje i proterivanje.

Prevara i zarobljavanje Milenka (Milovana) Vujadinovica iz istog srpskog zaseoka.

Huseinovic Aljo "Koloscura", Glogova, Bratunac. Neponredno rukovodio zasedom i ubistvom Miodraga (Jovana) Jokica (1967), Milovana (Milivoja) Milovanovica (1966) i Radomira (Boze) Milosevica (1956) u selu Glogova 1. juna 1992. godine.

Huseinovic (Hasima) Husein, 1963. Skugrici, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Husic Velkaz Napad na selo Oparci 1. juna 1992. i ucesce u ubistvu vise mestana (imena, str. 1.6.92.), pljacka i spaljivanje sela.

Celebic (Muje) Hasib, 1958. Cerska, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Celebic (Hameda) Hamdija, 1962. Cerska, Vlasenica. Napad na srpsko selo Metaljka 2.6.1992. godine, pljacka i spaljivanje sela.

Cosic Mehо Pljacka imovine Zekic Milke iz Bljeceve. Ucesnik u napadu na isto selo 6.5.1992.

Sacirovic (Idriza) Salih, 1961. Hranca, Bratunac. Napad na srpski deo sela Hranca i namerno ubistvo civila (imena, str. 25.7.92.) 25. jula 1992. godine. Pljacka i spaljivanje srpskih kuca u selu.

Sacirovic (Zahida) Mujo, 1957. Hranca, Bratunac. Napad na srpski deo sela Hranca i ubistvo civila (imena, str. 25.7.92.) 25. jula 1992. godine. Pljacka i spaljivanje srpskih kuca u selu.

Sacirovic (Emina) Mujo, 1949. Hranca, Bratunac. Napad na srpski deo sela Hranca i ubistvo civila (imena, str. 25.7.92.) 25. jula 1992. godine. Pljacka i spaljivanje srpskih kuca u selu.

Saban iz Prohica, Srebrenica. (Zut u licu.) Poznat po maltretiranju zatvorenika i uhvacenih Srba. Psihopata.

Milicioner u miliciji Srebrenice. Umesto noza nosi za pojasm komad testere.

Siljkovic (Buljkana) Ibro, 1966. Nedjeljiste, Vlasenica. Ucesce u napadu na selo Vandzici 8.2.1993. godine i ubistvu bracnog para Marije i Marka Dosica, pljacka i spaljivanje sela.

PLJACKASI

To su bezmalo svi ucesnici ratnih pohoda na srpska sela. Medutim, neki od njih, po svetocenu mestana koji su imali prilike da prate dogadjaje u svojim selima, nisu nosili oruzje i nisu ucestvovali u ubistvima. Te komsije iz susednih muslimanskih sela samo su odnosili imovinu: tehnische uredjaje, delove namestaja, hranu, odecu, alate... I stoku. Istina, oni su iza sebe, pored pustosi, ostavljali i spaljene kuce, obore, ambare. To je, valjda, bio njihov posao i njihovo zaduzenje.

Avdic Borak, Ademovic Avdo (Potocari), Ademovic Dahmo, Ademovic Nedzad, Ademovic Nurija, Ademovic Haso, Ademovic Husejin (svi iz Potocara), Alelic Ramo, Alelic Hajrudin, Ahmetovic Bejda, Ahmetovic Nazif, Ahmetovic Ramiz, Ahmetovic Selim, Ahmetovic Izet.

Begic Enes, Babajic Abdurahman, Babajic Sefik, Babajic Refik (svi iz Glogove), Begalovic Mehmed, Begic Dalija, Begic Nusret, Begic Sufret, Begzadic Ibro, Begzadic Aziz, Begzadic Azem, Begzadic Nezi (svi Begzadici iz Pirica), Begovic Jusuf, Begovic Nedzad, Begovic Rusto, Begovic Bajro, Begovic Asim i Begovic Avdo (Begovici svi iz Potocara), Buljubasic Hamdija, Buric Ahmo, Buric Jusuf, Buric Mevlo, Buric Mujo, Begovic Ibro, Buljubasic Durmo, Buljubasic Suljo i Becic Hakija.

Vranjkovina Aziz, Vranjkovina Avdo, Vranjkovina Ramiz i Vranjkovina Fehim (svi iz sela Loznica).

Golic Avdo (Glogova), Gurdic Dahmo, Gurdic Junuz, Gurdic Jusuf i Garaljic Elez.

Dautovic Adem, Dautovic Azem i Delic Mahmut.

Djotic Abid, Djotic Asim, Djotic Edhem, Djotic Ekrem, Djotic Vehbija, Djotic Sefket, Djotic Enes, Djotic Nevzet, Djotic Rusto i Djotic Turabija.

Efendic Mesa i Efendic Dzemail (Potocari).

Zukic Mevludin i Zukic Semso (Biljaca).

Ibisevic Avdo, Ibisevic Nezir, Ibisevic Hasib, Ibrahimovic Abdurahman, Ibrahimovic Asim, Ibrahimovic Jozimir, Ibrahimovic Lutvo, Ibrahimovic Mustafa, Ibrahimovic Nazif, Ibrahimovic Osmo, Ibrahimovic Ramiz, Ibrahimovic Rahman, Ibrahimovic Saban i Ibrahimovic Hamed.

Jusic Enez, Jusic Jusuf, Jusic Sejdin (svi iz Pusmulica), Junuzovic Meho, Jaglic Nusret, Junuzovic Aziz, Jasarevic Sakib, Jahic Omer, Jukic Alija, Jusic Meho, Jaglic Kemo, Jaglic Ramiz, Junuzovic Kemal, Junuzovic Nezir, Jasarevic Ismet i Jahic Ibrahim.

Karamejic Ismet, Kaljevic Idriz, Kurtic Alija, Kapidzic Kele, Karic Enez, Karovic Rifet, Kamenica Abdulah, Kapidzic Meho i Karic Suljo.

Lonivic Kadrija, Lonivic Ibrahim, Lonivic Nezir i Lonivic Meho.

Mandjic Idriz, Mejric Avdo, Mejric Mujo, Mejric Saban (svi Mejrici iz Likara), Memisevic Sead, Merdzic Ismet, Merdzic Meho, Merdzic Nezir, Merdzic Refik, Merdzic Sefik, Mesic Omer, Mujic Bajro (Solocusa), Mujkic Esad, Mujkic Kadir, Mujkic Camil, Mulalic Mujo, Mulalic Salcin, Muminovic Hamed, Muratovic Ibran, Muratovic Sefkija, Mustafic Ragib, Mustafic Ibrahim, Mustafic Ismet i Music Nezir.

Nukic Sahin (Kamenica).

Omerovic Arif, Omerovic Aziz, Omerovic Bajro, Omerovic Idriz, Omerovic Ekrem, Omerovic Juso, Omerovic Meho, Omerovic Mujo, Omerovic Nurija, Omerovic Sahin, Omerovic Sukrija, Omerovic Dzemo, Osmanovic Bahrija, Osmanovic Edhem, Osmanovic Kemal, Osmanovic Munib, Osmanovic Mustafa, Osmanovic Nezir, Osmanovic Nurbeg, Osmanovic Smajo i Osmic Bajro.

Rizvanovic Alija, Rizvanovic Selmo, Rizvanovic Mujo, Rizvanovic Mesa i Ramic Mustafa.

Suljic Zudo, Salkic Meho, Salkic Hamed, Suljic Jusuf, Sejdinovic Jusuf, Salkic Nurif, Suljic Hamdija, Salcinovic Besir, Suljic Cane, Suljic Jusuf, Salihovic Semso, Salihovic Aziz, Salihovic Omer, Salihovic Meho, Smajlovic Mensur, Smajlovic Nurif, Smajlovic Atif, Sinanovic Mevko, Salihovic "Siljo", Smajlovic Adil, Smajlovic Osman i Smajlovic Haso.

Tupkovic Mehmed, Tepic Avdo, Tabakovic Hajro, Tajic Hamed, Taranovic Enez, Tepic Asim, Tabakovic Hasan, Tajic Avdo i Taranovic Samed.

Hajdarevic Mevludin, Hadzovic Azem, Halilovic Ibro, Halilovic Redzo, Halilovic Kadir, Halilovic Meso, Hasanovic Avdo, Hasanovic Azem, Hasanovic Arif, Hasanovic Bekir, Hasanovic Enes, Hasanovic Ibrahim, Hasanovic Nezir, Hasanovic Samed, Hasanovic Smajo, Hasanovic Hamdija, Hasanovic Havka, Hasanovic Hazim, Hadzovic Hadrulah, Hadzovic Nezir, Hirkic Avdo, Hodzic Nurif, Huremovic Osmo, Huremovic Esad, Huremovic Alija, Husejnovic Kemo, Hrvacic Meho, Husic Bego i Husic Tahir.

Dzanic Azem i Dzelic Fejzo.

Sacirovic Medo, Sacirovic Mujcin, Sacirovic Saban, Sabic Sacir, Sacirevic Nezir, Sabic Murat i Sabic Avdo.

Ovaj pregled pocinilaca najraznovrsnijih nedela koja su vrsili, i jos uvek vrse nad srpskim narodom u ovom kraju zasnovan je na autenticnom svedocenju prezivelih zrtava i mestana unistenih sela. Svako od njih je spremjan da svoje svedocenje potvrdi kad god se za to ukaze potreba i pred svakim domacim ili medjunarodnim organom. Dobar deo dokumentacije o izvrsenim ubistvima, organizovanim zasedama, masakriranim licima, unistenoj imovini, tretmanu u zatvorima, pljacki i paljevini, poseduju nadlezni organi: stanice javne bezbednosti, domovi zdravlja i druge ustanove skupstina opstina, kao i komande i jedinice Vojske Republike Srpske.

Smatramo da smisao i svrha ovog prvog istrazivanja u opstinama Milici, Bratunac, Skelani i Srebrenica treba da bude u obavestavanju javnosti o stradanju i teroru koji se provodi nad srpskim narodom od pocetka rata. Laznim i nedokumentovanim informacijama iz muslimanskih i raznih svetskih izvora javnost je toliko obmanuta da se etnicko ciscenje pripisuje zrtvi, a zlocinci i pocinioci tog sramnog dela uzivaju sazaljenje i stalnu pomoc koja se sliva skoro sa svih strana. Izgleda apsurdno, ali je istina, da je Srebrenica pocela da dobija pomoc tek kad je to podrucje ocisceno od srpskog stanovnistva. Za nas Srbe se postavlja

pitanje da li to Evropa, Arapi i SAD pomazu ugrozene ili nagradjuju muslimane za ono sto su ucinili Srbima.

Pri tom ne sumnjamo da ce mnogi od navedenih zlochinaca, poput zlochinaca iz proslih ratova, zastitu potraziti i dobiti u drzavama u kojima su zastitu dobijale i prethodne generacije zlochinaca. To su, uglavnom, drzave iz kojih stizu konvoji i avioni prepuni najraznovrsnije humanitarne pomoci i opreme za rat, do necijeg konacnog unistenja.

KAZIVANJA PREZIVELIH IZ DRUGOG SVETSKOG RATA

Izvori: Arhiv Srbije, Fond Komesarijata za izbeglice i preseljenike, komesar Toma Milenkovic, pri vradi Milana Nedica 1941-1945. (Fond u sredjivanju.)

MARKO KATIC, svestenik iz Fakovica

Dana 12. jula (1941), na Petrovdan, uhapsen sam od strane sreskog cinovnika iz Srebrenice i istoga da-na strazarno sproveden sa porodicom u Bratunac, a treceg dana sam odatle oteran strazarno u logor Caprag kod Siska sa jos trojicom svestenika moga arh. namesnistva. U Capragu smo zatekli preko 200 svestenika iz cele Bosne, Hrvatske, Vojvodine i nesto iz Dalmacije i Hercegovine.

Zivot u logoru bio je tezak i nekad neizdrzljiv usled teska fizickog rada, a mizerne robijaske hrane. Poslije 12 dana boravka u logoru prebaceni smo u nekoliko transporta u Srbiju preko Beograda i rasporedjeni na ovih 5 eparhija. Mi smo svi svestenici izgnani iz nasih domova i parohija po planu hrvatske drzave da narod lisi svestenstva kako bi lakse sprovela katolicenje naroda i to u onim krajevima koje ne bi raselili. Jer, bilo je mesta u kojima je masama iselila u Srbiju, da na prazna mesta naseli Hrvate. Izuzetno je srez Srebrenica od sloma nase drzave i progona, ostao potpuno miran od drzave Hrvatske. Nas narod naseljen je i izmesan sa muslimanskim zivljem, pa usled pametna drzanja muslimanskih prvaka i njihova uticanja na muslimanske mase, srpski je narod do danas dobro prosao, bez uznemiravanja i proganja. To se vidi i po tome, sto smo mi svestenici toga sreza ostali svi uivotu, dok je u srezu vlasenickom unisteno pet svestenika, a samo dvojica nekako ostali uivotu. I u drugim okolnim rezovima nije bilo bolje.

Mozda je mirnom zivotu naseg naroda u srezu pomogla i ta okolnost, sto u srezu nema katolika i njihovih naselja...

DRAG. N. JOLOVIC paroh vracevski

U vezi postojeceg zahteva cast mi je podneti sledeci izvestaj:

ad 1) Pre izbeglistva bio sam sveste-nik u Srebrenici, opstina srebrenicka, arh. namesnistvo srebrenicko, eparhija Zvornicko-tuzlanska. Na srebrenickoj parohiji namesnistvo srebrenicko, eparhija Zvornicko-tuzlanska. Na srebrenickoj parohiji bio sam do 12. maja 1941. god. jer sam 11. maja 1941. g. pod brojem 5 dobio naredjenje od hrvatske komande da se..." U roku od tri dana imam iseliti iz ove teritorije..."

2) U parohiji srebrenickoj imao sam oko 3700 Srba pravoslavnih.

3) Odmah sam primetio da su pored mene isterani svi Srbi rodjeni u Srbiji i Srbi cinovnici, bez obzira na pokrajine, otpustani su iz sluzbe i stavljani na raspolozjenje.

4) Kako sam izbegao medju prvima i u samom pocetku to mi nije licno poznato stradanje Srba.

5) Privatno ali pozitivno, saznao sam da su od strane hrvatskih i muslimanskih ustasa u arhijerejskom namesnistvu vlasenicko - srebrenickom ubijeni svestenici: 1) arhijerejski namesnik Dusan Bobar, paroh vlasenicki 2) Milos Savic, paroh iz Milica, 3) Dragomir Miskijevic paroh jeremicki, 4) Ljubomir Jaksic, paroh iz Han Pijeska i 5) Janko Savic, paroh iz Knezine.

Srbi nisu ni pod najvecom presijom prelazili ni u katolicizam niti pak u islam...

Poginuli su: 1) Ostoja Vujadinovic, poreznik u borbi kod Zvornika, 2) Rade Tomic, opancar u borbi kod Kladnja. Oba su iz Srebrenice. Hrvatski teror naterao ih, kao i druge mnoge da sa oruzjem u ruci brane srpsku cast i srpska prava.

Velelepni parohijski dom u Srebrenici sagradjen 1937. iskljucivo prilozima parohijana srebrenickih, zauzet je i pretvoren u hrvatsku komandu.

Divan spomenik junaku, majoru Kosti Todorovicu, razrusen je na sam Spasovdan 1941. godine. Rusili su ga Srbi po naredjenju Hrvata.

Pozitivno sam saznao da su se: Pavao Petrovic (katolik, staresina sreskog suda) i Asim Cemerlic (lekar, musliman) zauzimali za Srbe te ublazili u mnogome njihova stradanja. Drugih zauzimanja nije bilo. Srbe su prognali katolici i muslimani, ne bih znao reci koji vise. Toliko mi je poznato.

SRBISLAV BLAZIC jerej

Do izbeglistva bio sam paroh kravicki u Kravici, opstina Kravica, srez srebrenicki, arh. names. vlasenicko-srebrenicko, eparhija zvornicko- tuzlanska. U toj opstini je stanovnistvo bilo 80% srpsko-pravoslavno, a 20% muslimansko. Katolika nije uopste bilo.

Odmah po okupiranju od strane hrvatske vojske i ustasa zabranjena je bila sluzba Bozja po crkvama kao i sva druga cinodejstva. Trojica mojih parohijana i ja bili smo zatvoreni u strogi vojnicki zatvor u Drnjaci. U zatvoru smo proveli skoro mesec dana. Po pustanju ja sam se morao javljati svaki drugi dan satniku u Drnjaci i nisam smeо nikud ici od kuce niti mi pak ko dolaziti.

Hrvatske i ustaske patrole pretresajuci po selima oduzimali su sve sto su mogle, pocev od vesa pa do krupne stoke. Kinjili su i mucili sve iz reda. Silovali su sve sto su hteli.

Pred Vidovdan su zlostavljanja bila na vrhuncu. Zatvaranja su pocela u masama. Zatvorili su sve djake Srbe, medju kojima je bio i moj brat svrseni bogoslov Mito Blazic i sve ih proterali u Sarajevo. Na dva dana pred Vidovdan najsretnijim slucajem prebegao sam u Srbiju.

Po mom odlasku mucenja su se pretvorila u ubistva, a to cesto uz najgroznija mucenja. Tako je u Drnjaci, sedistu hrvatske satnije, u magazi Zemljoradnicke zadruge, nad jednim buretom zaklano osam vidjenih Srba iz Drnjace i okolice. Gledao sam svojim ocima njihovu usirenu krv u buretu i zajednicku raku iz koje su virile kosti s kojih jos meso nije bilo spalo.

U Vlasenici, u tzv. Rasicevom Gaju, na najgrozniji nacin ubijeno je oko 80 najvidjenijih Srba. Sve su ih strpali u jednu ogromnu jamu. Bilo je slucajeva da su zive bacali polomivsi im prethodno ruke i noge. Kad sam u avgustu mesecu prosle godine posetio to sveto mesto na sto i vise metara osecao se uzasan zadah, a bezbroj pasa i orlusina bilo je u jami.

Na najgrozniјi nacin ubijeni su i svestenici: prota Dusan Bobar, arhijerejski namesnik u Vlasenici, jerej Milos Savic, paroh milicki, jerej Dragomir Maskijevic, paroh koprivski, jerej LJubomir Jaksic, paroh han - pjesacki, jerej Janko Savic, paroh knezinski, svi su iz arhijerejskog namesnistva vlasenicko srebrenickog.

I intelektualne i fizicke ubice bili su muslimani. Gledao sam les pocivseg brata jereja Maksijevica. Strasan je bio. Oci izvadjene, usi odsecene, a koza sa ledja zguljena.

Preostali svestenici i intelektualci Srbi bili su proterani za Caprag. Usput im je oduzeta sva vrednost i gotovina, a vrednost i nepokretnina stavljena na raspolozjenje hrvatskoj drzavi.

Ubistva u masama, koja su predstojala u najskorije vreme, sprecena su ustankom.

O intervenciji od strane muslimana ne treba ni govoriti, jer su vodeci u zlostavljanjima i proganjanjima bili bivsi politicki prvacii, verske poglavice i intelektualci.

LAZAREVIC DRAGOLJUB (22) i VUCKOVIC HRISTA (65) iz Srebrenice

Srez Srebrenica, kao i sama varosica Srebrenica nastanjen je Srbima i muslimanima. U samoj varosici Srebrenici muslimana ima nesto vise, dok u celom srezu Srbi su u vecini. Hrvata uopste tamo nema, osim sto je bila po koja cinovnicka porodica.

Nakon sloma Jugoslavije dosli su u Srebrenicu kao prvi tri nemacka vojnika na motociklima. Posto od Srebrenice nema dalje izgradjenog puta, oni su se vratili natrag. Nekoliko dana posle toga, dosao je u Srebrenicu jedan manji odred nemackih vojnika, koji je tamo i ostao izvesno vreme.

Nekako u isto vreme dosla je u Srebrenicu jedna satnija hrvatske vojske pod komandom kapetana Slijepcevica. Ovaj Slijepcevic bio je u Jugoslaviji takodjer kapetan i sluzio je kod komande bjelovarskog vojnog okruga u Bjelovaru. Muslimansko stanovnistvo priredilo je hrvatskim vojnicima svecan docek. Pozdravni govor odrzao je jedan muslimanski hodza, kojemu ne znamo ime. On je u svojem govoru izmedju ostalog naglasio da su muslimani u Bosni 20 godina za vreme Jugoslavije stenjali u ropstvu, pa da je dosao cas njihove slobode, koju su im doneli braca Hrvati. Na ovu svecanost dosao je i Bektasevic Ismet, zemljoradnik i bivsi narodni poslanik u Jugoslaviji.

Hrvatska vojska polazeci za Srebrenicu, prosla je i kroz selo Bratunac, pa je hrvatskoj vojsci i tamo sa strane muslimana priredjen svecan docek. Pozdravni govor odrzao je tadasjni predsednik opštine Verlasevic Jusuf-Aga. On je u svom govoru takodje naglasio da su bosanski muslimani kroz 20 godina za vreme Jugoslavije stenjali u ropstvu, a sada im je hrvatska vojska donela slobodu. Bilo je vise govornika sa strane muslimana i svi su slicno govorili. Srbi se nisu nigde pokazivali, niti izlazili iz svojih kuca.

Hrvati su posle toga u celom srezu odmah preuzeли cjelokupnu civilnu upravu. Hrvatske vlasti su odmah posebnim plakatima pozvali Srbe, da svi beziznimno predaju oruzje, preteći im se smrtnom kaznom.

Istodobno su hrvatske vlasti naoruzaile vojnickim oruzjem celokupno muslimansko stanovnistvo. Stavise naoruzaani su i muslimanski mladici od 14 godina pa navise.

Posle dolaska hrvatske vojske formirana je u Srebrenici i ostalim mestima ustaska milicija. Za ustaskog logornika u Srebrenici postavljen je Djozic Muhamed, koji je pre toga bio bez zanimanja i izdrzavao se kradjama. Vaznu funkciju u ustaskom stanu u Srebrenici vrsio je Abdurahmanovic Safet, mladic od 17 do 18 godina, koji je inace propali djak neke turske

skole. Istodobno osnovana je ustaska milicija i u svim selima sreza srebrenickog, u kojima je bilo muslimana. U Bratuncu postavljen je za ustaskog tabornika neki Meho, stolar zvan Mostarac.

Cim su domaci muslimani ustrojili ustasku miliciju i dobro je naoruzali, odmah su pristupili energicnom progonu Srba, i ako za to nisu imali nikakvog povoda.

Ustase su poceli hapsiti i zatvarati Srbe. Zatvorene su Srbe u zatvoru strahovito tukli, a zatim ih za novac pustali kucama. Tako su odmah u pocetku bili zatvoreni: Zaric Vlajko, kovac; Jovanovic Pero, kafedzija; Mladjenovic Savo, kafedzija i Delic Desimir, opancar - svi iz Bratunca. Oni su u zatvoru bili po ustasama strahovito premlaceni, a zatim, posto su polozili vece sume novca, pusteni na slobodu.

Vec u pocetku ustase su mnoge Srbe - seljake iz okolnih sela zatvorili pod vidom taoca, pa su ih po noci izvodili iz zatvora i negde ubijali. Imena ovih zrtava ne mozemo navesti. Uopste, moze se reci da su Srbci u selima sreza srebrenickog mnogo vise stradali, nego u samoj Srebrenici. Ovo se moze pripisati cinjenici sto je u Srebrenici tada bio sreski nacelnik, odnosno kotarski predstojnik jedan musliman, koji je za zenu imao Srpskinju, pa je pod njezinim uticajem stitio Srbe iz same Srebrenice. Ime toga kotarskog predstojnika ne znamo.

U vremenu od Vidovdana pa do svetog Ilije 1941. godine ubijen je po ustasama: Maksijevic Drago, svestenik u Kravici. On je jedne noci izveden iz kuce i ubijen nedaleko u sumi. Svi ostali pravoslavni svestenici u to vreme oterani su sa svojim porodicama u logor u Caprag, a odатle su prebaceni u Srbiju.

U isto vreme ubijeno je vise uglednih Srba - seljaka iz sela Drnjace, ali mi ne znamo njihova imena.

Ustase su istodobno provaljivale u srpske kuce pod izlikom da traže cetnike, ili oruzje, a prava svrha bila im je da vrse pljacku. Posle svakog ovako obavljenog pretresa odnosili su od Srba sav novac, koji su nasli, zatim prstenje, satove, lance, pojedine komade odela i obuce i uopste sve sto im se svidelo. Ove pljacke vrsili su ustase najvise po selima, a narocito su rado srpskim devojkama skidali sa vrata dukate i drugi nakit.

Ustase su u to vreme po srpskim selima vrsili i silovanja srpskih zena i malodobnih devojaka. U ovom poslu narocito su se odlikovali ustase: Pasalic Ibro, koji je inace bez zanimanja, a sin je trgovca Pasalic Mujage iz Srebrenice, te ustasa imenom Jasar, a po zanimanju vodenicar iz Srebrenice, kao i mnogo drugih ustasa, kojima ne znamo imena.

Nasilnog pokatolicavanja u sredu srebrenickom nije bilo. Sve srpsko - pravoslavne crkve bile su vec u pocetku zatvorene.

Usled progona koje su muslimani preduzimali protiv Srba u sredu srebrenickom, Srbci su vec posle Vidovdana 1941. godine poceli bezati u sume i tamo organizovati otpor protiv daljih nasilja ustasa - muslimana. Otpor Srba organizovao je Babic Acim, zemljoradnik, rodom iz okoline Vlasenice, te bivsi jugoslovenski major Dangic Jezdimir, koji je rodom iz Srebrenice.

Posle Sv. Ilije 1941. Srbci su navalili na Srebrenicu i zauzeli je nakon krace borbe. Odmah posle toga zauzeli su i neka sela, a druga sela su zauzeli pre Srebrenice. Ustase su napustili Srebrenicu i pobegli prema Zvorniku.

Ovako stanje potrajalo je sve do meseca januara 1942. godine.

U mesecu januaru 1942. godine dosla je u srez srebrenicki kaznena ekspedicija, pred kojom su se Srbi, organizovani u cetnike povukli bez borbe. Kaznena ekspedicija nije se zadrzala u sredu srebrenickom, nego je odmah prosledila put dalje prema Vlasenici. Posle odlaska kaznene ekspedicije dosli su u Srebrenicu ponovo ustase i poceli sa zestokim pokoljem Srba. Tada je medju ostalim ubijen Marsalek Cedomir, potporucnik bivse jugoslovenske vojske, koji je rodom iz sela Bratunca. Imena drugih ubijenih Srba ne znamo navesti, ali znamo da ih je ubijeno tada vrlo mnogo.

Nakon nekoliko dana posle toga ponovo su Srebrenicu zauzeli Srbi i proterali ustase. Srbi su ostali sada gospodari Srebrenice i okolice sve do meseca aprila 1942. godine.

U mesecu aprilu 1942. godine ponovo su ustase uz potporu hrvatske vojske navalili na Srebrenicu. Srbi su dali otpor, ali nakon krace borbe morali su se povuci, posto su bili brojno slabiji i slabije naoružani. Srbi iz celog sreza srebrenickog sada su se povlascili pred ustasama i hrvatskom vojskom prema Drini, u nameri da se preko Drine prebace u Srbiju. Tada je mnogo Srba, narocito zena i dece poginulo na Drini.

Osobito su se istakli u progonu Srba i kao ustase: Djozic Muhamed, besposlicar, koji je vrsio duznost ustaskog logornika; Abdurahmanovic Safet, propali djak; Pasalic Ibro, besposlicar, - svi iz Srebrenice. Verlasevic Jusuf-Aga, predsednik opštine u Bratuncu i njegov sin Osman; Efendic Hasan, trgovac iz Bratunca i njegov brat Edhem, takodje trgovac; Ekert Karlo, kovac iz Voljavice; Bektasevic Ismet, zemljoradnik i bivsi narodni poslanik u Jugoslaviji iz sela Glogova. Imena drugih se ne secamo, ali znamo pouzdano da su svi muslimani iz sreza srebrenickog bili ustase.

Ja Lazarevic Dragoljub napustio sam Srebrenicu i presao u Srbiju 15. januara 1942. godine, a ja Vuckovic Hrista napustila sam Srebrenicu i presla u Srbiju tacno uoci pravoslavnog Uskrsa 1942. godine.

NIKOLIC ILIJA (42) Srebrenica

Kada su u mesecu aprilu 1942. godine ustase posle povlacenja srpskih cetnika ponovo tamo, dosli u Srebrenicu, priredili su kao i u celom sredu, nad Srbima, koji su jos tamo bili ostali, strasan pokolj. Tada su poklani: Laketic Alekса, penzioner i njegova zena Julka; Tomic Djuka, domaćica; Zekic Momcilo, kome su ustase najpre izvadili oci, a onda ga zaklali, - svi iz Srebrenice; zatim su poklani 17 clanova porodice Ilica Filipa, zemljoradnika iz sela Podravanje; Vasic Sekula, putar u penziji iz sela Viogora, koji je zaklan pred svojom kućom; Vasic Ilija, bivsi solunski dobrovoljac i invalid bez ruke iz sela Viogora; Jovanovic Milovan, preduzimac iz sela Crvice; Filipovic Malesko, zemljoradnik iz sela Karme sa zenom i decom; zena i dete Tanasijevic Andrije, zemljoradnika iz Brezana, koji je kao ratni zarobljenik u Nemackoj; Jokic Milovan, trgovac iz Srebrenice; Vujica, zemljoradnik iz sela Turije; Obren, kovac iz sela Bribicevca; Stevanovic Stojan, zemljoradnik iz sela Viogora, te jos mnogo drugih cijih se imena sada ne mogu setiti. Svi napred navedeni Srbi zaklani su nozevima. Nakon toga ustase su im kuće potpuno opljacakali.

Ustase su tada nakon izvršenog pokolja i pljacke palili srpske kuće. Tako su selo Podravno potpuno spalili i ono vise ne postoji. Spaljena su takodje sela Brezani i Turija. U ova dva potonja sela poklani su svi Srbi, koji su se tada u selima nasli. Isto tako popaljena je i okolina sela Bratunca. Sve ove pokolje Srba, pljacku i palez srpskih sela izvršila je tzv. "Hrvatska crna legija", pod komandom muslimana Arpadzica, koji je za vreme Jugoslavije bio sef poreske uprave u Srebrenici. On se sada nalazi kao komandant "Crne legije" u Zvorniku.

Osim toga vrlo mnogo Srba iz srebrenickog sreza pobijeno je u mesecu aprilu 1942. godine na Drini prigodom bekstva u Srbiju.

Mnogi su se tada, prelazeci preko Drine, podavili u vodi. Gledao sam vlastitim ocima sa srbijanske strane, kako su tada Srbi iz sreza srebrenickog bezeci pred ustasama prelazili preko Drine i tu nasli smrt. Tada sam video kako je zena Grujicic Branka, zemljoradnika iz sela Gostilja, koja je bila u drugom stanju, a jedno malo dete drzala u narucju i htela prevesti se camcem preko Drine, od ustasa u tom momentu izbodena nozevima i bacena u Drinu.

Osim vec pomenutih ustasa, narocito su se istakli u progonu Srba: Arpadzic, bivsi sef poreske uprave u Srebrenici; Kurbegovic, poreski cinovnik rodom iz Sarajeva; Verlasevic Ibro, trgovac iz Bratunca; Sirucic Hakija, sudska cinovnik iz Srebrenice.

Ja sam napustio Srebrenicu u presao u Srbiju jos 8. jula 1941. godine, ali sam i dalje odrzavao sa Srebrenicom vrlo dobre veze, tako da mi je sve ovo poznato iz vlastitog zapazanja.

MARJANOVIC KRISTA (65) iz Srebrenice

Kada su Srbi, koji su ostali u zivotu napustili Srebrenicu i srebrenicki kraj i pocetkom meseca aprila 1942. godine prebegli u Srbiju, da spasu svoje gole zivote od ustasa, zasli su ustase po srpskim selima i varosi Srebrenici, opljackali sve srpske kuce, a zatim ih popalili. Tada su opljackana i potpuno spaljena srpska sela; Podravanja, Palez, Dzile, Viogor, Kravica. Delimicno je popaljeno selo Turija. U ovom selu izgorela je u kuci cela porodica i rodbina Tanasijevic Ilike, kafedzije iz Srebrenice.

U leti 1942. godine nekoji su se izbegli Srbi povratili iz Srbije natrag u svoja sela. Tada su mnogi od njih stradali zivotom, jer su ih ustase poklali. Narocito je stradalo selo Dubrovica. Ustase su jedne noci dosli u ovo selo, odveli sve Srbe, koje su u selu nasli i pobili ih.

Uoci pravoslavnih Duhova 1943. godine napali su partizani na Srebrenicu i nakon borbe od 24 sata partizani su zauzeli Srebrenicu, a ustase su se povukle. U borbi je poginulo mnogo ustasa. Medju poginulim ustasama bio je i brat ustaskog tabornika za srez srebrenicki, Kurelca - imenom Ivica, star oko 16 godina.

Na Duhovski ponedeljak 1943. godine partizani su se povukli iz Srebrenice, a nakon njihovog odlaska dosli su ustase i opet uspostavili svoju vlast.

Kada su ustase ulazili u varos Srebrenicu, izisli su pred njih radi docka Spasojevic Jeftan - zvani Stojan, pekar; Grujicic Ljubo, opancar i Ilic Vaso, trgovac. Njih su ustase odmah na mestu ubili iz pusaka.

Ustase su naredili svim Srbima, da imaju biti u svojim kucama i da se pod najstrozim kaznama ne smiju udaljavati od kuca. Posle toga su ustase zasli po srpskim kucama i ubijali svakoga, koga su god nasli bez razlike na spol ili starost. Povoda za ovaj pokolj ustase nisu imali. Tada je poginulo mnogo Srba, a najvise zena i dece. Ubijeni su u Srebrenici tada: Lazo, bivsi kafedzija sa Solocuse, njegova zena Staka i sluzavka rodom iz Zelinja; Jovanovic Kata, bolnicarka i njezina kcerka Dragica, stara 12 godina; Jovanovic Stana, kuharica u bolnici i njezina kcerka Milojka, stara 4 godine; Lazic Pero, financ u penziji i njegova zena Stoja; Zora, kcer Vasic Avrama - zvanog Gase i njezin petoro dece, te njena mati Vasic Marta, zena Vasic Avrama, obucara; Jovanovic Sava i njezin sin Zivko; Gordic Juca i njezina mati Pejic Danica; Bogovic Marta; Grujicic Gina, zena Grujicica Milana i njezin sin Pavle, star 4 godine; Zecevic Uros, sudska glasnik; njegova zena Jelena i kcerka Nevena, stara 12 godina; zena pekara Makse - Jela; vec pomenuti Grujicic Ljubo i njegova zena Mileva i Milevina kcer

iz prvog braka Rkalovic Staka, njezin svekar Rkalovic Rade i njezino dete od dve godine, segrt Grujicic Ljube imenom Slavoljub i njegova mati - oboje iz sela Azlice; Spasojevic Milka, zena pre poginulog Jeftana zvanog "Stojana" i njihove dve kceri stare izmedju 10 i 12 godina, od kojih je jednoj bilo ime Simana; Popovic Sofija, zena Popovic Dane, trgovca konjima; Nikolic Jovo, zemljoradnik iz Podravanja, koji je ziveo u Srebrenici u kući svog sina i njegova zena Vasilija; Stanojevic Radinka, bolnicarka; Tanasic Stana, zena Tanasic Ilije, kafedzije; Nikolic Danica, zena Nikolic Ilije, opancara; Milosevic Saveta, zena pokojnog Milosevic Milosa, trgovca; Vuka, kći Savic Save i njezinih dvoje dece, od kojih je jedno imalo tri godine, a jedno godinu; Petrovic Mileva, zena Petrovic Koste, obucara; Milic Joka, penzionerka; Gavric Savka, kafedzika; Neskovic Draginja, zena Neskovic Milorada, krojaca i njena udata kcer Vera i njihovo dete staro 2 godine; Krsmanovic Staka, domaćica, zena pok. Tote, opancara; Krsmanovic Milka, zena pok. Krsmanovic Vase, obucara; Vujadinovic Martijan, trgovac; Jovanovic Mileva, zena pok. Jovanovic Cvjetina, trgovca; Stjepanovic Milka, zena Stjepanovic Rade, trgovca i njezinih dvoje dece u starosti od 3 i 7 godina, te sestra Julka; Jovanovic Draginja, zena pok. Jovanovic Jove, pekara; Stefanovic Dragica, zena Stefanovic Ostoje, pekara i njezinih cetvoro dece i to: Vida, stara 12 godina, Vlado, star 9 godina, Milka, stara 7 godina i Anica, stara 3 godine; Stefanovic Vaja, sestra Stefanovic Ostoje, pekara; Filipovic Jovo, kafedzija; zena bivseg financa Mitra i njeno dete od jedne godine, Vuka, zena Koje, lugara iz Vlasenice i njezinih troje dece, te njezin ujak, kojemu ne znam ime; jedan sudija musliman, imenom Agan, njegova zena Srpskinja rodom iz Bele Palanke u Srbiji i njihovih troje dece imenom Cana, Neso i Milo; te još nekoliko drugih, cijih se imena sada ne mogu setiti. Ja sam se tada spasla od smrti na taj nacin sto mi je bula Meva, kći Kumrica Ibre dala svoje dimije i koprenu za lice i ja sam to obukla na sebe i kao muslimanka sakrila se u jednu muslimansku kuću. Osim mene još su ostale u životu dve zene i dve devojcice. Svi ostali Srbi iz Srebrenice poklani su taj dan.

Kada su ustase izvrsile pokolj Srba u Srebrenici, otisli su u selo Vitlovci i poklali tamo sve Srbe, koje su u selu nasli. Tada je u ovim selima poginulo vrlo mnogo Srba. Racuna se, da je u samom Zalazu ubijeno tada 115 Srba.

U isto vreme dotali su ustase iz selo Brezana oko 20 Srba - muskaraca u Srebrenicu i tamo ih pobili.

Posle izvrsenog pokolja ustase su izvrsili pljacku srpske imovine. Opljackali su potpuno sve kuće ubijenih zrtava.

Ovaj pokolj izvrsili su strane ustase rodom iz Zagreba i Like, a pomagali su im pri tome domace ustase - muslimani.

Ogromna vecina muslimana iz Srebrenice i okolice bili su ustase. Osim vec navedenih, ne znam navesti nova imena ustasa-muslimana iz Srebrenice.

Ja sam pre tri nedelje napustila Srebrenicu i prebegla u Srbiju. Od tada stalno zivim u Banji Koviljaci.

NENADIC RADISA iz Srebrenice

Pocetak rata 1941. godine zatekao me je u Srebrenici gde sam imao kuću i tu ziveo sa zenom i dvoje dece, dok mi se posed nalazio u selu Gribici, u neposrednoj blizini same Srebrenice.

Po propasti Jugoslavije dosla je u Srebrenicu nemacka vojska i tu se zadrzala do meseca jula 1941. g. Kada je 25. jula 1941. g. nemacka vojska napustila Srebrenicu, preuzeli su ustase pored civilnih vlasti koju su vec imali u rukama i svu vojnu vlast. Svi ustase u Srebrenici

regrutovali su se iz redova nasih domacih muslimana, koji su obuceni u ustaske uniforme. Istoga dana kada su Nemci napustili Srebrenicu, ustase su strpale u zatvor 45 Srba iz Srebrenice. Medju ovima bio sam i ja, a od ostalih navodim po secanju nos ove Srbe iz Srebrenice: Janka Sekulica, mas. bravara; Petra Trkulju, kocijasa; Jovana Ilica, i Petra Macuru, obucara. Svi navedeni bili su zajedno sa mnom zatvoreni u jednoj sobi u zgradi sudskog zatvora u Srebrenici, a strazu nad nama vrsili su ustase-muslimani iz Srebrenice.

U ovom zatvoru ja i svi navedeni ostali smo dva meseca i za to vreme bili smo od ustasa koji su nas cuvali zlostavljeni i tuceni. Nocu su nas odvodili u svoju ustasku kancelariju u zgradi suda i saslusavalii, te prilikom saslušanja tukli stapovima, korbacima ili pendrecima. Medjutim, pre nego sto su nas otpoceli da tuku ugasili su u sobi svetlost.

Posle ovako izdrzanog zatvora od dva meseca, predali su nas ustase nemackim vlastima u Zvorniku, koje su nas odmah uputili na rad u Nemacku.

Od domacih srebrenickih muslimana koji su prisli ustasama odmah po slomu Jugoslavije i koji su se istakli kao vrlo aktivni u progona Srba navodim: Aliju Kulenovica, Ibru Belajca, Bajru Asimovica, Hasana Pitica, Redzepa Begovica, Camila Asimovica i Zulfu Cemrovica. Svi navedeni ustase muslimani iz Srebrenice su osim Hasana Pitica, koji je iz Tuzle.

Spomenuti ustase bili su cuvari u zatvoru i oni su nas tukli na nacin kako sam to napred naveo.

Kakve su prilike bile u samom gradu i u okolini Srebrenice nisam mogao doznati kao ni oni ostali zatvoreni Srbi, jer nismo kao zatvorenici imali nikakav dodir sa svojim porodicama i poznatim. Zbog toga ja i ne mogu nista vise narocito reci o progonima Srba u Srebrenici i srezu srebrenickom.

Poznato mi je da je nad svim ustasama u Srebrenici bio glavni zapovednik Metodije Vukovic, ranije cinovnik poreske uprave u Srebrenici. Inace, on je Hrvat katolik. Ustaski logornik u Srebrenici bio je u pocetku neki Franjo Bradacic, koji je dosao nekud iz Hrvatske u Srebrenicu, a prvi koratski predstojnik bio je Krklec Svetislav, za koga ne znam ko je i odakle je. Na mesto smenjenog predsednika opštine Stevana Jovanovica, postavljen je Redzepovic Salih, musliman iz Srebrenice, koji se dobro poneo prema Srbima i zasticavao ih.

Za vreme mog bavljenja u Srebrenici nije mi poznato koji su Srbi od ustasa ubijeni, ali je opcenito poznato da su mnogi Srbi odvedeni iz Srebrenice u nepoznatom pravcu i sta je dalje sa njima bilo nije se moglo doznati za moje vreme.

U Nemackoj na radu ostao sam sve do decembra ove godine (1943), a tada sam kao nesposoban zbog bolesti otposten s rada, time da se mogu vratiti kući. Nista ne znam o sudbini svoje zene i dece.

DjORDjE VISKOVIĆ (42) iz Vlasenice

Na dan 21. juna o.g. (1941) izjutra, uhapsili su me u Vlasenici ustase i sproveli me u zatvor sreskog nacelstva. Tog istog dana uhapsen je veliki broj Srba iz tog mesta, medju kojima su bili: Dusan Bobar, prota; Danilo Jokic, trgovac; Branko Zderic, geometar; Andjelko Drakulic, opancar; Dusan Jovic, trgovac drvetom; LJubomir Jaksic, svestenik; Janko Savic, svestenik; LJubomir Mitrovic, sumar; Novica Drakulic, zemljoradnik; Kosta Drakulic, Dusan Drakulic, zemljoradnici; Rista Djukovic, hotelijer iz Han Pijeska; Vojin Drljic, predsednik opštine iz Han Pijeska; Milan Peicic, gostionicar; Luka Deuric, Vaso i Vasilije Deuric, zemljoradnici iz Gornjeg Zalukovika, opštine vlasenice; Marko Calic, opštinski bileznik; Milutin Jevtic,

beleznik opštine papracke; Ljubo Vukasinovic, predsednik opštine papracke; Gligor Djuric, posednik iz Vlasenice; Radovan Cecur, sudski glasnik; Drago Jaksic, pilanar iz Milica; Djordje Vuckovic, strugar iz Milica i Lazar Radakovic, gostonicar iz Vlasenice.

Pored ovih uhapseno je jos dosta Srba iz okolnih sela, cija imena momentalno ne mogu navesti.

Istog dana uvece ustase su odvele sledeca lica:

Dusan Bobar i jos 6 redom kako su gore navedeni. Oni su odvedeni u nepoznatom prevcu i verovatno su poubijani, jer se kasnije o njima nista nije saznao.

Sutradan po nasem hapsenju dosli su u zatvor Sreskog nacelstva, sreski nacelnik, staresina suda Sulejman Spahalic, logornik Mustafa Mutevelic, iz Sarajeva, te su nam u prisustvu dvojice nemackih oficira procitali proglašenje da smo mi pozatvarani kao taoci i da nam se nista neće dogoditi, ako Srbi sa svoje strane nista ne ucine na Vidovdan.

U noci izmedju 26. i 27. juna ustase su odveli iz zatvora još jednu partiju od 6 ljudi, koje su također verovatno streljali, jer se o njima nista ne zna. U ovoj partiji su bili Milan Savic, Janko Savic, svestenik, Ljubomir Mitrovic, Novica Drakulic, Kosta Drakulic i Obrad Pejcic.

I pored toga sto su nam ustase procitale proglašenje da nam se nista neće dogoditi nikome od zatvorenika, ako Vidovdan protekne mirno, ustase su odvele trecu partiju 4. jula na isti nacin. U ovoj grupi bilo je 7 ljudi i njih su kao i one ranije, likvidirali na isti nacin. U ovoj grupi bili su Djukovic Rista, Vojin Drlic, Milan Pejcic, Luka, Vaso i Vasilije Deuric i Drago Jaksic.

Na 6. jula otposten je iz zatvora jedan veci broj zatvorenika, dok smo ostali i dalje u pritvoru nas devetorica. Nas su u noci izmedju 7. i 8. jula ustase izvele iz zatvora, posto su nas prethodno temeljno pretresli i oduzeli sve sto smo imali kod sebe, kao novac, satove, prstenje i sve ostalo sto smo imali kod sebe. Povezali su nas po dva, i onda su nas povezali jednim lancem po duzini. Kad su nas izvodili iz zatvora, rekli su da cemo automobilima biti prebaceni u jedan koncentracioni logor. Medjutim, kad smo izasli napolje nije bilo nikakvih automobila, pa su nas onda poveli peske. Isli smo banoviskim putem prema Sekovicu.

Vazno je napomenuti da je u isto ovo vreme, a to je bilo oko 2 sata nocu, jedan ustaski automobil vozio kroz grad, kako bi kod mestana stvorio iluziju da smo mi toboz tim automobilom odvozeni i da bi nase porodice bile u uverenju da smo odvedeni u neki logor. Isto tako su postupali i kad su odvodili one ranije grupe.

Tako su nas vodili jedno 4 kilometra, do kuće Meda Brgulje, zemljoradnika, u vlasenickoj opštini, a onda smo se tu zaustavili, dok su ustase koje su nas dovodile, njega zvizdukom pozvali da dodje napolje. Kad je on dosao stavio se na celo ove povorke i poveo nas preko sume do iskopane rake, nedaleko od njegove kuće.

Kad smo dosli do rake, komandant ustasa Suljo Susic, student medicine iz Vlasenice, komandovao je da ulazimo unutra. Istovremeno su Laza Radakovic i Djordje Vuckovic, koji su bili u tom nizu ispred mene, pokidali katance i skocili levo od rake u potok i poceli da beze. Cim sam ovo video nisam se mnogo predomisljao, vec sam onda istragao ruku iz lanca i poceo i ja bezati za njima. Komandant je naredio da se odmah za nama puca, odmah je plotun odjeknuo verovatno na one ostale, a onda je osuta puscana paljba za nama pobeglim, to puskaranje trajalo je jos oko 15 minuta. Kasnije smo se sastali u sumi ja i Radakovic, dok je se Vuckovic izgubio od nas. Ne znamo sta je sa njim bilo.

Kasnije sam doznao da su ustase u Derventi ubili Dragu Maksijevica, svestenika i Alekstu Ivanovica, zemljoradnika.

DjOKO STANISIC - PRODANOVIC Nedjeljiste

Ja sam iz Bosne na teritoriju Srbije izbegao iz straha od zlostavljanja i ubistva od strane ustasa, jer su me oni nekoliko dana vijali da me uhvate i ubiju. Postupak ustasa, a tako isto i organa ustaske vlasti, prema bosanskom srpskom zivlju bio je vise nego zverski. Ustase su svakodnevno na svirep nacin ubijale po nekoliko Srba i ovakve postupke odobravale su im i hrvatske vlasti.

Postupak ustasa i organa hrvatske vlasti narocito je postao nesnosljiv od Vidovdana 1941. god. pa na ovomo. Ja licno znam mnogo poubijanih Srba u mojoj bivsoj okolini, medju kojima: cetiri sina Mice Drakulica, koje su ustase poubijale u njihovoj kuci, sedam clanova porodice Aleksija Radivojevica - Dragica, prvi iz Donjeg Zalukovika drugi iz sela Pustosa opštine vlasenickie. Proto Bobar Dusan, svestenik iz sela Vlasenice, prvo je odveden u zatvor, pa zatim ubijen u Rasica Gaju. Milos Savic, svestenik iz Milica, Drago Maksijevic, svestenik iz Kopriva, Milos Djuric, svestenik iz Gornjeg Zalukovika, Danka Jokica, Joba Micica, oba iz Vlasenice, Stevan i Rista Ascerici, i Lazar Alempic i Krsto Vukovic iz Nedjeljista poubijani su kod svojih kuca. Vasilije, Vasa i Luka Deurici uhapseni su i poubijani u Rasica Gaju, i jos mnogo drugih Srba cija se imena momentalno ne mogu da setim.

Hapsenja i ubistva vecinom su vrsile ustase uz sudejstvo organa hrvatske vlasti - mesne.

Poznato mi je i iz kazivanja mojih komisija da je u Rasica Gaju nadjeno 260 srpskih leseva poubijanih od strane ustasa i organa hrvatske vlasti.

Od ubica samo mi je poznat Uso Brguljan koji je sa svojom pratnjom u kuci zaklao cetiri sina Mice Drakulica. Ostale ubice nisu mi poznate, jer je srpski zivalj ubijan kako je kome bilo po cejfu.

Prvih dana stradanja srpskog zivlja u sredu vlasenickom birani su sve vidjeniji ljudi, cestitiji i skolovaniji ljudi, a docnije kada su ovi razredjeni Srbi su ubijani iz reda gde se ko nadje i stigne.

Od nosilaca hrvatske vlasti u sredu vlasenickom poznati su mi samo Rasim Begovic i Slavko Kurtovic, koji su veliki krivci za stradanja i ubistva srpskog naroda.

Pljacki je bilo, ali ko je sve opljackan i sta je pljackano meni nije najbolje poznato.

MICIC NEVENKA (20) iz Vlasenice

Nakon sloma Jugoslavije u Vlasenicu je dosla nemacka vojska i tamo ostala sve do 22. juna 1941. god. Za vreme boravka nemacke vojske u Vlasenici i okolnim mestima vladao je svuda mir i red. Srbima se za to vreme nije nista dogodilo, niti ih je ko progonio.

Na 22. juna 1941. godine preuzeli su upravu Hrvati i tada su u Vlasenicu dosli hrvatske ustase iz Sarajeva. Istodobno su poceli i domaci muslimani da se oblace u ustaske uniforme.

Istodobno sa preuzimanjem vlasti od strane Hrvata, nastao je pokolj Srba. Istog dana u vece, tj. 22. juna 1941. god. ustase su uhapsile 7 uglednih Srba, odveli ih u sumu zvanu Rasica Gaj kraj Vlasenice i tamo ih ubili. Tada su po ustasama ubijeni: Bobar Dusan, prota; Micic Jova, trgovac; Zderic Branko, geometar; Jokic Danilo, trgovac; Mitrovic Dusan, zemljoradnik; Drakulic Novica, zemljoradnik i njegov brat Andjelko.

Ustase su sa ubijanjem Srba u Vlasenici i okolicu i dalje nastavili. Preko cele nedelje dovodili su Srbe iz okolnih sela u Vlasenicu i tamo ih zatvarali zajedno sa Srbima iz Vlasenice.

Zatvorene Srbe izvodili su svake nedelje iz zatvora, vodili ih po Vlasenici, a po noci odvodili u sumu zvanu Rasica Gaj i tamo ih ubijali. Tako su u medjuvremenu od 22. juna do 20. jula 1941. g. ustase ubili 80 Srba. Znam da su tada ubijeni: Jaksic Ljubo, svestenik iz Pijeska; Savic Milos, svestenik iz Milica; Maksijevic Drago, svestenik iz sela Dervente kraj Vlasenice ubijen je kod svoje kuce zajedno sa svojim parohijanom Delicem, zemljoradnikom. Zatim su ubijeni: Drlic Vojin, predsednik opštine u Pijesku; Cecur Radovan, sudski cinovnik iz Vlasenice; Vuckovic Djordje, vlasnik pilane iz Vlasenice; Calmic Marko, opštinski beleznik iz Vlasenice; Djuric Glogor, zemljoradnik iz Vlasenice, Drlic Luka, zemljoradnik iz Pjeska; Jaksic Drago, trgovac iz Milica; te mnogo Srba seljaka iz okolice, cija imena ne znam. Svi su ovi ubijeni - kako sam to vec navela - u sumi zvanoj Rasica Gaj, kraj Vlasenice.

Na 22. jula 1941. god. ustase su uhapsile oko 200 Srba iz Vlasenice i okolice i odveli ih u Gospic u logor. O sudbini ovih Srba ne zna se nista. Odvedeni su tada u Gospic iz Vlasenice: Markovic Slobodan, cinovnik policije i njegov otac Bosko; Ostojic Cedo, cin. Por. uprave i njegov brat Vlado, gostonicar; Maksijevic Cedo opancar i njegov brat Desimir, djak; Micic Djoko, gostonicar, te mnogo drugih, cijih se imena ne mogu setiti. Iz okolice odvedeno je - iz svake opštine - po 15 uglednih seljaka, cija imena ne mogu navesti.

Osim toga ustase su mnoge Srbe iz Vlasenice i okolice hapsili i stavljali u zatvor, tamo ih na najgori nacin mucili i onda pustali. Tako su Djuricu Gligoru u zatvoru razbili glavu, koju su onda peskirom zamotali i onako krvavog vodili ga kroz Vlasenicu. Navedeni, Djuric, koji je zemljoradnik iz Vlasenice, naknadno je - kako sam to napred istakla - ubijen. Isto tako zlostavljeni su Civsic Mehmeda, muslimana, bivseg sreskog nacelnika, koji je se priznavao Srbinom. On je sav isprebijan pobegao u Sarajevo. Momcila Micica, pravnika zlostavljalje su ustase u zatvoru. Kada je njegova mati Jovanka pozvala jednog lekara Hrvata, koji je tamo dosao radi regrutacije, da ga pregleda i rane mu previje, ovaj lekar ga je jos i sam tukao. Micic je kasnije pobegao u Srbiju. Ustase su mucili i tukli takodjer i Savica Ljubomira, pekara iz Vlasenice.

Ustase su ucenjivale pojedine bolje stojece Srbe. Tako su uhapsili Jokic Danka, trgovca iz Vlasenice, a njegovo zeni Petrusi porucili su da ce joj pustiti muza na slobodu ako polozi 100.000 dinara u gotovom novcu, te osim toga preda i sav zlatni nakit sto je imala. Ona je dala novac i zlato, ali su joj muza jos prije ucene ubili, sto ona nije znala. Micica Milorada, trgovca iz Vlasenice ucenili su sa 500.000 dinara. On je ovaj novac polozio, a nakon toga pobegao u Dubrovnik.

Jos proslje godine ustase su opljackale srpske pravoslavne crkve i odneli iz njih sve vrednije stvari, a nakon toga crkve zapecatili. Srbe su silili da predju na rimokatolicku veru, grozeci im se ubistvom. Tek nekolicina je predala molbu za prelaz.

Na 10. avgusta 1941. god. srpski cetnici zauzeli su Vlasenicu i drzali je do 15. avgusta 1941. g. kada je u Vlasenicu usla hrvatska vojska pod komandom pukovnika Begica. Hrvatska vojska je tada popalila srpsko selo Rogosiju i htela popaliti i druga srpska sela, ali je tada jedan hrvatski pukovnik, koji je od srpskih cetnika na 10. avgusta bio zarobljen, izasao pred hrvatsku vojsku sa porukom, da ne pale srpska sela, jer da niti srpski cetnici nisu palili muslimanska sela. Tako je hrvatska vojska odustala od daljeg paleza srpskih sela.

Koncem meseca avgusta 1941. god. srpski cetnici su ponovo zauzeli Vlasenicu i okolicu i drzali sve do 14. januara 1942. god. kada su se povukli.

Najvise su se istakli u progona Srba i kao ustase: Kurtovic Slavko, nadzornik puteva; Mutavelic, koji je rodom iz Sarajeva, a bio je u Vlasenici ustaski logornik. Njegovo se ime drzalo u strogoj tajnosti. Zatim, Kadic Ragib i Suljaga, braca posednici; Begovic Rasim, trgovac i predsednik opstine; Spahalic Suljo, sef suda; Susic Cujo, student medicine i zamenik logornika; Djulic Salko, posednik; Topcic Aljo, djak; Brgulja Hasan, zemljoradnik - svi iz Vlasenice. Zatim ustasa Drago, djak iz Sarajeva, kojemu ne znam prezimena, te vise drugih Hrvata i muslimana iz Sarajeva, cija imena ne znam.

Ja sam na 13. januara 1942. god. napustila Vlasenicu i presla u Srbiju kod Ljubovije bez propusnice.

KALDESIC MILO (45) iz Milica

Pocev od 12. jula 1941. godine do 3. avgusta 1941. godine ustase su u srezu vlasenickom cinili najgroznija zverstva nad Srbima, a narocito vidjenijim. Odmah po dolasku tj. 12. jula poceli su da skupljaju Srbe po Vlasenici i srezu. Tom prilikom pokupili su sledeca lica: Milosa Savica, svestenika; Dragomira Maksijevica, svestenika; Ljubomira Jaksica, svestenika; Dusana Bobara, protojereja; Janka Savica, svestenika; Draga Jaksica, trgovca; Milana Vitorovica, trgovca; Miladina Seina, trgovca; Obrada Pejicica, trgovca; Milana Pejicica, trgovca; Ristu Djukovica, trgovca i hotelijera; Jova Micica, trgovca; Glise Bajagica, trgovca; Luku Jokica, trgovca; Rista Bajagica, trgovca; Vasilija Avramovica, trgovca, Novicu Drakulica, trgovca; Djordja Vuckovica, trgovca; Djordja Petkovica, trgovca; Gligora Djurica, trgovca; Jakova Simenica, trgovca; Cvijana Dragica, trgovca; Dusana Drakulica, trgovca; Dusana Petkovica, Slavoljuba Petkovica, trgovca; Miliju Djurkovica, posednika; Urosa Djurkovica, trgovca; Vasa Abazovica, gostonicara; Dusana Svabica, trgovca; Milana Ivanovica, predsednika opstine; Vojina Drljica, predsednika opstine; Jovana Pilindavica, predsednika opstine; Marka Celmica, opst. delovodje; Obrada Petkovica, trgovca; Steve Djurica, trgovca; Mijat Petkovic, Pavle Petkovic, Milan Kresanic, Milos Cvetkovic, Novak Novakovic, Rajko Maksimovic, Sredoje Jacimovic, kovac; Jovan Lalovic; Aleksije Ivanovic, Relja Golic, Kosta Golic, Blagoje Golic, Zivko Golic, Kojo Golic, Blagoje Cvetanovic, Obren Urosevic, Jovica Radovic, Milivoje Stjepanovic (sa zenom i troje dece), Andjelko Drakulic, Kosta Drakulic, Novo Dragic (sa osam clanova porodice), Stanko Lazic, Vasilije Deuric, Vaso Deuric, Milovan Golic, Jovo Golic, Mihailo Ilic, Radovan Milic, Obrad Vujadinovic, Risto Vujadinovic, Vujadin Vujadinovic, Mimo Drmonjic (sa 57 clanova porodice), Lazo Kukic, Stojan Simic, Stanko Momcilovic, Arsen Milovcevic, Stevo Zekic, Milovan Milovcevic, Anto Trifkovic, sve zemljoradnici.

Sva ova lica se jednim delom ili kod kuce ili po jarugama pobijena, dok je dobar deo, oko 50 odvedeno nedaleko Vlasenice u Rasica Gaj, gde su najgroznijim mukama muceni: zivi guljeni, odsecati im prsti, ruke, noge, oci im vadjene, i sl. Ovo su radili ustase kojih je bilo oko 20, a skoro svi rodom iz Vlasenice. Poznajem jedino Husu Brgulju, Rasima Begovica, logornik je bio iz Sarajeva, a zvao se Mutevelic, cijeg se imena ne secam. Jos mi je poznat Kurtovic Bogosav, koji je u Jugoslaviji bio nadzornik puteva, koji se je po nedelima narocito isticao.

Znam da je u ustaskim redovima bio Srbin Milo Capric iz sela Crne Reke, srez vlasenicki, koga ustase nazivaju Milos Obilic. On je stalno sa puskomitraljezom kada ide u borbu sa cetnicima.

Poznato mi je da su do temelja popaljena sela; Vuksici, Urmica, Raskovici, Rajici, Buljevici, Metaljka, Vrtocja, Milici, Djurdjevici, Paukovici, Glusac, Bisina, Vukovici, Kokanovici, Kitanici, Glavica, Golici, Stankovici, Misici, Bijelo Polje, Koprivno, Jeremici, Zalukovik

(koji je imao 200 kuca), Mirazovici, i mnoga druga. Poznato mi je da je u ovim selima sto god je nadjeno od srpskog zivlja pobijeno i spaljeno, a moze se racunati da je u ovim selima pobijeno preko 2.000 dusa. Crkva u Koprivnu je srušena.

Ovo sve sam dobrim delom video, a nesto od pouzdanih lica doznao.

SRETEN GLIGOROVIC (10) iz Toljevica, selo Derventa

Odmah posle rata posao sam u skolu u Derventu, ali naskoro posle toga doslo je do napada od strane ustasa i muslimana iz naseg sela i okoline.

U ovom ratu otac mi je ranjen u nogu i zbog toga noga mu je morala biti odsecena, sve do kuka. Izvesno vreme proveo je na lecenju u Banji Koviljaci. Posle toga dosao je kod nas u selo, ali je uskoro morao zbog progona od ustasa da pobegne u sumu i da se tamo krije. Isto smo morali i mi uciniti. Majka, dve sestre, Milka i Radinka, brat Rajko i ja pobegli smo u nasu kolibu u planini Radavi sa namerom da se tamo privremeno sakrijemo. U isto vreme pocele su i borbe izmedju seljaka Srba, koji su zbog zverstava morali da sa oruzjem u ruci brane gole život od ustasa i muslimana. Nedostatak oruzja i municije prisilio je Srbe da se povlaze. Morali su napustiti i mesto gde se nalazila nasa koliba. Posle njihovog odlaska dosli su i ustase i zatekli nas u kolibi. Pored nas bilo je još Srba izbeglica; svi oni koji nisu mogli da beže. Mi takodje nismo mogli da pobegnemo, jer nam je majka bila bolesna i nismo hteli da je samu ostavimo.

Po dolasku muslimana-ustasa iz naseg sela pretrazili su kolibu i zatekli nas. Tom prilikom pitali su nas koja su oni vojska. Ja sam im odgovorio da su ili turska ili hrvatska vojska. Jedan od njih odgovorio mi je da su oni "Ruska vojska". Tom prilikom uzeli su nam jedno cebe i 2 kg. soli. Zatim su nas pitali da im kazemo gde su cetnici. Odgovorili smo im da su otisli preko sume. Na ovo su oni primetili: "Znace oni za nas. I da se sakriju u kozji rog nacicemo mi njih." U istom trenutku jedan od muslimana zatrazio je noz od svog druga. To je bio nas komsija Suljo Sandzija, koga smo mi krili i stitili cele zime da ga cetnici ne ubiju. Pa ne samo to, nego smo njemu i njegovojoj porodici vrlo cesto davali sir, mleko i drugu hranu. Za celo ovo vreme njegovo ponasanje bilo je vrlo prijateljsko prema nama i prema drugim Srbima.

Medjutim, kada su se pojavili ustase i naoružani muslimani iz okolnim mesta, i on je odmah pristupio njima i ucestvovao u strahovitom klanju i progonu Srba. Kada je Suljo Sandzija dobio noz od svog druga, takodje krvnika, zgradio je odmah prvo moju majku koja je odmah znala sta ce sa njom da bude i pocela je da se brani, moleci da joj život postedi. Suljo je odgovorio: "Cekaj bako, cekaj bako, zarivsi joj u istom momentu nekoliko puta noz u glavu i vrat. Od ovih udaraca, pred svima nama, majka mi je pala mrtva. Kao sledecu zrtvu izabrao je Suljo moju sestru Radinku staru 4 godine. I nju je na isti nacin ubio kao i majku. U istom momentu starija moja sestra Milka, koja ima 6 godina, pokusala je da na vrata pobegne, ali joj to nije uspelo, jer je na vratima stajao drugi musliman-krvnik. On je puskom odgurnuo natrag. Tada je Suljo zgrabi i istim nozem zakla. Ni posle ovoga Suljo se nije zadovoljio, vec je onda uhvatio moga mладjeg brata, starog takodje 4 godine (on je blizanac sa sestrom Radinkom), i noz mu je tako zario u slepoocnicu da su mu oba oka ispala. Na kraju je dosao red i na mene. Sulja je i mene zgradio, oborio me na zemlju, koljenom me pricvrstio, kao kad se jagnje kolje, uhvatio me za bradu i nozem me presekao po vratu. Osetio sam veliki bol, zakrkljao i napravio se da sam mrtav. Posle svega ovog Suljo i njegovi saucesnici, koji su celo vreme bili na vratima i oko kolibe pazeci da neko ne pobegne, uzeli su seno sa kreveta, razmestili ga u sva cetiri coska i onda zapalili. U kolibi su se zadrzali jos neko vreme, jer su pazili da vatrica pre obuhvati celu kolibu. Koliba je bila od drveta i plamen se brzo sirio. Ukrzo je poceo i krov da gori. Ziske i zeravice pocele su da padaju na mrtva tela moje majke, sestara i brata, cvrceci i przeci im meso. Sve ovo sam posmatrao zmureci i tesko podnoseci dim i toplotu. U

jednom momentu, kad vise nisam mogao da podnosim toplotu i dim i kad mi je jedan veci ugarak sav zazaren pao na vrat i opekao me (krvnici su vec bili izasli iz kolibe) skocio sam kroz vrata, koja su sva bila u plamenu, istrcao napolje i poceo da bezim u pravcu Drine. Samo sto sam pobegao jedno dvadesetak koraka, Suljo i ona dva druga krvnika primetili su me kako bezim i jedan od njih rekao je: "Eno ga, j... ga kralj Petar." Istovremeno poceli su da grde Sulju sto me dobro nije zaklao i potrcali zamnom.

Ja sam ovo primetio i poceo sam jos brze da bezim. Jedno vreme bili su mi se dosta blizu pribilzili, bacajuci se nozem na mene. Jedan je uspeo da me pogodi i noz me je okrznuo ispod leve miske. Kako su se oni cesto saginjali da dohvate nozeve, koje su za mnom bacali, zaostajali su sve vise i tako je meni uspelo da im sasvim pobegnem. Lutao sam po sumi puna tri dana. U sumi sam nasao i jedno parce krpe, sa kojim sam se previo po rasecenom vratu. Ova tri dana proveo sam u okolini Vlasenice, gde sam jednom prilikom, posmatrajuci iz trnja, video kako su muslimani i ustase derali zivog mog strica Radovana Gligorovica. Ja sam prikriveno suljao se oko poznatih mi mesta i kuca, trazeci da negde naidjem na mog oca ili neke moje poznanike. Ovo mi je i uspelo. Posle tri dana potucanja, sav krvav i izgladneo, nasao sam jednu grupu izbeglica, medju kojima je bio i moj otac, kao i neki cetnici. Cetnici su me odmah previli i nahranili me, a posle nekoliko dana preneli me u Bajinu Bastu, odakle sam sproveden u Beograd.

Prilikom prvog pokolja Srba, u 1941. godini, pricao mi je otac, da su ustase-muslimani zaklali popa iz Dervente. Ovaj pop znam da se zove Drago. Pre ubistva ustase su na popa Dragu sipale vrelu vodu i cupali mu bradu vicuci; "Prlji li se, pope, brada, prlji li se, pope, brada." Tom prilikom ubijen je i neki Aleksije, koji je u Derventi drzao ducan.

Napomena (verovatno lica koje je zabelezilo izjavu, primedba M.I.): Pokolj njegove porodice i klanje nad njim izvršeno je pocetkom meseca jula 1942. godine. To se i vidi iz velike rane na vratu, koja je jos uvek sveza.

Beograd, 6. avgusta 1942. god.

CABAK BOGDAN (59), lekar iz Vlasenice

Srez Vlasenicki u preteznoj vecini je srpski. Od celokupnog stanovnistva u sredu ima Srba 75%, a muslimana 25%. Hrvata u sredu absolutno nema. U samom mestu Vlasenica bilo je 25% Srba i 75% muslimana, a sama opština Vlasenica imade vecinu srpsku.

Na dan sloma Jugoslavije i uspostave N.D.H. sva vodeca mesta drzavnih i javnih nadleštava u sredu imali su u rukama muslimani.

Na 21. aprila 1941. godine izjavio je javno Dr Busatlic Hasib, upravnik bolnice u Vlasenici, da je on dobio punomoc od glavnog ustaskog stana u Zagrebu, da organizuje i uspostavi cistu hrvatsku vlast u Vlasenici. Istdobro je javno kazao, da treba pobiti najmanje 100 najuglednijih Srba iz Vlasenice.

Isti dan je navedeni Dr Busatlic kao ustaski poverenik smenio sa položaja tadasnjeg sreskog nacelnika Cisic Mehmeda i na njegovo mesto postavio zamenika sreskog nacelnika Mamic Mahmuda. Isti dan je takodjer i mene otpustio iz drzavne sluzbe.

Na 1. maja 1941. godine dosla je u Vlasenicu nemacka vojska i tamo ostala do 21. juna 1941. godine. Za to vreme vladao je u vlasenickom sredu potpuni mir.

Koncem meseca maja, ili pocetkom juna 1941. godine nekoliko vlasenickih muslimana podneli su pretstavku na glavni ustaski stan u Zagrebu, u kojoj su izneli, da se u Vlasenici od osnutka N. D. H. nije nista promenilo, vec da sve izgleda kao i za vreme Jugoslavije, pa mole da se u Vlasenici odmah osnuje ustaski logor. Ovu pretstavku potpisali su Kadic Ragib, posednik i gradski nacelnik; njegov brat Suljo, posednik; Busatlic Sulfo, trgovac, te jos neki muslimani, cija imena ne znam.

Oko polovice meseca juna 1941. godine dosao je u Vlasenicu kao imenovani ustaski logornik Mutevelic Musan, prodavac cilima, cini mi se rodom iz Sarajeva. On je prodavao cilime u Ljubljani ili Sarajevu. Ovaj ustaski logornik Mutevelic bio je poreklom Ciganin iz Sarajeva i potpuno nepismen. Nije znao niti svoje ime potpisati, vec su to drugi mesto njega cinili. S njim je doslo nekoliko uniformisanih ustasa. Mutevelic je odmah poceo organizovati ustaski logor u Vlasenici. U ustase su se prijavili muslimanski mladici. Posle toga preslo je se na organizovanje ustaskih tabora u pojedinim opstinama sreza vlasenickog.

Na 21. juna 1941. godine napustila je nemacka vojska Vlasenicu. Istog dana dosao je u Vlasenicu vec pomenuti Dr Busatlic Hasib, koji se do tada nalazio negde izvan Vlasenice.

Vec sutradan na 22. juna 1941. godine pocela su hapsenja uglednih Srba iz Vlasenice. Hapsenja Srba nastavljena su i sledecih dana. Dnevno je hapseno do 10 Srba iz Vlasenice i okolice. Ovo hapsenje trajalo je sve do 12. jula 1941. godine, kada je zadnja partija Srba uhapsena.

Uhapsene Srbe zatvarali su ustase u zatvore sreskog nacelstva i sreskog suda. Svaku vece izmedju 8 i 9 sati dolazio je pred zatvor jedan ustaski teretni kamion. Kamion je stajao pred zatvorom i klopotao motorom. Ustase su svaki put tada izvodili iz zatvora Srbe i pesice ih odvodili u pravcu Sekovica i ubijali ih na mestu zvanom Rasica Gaj. Kamion su svaki put dovozili pred zatvor samo da zavaraju stanovnistvo, kao da zatvorene Srbe vode u logor, a tako su i tvrdili. U Vlasenicu je dolazio u to vreme Hrvat Dr Putic Mijo, advokat iz Tuzle i uzimao od pojedinih srpskih porodica do 20.000 dinara za intervenciju da osloboди u logor odvedene Srbe. Medjutim, svi su ovi Srbi odvedeni i ubijeni u Rasica Gaju, koji se nalazi samo 2 do 3 kilometra daleko od Vlasenice.

U isto vreme kupili su ustase Srbe i po okolnim selima, te neke odvodili u Rasica Gaj i tamo ubijali, a neke su ubijali i u samim selima, na njivama i svagde, gde bi ih zatekli.

Poznato mi je da su za to vreme odvedeni u Rasica Gaj i tamo ubijeni sledeci Srbi iz Vlasenice: Bobar Dusan, prota; Micic Jovo, trgovac; Jokic Danko, trgovac; jedan geometar imenom Janko, a prezimena mu se ne secam, te jos mnogo drugih cijih se imena sada ne mogu setiti, ali znam pouzdano da ih je tada poubijano vrlo mnogo iz Vlasenice. Secam se da su tada odvedeni i ubijeni u Rasica Gaju: Jaksic Ljubo, svestenik; Djukovic Risto, hotelijer i Pejcic, trgovac - sva tri iz Han Pijeska; zatim Savic Milos, svestenik; Jaksic Drago, vlasnik pilane i Pejcic, trgovac - svi iz Milica. Isto tako su ubijeni Maskijevic, svestenik i Lalovic Jovo, ugledni seljak - oba iz sela Dervente, te jos tadasnji predsednik opstine derventske, kojemu se ne secam imena. Tada je odvedeno i ubijeno jos mnogo drugih Srba iz raznih mesta sreza vlasenickog, ali ja njihova imena ne mogu navesti, ali znam pouzdano da ih je odvedeno i poubijano vise stotina.

Dvojica Srba iz Vlasenice i to Radakovic Lazar, kafedzija i Viskovic Djordje, sudski glasnik bili su takodjer odvedeni u Rasica Gaj gde su trebali biti ubijeni, ali su u zadnji cas prekinuli zicu, s kojom su bili skupa svezani i pobegli. Snjima je pokusao pobeci i Vuckovic Djordje, vlasnik pilane iz Milica, ali su ustase za njim pucali i ubili ga. Navedeni Radakovic i Viskovic

pobegli su posle toga u Srbiju. Viskovic se nalazi sada u Banji Koviljaci, a za Radakovica ne znam gde je.

U isto vreme ustase su vrsile i pljacku srpske imovine. Krstarili su po srpskim selima i pljackali po srpskim domovima novac, nakit, robu, vunu, zivezne namirnice i sve sto im se dopalo.

Vec u pocetku N. D. H. uhapsile su ustase najbogatijeg Srbina u onom kraju Sunaric Manojla, trgovca iz Vlasenice i zatvorili ga. Ustase su Sunaricu u zatvoru saopstili, da ce biti ubijen on i oba njegova brata Radoslav i Mile, ako odmah ne pokloni N. D. H. celokupni svoj imetak, koji je za ono vreme iznosio vise miliona dinara. Braca Sunarici poklonili su sav svoj imetak N. D. H. jer su na to bili prisiljeni od ustasa, pa su tako ostali bez igde ista i kao puki siromasi morali su posle toga prebeci u Srbiju.

Ustase su u ono vreme vrsile i silovanje srpskih zena i malodobnih devojaka. Meni je licno poznato vise ovakvih slucajeva. Tako mi je poznat jedan neobican slucaj silovanja, koji su pocinili ustase. Jednog dana u mesecu junu 1941. godine dosao mi je u kucu Dragic Milos, seljak i mlinar iz sela Tisca, opstina Vlasenica i on mi se je pritužio da su nekoliko dana pre toga dosle u njegovu kucu hrvatske ustase i izvrsili silovanje njegove zene Visnje, koja se je bila tri dana pre toga porodila i jos lezala u krevetu. Medju ustasama koji su izvrsili ovo silovanje bio je i Brgula, zemljoradnik iz Rasica Gaja. Ovaj Brgula bio je desna ruka ustaskog logornika Mutevelica i licno vrsio pokolje Srba. Bilo je mnogo slucajeva silovanja samih malodobnih devojcica. Secam se tako, da je jednog dana dosla jedna zena Srpskinja iz jednog sela iz okolice Vlasenice i dovela k meni svoju kcerku staru 10 do 12 godina, da je pregledam i zalila se da su je ustase silovale. Ja sam ovu devojcicu, koja je zapravo bila jos potpuno dete, pregledao i utvrdio da je zaista bila deflorisana i silovana.

Za vreme najvecih pokolja i nasilja nad Srbima ustase su nagovarale pojedine Srbe da predju na rimokatolicku ili muslimansku veru, pa da ce tako spasiti svojivot i imanje. Niko od Srbra nije hteo preci, niti na katolicku niti na muslimansku veru.

Cim je poceo pokolj Srba u vlasenickom srezu, poceli su mладji Srbi bezati u sumu, da bi se tako spasli od ustaskih zuluma. Odbegli Srbi poceli su se odmah organizovati da bi lakse odolili ustaskim zulumima. U planinskom delu sreza odbegle Srbe je organizovao na otpor Babic Acim, trgovac iz Kusaca, inace solunski dobrovoljac, docim u juznom delu sreza organizaciju je proveo Djukanovic Pero, zemljoradnik iz Kravice.

Kad su ustase videli da su se Srbi organizovali za otpor, nisu se smeli micati nikuda iz Vlasenice pre nego sto su zatrazili pojicanje od hrvatskih domobrana. Kada je doslo trazeno pojicanje pod komandom domobranskog pukovnika Kolibera, onda su ustase nastavili opet sa svojim krvavim zanatom.

U to vreme napustio je Vlasenicu ozloglaseni ustaski logornik Mutevelic, a na njegovo mesto dosao je za ustaskog logornika jedan mладji covek, ne znam mu imena. Ovaj novi ustaski logornik provodio je nekakvu istragu da bi ustanovio sta je Mutevelic ucinio sa novcem i zlatom koji je opljackao od Srba. Rezultat njegove istrage nije mi poznat.

Na 5. avgusta 1941. godine doslo je do prvog sukoba izmedju ustasa i hrvatske vojske na jednoj strani i Srba na drugoj. Na 9. avgusta 1941. godine Srbi su poterali ustase i zauzeli samo mesto Vlasenicu.

Na 14. avgusta 1941. godine Srbi su se morali povuci iz Vlasenice, jer su na Vlasenicu udarili ustase pomognuti sa jakim odredom hrvatskih domobrana.

Na 28. avgusta 1941. godine Srbi su ponovo zauzeli Vlasenicu, te citav srez i tamo ostali sve do 15. januara 1942. godine.

Na 15. januara 1942. godine Srbi su se povukli, jer su dosle ustase opet sa jakim domobranskim jedinicama.

Ja sam na 15. januara 1942. godine napustio Vlasenicu i presao u Srbiju, pa mi nije poznato kako su se dalje prilike razvijale. Medjutim, sam cuo da su tada ustase od reda ubijali Srbe u onom kraju. Tada je poginulo od ustase vise hiljada Srba, a najvise zena i dece u vlasenickom kraju. Ustase su tada opljackali sva srpska sela, a kuce popalili. Kako sam cuo ni jedno srpsko selo u vlasenickom srezu nije ostalo postedjeno od pokolja, pljacke i pozara sa strane ustasa.

JANJUS MILKAN (66) iz Nevacke

Mesto Nevacka nalazi se na Sipadovoj zeleznickoj pruzi i nastanjeno je sa muslimanima. U mestu su postojale samo dve srpske kuce i to moja i Golijanin Janka, zemljoradnika. Opstina Knezina je takodje u vecini muslimanska.

Ja sam bio namesten u Sipadovoj zeleznici u svojstvu skretnicara, a sa sluzbom sam bio u Nevackoj. Nakon uspostavljanja Nezavisne Drzave Hrvatske zadrzan sam i dalje u sluzbi sve do nove godine 1942. ali za to vreme nisam dobio nikakve plate. Kao Srbin nisam smeо nikuda ici iz mesta, vec sam vise puta zamolio nadzornika pruge da poradi da mi se isplati plata, ali je to sve bilo uzaludno. Plate nisam dobio.

U jesen 1941. godine - jednog dana - dosli su ustase iz Olova u Nevacku i odveli me u Oovo, a odatle u Zavidovice, gde sam bio zatvoren. Istodobno su ustase pokupile sve Srbe zeleznicare koji su bili namesteni u Sipadovoj zeleznici i doveli ih u Zavidovice i zajedno sa mnom zatvorili. Bilo nas je zatvorenih 23 Srbina zeleznicara. Preko noci izvodili su nas ustase, jednog po jednog iz zatvora u avlju i tamo tukli, a potom ponovo vracali u zatvor. Mene su udarali nekom letvom po ledjima.

Posle izvrsene tucnjave doneli su ustase u zatvor jednu veliku limenu kantu i naredili nam da u nju moramo vrsiti nuzdu preko noci. Pod jedno su nam naredili da moramo sve ljudske izmetine preko noci pojesti i mokracu popiti pod pretnjom najtezih kazni. Mi smo ovo naredjenje ustasa morali izvrsiti, jer smo dobro znali sta nas ceka, ako ne izvrsimo. Ljudske izmetine smo preko noci jeli, a mokracu pili. Posto nismo mogli sve to pojesti i popiti, to smo rasporili postave nasih kaputa i ljudskim izmetinama mazali iznutra nase kapute, samo da tako sve izmetine utrosimo. Sutradan kad su ustase dosle u zatvor k nama, nisu u kanti nasli nikakvih ljudskih izmetina, niti mokrace.

Sutradan rano ujutro dosli su u zatvor ustase i saopstili nam da cemo isti dan u 9 sati svi biti streljani. U 9 sati su ponovo dosli ustase k nama u zatvor i saopstili nam da nas je ustaski tabornik iz Olova, neki Merdic, pomilovao, pa da zato necemo biti streljani, vec da mozemo odmah ici nasim kucama i dalje vrsiti nasu duznost na Sipadovoj zeleznici. Ja sam dosao u Nevacku i ponovo preuzeo duznost skretnicara.

Tacno na pravoslavnu Novu godinu 1942. dosli su cetiri meni nepoznate ustase naoruzani sa puskama i uhapsili me na zeleznickoj stanici, gde sam bas u to vreme vrsio sluzbu. Odmah su mi svezali ruke debelom zicom i odveli me na zeleznicku stanicu Pjenovac, koja je udaljena od Nevacke 5 kilometara. Tu su me hteli odmah bez ikakvog razloga streljati, ali me je spasao neki Gis, namestenik u pilani Tavcaru u Pjenovcu, koji je po narodnosti Nemac. Na njegovo zauzimanje bio sam pusten kuci.

Kako je na pravoslavnu Novu Godinu 1942. kada su me ustase vodile vezanih ruku iz Nevacke u Pjenovac vladala velika studen, to su mi se svi prsti na rukama potpuno smrzli, pa su mi posle toga delimicno otpali tako da sam ostao kljakav i usled toga nisam vise sposoban za nikakav rad. Sta vise ne mogu se ni potpisati.

Cim sam dosao kuci napustio sam sluzbu i preselio se u Srebrenicu, gde sam se lecio u bolnici, jer su Srebrenicu tada drzali srpski cetnici.

Uoci pravoslavnog Uskrsa 1942. godine napustio sam sa porodicom Srebrenicu i presao u Srbiju.

U pocetku pomenuti Golijan Janko iz Nevacke ostao je sa svojom porodicom iza mene i ja vise o njima ne znam nista.

Od ustasa koji su me odvodili i mucili ne poznam niti jednog, jer to su sve bili strani ljudi, samo znam da su muslimani.

Posto sam nesposoban za svaki rad usled ozleda na prstima koje sam dobio, kako sam to napred naveo, to me je Komesariat za izbeglice smestio u izbeglicki dom staraca u Ribarskoj Banji, gde se sada nalazim.

Meni nista drugo nije poznato, a na iskazano mogu se zakleti.

Pismen sam, ali se ne mogu potpisati.

Podatak o smrti svestenika DUSANA BOBARA

U bifeu Brace Seslige kod Vaznesenske crkve (Gepratova ulica - u Beogradu) u razgovoru sam cuo od jednog prisutnog Bosanca, da je pasce arhijerejskog namesnika i Vlasenice, pokojnog Dusana Bobara, njegovu odsecenu glavu donelo njegovoj kuci.

Ranije sam cuo da su vlasenicki svestenici: Dusan Bobar, Ljubo Jaksic, sa Han Pijeska, Milos Savic iz Milica kod Vlasenice, Drago Maksijevic iz sela Dervente kod Vlasenice, Janko Savic iz Kravice, bili strahovito muceni, iznakazeni, odsecene im ruke i noge, izvadite oci, zatim ubijeni i posadjeni na zemlju, a pred njih metnuti fildzani, kao da piju kafu. (U Beogradu, 1. septembra 1943. god. Svestenik Branko... prezime necitko.)

KAZIVANJA PREZIVELIH ZRTAVA MUSLIMANSKIH ZLOCINA 1992. I KASNIJE I

SLIJEPCHEVIC MARKO

Selo Gnjona nalazi se na dva kilometra od Solocuse, ili na pet kilometara bilo od Potocara ili Srebrenice. Pripada mjesnoj zajednici Gostilj. Susjedna sela pocev od Srebrenice su: Fojhar, Joseva, Borkovici, Bocuta, Potocari, Studenac. Kao sto se vidi sve su to sela u kojima zivi muslimanski narod, sem Potocara i Studenca u kojima ima nekoliko porodica srpske nacionalnosti. Sve do marta 1992. godine nikakvih problema izmedju mjestana okolnih sela i Gnjone nije bilo. Zivjelo se u dobrom komsinskim odnosima. Jedni su druge pomagali kako u poljoprivrednim poslovima, tako i u ostalim vidovima saradnje dva ili vise sela. Islo se na sijela, svadbe, slave, ispracaje, itd. Pocetkom aprila pocela se primjecivati neka nervozna i uplastenost kod naroda. Muslimani su sve manje navracali, sem kad se moralio proći ili nesto

zatraziti na zajam. Od 19. aprila kada su u Potocarima ubijena 3-4 covjeka srpske nacionalnosti, preko Gnjone su danima prolazile kolone ljudi, zena i djece, koji su isli u Josevu, Borkovice, Bacutu. Naravno rjec je o muslimanskom narodu. I u Gnjoni se osjecala sve veca uplasenost i nesigurnost uz obavezno drzanje straza tokom cijele noci. Primjetili smo da i muslimani drze straze na Lipi iznad Bacute prema Cumovicima. Tu su dva - tri puta zasretali ljude iz Cumovica, pretresali ih i vodili u sumu i maltretirali. To su radili muslimani iz Potocara i Bacute. Iz takve "kontrole" jedva se izvukao Djuricic Radomir iz Cumovica, koji je posao u Gnjonu na oranje.

Zvali su nas na razgovore na Lipu i tu nas ubjedjivali da nas niko ne smije dirati i sve nam obecavali, a to isto od nas trazili. Tu je nadjeno rjesenje i doble se garancije da vise nece biti nikakvih kontrola prolaznika preko Lipe. Medjutim, to je potrajalo do 6. maja 1992. godine. Do tog dana svi muslimani koji su htjeli iz Potocara, Kapetanove Cuprije, Poligona, presli su preko Gnjone i niko ih nije ni pipnuo, vec su bili pocasceni kafom, sokom, rakijom, itd. Pomenutog dana na Djurdjevdan oko 17 casova i 15 minuta zacuo se glas sa megafona sa Ravne Njive iznad Gnjone i slijedila je sledeca poruka: "Slusajte me dobro Gnjioncani, ovo vam porucuje Naser. Do pola 6 da svi predate oruzje kod Perine kuce i garantujem vam da vam nista nece biti. Ako to ne uradite necete pobjeci, jer ste opkoljeni i bicete pobijeni." Posto se tog dana u Gnjoni u nekoliko kuca slavio Djurdjevdan, narod je odmah skocio i poceo bjezati nanize prema Solocusi. Niko nista nije uzeo sem sto se zateklo u rukama i na sebi. Ostalo je sve, pa cak i upaljene svijece na stolovima onih koji su slavili. Zaculi su se rafali sa svih okolnih brda. Svi su jurili niz potoke zaklanjavuci se iza kamenja i bukava. Pucalo je sa svih strana ukrug, samo je bilo malo prolaza prema Gostilju, tj. Solocusi. Tog dana je u Gnjoni bio i Lazo Simic iz Studenca i on je posao prema Solocusi. Njega su sacekali blizu Solocuse kod Beganovica Luke i tu ga ubili. Gnjioncani su dosli do Luka u kucu Gojka Petrovica koji je prije godinu dana tu napravio kucu i sisao iz Gnjone dole blize Solocusi. Tu su prenocili uz veliku strepnju da ih uvece ne zapale u kuci. Posto se svi nisu mogli istog dana izvuci iz Gnjone, njih nekoliko je prenocio u Gnjoni po potocima i vidjeli su kako im dojucerasnje komisije pale kuce. Prvo iz kuce iznose sta im se svidi, a onda zapale.

Sutradan su i oni uspjeli sici na Solocusu, a onda zajedno svi na Gaj (Gostilj) i na Zalazje. Dosli su posle bos i goli, a ono muskaraca sto je bilo drzali su pusku u ruci i to im je jedino poslo za rukom da ponesu. Ostalo je 2-3 komada papovki, jer pojedinci nisu uspjeli doci do kuce da uzmuh posto su bili na slavi.

Na Zalazju i u Gostilju ostali su ljudi i prikljucili se mjestanima sve do stradanja i Gostilja i Zalazja. Tu su poginula petorica Gnjioncana i to: Vujadinovic Bosko i Vaso, Petrovic Rajko, Simic Branko i Pero. Inace u Gnjoni je bilo samo oko 12-13 sposobnih muskaraca, pa se nije ni moglo ocekivati da se mogu suprotstaviti Potocarima. Gnjona je prvo selo koje je zapaljeno u srebrenickoj opstini, a to sam mogao i ocekivati, jer je jedino ona odvajala Potocare od Suceske. Paljenjem Gnjone Potocari su dobili slobodan prolaz prema Josevi, preko Joseve u Kutlice i Bajramovice i Sucesku.

Istog dana u Gnjoni je poginuo jedan covjek Milosevic Radojko, star 68 godina. On je taj dan slavio i nije mogao pobjeci jer je bio malo popio, a inace i ne vidi bas najbolje i njega su zapalili u kuci njegovo.

Eto, to bi bilo ukratko o stradanju Gnjone, jednog zaseoka Gostilja, a po mom vidjenju toga dana.

VUKADINOVIC MILADIN iz Gnjone

Bio je 6. maj, Djurdjevdan. Slavili su Simici. Jos ujutro dok su ljudi iz susjednog sela Cumovici posli na slavu u Gnjionu pricali su da su u putu od Cumovica do Gnjone prolazili kroz neku sumu koju su zvali Vrhovi, vidjeli su neke ljudi koje nisu poznavali, kako nekuda zure i kada ih je Mihailo Vukadinovic pozdravio nista mu nisu odgovorili.

U toku dana na muslimanima se nije moglo nista primjetiti, osim da se ne krecu kao ranije, kod njihovih kuca niko se nije mogao vidjeti, a mi nismo znali sto.

6. maja poslije podne u 5:30, izvrsen je napad na Gnjionu.

Sa megafonom prvo nam se obratio Naser i rekao: "Gnjioncani predajte oruzje za 15 minuta u kucu Pere Simica. Necemo nikog dirati, ali ako ne predate oruzje zive cemo jos pohvatati" i to je rekao 2 puta. Kada su to culi Gnjioncani poceli su iskakati iz kuca kroz vrata i prozore i bjezati prema sumi.

Naser nije cekao ni 2 minuta odmah su otvorili zestoku paljbu iz svih vrsta oruzja na nas.

Mi smo za 2-3 minuta bili vec u sumama, a oni su trcali za nama i odmah su zapalili 5-6 kuca.

Broj ljudi koji su nas napali nismo znali, ali ih je bilo mnogo. Gnjono je bilo okruzeno ljudima na koja su se muslimani stacionirali jos u toku jutra, a mozda i ranije, a mi za to nismo znali.

Tada je u Gnjonoj poginulo 2 covjeka Simic Lazar (55) iz susjednog sela Studenac i Radojko Milosevic (75) iz Gnjone.

Simic Lazar je poginuo na putu prema Solocusi, a Milosevic Radojko je zapaljen u kuci, jer je bio star i nije mogao da pobegne i o tome svjedoci njegova zena koja je gledala iz sume kako gori kuca i Radojko u njoj. Stanovnici sela Gnjone su otisli prema Zalazu neki u toku noci, a neki rano ujutro. Nakon 2-3 dana u Gnjonoj nista nije stajalo uspravno sve su zapalili.

Kuce koje nisu mogle da izgore bile su minirane.

PETROVIC MILOJE iz sela Oparci

Mi seljani sela Oparaca napustili smo selo dana 12. 05. 1992. godine, te presli u susedna sela Bradjevinu, Vranjevice i Sikirice. Poslije smo se, povremeno, vracali u svoje selo, da bi prenijeli svoje stvari, te pretjerali stoku u sela gdje smo se nastanili.

Dana 1. 6. 1992. godine u selu su se zatekli Petrovic Cvijetina Zivojin, Petrovic Draga Milorad, Petrovic Draga Dikosava, Ilic Momcila Ratko, Ilic Momcila Ugljesa i Ilic Dragutina Dragic, pa su svi toga dana bili pobijeni u selu. Sem njih u selu je bila i Petrovic Ljeposava, zena pok. Zivojina, koja je prezivela napad. Napad su izvrsili mjestani sela Mocevica, Skenderovica, Brezovica, Zapolja i Pirica, muslimanske nacionalnosti, koje je predvodio kao komandant Ustic Akif, te Salihovic Huso i Halihodzic Hajrudin iz Mocevica, Fahrudin iz Brezovica, cijeg prezimena se ne sjecam, Alic Abdulah "Dule" iz Brezovica, Begic Sevdalija iz Pirica i neki po nadimku "Bjelac" iz Pirica. Takodje medju pomenutim bio je i Husic Velkaz, jos od ranije poznat kao veliki muslimanski ekstremista.

Poslije napada na selo, negdje oko 06.06. ja sam zajedno sa jos 15 srpskih boraca otisao u selo Oparci, odnosno pokusao uci u selo, da bi izvukli mrtve, jer smo od prezivele Petrovic Ljeposave saznali da su muslimani cijelo selo popalili i pobili gore pomenute mrtve. Kada smo dosli do prvih kuca sela, vec smo naisli na leseve Zivojina i Dikosave. Njihove smo leseve pregledali i ustanovali da je Zivojin pogodjen iz lovacke puske u grudi i po licu, a

Dikosava je zaklana nozem ispod grla. Nismo mogli detaljnije leseve pregledati, jer smo zurili da bi pronasli i ostale leseve, te da sve pokupimo i prenesemo u Ratkovice - Bradjevinu. Kada smo posli dalje u selo, naisli smo na grupu od oko 20 ljudi. U prvi momenat mislili smo da su nasi ljudi, obzirom da smo se dogovorili sa jednom nasom grupom da takodje dodje u Oparce iz pravca Sikirica, mi smo dosli iz pravca Bradjevine, pa je jedan od nas Petrovic Stojan, posao da vidi ko je tamo. Kada je dosao blizu njih na oko 20 metara, medju njima je prepoznao Husic Velkaza, Begic Sevdaliju i Bekira iz Sikirica, koji su mu rekli da baci pusku i da se preda. Oni su odmah otvorili vatru na nas, pa smo i mi uzvratili. Nastala je zestoka borba, pa smo mi morali da se povlacimo, posto smo bili napadnuti sa raznih strana, te nismo uspjeli da vidimo ostale poginule, niti da ponesemo leseve Zivojina i Dikosave.

Vidio sam da su sve kuce izgorile, sem jedne vikendice, a bilo ih je 22. Takodje i svi pomocni objekti su izgorili. Vikendicu koja nije izgorila koriste kao svoju kuhinju, a to smo saznali od njihovih zarobljenika. Inace u selo od tada niko vise nije usao.

ZUGIC ALEKSIJA (43) iz Rupova Brda

Rupovo Brdo su muslimani spalili 10. 06. 1992. god. pod komandom Mekanic Becira, rodom sa sela Zutica, u zadnje vreme bio je predsednik opštine Vlasenica. Napadao je od Stedre sa 250 muslimana.

Druga grupa od 200 muslimana pod komandom Tursunovic Zulfe dosli sa Zedanjaska, napadali od Dubokog Dola.

Treca grupa od Djila od 200 muslimana vrsili napad sa Rudog Brda pod komandom Ademovic Ibrahima, zvani Cakura, i Turkovic Fadila, pred rat bio komandir milicije u SO Vlasenica.

Cetvrta grupa muslimana napadala je od Karaule na Gligore i Zugic Komlena sa 150 muslimana. Ovoj grupi vodja nije poznat.

Napad je bio zestok, poceo je u 5 casova ujutro i trajao je do 15 casova.

U ovom napadu prouzrokovana je velika materijalna steta u potpunosti. Jedan dio sela je osto, sto je branilo 10 boraca, ali je popaljen i taj dio treći dan, u potpunosti, kada su se ponovo povratili da dokrajce i uniste. Ovo selo je brojalo 37 numera.

Muslimani su ga u potpunosti unistili, opljackali i spalili. Oterali su stoku, goveda, ovce i ostalu pokretnu imovinu. Poginulo je 8 ljudskih života: 1) Milinkovic Vojko, ubijen pred kucom, Milinkovic Mirjana, ubijena na vratima. Oboje spaljeni. Milinkovic Radoje, ubijen ispred svoje kuce; Milinkovic Relja, ubijen ispred svoje kuce; Zugic Koviljka, ubijena pred svojom kucom; Zugic Komlen, sin Milosa; Zugic Trivko, sin Komlenov; Milinkovic Mila, Vlado, nesto i ne zna se za njega. Ovi podaci su tacni.

MILINKOVIC MILOJKA iz Rupova Brda

Napad na Rupovo Brdo bio je u srijedu izjutra u 4.50 casova. Toga dana sam spavala sa Mirjanom u njenoj kući. Tog jutra Mirjana kada je izlazila iz kuće ubijena je na pragu, ja sam cula pucanj i odmah sam ustala da vidim šta je. Vidila sam Mirjanu kako leži preko pragu. Vratila sam se u sobu, uzela pusku i municiju i polako puzeci izasla pored Mirjane napolje. U tom momentu kada sam izasla, dos'o je Vojko, Mirjanin covjek sa straze. Pokus'io je da digne Mirjanu, jer smo mislili da nije mrtva. U momentu je osuo zestok napad na koji smo uzvratili ja i Vojko. Ustase su nam veoma blizu prisle, pa je i Vojko pogodjen. Ja sam se odatle

povlacija puzeci jedno 30 metara do kuce Radoja Milinkovic. Tu je bio Radoje Milinkovic, Dragomir Zugic i njegov sin Zdravko. Tu smo nas cetvoro bili u zaklonima kod Radojeve kuce, tako da su nam Turci prilazili sa sve zescim napadom i tada nam je ubijen i Radoje. Tada smo se nas troje povlaciли, pridruzio nam se i Slavoljub Zugic i rekavsi nam da je Relja Milinkovic poginuo u prvom napadu. Dok smo se mi povlaciли iz sela ustase su upadale u nase kuce, pljackali i palili. Gledali smo kako pale nase kuce. Mi smo gledali, ali smo bili nemocni. Nas cetvoro, jer nam je cetvoro poginulo, a Vlado Milinkovic je nestao. Nas je bilo ukupno u tom naselju 8 od ko' i 6 muskaraca i nas dvije zene. Bili smo o'seceni ustasama od naselja Zugic, tako da smo bili primorani da se povlacimo u sumu. Da spasimo glave, uz veliki bol i tugu za nasim poginulim i nestalim i za nasim kucama punim svega sto smo godinama stjecali sa velikom mukom i trudom. Stoka nam je sva ostala u stalama koju su ustase zivu palili dok nije vojska stigla u pomoc.

PRODANOVIC ZARJA (60) iz Ratkovica

Dana 16.06.1992. godine napadnuto je moje selo Ratkovici kod Fakovica. Napale su ga komsije muslimani. Prepoznao sam Martic Beaju i Osmanovic Andriju. Ranjen sam uspeo da se docepam sume gde sam ostao neko vreme sakriven.

Strasan zlocin su pocinili nad mojim selom. Ubili su mi zenu, moju domaćicu Prodanovic Zoru. Ubijeni su: Stanojevic Radenko, Stanojevic Nikola, Pavlovic Milan, Rankic Vidoje, Rankic Milutin, Rankic Ranko, Stanojevic Desanka, Stanojevic Stanimir, Bogicevic Obren, Maksimovic Ratko, Maksimovic Dragomir, Milanovic Borka, Djuric Radosava, Djuric Ruza.

Gledao sam kako sela gore, gledao sam kako moja kuća gori. Tako ranjen prepesacio sam 10 km do Fakovica odakle su me prebacili do Bajine Baste, a odatle za Uzice, pa za Beograd.

Kada su mi lekari pregledali ruku koja je bila ranjena zaprepastili su se jer je ruka bila puna crva.

Najvise okrivljujem muslimanske familije: Pozdanovice, Medice, Podkorjence, Martice, Osmanovice...

Ubijene mestane medju kojima je bila i moja zena sahranili su nasi vojnici, ali nisu imali mnogo vremena pa su ih sahranili plitko. Mislim da su zivotinje raznele leseve. (Izjava data na Ortopedskoj klinici u Beogradu.)

STEVIC DRAGINA iz Ratkovica

Do 28. 06. 1992. godine zivjela sam u selu Ratkovici opština Srebrenica, kada sam zbog velikog pritska moralu da prebegnem sa jednom grupom mestana u Srbiju. Sa sobom sam povela i svoje dvoje dece, sina od 15,5 god. i cerku od 7 godina. Moj muž je ostao da brani selo sa ostalim ziteljima sela koji su bili za to sposobni.

Od moje blize porodice poginuli su mi (ubijeni) tri rođena strica, dve sestre od striceva i njihovi muzevi. Od familije moga muza ubijena je strina. Kako od dana dolaska u izbeglostvo nemam kontakta sa ostatkom familije ne mogu reci da li ima zatvorenih u logorima.

... Ostala sam bez igde icega. Tamo sam imala kuću sa ekonomskim zgradama, 4 goveda, 5 kom. svinja i prilican broj zivine. U ovom trenutku ne znam da li je od toga sta u životu, jedino znam da je kuća do temelja spaljena zajedno sa ekonomskim zgradama.

Sto se tice moga povratka ili ostanka sigurno je da bih bez obzira na sve ovo sto sam navela ipak volela da se vratim tamo gde sam i do sada zivela, jer tamo mi je (sto nisam navela) ostalo oko 6 hektara zemlje i sume.

Takodje nisam navela imena piginulih od moje i muzevljeve familije: Stricevi se zovu Rankic Vidoje, Rankic Ranko i Rankic Milutin. Sestre od striceva (ne znam prezimena) Cuba i muz joj Dragan, Rada i muz joj Novica, Svojak Stanoje, strina moga muza Stevic Vida.

RANKIC RADOVAN iz Ratkovica

Ratna dejstva u Srebrenici su poceli 15. 05. 1992. g. Gradjani srpske nacionalnosti smo bili manjinsko stanovnistvo u opstini Srebrenica. Uzrok naseg izbeglistva je sto smo bili okruzeni sa svih strana od ustaske vojske. Prve zrtve sela Ratkovica u kome smo mi ziveli pale su 15.05.1992. g. Pala su i tri moja brata Vidoje, Ranko i Milutin i jos 10 blize familije. Nad tim palim zrtvama izvrsen je masakr. Te zrtve nismo uspeli ni sve sahraniti, jer su ih ustase poklale i popalili. Da ne bi i mi koji smo to vec preziveli docekali u selu Ratkovicima, da se nad nama iziviljavaju, mi smo pokusali davajuci otpor drugoj strani. Jedva smo se izvukli i dosli u Republiku Srbiju. Selo Ratkovici je unisteno i popaljeno. Moje dve kuce i 5 hektara obradive zemlje, i 2 hektara sume, 5 komada krupne stoke, 8 svinja. Moja porodica u Srbiju je dosla pojedinačno, zato sto nismo svi istog momenta mogli da se izvucemo iz obruca. Posto smo ostali bez iceg i tesko se snalazimo, jer nismo uspeli da iznesemo ni jednu kasiku, a kamo li nesto vise od toga. Problema normalno da ima, jer tesko je kad covek danas ima sve, a sutra ostane bez icega svoga. Nemamo uslova za zivot. Bitno je da smo se samo izvukli zivi...

PAVLOVIC OBREN (57) iz Crkvina

Zivio sam u Crkvinama, opstina Bratunac, a u blizini je bilo muslimanskih sela i to Pozdanovici, Miholjevine i Osmace. U stvari, moje Crkvine su bile okruzene sa navedenim muslimanskim selima, dok je moje selo cisto srpsko. Ranije ni ja ni moje komisije nismo imali problema sa muslimanima, a pred sam rat 1992. g. obecavali su nam da nam se nista ne smije dogoditi, te da smo sigurni sto se njih tice. Ali eto kako su nam tvrdili kada su 15. 5. 1992. g. muslimani upali u nase selo i znam da su tada, mada ja nisam bio u selu, otjerali moga rodjaka Pavlovic Borisava i njegovu suprugu Desanku, oboje stari oko 50 godina, pa su na periferiji sela pucali u Borisava koji je ranjen pao tu i ostao, nisu ga "dokusurili" jer su mislili da je mrtav. Suprugu Desanku su mu tu ubili, a Borisav kada je dosao sebi, a muslimani - ubice otisli, Borisav je sisao u selo Podkorjen gdje je sreo nekoliko muslimana kojima se pozalio, pa su oni otisli u Crkvine, nasli Desanku i sahranili. Muslimani su taj dan posle podne zapalili nase selo Crkvine.

Ja se taj dan nisam nalazio u Crkvinama vec u selu Ratkovici, jer sam se bio sklonio, bojeci se muslimana, a krisom sam odlazio i stoku hranio, jer stalu mi nisu bili zapalili u Crkvinama. Odmah sam shvatio da je na nase podrucje stiglo vise muslimana, tj. njihove vojske, a koja je iz drugih mjesta.

U nedjelju 21.6.1992. g. oko 03.00 casova spavao sam u Ratkovicima u kuci moga prijatelja Milosa Stanojevica kad se zacula pucnjava. Moj zet Milenko Stanojevic iz Ratkovica me pozvao rijecima: "Ustaj djede." Skocio sam, a puscana zrna su tukla po vratima i prozorima, sreca nisam pogodjen.

Bila je magla. Pucnjava je bila od Polimaca i dr. pravca - ne mozes se orijentisati, ali vidim da su Ratkovici napadnuti. Dok su se muslimani priblizavali selu, sa svih strana pucajuci iz pusaka, ja sam se nalazio ispred Mirkove kuce. Naisao je Bozo govoreci mi: "Bjezi Obrene,

gotovo je selo, eno moja kuca gori." I zaista je ubrzo selo pocelo da gori i to Zarina kuca, a zatim Milovanova i Sredojeva - svi iz Ratkovica.

Ovom prilikom muslimani su pri upadu u Ratkovice ubili Zarinu zenu Zoru, zatim Milovana Pavlovica, Radenka i njegovu majku Desanku Stanojevic. Ovom prilikom muslimani su napali i Polimce, Kaludru, Dvorista, Ducice i Racice. Znam da su poginuli i Nikola Stanojevic iz Ratkovica, Zivan Prodanovic, Zarin bratic iz Ratkovica. Znam da je tada od strane muslimana ubijen Vidoje Rankic iz Polimaca i njegova braca Ranko i Milutin, sve stariji ljudi i civili. Nikolina zena je ranjena, a mislim da se zove Radenka, a i Petrova zena. I Bozo je ranjen. I u drugim selima je bilo ubijenih Srba taj dan, ali ja te ljudi ne znam.

Ja sam se spasio bjezanjem u pravcu sela Vranjesevici. Bjezeci sa pola puta smo vidjeli da nase kuce gore - zapaljene su bile. U napadu na Ratkovice prepoznao sam Mehmeda zvanog "Kadic", majka mu je Kada iz Dedica, opstina Srebrenica i Osmanovic Hajrudina iz sela Podkorjen - Srebrenica. Ostao sam bez ista, a navedena sela paljenjem unistena.

MILOVANOVIC STANOJE (27) iz sela Loznica

Izmedju 25. maja i 2. juna 1992. godine mog strica Miladinovic Petka i njegovu zenu Milevu, oko 10 sati ujutro napala je jedna grupa muslimana iz susjednog sela Pirica.

Pretukli su strica i strinu, kojom prilikom su im nanijete povrede pa su bili u bolnici u Loznici o cemu ima medicinski nalaz. Stric i strina su mi pricali da su prepoznali Hasanovic Sabana, sin Edhema iz Pirica i starijeg sina Sahmanovog, ali sve te napadace stric i strina znaju dobro, pa ce o tome oni vise da kazu.

Cetvrtog juna 1992. godine oko 15,30 casova grupa muslimana iz susjednog sela Pirica i Poloznika upala je u selo Loznici i napala sa oruzjem kucu moga brata Milovanovic Srecka i njegove zene Jovane. Ovom prilikom dok su cuvali ovce uhvatili su mi brata i izboli sa nozem. Ja sam uvece video da je imao veliku ranu u predelu vrata ispod lijevog uha, te ranu na grudima. Obe su bile nanete nozem. Snajka Jovana je imala vise rana u predelu stomaka i grudi. O svim ranama moze se dobro izjasniti Stanojevic Milko i Roncevic Bozo. Pokusavali smo iz sela da pomognemo mome bratu i snajki koji su dozivali upomoc, ali smo stigli kasno. Snajka je jos bila ziva, ali nista nije mogla progovoriti i tako je odmah umrla, dok sam brata nasao u potoku gdje su ga posle bodenja nozem bacili u trnje, a nasao sam i mjesto gdje je napadnut, jer je sve bilo od krvi. Dok smo ih drugu vece sahranjivali, muslimani iz susjednog sela Poloznika pucali su po groblju pa smo pod vatrom na brzinu zagrnuli grobove, a kasnije dovrstili u toku noci zakopavanje.

Na Vidovdan 28. 6. 1992. godine muslimani iz susjednog sela Pirici i Poloznik, napali su nas poslije podne oko dva sata sa svih strana. Opkolili su selo i prve kuce su odmah zapaljene. Od sumskog rastinja nisam nikoga mogao prepoznati, ali cujem da vicu "Alahu egber, udrite Srbe majku im jebemo. Hvatajte ziva Vasu Petrovica." Prva zrta koga su muslimani ubili kod njegove kuce bio je Lukic Radovan. Ja sam ranjen na mestu koje mi zovemo Krizevac, a tu je ranjen i Filipovic Zvonko, Stanojevic Milos i Milovanovic Djordjije, njegov brat Rado, Vucetic Drago i Damjanovic Boban. Tako ranjeni dopuzali smo do prvihi kuca nasih komisija te su nam tek tu pruzili prvu pomoc. Vidio sam kad ginu Lukic Radovan, Damjanovic Miloje, Vucetic Svetozar, Filipovic Djordjo, Roncevic Milorad i Nikolic Milenko. Nisam video kad su poginule Jela i Verica. Meni je pricala Lukic Krstina iz sela Loznica, kad me posetila u bolnici, da je imala priliku izbliza da vidi Sinanovic Resida zenu, koju znamo po imenu "Beba" koja je ucestvovala u napadu na nase selo. Krstina je poginula u Bjelovcu 14. 12. 1992. godine.

VUCETIC VITOMIR iz sela Loznica

Povodom napada muslimana na srpsko selo Loznicu na Vidovdan, 28.06.1992. godine, gde su muslimani ubili 8 civila i 7 ranili. Uoci naseg pravoslavnog praznika Vidovdana mjestani sela Loznice organizovali su seoske straze, radi eventualnog napada muslimana na selo. Na sam praznik Vidovdan, ja sam na strazi bio do 11 casova u drustvu sa Vucetic Zoranom. Nije se primijetilo nista neobicno. Tada smo otisli kuci da se odmorimo. Tek sto sam zaspao probudila me zena Draga i kaze ustaj selo je napadnuto. Skocio sam iz kreveta i cujem pucnjavu iz vise pravaca. Muslimani su nas napali iz pravca Cjepala, Pirica, Doliva i Brda. Ja sam odmah poceo da pucam sa prozora po predelu koji se zove Sumerice, jer me otuda zasipala vatra iz pjesadijskog oruzja. Vidim, da zaselak sela Loznice koji se zove Cjepala sav gori, muslimani su popalili kuce i sve sto je moglo da gori. Tu u mojoj blizini ranjeni su Milovanovic Djokan i Stojanovic Milos, pa smo ih previli. Mjestani sela Cjepale vec su se povukli prema meni i zajedno sa nama pruzaju otpor muslimanima. Preko puta moje kuce vidim mnogo muslimana, koji vicu "Alahu egber". A iz pravca Pirica vidim na udaljenosti od mene oko 300 metara od stale Redje sudskog izvrsioca vice Fahrudin Hasanovic, sin Edhema inace moj skolski drug, Srbi je li vam milo, i provikuje se. Iz Poloznika, Sinanovic Rahman, inace stari trgovac iz Bjelovca, uzeo megafon i kaze: Ustase treba li vam pomoc. Njega prepoznajem po glasu. U isto vreme, sa brda Prici, Alija zvani Kurta, ranije prije rata radio u Sasama kao miner, zove svoje muslimane i kaze: Hvatajte mi Vasu Petrovica ziva i uzmite mu minobacac. A inace on i Vaso Petrovic su radili zajedno u Sasama. Vec smo bili potpuno okruzeni i tuku nas neprekidno, od 2 sata posle podne do 6 sati navece, kada nam je pristigla pomoc iz Bratunca. Ovom prilikom zivot su tu neposredno pored mene izgubili:

Damljanovic Miloje, Vucetic Svetozar, Roncevic Milorad, Filipovic Djordje, Milenko Nikolic i Radovan Lukic. Kod kuce Andric Bogomira povlaceci se prema cesti i pucajuci iz oruzja izginule Filipovic Verica stara 17 godina i Stanojevic Jelena stara oko 40 godina.

Kada sam se povukao sa ranjenicima prema cesti, oko 6 casova navece, posto sam predao ranjenika vratio sam se u selo da pokupim mrtve nase komisije i familiju. Tom prilikom sam zatekao da mi tek pocinje da gori kuca. Bilo je izgorjelo samo dva kauca i vitrina, te smo ostalo spasili na taj nacin sto smo ugasili vatru.

Sve kuce u selu su bile vec popaljene i nisu se mogle gasiti jer su dogorijevale. Samo nisu stigli popaliti tri kuce.

Zaboravio sam da kazem, kada sam skupljaо mrtve komisije i familiju, nasao sam mog rodjaka mrtvog Lukic Radovana ubijena, a u ustima mu stavili zlatni krst koji je imao oko vrata prethodno skinuvši mu cizme sa nogu. U ovom napadu ranjeni su: Milovanovic Stanoje, Vucetic Dragan, Filipovic Zvonko, Milovanovic Rade i Djokan, Stojanovic Milos.

FILIPOVIC ZVONKO iz sela Loznice

Ja sam se 28. juna 1992. godine na Vidovdan nalazio u selu Loznici, zaselak Cjepale gde sam se sa ostalim mjestanima moga sela nalazio u odbrani nasih kuca i imanja. Posto je to mali zaselak sela Loznice, u odbrani sela bilo nas je 7 mjestana, svi zemljoradnici. Nase zene i djeca uglavnom su bili u izbjeglistvu.

Nismo napadali nijedno susjedno selo muslimansko, niti smo za to davali bilo kakvog povoda. Povremeno su iz sela Pirici i Poloznik, te Biljace pripucavali muslimani, ali nisu upadali u nase selo jer smo odbijali napade.

Medjutim, na Vidovdan, negde oko dva sata po podne napali su nas sa svih strana. Padala je velika kisa i grad, pa je i to otezavalo odbranu sela. Bili smo se od nevremena sklonili u kuce, ali kada smo videli da je zapaljena kuća Lukic Milovana i da su muslimani upali vec u selo i poceli da nas opkoljavaju, dogovorili smo se da se povucemo. Muslimani su nas napali iz svih pravaca, a tukli su nas sa svim raspolozivim oruzjem, tako da oka nismo mogli otvoriti od kise metaka koji su padali oko nas. Tu smo se branili oko dva sata i tako se povlascili prema reci Drini. Iz pravca sela Pirica, vidim da nadiru muslimani i da vicu: alahu egber, ali slaba je vidljivost, suma i zelenilo, te brda, nisu dozvolili da nekoga prepoznam. Samo po glasu prepoznajem jednog muslimana koga mi zovemo "Kurta" i koga cujem da vice muslimanima: hvatajte ziva Vasu Petrovica.

Otvorena je vatrica iz pjesadijskog oruzja iz pravca Pirica i tog momenta vec smo sisli sa Cjepala do mesta koje mi seljaci zovemo Krizevac. Od velike vatre tu sam ranjen, a malo dalje od mene ranjeni su Milanovic Rado i njegov brat Djokan, moje komisije. Tako ranjeni pomazuci jedan drugome dopuzali smo do kuće Damjanovic Milutina, gde su nam pruzili prvu pomoc. Na Cjepalima je poginuo braneci svoju kucu Lukic Radovan, a ranjen Milovanovic Djokan, koga je ranjena prema Drini odveo Filipovic Ivko. Dok mi je pruzao prvu pomoc u kući Damjanovic Milutina, saznao sam da je izginulo mnogo mjestana tu u neposrednoj blizini. Vid' o sam licno mrtvu Stojanovic Jelu i djevojcicu Filipovic Vericu. Odatle sam prebacen u bolnicu u Loznicu, gde sam od familije koja me obilazila cuo da je taj dan, tj. Vidovdan, izginulo 6 mjestana mojih komisija i zena Jela, sa djevojcicom Filipovic Vericom. Neki od njih su bili mnogo izmasakrirani.

Ovu izjavu spremam sam dati bilo gde i bilo kada, jer su nas muslimani napali bez razloga i povoda.

MILADINOVIC MILEVA iz sela Loznica

Uoci Prvih trojica 1992. godine, sjecam se bila je subota, kopala sam u basti, kada mi je muz Petko dosao sa seoske straze i zamolio me da skuham kafu jer je umoran. Usla sam u kucu i skuhala nam kafu i tek sto sam nasula kafu u soljice, u nasu kucu su upala trojica nasih komisija muslimana i to: Hasanovic Saban, sin Edhema iz Pirica Hasanovic Mevludin, zv. Kiko, sin Edhema, Pirici Begzadic Mehmedalija, sin Sahmana, Pirici

Saban je odmah fizicki napao na muza Petku i poceo ga tuci, naime udario ga je puskom po glavi tako da je Petko pao. Ja sam pocela kukati, pa Saban, uhvatio mene za usta i udario kundakom od puske iznad levog oka te mi nanio povredu. Sabanu je pomagao njegov brat Kiko, dok je to sve posmatrao Begzadic Memhedralija.

Zatim su sva trojica izletjela iz kuće i odneli pusku koju su oteli od moga muza, te pobegli u pravcu rijeke.

Nakon ovoga slučaja, moje komisije su nam pomogle da odemo do Doma zdravlja u Bratuncu, a odatle u bolnicu u Loznicu, gde je Petko ostao 4 dana, a ja sam lecena 7 dana od rane koje su nam nanijeli nase komisije muslimani u nasoj rodjenoj kući. Pogubili smo u ovome ratu svu dokumentaciju o lecenju ali ima u bolnici.

14.12.1992. godine u napadu na Bjelovac, muslimani su mi ubili dva sina i to: Miladinovic Mirka i Cedu.

MARJANOVIC MILORAD iz Brezana

O napadu na selo Brezane 30. jula 1992. godine, kojom prilikom je ubijeno 19 mestana srpske nacionalnosti. Od pada Srebrenice izgorela su i popaljena sva srpska sela Orahovica, Jasenova, Radosevici, Ratkovici i mi smo ostali usamljeni, jer je najblize srpsko selo od nas bilo udaljeno oko petnaestak kilometara. Posto smo bili usamljeni, otpremili smo u Fakovice zene, decu i starce da bi njih spasili. Bilo ih je oko 35. U selu je ostalo oko 60-65 muskaraca, a sposobnih za borbu bilo je oko 30. Uz to je bilo i petnaestak zena koje su odrzavale higijenu, kuvale i brinule o stoci. Bili smo u vrlo teskoj situaciji, slabo naoruzani, a sve sto nam je trebalo dobavljali smo konjima iz Fakovica, a put je vodio kroz sumu. Najteze je bilo za lekove i sanitetski materijal, a medicinskog osoblja uopste nije bilo. Tako smo oko 3,5 meseca proveli bez medicinske pomoci. Uz to imali smo i tri dusevna bolesnika. Bili smo bez cigareta, a za muskarce pusace je to bilo gore nego da su bili bez hrane. Poslednje dve nedelje pusili su orahov list. Stalno smo vodili borbe sa muslimanima iz Osmaca i Bukove Glave. Jedno vreme smo razmisljali da se preko Osmaca probijemo do Fakovica ali je vecina mislilo da mozemo odbraniti selo.

Sedam dana pre napada, bio je jedan mladic Krstajic Novak koji je odlucio da sam krene do Fakovica i da donese cigare. Muslimani su ga uhvatili zivog i tako su doznali kolike su nam snage. Do tada smo ih mi obmanjivali tako sto smo i u napustenim kucama lozili vatru i po malo pripucavali sa raznih strana, ali se posle hvatanja Novaka situacija promenila. Muslimani su se ozbiljno spremali za napad, psovali nam cetnicku majku, pretili nam i poceli sa kopanjem rovova. Napad je bio 30. jula ujutru u 15 minuta do 5 sati. Udarili su prvo iz pravca Osmaca - skoro iz 10 sela. Nocu su prisli blizu i ujutru su poceli tuci minobacacima. Njih je bilo najmanje 1.000 ljudi. Pojavljivali su se i odatle odakle ih nismo mogli ocekivati. Posle ogorcene borbe oni su poceli zauzimati i nase rovove, a nama je ponestajalo municije i mi smo poceli da se povlacimo. U povlacenju smo se razbijali. Jedni su pobegli prema Fakovicima, jedni prema Podravanju, a ja sa starcima i zenama prema Lipatu. Sposobnih za borbu je bilo desetak, a svega nas je u toj grupi bilo 27-oro. Mi smo usli u sumu a muslimani su krenuli za nama i vikali su "Ajmo dalje za njima, pa sta Bog da". Tada su oni ipak odustali, ali su pustali za nama lovacke kerove da nas otkriju. Na putu prema Cicevcima su nas sacekali, patrolirali i putem kako bi nas sacekali. Njih je na putu bilo mnogo. Mi smo bili ispod puta, cak je i njihov pas bio blizu nas. Nismo smeli da se maknemo, skoro ni da disemo kada su prosli mi smo se prebacili iznad puta i u jednom potoku smo sjedeli od 12. c. do 22. c. nocu. Tada smo krenuli sumama. U sumi je i pored sve nase paznje sve pucalo i tada smo odlucili da izadjemo na put. Tom prilikom se izgubio Jovanovic Obren i od tada se za njega nista ne zna. Krenuli smo putem prema Spatu. Iznad Spata smo htjeli da cekamo zoru, jer nismo bili sigurni da li Srbi drze Spat pa smo sacekali da zapjevaju pjetlovi, jer ako njih cujemo znamo da su Srbi tu, posto bi muslimani pokupili sve ispred srpskih kuca. Kecevic Zivko i ja smo krenuli prvi da izvidimo i proverimo minska polja i Zivko je zategao silk kundakom puske i osjetio je da je tu mina. Srecom smo prosli i spasili se u zadnji momenat. Posle toga smo otisli u Sase, a zatim u Bratunac. Tada je bilo 10 zrtava i do danas niko nije sahranjen. Znam da su poginuli: Stevanovic Milomir, Lazic Vidoje, Lazic Dostana-majka, Lazic Krstina- sestra, Krstajic Milos, Krstajic Pero, Krstajic Novak, Dragicevic Milenko, Petrovic Radovan, Novakovic Milos, Stjepanovic Dragan, Mitrovic Milivoje i sin Mitrovic Stanoje, Milosevic Stanko i njegov unuk Milos evic Vidoje, Josipovic Ljubomir-decak, VIII razred osnovne skole kome je rafal skinuo gornji deo lobanje. On se posle toga kretao 500 metara i zatim je pao, Rankic Milisav i njegova dva sina Mirko i Dragoslav, Jovanovic Obren.

Lazic Krstina je ubijena i zapaljena u kuci, a bila je slepa i uz to i dusevni bolesnik. Lazic Vidoja su razapeli na krst a zatim su ga zapalili te je umro na velikim mukama. Tada su mu zapalili majku, suraka i sestru. Na Rankic Milisava su stavili slamu i tako ga zapalili.

Milosevic Vidoje je sam bio u okruzenju i kada su mu prisli aktivirao je bombu te je ubio i sebe i muslimane koji su mu prisli.

Napadaci zlocinci su vikali: "Tako, majku ti j... gdje ste da vidis kucu kako gori."

Huso Halinovic je vodio Skenderovice, Jahic Vehbija isto iz Skenderovica. Otac Salkica mu je bio ustasa u proslom ratu. Jatic Afik je komandovao od moje kuce, Hakija Meholic je vodio 140 Srebrenicana. Nase selo je potpuno opljackedano 43 domaćinstva a zatim je sve popaljeno, sva stoka je odvedena. Bilo je samo 200 krava u selu.

U Bratuncu, 8.11.1992. godine

Ing. MARJANOVIC MILISAV (31) iz Brezana

Sto se tice napada na selo Brezani, tj. moje rodno mesto i mesto zivljenja, isticem da ranijih godina nije bilo konfliktnih situacija izmedju mjestana sela Brezani sa muslimanima iz obliznjih muslimanskih sela. Selo Brezani su cisto srpsko selo, tj. sa srpskim zivljem. Ja sam bio zaposlen sve do ovog dogadjaja, odnosno sve do nastanka rata, u srebrenickom Srednjoskolskom centru kao prosjetni radnik. Dana 30.6.1992. godine nalazio sam se u Brezanimu kod roditelja, a istina je da sam sa mojim komisijama ucestvovao u seoskoj strazi, odnosno da smo obezbedjivali selo. Ovo iz razloga jer je rat vec trajao oko nas i u drugim mjestima u Bosni. Taj dan oko 04, 40 c. probudio sam se na spavanju kod kuce, a mozda pet minuta iza toga zacula se pucnjava, odnosno granatiranje naseg sela Brezani. Zapravo, odmah je bilo vidljivo po padu 3 - 4 granate da minobacac djeluje po centru naseg sela, a iz pravca muslimanskog sela Osmace. Odmah su se potom culi i rafali iz mitraljeza i to u prvom momentu mitraljez je "radio" iz pravca tzv. Poklec, a onda iz pravca stare skole u Brezanimu i od tzv. Markove vode. U istom momentu u pravcu sela, ali sa svih strana nastaje i pusvana paljba po nasem selu, a i mitraljeska, pa se vise tesko raspoznaće, sta je sta u pucnjavi. Mi u selu ubrzo smo se poceli skupljati, shvatajuci da su nasi Brezani opkoljeni sa svih strana. Vidjeli smo da u djelu selakoje se zove Primilac gore prve kuce koje su muslimani zapalili u ovom napadu. Dio mjestana (zene i stariji) su se poceli povlasciti iz sela u namjeri da spasu goli život. Nase selo je dosta veliko i razvuceno je i broji oko 70 kuća. U zaseoku zvanom Gajic bile su cetiri zene, tri su tu zivjele, a jedna je izbjegla prije par dana iz sela Turija u nase selo. Tu su bila i dva starca, oba iz Turije i to Jovanovic Obren i Aksic Borivoje. Od pomenute cetiri zene, jedna je Lazic Dostana, starica sa svojih preko 80 godina, njena snaha Radojka, zatim kći Krstina, zvana Djula i unuk Milisav rođen 1967. godine. Istim da je Djula slijepa i gluonijema, a stara je oko 40 godina i kao bolesnica nikada nije napustala kucu niti se mogla udaljavati iz sela. Cetvrta zena o kojoj govorim je bila Jovanovic "Mica", starica od oko 60 godina. Sve zene sem Djule su krenule bjezati u pravcu kuce Marijanovic Milinka u Brezanimu. Međutim, do ove kuce su dosle "Mica" i Radojka. Moja majka Zorica i strina Marijanovic Brena su skupa sa Radojkom i "Micom" otiske prema sumi i rasadniku, da se bjezanjem spasu. Stitili smo njihovo bjezanje pucanjem, ali obruc oko sela se stezao. Muslimani su ubrzo upali u kucu Lazic Dostane, gdje se nalazila bolesna i nepokretna Djula. Cuo sam kad je jedan od njih rekao "Senade, ubij to matoro djubre, sta cekas." Odmah se cula dva pusvana pucnja - tada je vjerovatno Djula ubijena. Starije mjestane naseg sela smo upucivali da se povlace, a mi koji smo za to vrijeme branili selo smo se povlascili iz sela. Muslimani su iz pravca Borica bacali dinamit u pravcu kuce Marijanovic Ivana. Nasim ulaskom, tj. napustanjem sela video sam da su muslimani stigli i do moje kuce, video sam kako dinamitetom razvaljuju ulazna vrata na mojoj kuci. Ovladali su selom koje su kasnije i popalili. Video sam da zaseok Primilac uveliko gori. Ispustio sam napomenuti da poslije prvih jutarnjih muslimanskih rafala u nasem selu Lazic Vidoje iz naseg sela vice: "Milinko, Milinko, pogibe Milomir." Ustvari ovo dozivanje je cuo Milorad Marijanovic, sin Ivana iz

selo. Ovaj je odgovarao: ako pogibe on, ti bjezi i spasavaj se. Moj otac se povratio kuci jer nije znao da li sam ja otisao, pa se povratio da vidi ima li mene, no oko naseg dvorista su bili muslimani. Otac se povratio nazad, a i iduci ka mjestu Kruscica sreo je nase komisije Dragana Petrovica i Dragana Stjepanovica. Tu su culi kada muslimani prilaze kuci Vidoja Lazica, razvaljuju vrata na kuci. Tada je Vidoje koji se nalazio pred svojom kucom rekao "Nemojte lupati, evo vam kljucevi, ako hocete i zapalite, ako ima sta goret." Vidoje je star 54 godine. Vidoje je to govorio vjerujuci muslimanima da mu nece nista, jer je sa njima radio godinama, sa muslimanima iz Osmaca i bio je siguran da ga nece dirati, jer ni on njima nikad nije pravio neke probleme - sav zivot je proveo sa muslimanima u preduzecu "Drina", Srebrenica. Niko vise u nase selo nije isao sve do kraja marta ove godine kada je nase selo oslobođeno (1993). Dolaskom u selo zateceno je isto svo zapaljeno, mnoge kuce su minirane ili polupane, sto nije izgorelo polupano. Sve sto su mogli muslimani u ovom slučaju su i opljackali, cak i drvenu ogradu i zicu i sadnice, itd. itd.

Na primjer u Mitrovica Radivoja i Milivoja su iz zemlje pocupali mlade kaleme i odnijeli vjerovatno svojim kucama u Osmace i dr. sela. Svi spomenici na groblju su polomljeni i izobarani. Grob Petrovic Slavoljuba, koji je sahranjen u selu 2. maja 1992. godine je zatecen otkopan, a les sa sandukom je odnesen iz grobnice.

Nikoga od izvrsilaca ovog masakra nisam prepoznao. Mislim po glasu da je Akif, nastavnik sa prezimenom Ustic, komandovao napadom na nase selo, a on je kasnije poginuo, koliko sam cuo. Pomenutom prilikom je 18 lica stradalo. Jos jednom isticem da smo po oslobođenju selu nasli ostatke zapaljenih Lazic Vidoja i Milomira Stevanovica i to ispod kuce Lazic Vidoja u selu. Ove ostatke je pregledao sudski ljekar. Nadjeni su zapaljeni Rankic Milisav, sin mu Miroslav, drugi sin Dragosav, zatim Vidoje Milosevic i Milivoje Mitrovic. Ostali su nadjeni tamo gdje su i poginuli, tj. njihovi ostaci.

GVOZDENOVIC MILADIN iz Zagona

Ja sam od rođenja zivio u Zagonima, selu blizu Bratunca, koje je cisto srpsko selo. Dobro pamtim i prošli rat. U tom ratu Zagoni su bili popaljeni ali su to uradile ustase koje su dosle iz Bratunca. Od muslimana iz susjednih sela Bljeceva, Cizmici, Mekote, mi nismo imali nikakvih problema jer smo se krili kod njih kad su nailazile ustase, a oni kod nas kad su nailazili cetnici. Poslije tog rata mi smo sa njima zivjeli dobro sve do 1990. godine kada su oni poceli da nas Srbe provociraju na razne nacine. Kao primjer samo da navedem Memisevic Sacira, sina Nurije iz Bljeceve, koji je 18.05.1990. godine u autobusu htjeo da pocijepa moju sajkacu koju sam ja oduvjeck nosio i do tada mu nije smetala. Isto tako htjeo je da pocijepa sajkacu Mladji iz Bratunca, zaboravio sam mu prezime, pa je on zbog straha poceo nositi kacket. 1991. godine kada su ubijeni oni muslimani u Kajicima, iz Bljeceve je nocu bilo pripucavanja na nase selo, pa smo mi oko sela morali organizovati straze. Poslije toga smo se samoinicijativno poceli i mi naoružavati, kako je ko mogao i znao. Kad je poceo pravi rat skoro svakodnevno su iz Bljeceve i sa Pala pucali prema nasem selu dok smo mi obradjivali imanja, a nase straze su im na te provokacije odgovarale.

Dana 5.07.1992. godine bio sam sam kod kuce u Zagonima. Oko 11 casova otisao sam kod brata Rajka. Bilo je mirno ali sam ja u vazduhu osjecao neku opasnost. Oko 15 casova otisao sam kuci da slusam vijesti. Tada su po selu pocele da padaju granate i to granatiranje trajalo je oko 10 minuta. Istovremeno je pocela pucnjava iz pjesadijskog oruzja sa Pala i iz Bljeceve. Ubrzo je pocelo da se puca sa svih strana, od Kaolina i sa Ladje. Cula se vika, galama, lapanje u serpe. Uletjeli su sa svih strana u selo. Ja sam pokusao da nadjem izlaz iz selu i krijući se dosao sam do kuce moga sina Radoja, i na raskrsцу iznad kuce nasao sam mrtvu Radojevu kcer Radu. Posto je nisam mogao izvlaciti, uzeo sam njen skorpion i nekako se uspio izvuci iz

obruca. Na raskrscu iznad "Papratnice" video sam da gore nase kuce u selu. Cuo sam i po glasu poznao Milosevic Radu, zenu Milenka, kako vristi i kada se sve zavrsilo nasli su je mrtvu u selu a dijete staro cetiri godine je nestalo pa smo mi mislili da je i ono ubijeno i baceno u vatru. Medjutim, poslije dvije sedmice dijete je zamjenjeno zivo i zdravo jer su ga muslimani toga dana odveli.

Ja sam toga dana video puno ljudi koji su napadali selo, ali nikoga od napadaca nisam mogao prepoznati.

Toga dana oni su sve kuce opljackali a onda ih popalili. Svinje su pobili po avlijama, a drugu stoku su otjerali.

U selu su tada ubijeni: Gvozdenovic Rada, kci Radoja, Gvozdenovic Dragoljub, moj sin, Gvozdenovic Blagoje, sin Milorada, Gvozdenovic Rajko, moj brat, Milosevic Milos, sin Jovana, Dimitric Mirko, sin Mitra, Dimitric Mileva, svi iz Zagona. Cedo i njegova zena Dusanka, Malovic Mijo iz Bratunca, Milosevic Ljubica je ranjena ali je umrla u ambulanti u Bratuncu, ranjen je i profesor Jasinski koji je umro u bolnici i Gvozdenovic Radojka, zena Rajka, koja je prezivila.

Spreman sam ovu izjavu ponoviti pred bilo kojim sudom ili organizacijom.

U Bratuncu, 9.2.1993. godine

GVOZDENOVIC TATOMIR iz Zagona

Ja sam sa roditeljima ziveo u nasoj kuci u Zagonima. Prije izbijanja rata, mi smo se dobro slagali i sa komisijama iz Bljeceve i Cizmica. Iz tih sela ja sam imao dosta prijatelja s kojima sam se druzio i isao u skolu. Kad je poceo rat mi smo cuvali straze oko naseg sela. Ceste su bile provokacije muslimana iz Bljeceve, Cizmica i sa Poso jer su oni pucali prema nasim polozajima i to sa pjesadijskim naoruzanjem i mi smo im uzvracali ali nikad nije bilo veceg napada. Dana 5.07.1992. godine ja sam ujutro otisao u Bratunac da ispratim mladu vojsku. Kad je vojska otisla, ja sam se sa bratom Draganom vratio u Zagone oko 13 casova. Brat je odmah otisao na polozaj. U kuci smo bili ja, moja sestra Rada i kum Stojic Goran sa Studenca. Oko 15 casova po selu su pocele da padaju topovske i minobacacke granate sa Pala i za deset minuta palo je 30. Ja sam odmah uzeo pusku i posao na polozaj da branim selo, jer sam znao da ce oni posle granata napasti pjesadijom. U kuci je ostao Goran da probudi Radu koja je spavala, pa je po dogovoru on trebao da ide na polozaj a Rada da se izvaci prema Bogunovcu. Dok sam ja stigao do polozaja, iznad moje kuce sa svih strana otvorena je puscana vatra. Cuo sam kako sa kose zvane Ladja vicu "Alahu egber" i pucaju, a isto tako cuo sam jaku pucnjavu i iz pravca Jelova pa sam shvatio da su selo opkolili sa svih strana.

Istovremeno je iz pravca Budaka i Bljeceve krenula grupa muslimana lupajuci u serpe i vicuci: Uhvatite Ziru eno ga u Dubovima pod Medjom, eno dvojice u Icinim stranama na putu, itd. Medju napadacima sam prepoznao Muratovic (Nurije) sina zvanog Stica koji je isao sa mnom u skolu u Bljecevu iako sam ime zaboravio prepoznao sam i Muriza Muratovica iz Cizmica koji je vikao: "Fataj Dragana zivog, jebem mu sestru". Muriz je inace sa mojim bratom Draganom isao u skolu. Nisam vise nikoga mogao poznati jer su bili neobrijani sa bradama, i bili su obuceni u uniforme i civilna odijela, isli su u grupi od po petnaestak, bili su naoruzani automatskim oruzjem (aut. puske "tompsoni" i po neka lovacka puska). Tako u grupama upadali su u kuce, iznosili iz njih vrijedne stvari a onda kuce palili, prvo zapalili kucu moga cice Ljube, onda cice Blagoja, Save, Rajka, Ilije, Milosa, Nedje, Mitra, Nege itd. Ja sam sve ovo gledao sa susjednog brijega zvanog Kruske, je sam se uspicio izvuci iz obruca i bio sam od njih udaljen oko 300 metara ali sam sve mogao dobro vidjeti. Ubrzo je stigla nasa

vojska i potisnula neprijatelja. S vojskom sam usao u selo i ja. Prvo sam naisao na mrtvog cica Dragu, a malo dalje lezala je i moja sestra Rada. Pomogao sam prilikom izvlacenja poginulih i znam da su poginuli: Gvozdenovic Drago, Gvozdenovic Rada, Gvozdenovic Blagoje, Milosevic Radinko, Milosevic Ljubica, Dimitric Mileva, Gvozdenovic Rajko, Mijo Nogovic, Josinski Matija, Milosevic Milos, Dimitric Mirko.

Toga dana nisu zapalili sve kuce jer je brzo stigla pomoc. Cjeli napad je trajao oko jedan sat. Sve ovo spremam sam iznijeti pred bilo kojim sudom ili organizacijom.

U Bratuncu, 5.2.1993. godine

KRSTIC GORAN iz Loznice

Istina je da sam se nalazio oba puta u mjestu Zagoni, opstina Bratunac kada je ovo selo napadano, kada su ubijeni neduzni gradjani - civili i kada su srpske kuce popaljene. Dobro se sjecam da se prvi slučaj dogodio dana 5.07.1992. godine i to negdje oko 14 c. Znam to jer sam bio za ruckom kada su pocele na selo Zagone da padaju granate sa muslimanskih položaja. Cim sam istračao iz kuce u kojoj sam se nalazio na rucku nasao sam dva mladica, za koje sam saznao kasnije da se zovu Dragan i Rade, a prezime istina ne znam. Moguce je da se prezivaju Gvozdenovic.

Dragan mi je kazao da mu je poginula sestra Rada Gvozdenovic. Ja sam Radu poznavao samo iz vidjenja, a cim mi se Dragan na to pozalio ja sam otisao tu u blizini na raskrsca i to u sumu. Desno sa raskrsca se skreće za selo. Tu kraj raskrsca Rada je lezala mrtva. Vidio sam da je Rada ubijena iz puske. Pola glave joj je bilo razneseno, tj. nije bilo. Pravac gdje je nadjena je od njenog sela, vidi se, a odmah sam tu na mjestu od gradjana cuo da je Rada bjezala iz svoga sela te da su je muslimani stigli blizu raskrsnice i ubili. Vidio sam nesto dalje muslimana u uniformi, a vikao je u pravcu mene: "Nemojte pucati svoji smo". Mi nismo ni pucali na njega niti smo uopste bili u ma kakvoj borbi protiv muslimana. Selo je bilo napadnuto od muslimana. Dok sam se nalazio na raskrsca gledajući mrtvu Radu, selo Zagoni je pocelo da gori. Kuce su se dimile, a ubrzo i posve pretvarale u plamen.

Neki gradjani iz sela Zagona su uspjeli da se spase bjezanjem. Cula se vriska srpskog naroda u bjezanju i panici iz njihovog sela koje je bilo napadnuto od muslimana koji su bili naoružani, a koji su sa sobom vodili i vise zena koje su pljackale srpske kuce nakon sto je stanovništvo ubijano, a i kuce paljene. Bio sam prisutan i poslije 5-7 dana kada je selo Zagoni bilo po drugi put napadnuto od strane muslimana.

Nisam nikoga od muslimana prepoznao niti sam cuo njihova imena pri dozivanju, pa se ne mogu tacno izjasniti na ove okolnosti. Selo sam napustio sutradan jer sam otisao za drugim poslovima. Takodjer nisam cuo da je neko prepoznao napadace Zagona, niti znam njihovu brojnost.

GVOZDENOVIC DRAGAN (21) iz Zagona

Sa svojim komsijama muslimanima iz okolnih sela Bljeceve, Cizmici, Mekota, Pala i Dugog Polja zivjeli smo u dobrom odnosima sve do pred samu izbijanje rata na nasim prostorima. Posle izbijanja rata sve je postalo drugacije. Pocelo je prepucavanje tako da smo morali da organizujemo straze oko svog sela Zagona, a sigurno i oni oko svojih sela. Pocinju i provokiranja od strane komsija muslimana. Provokacije su bile iz pjesadijskog naoružanja. Na sitne provokacije nismo odgovarali, dok nisu pocela pripucavanja na nase zene koje su radile na nasim njivama. Od tada smo i mi uzvracali na njihovu vatru. Na nase selo nije bilo vecih napada do 5.7.1992. godine. Tog dana u jutarnjim satima otisao sam traktorom u Bratunac da

povezem hranu za nase selo. Kada samo dosao iz Bratunca otisao sam do svoje kuce da se malo odmorim. Kod kuce bila je moja sestra Rada, brat i djed Miladin. Negdje oko 15 casova cula se jaka detonacija. Moja sestra Rada istrcala je van da vidi sta je. Izasao sam i ja i video da je pogodjena kuca Save Gvozdenovica. Kuca je bila pogodjena granatom. Video sam da nesto nije u redu. Rekao sam sestri da zajedno sa Radomirom i Tatomirom ode u mali podrum nase kuce, jer sam smatrao da je tu najsigurnije od granata. Tako sam posao u selo da vidim sta je u pitanju. Granate su i dalje pogadjale nase kuce. Nisam brojao granate, ali palo je oko 10 - 12 granata. Kada je prestalo granatiranje zacula se jaka pucnjava iz pjesadijskog orudja iz pravca Ladje, Bljeceve i Budaka. U tom trenutku zacula se galama, ja jos nisam znao sta se desava u samom selu jer nisam uspeo otici do nase straze. Zaculi su se uzvici "Alahu egber - za dzhihad sveti hvataj cetnika ziva". Prvo sam pomislio da se zeza nasa straza. Kada sam dosao na raskrsce video sam da je nase selo napadnuto, jer sam video dva nepoznata covjeka u zelenim trenerkama sa zutim trakama oko leve ruke. Kada su me primetili reli su "Eno jednog, hvataj ga ziva." Zbunjen od ovog sto se desava, jer nisam mogao zamisliti da su muslimani napali na moje selo, pobjegao sam za medju. Kada su zapucali za mnom bio sam tek tada svestan da smo napadnuti. Odgovorio sam na njihovu vatru i oni su nestali. U trenutku dotrcao je moj mладji brat i pitao me sta je ovo brate. Rekao sam da smo napadnuti, a on da ide dole kuci da javi ostalim mjestanima. Ja sam se uputio u selo do nase straze, ali je pucalo sa svih strana. Kada sam se prebacio do centra sela video sam grupu vojnika pred kucom Blagoja Gvozdenovica, misleci da su to nasi viknuo sam "Mico, sta to radite." Kada su culi moj glas, ovi su se naglo okrenuli, odmah sam video da to nisu nasi, jer sam poznao svog skolskog druga Muriza Muratovica iz Mekota i Oric Mehu iz Bljeceve. Muriz je povikao "Eno Dragana, hvatajte ga ziva." Tad sam legao u zito i pripucao. Video sam grupu ljudi u njivi zvanoj Krcevina. Zvao sam "Cica, cica, mogu li gore, jer su vec usli Turci u selo." Na moj poziv nepoznat covjek rekao je "Hajde, hajde." Pa mi psuje majku cetnicku. Video sam da nije cica - Ljubo, vec Turci. Od tog trena sam potrcao kroz kukuruze da bezim ka Kaolinu, jer sam video da Turci pale nase kuce. Cuo sam plac malog djeteta i vrisku zena sa svih strana. Samo vicu "Hvatajte ih zive." Kada sam stigao na raskrsce cuo sam najmladnjeg brata Tatomira da je poginula Rada - nasa sestra i stric Dragoljub. Tog, nama seljanima iz Zagona najcrnjeg dana 5.7.1992. god. poginulo je 10 neduznih ljudi. Svi oni su izginuli od nasih komsija muslimana, a do tog dana zajedno smo delili zlo i dobro. Dolazili oni nama, isli mi njima i na zalost i na veselje. Ali su oni, te nase komsije presli preko svega tog i tako zauvijek izbrisali sva nasa prijateljstva i nase zajednicke komsinske odnose.

MALOVIC DRAGOSLAVA iz Brezana

Svoj dom sam napustila 12. jula 1992. godine, poslije pogibije muza na ratistu Zagoni - nedaleko od Bratunca. Djeca su napustila grad 06. 04. 1992. g. Jer, cim je bila proglašena nezavisna država, život sa muslimanima je bio nemoguc. Ja imam dvije djevojke od 18 godina i 16 godina, pokojni muz se plasio silovanja od strane muslimana pa smo kcerku iz Tuzle preveli na skolovanje u Zemun, a drugu u Ljuboviju. Zivjela sam do jula u strahu, jer su neprijatelji upadali u stanove, odvodili djecu, ubijali muskarce, pekli ih, masakrirali. To su bili dani pakla i uzasa. Posto sam ostala sama, a rat je sve vise buktao, morala sam napustiti kucu, ostaviti grad moga muza i krenuti u Srbiju koja nam je jedina sigurnost. Sada sam smestena u Badovincima, kod familije. Dobro sam primljena, ali jedva cekam da se vratim kuci. Cijela porodica mi je ugrozena. Moji djeveri i njihovi sinovi su na prvim borbenim linijama oko Bratunca. Od zaove mi muz poginuo, sin je od 19 godina na frontu. Svakodnevno granate padaju po gradu. Ali mrznja prema neprijatelju, hrabrost srpskih vojnika, zelja za slobodom u nasoj Srpskoj republici, pobedice sve dosadasnje boli, tugu, patnju.

KAZIVANJA PREZIVELIH ZRTAVA MUSLIMANSKIH ZLOCINA 1992. I KASNIJE II

GVOZDENOVIC BOZANA iz Zagona

Mi smo dobro zivjeli sa nasim komisijama muslimanima iz Bljeceve i Cizmica. Isli smo jedni drugima i na veselja i na zalosti. Kad je poceo rat mi nismo vise kontaktirali jer smo poceli svako oko svoga sela cuvati straze. Oni su povremeno otvarali vatru iz pusaka na nase straze ali nije bilo napada na selo.

Dana 5.07.1992. godine bila sam u kuci i radila svakodnevne poslove. U 13 casova pozvala me jetrva Desa da kupimo sijeno u njivi zv. "Milanovaca" koja je na strani brda prema Bljecevoj. Na kupljenje je doslo nas sest zena i dva starija muskarca. Kad smo usli u njivu iz Bljeceve i to iz kuce Muratovic Mujcina i Zejnabe na nas je pripucao mitraljez. Mi smo se malo sklonili a kad je on prestao pucati poceli smo kupiti sijeno. Radili smo oko jedan sat i skupili smo zajedno sijeno a onda smo sjeli u hlad da se odmorimo i popijemo vode. U tom trenutku iz iste kuce na nas je ponovo pucano iz mitraljeza. Vidjela sam na prozoru dvojicu muskaraca ali ih nisam mogla poznati. Istovremeno su sa Pala poceli gadjati minobacacima i topom svuda po selu i po nasim polozajima. Palo je puno granata i ja ih nisam ni brojila. Mi smo poceli bjezati prema nasem groblju gdje su nasi drzali strazu. Iz Bljeceve su poceli vikati: "Vucite ih u rijeku, vatajte ih zive". Vidjela sam da iz potoka prema nama idu dvojica sa puskama i zutim trakama oko ruke. Znala sam da su ustase jer se nasi vojnici nisu obiljezavali. Mi smo nastavili bjezati i kad sam dosla do naseg rova pitala sam muza Radoja za nasu djecu jer nam je kcer Rada rodjena 1973. godine ostala u kuci a za sinove Tatomira i Dragana nisam nista znala. Radoje mi je rekao da idem i da vidim sta je sa njima a on mora ostati da organizuje odbranu jer su ustase napadale sa svih strana i cula sam ih da vicu: "Juris na cetnike, nedajte im na Kaolin, ziva ih vatajte". Medju njima sam poznala Muratovic Muriza iz Bljeceve koji je sa mojim sinom Draganom isao u skolu i zajedno su otisli u vojsku. On je sa jos jednim, kojeg nisam poznala, dosao do Vesine stale u zaseoku Jelah, a ja i Desa smo se sklonile pod supu kod te stale, pa mu je onaj rekao:

"Zapali Vesinu stalu". On je malo razmislio a onda rekao: "Ajmo ih vatati zive, eno ih trce niz njive, pa cemo se vratiti kasnije", i oni su otisli prema mjestu odakle se cuo plac i vrisak zena. Odatle sam otisla do moje kuce i usla u kucu ali Rade nije bilo u kuci, pa sam se vratila Vasinom kuci sakrila se pod verandu sa Desom a kada je naisao moj muz Radoje nas troje smo posli prema "Papratinici", odakle je on otisao dalje da vidi sta je sa ostalim, a ja i Desa smo otisle na Kaolin. Na Kaolinu je vec bila stigla nasa vojska iz Bratunca pa su potisnuli ustase nazad u Bljecevu. Dok je stigla pomoc ustase su u selu na raskrsnu ubili moju kcerku Radu, a u selu jos oko 10 ljudi i zena, zapalili su skoro sve kuce, ostale su samo cetiri, ubijali su stoku, iz kuca su iznosili sve vrednije stvari, a nakon toga ih popalili, a sve to vrijeme su vristali, pucali i psovali. Spremljena sam ovu izjavu dati pred bilo kojim sudom ili medjunarodnom organizacijom.

VASIC VELISAV (30) iz Radosevica

Poslije pada Srebrenice te zauzimanja i unistenja mnogih srpskih sela od strane muslimana, nasao sam se u selu Zalazju kao izbjeglica. Kao i ostali seljani pridruzio sam se odbrani poslednjeg srpskog sela na području bivse opštine Srebrenica.

Dana 8.06.1992. godine oko 5 sati i 15 minuta iz okolnih muslimanskih uporista muslimani su nas napali sa svih strana. Odbrana sela trajala je do 3 sata poslije podne. Odbranili smo se i odbili napad, ali je bilo 6 mrtvih i 12 ranjenih seljaka koji su ucestvovali u odbrani sela. Taj dan muslimani su uspjeli da osvoje jedan dio sela i da ga popale, ali smo ih mi nakon toga

uspjeli da potisnemo iz sela. Nakon borbe, drugi dan skupili smo 5 mrtvih muslimana, izvrsili zamjenu za seljake iz spaljenog srpskog sela Cumavica. Poslije ovog napada na selo, prethodnica muslimanske vojske iz okolnih sela u cijem sastavu je bilo 5 naoružanih muslimana i dvije zene napali su nasu strazu na Zalazju i tom prilikom sam ranjen.

Nakon saniranja rana vratio sam se ponovo u selo Zalazje da pomognem odbrani sela.

12.07.1992. godine na nas veliki pravoslavni praznik Petrovdan, oko 9 casova ujutru, muslimanski fundamentalisti su nas napali sa svih strana. Selo je branilo 47 pripadnika sela sa kuharicom Radinkom Cvjetinovic. Na pocetku napada odmah su poginuli: Giljevic Zeljko iz Srebrenice, inace Hrvat, koji se pridruzio sa porodicom u odbrani sela Zalazje, te Rakic Momcilo iz Zalazja. Citav dan je trajala borba. Uvece oko 7 casova nestalo nam je muncije, a ljudi su onda poceli masovno da ginu. Pet ljudi je uspjelo da dodje do vozila i da se spase i 2 nisu uspjela da udju u vozilo i oni su bili ubijeni. Vozilo je svo bilo izresetano. U vozilu su bitku pod vatrom uspjeli da napuste: Grujicic Nenad, Pajic Gavro, Pajic Slavko, Jeremic Tomo i Stanojevic Branislav. Gledao sam kada nasih 6 ljudi zarobljavaju i to: Rakic Miodraga, Simic Branka i Peru, bracu, Ilic Milisava, Ilic Slobodana, sudiju iz Srebrenice i Tubic Miladina. Mi smo bili na suprotnoj strani naseg vozila i nismo se mogli povuci. Posto nas je ostala 6-orica popeli smo se u potkrovilje jedne nove kuce.

Muslimani su vec upali u selo i poceli da pale preostali dio kuca, te da ubijaju branioce sela koji su ostali ranjeni. Od nas sestrice, 5 je bilo teze ranjeno, dok je samo jedan bio zdrav, neko dijete cini mi se da se zove Milan Jeremic i da su mu taj dan poginuli jedan brat i dva brata od strica, te dosta njegove familije Jeremica. Kucu u kojoj smo se sakrili u potkrovilju, muslimani su najprije opljackali a zatim zapalili. U tako zapaljenoj kuci, posto je poceo da gori i krov, oko 10 sati nocu pomocu nekog kabla koji smo tu nasli spustili smo se na zemlju i uputili smo se u Sase. Put od 3 km od zapaljene kuce do Sase presli smo za 9 sati.

Dok smo boravili na vec zapaljenoj kuci gledali smo zarobljavanje nasih ljudi, pljacku imovine, slusali razne pogrdne psovke na racun Srba, gledali paljenje kuca, divljanje po selu i na kraju postrojavanje neprijateljske vojske ispred kuce gdje smo mi bili. U potkrovilju kuce sa mnom su bili: Lazarevic Milomir, Jevtic Gojko, Jeremic Milan i jos dvojica odatle iz sela cijih se imena ne mogu sada sjetiti.

Neprijateljska vojska se je postrojavala pred Oric Naserom, milicionarom iz Srebrenice koga dobro znam. U toku borbe i poslije postrojavanja neprijateljske vojske imao sam priliku da dobro vidim da su prethodnici u masakriranju srpskog zivlja bili:

Zulfo Tursunovic, Hakija Meholic, milicionar iz Srebrenice, Mehmedovic Amir, zvani "Geza", Senahid, milicionar iz Bratunca, a cujem da ga neko od milicionara zove i Nurija, mrsav, crn.

Ovi su postrojavali svaki svoju cetu, a sa njima je svoju cetu cigana predvodio jedan ciganin iz Kazana, koga znam po nadimku "Hake". Kao borce muslimanskih jedinica koji su napadali Zalazje i izvrsili nevidjeni masakr, prepoznao sam i:

Lice po nadimku "Beno", radnik Rudnika cinka i olova "Sase", inace rodom iz Srebrenice. Jedno lice po nadimku "Mijac" iz Srebrenice. Jedno lice koje se zove "Kreja", takodje iz Srebrenice. Jedno lice koje se zove "Djuli" iz Srebrenice. Velić Delic iz Srebrenice. Sarija Mulalic iz Bajramovica, opstina Srebrenica. Sukrija Celo iz Potocara, koji je radio u "Akumulatorima". Jedno lice koje je igralo fudbal a takodje ga zovu "Celo" iz Srebrenice. Husic, ne znam mu prezime zvani "Hake" iz Srebrenice, inace nastavnik iz Potocara.

Nakon lijencenja u bolnicama od nas 5-orice, koji smo bili ranjeni, dvojica su prezivjela tezak nervni slom i potpuno su nesposobni za život.

BOZIC VINKA (55) iz Magasica

Dana 20.07.1992. godine bila sam u svojoj kući. Oko 11,45 casova zapocela je jaka pucnjava sa svih strana, ali ja nisam odmah shvatila da se radi o napadu ustasa na naše selo, pa sam izasla iz kuće i Krstina mi je rekla da su ustase napale na selo. Potrcala sam i prvo se sakrila u Bojin svinjac, a poslije kada sam cula galamu ustasa, iskocila sam iz svinjaca i uskocila u ostrugu i zaru nedaleko od njega i odatle sam sve dobro vidjela i cula. Cula sam da je Osmanovic Hajro, sin Ibrahima psovao svoje ljude govoreći im: "Hajde brze, ako im dodje pomoć izginucemo svi". Vidjela sam ga dobro, bio je obucen u civilno odjelo i nosio je pusku, ali ne znam koju. Iz pravca Deronica naisla je jedna grupa ustasa koju je vodio Osmanovic Saban, sin Junuza iz našeg sela, zaseok Mocila, sa njim su bili Osmanovic Nedzad, sin Muniba iz našeg sela zaseok Sumanici i njegov brat zvani "Cvrko" i sinovi Hakije Osmanovica, jedan zvani "Tuzlo" a drugi zvani "Cico". Saban im je naredio da idu u moj zaseok Bozice i da iz kuća pokupe sve što mogu, a onda sve popale, pa su oni i usli u selo, pokupili iz kuća što su mogli, a onda su sve popalili i kuće i ambare i sve prateće objekte. Kada su završili cula sam da ih Saban psuje što su popalili ambare, prije nego što su iz njih povadili zito. Vidjela sam medju ustasama i Osmanovic Mehu, sin Junuza iz zaseoka Mocila, Avdic Senahida sin Idriza iz Glogove. Kod njihovog groblja skupili su se i bilo ih je mnogo. Cula sam i poznati Sabanov glas, kada je rekao da idu na Avdaginu njivu da sve pobiju i popale, ali kad su krenuli iz pravca sume zvane "Klancic" cula se pucnjava, pa je Saban rekao: "Ovo su Kajici i Kravicanji, brze se povlaci", pa su se oni poslije toga poceli povlacići prema Krcevini i dalje premo Bljecevoj.

Bratunac, 24.10.1992. godine

BOZIC ROSA (43) iz Magasica

Dana 20.07.1992. godine bila sam na zetvi kod Jovanovic Radojice. Oko 11 casova pocela je jaca pucnjava na brdu zv. "Stolica" pa sam ja upitala Radojicu da nije slučajno napad i on mi je odgovorio da nije jer se puca svaki dan i mi smo nastavili raditi. Radojica je uzeo da pakuje kosu a ja sam zela. Ubrzo je pucnjava postala jaca i od zaseoka Deronjici i ja sam se okrenula i vidjela da od njihovog groblja ide grupa ustasa koju je predvodio Osmanovic Saban, sin Junuza iz zaseoka Mocila. Jedan iz njegove grupe vodio je kravu Doronjic Marka. Saban ih je pozurivao i u jednom trenutku je Smajilovic Mehedinu, sinu Asima rekao "sto ne zapaliste Lukinu stalu", pa je Mehedin doviknuo "pozadino zazdite Lukinu stalu". U toj grupi još sam vidjela Ibrahimovic Ahmu zvanog "Hepa", sina Ibrahima iz Mocila, Osmanovic Mehu, sina Junuza koji je bio go do pojasa jer nije imao kosulju i nosio je puskomitraljez, Ibrahimovic Osmu, sina Omere koji je nosio poluautomatsku pusku i jednog unuka Ibrahimovic Havke ne znam da li je Ibrin ili Nazifov. Sa njima su bila još trojica koje nisam najbolje vidjela niti poznala. Sve ovo vrijeme ja sam bila sakrivena u psenici i vidjela sam ih dobro. Vidjela sam da su prvo zapalili Lukinu stalu, pa onda Bojinu i sve kuće u Bozicima, Deronjicima i Ilicima. Kad su sve to popalili poceli su se preko Prisoja povlacići u Mocila a odatle prema Stolicama.

U Bratuncu, 7.11.1992. godine

BOZIC MILKA (46) iz Magasica

Kada je bio napad na Magasice bila sam kod kuće i kada sam cula da su ustase napale na naše selo, popalili Ilice i da napadaju iz pravca Deronica, ja sam potrcala prema putu koji vodi

Avdaginoj njivi i na putu sam srela Smilju Ilic i njenog sina Marjana, koji su takodje trcali prema Avdaginoj njivi. Ispred njih trcale su Ilic Milenija, Ilic Zora, Ilic Ljubinka, Ilic Ljiljana i Popovic Nevenka. Smilja je pocela plakati govoreci: "Joj sta cu, osta Zlatko sam u selu, ubice ga", misleci na svog drugog sina, a Marjan je samo nju pozurivao i ubrzao trcanje, tako da je dosao na celo svih tih zena koje su bjezale, vjerovatno u namjeri da ih zaštiti, jer je kod sebe imao pusk. Kada smo dosli blizu kuce Popovic Milisava, iza jedne jabuke iz ostruge, na put je iskocio jedan muskarac u plavim farmericama i crnoj majici, kojeg ja nisam tada mogla prepoznati, i odmah je poceo pucati iz puske, pa je prvo pogodio Marjana, nakon cega smo se sve mi okrenule i pocele bjezati nazad putem, a ovaj muskarac je stajao na putu i pucao u nas, pa je tako pucajuci u ledja ubio Mileniju, Zoru, Ljiljanu i Ljubinku. Mene je Popovic Nevenka povukla pod put u zaru, tako da smo nas dvije prezivjele, a kasnije sam saznaла da je prezivjela i Smilja, jer je zaostala zato sto nije mogla trcati. Tog covjeka koji je pucao vidjela sam dobro, nisam ga mogla poznati, a zbog toga sto sam bila strasno uplasena, nisam sigurna da bih ga i sada mogla prepoznati.

Bratunac, 24.10.1992. godine

ILIC RADOMIR (54) iz Magasicu

Mi smo sa svojim komsijama muslimanima iz zaseoka Mocila zivjeli godinama dobro i dobro smo se slagali. Kada je izbio rat na ovom prostoru, mi smo jedno vrijeme zivjeli zajedno, ali su odnosi bili poremeceni, jer smo svi mi cuvali straze oko svojih sela. U maju mjesecu, ne znam sada tacno datum, svi muslimani iz zaseoka Mocilo su napustili svoje kuce, pozdravili su se sa nama, svi su plakali i otisli su prema Bljecevoj i Cizmicima. Mi ih tom prilikom nismo uz nemiravalni i oni su samovoljno bez ikakvih problema, a i bez ikakvog vidnog razloga napustili svoje kuce. Sve do 20.07.1992. godine nase selo nije napadato vecim vojnim jedinicama, ali je bilo svakodnevnih provokacija iz pravca Cizmica, odakle su oni otvarali puscanu i mitraljesku vatru po položajima koje su drzali nasi gradjani. Dana 20.07.1992. godine mi smo bili kod svojih kuća i radili smo svakodnevne poslove u njivama. Oko 12 casova iznenada i sa svih strana, jake snage su napale na nase selo, pucajuci iz sveg oruzja po svemu sto se kreće. Mi smo poceli da bjezimo pokusavajuci da se izvucemo prema Avdaginoj njivi. Moj sin Marjan je poveo moju suprugu Smilju, Ilic Mileniju, Ilic Zoru, Ilic Ljubinku, zenu Ljubisava i Ilic Ljiljanu prema Avdaginoj njivi, putem, a ja sam pobjegao u jedan potok i sakrio sam se u ostrugu. Kod sebe nisam imao nikakvog oruzja, jer nisam bio naoruzan. Iz tog potoka, na oko 20 metara ispred sebe, video sam naseg dojucerasnjeg komsiju Osmanovic Mehu, sin Junuza, koji je bio go do pojasa i u rukama je imao puskomitraljez zvani "sarac" i iz njega je pucao, a kretao se prema zaseoku Bozici. Samnom u potoku bila je i Bozic Milojka, koja ga je takodje vidjela. Meho je pucajuci vikao: "Drzite ih, drzite". U tom trenutku video sam da su zapaljene kuće u zaseoku Bozici i Deronici. Kada je dosla nasa vojska i potisnula muslimanske snage prema Cizmicima, saznaо sam da su nedaleko od Avdagine njive muslimanski ekstremisti ubili mog sina Marjana, snahu Zoru i Ljilju i suprugu naseg komsije Ljubisava Ljubinku Ilic. Tada sam saznaо i da su u zaseoku Popovici u podrumu zaklani Popovic Blagoje i njegova zena Ljeposava, a da je ubijena i Ljubica Milanovic zena Vladimira. Bozic Vinka je pricala da je medju napadacima na nase selo prepoznala i naseg komsiju iz Mocila Osmanovic Sabana, sin Junuza, a Bozic Milkica zena Drage je pricala da je vidjela da je Mileniju, Marjana, Zorku, Ljubinku i Ljilju sa svojom grupom ubio Hasanovic Camil, sin Mehmeda iz Glogove. Moja supruga Smilja je slučajno izbjegla pogibiju jer nije mogla da trci sa ovom grupom, pa je ostala u jednom potoku.

Bratunac, 15.10.1992. godine.

JOVANOVIC RAJKO (60) iz Jezestice

Ja sam Jovanovic Rajko od oca Milovana, rodjen sam 1932. godine u Jezestici i u tom selu koje je cisto srpsko zivio sam od rođenja pa sve do 8. avgusta 1992. godine, koga dana je to selo uništeno paljenjem od strane ustaskih jedinica. Do navedenog dana, odnosno negdje do aprila mjeseca cijelo moje selo je zivjelo u dosta dobrim odnosima sa stanovništvom susjednih sela, susjedne opštine Srebrenica, a ta sela su Jaglici, Brezova Njiva, Susnjari i Babuljica. Jezestica pripada bratunackoj opštini. Do mjeseca aprila smo zivjeli u prilicno dobrim odnosima kao susjadi i postojala je nekakva ravnoteza u tim nasim odnosima koja je postignuta tokom vremena, obzirom da je za vrijeme Drugog svjetskog rata moje selo Jezestica bilo spaljeno od strane ustasa iz pomenutih muslimanskih sela koja s nama granice. U prošlom ratu glavne zlocince, koljace i palikuce na strani muslimana nas narod je prepoznao u clanovima porodice Kamenica koju je predvodio Kamenica Bekto, kao i u clanovima porodice Alispahic. Medjutim, posebno je zanimljiv slučaj i porodice Zukica jer je u prošlom ratu Zukic Muharem jedan od predvodnika u Jezestici pobegao u Bijeljinu i promijenio prezime Nukic, pa se nakon toga ponovo vratio ovamo u selo Brezova Njiva i opet je bio Zukic. Medjutim, 8. avgusta 1992. godine kao da se istorija ponovila, opet su clanovi istih porodica predvodili krvolocnu ustasku jedinicu, odnosno 200 ljudi, te su negdje oko podneva u toku dana napali Jezesticu. U Jezestici je bilo negdje oko 150 civila i desetak naoružanih branilaca sela. Napad je usledio tako što su ustase zasle iza ledja selu i iz pravca Kravice niz rijeku odakle ih nismo očekivali sisli i poceli sa bjesomucnim napadom, tako što su prvo iz rucnog bacaca gadjali kucu Mladjenovic Dragana i ranili ga a njegovog brata Andjelka su ubili, a takodje su ranili Mladjenovic Savku njihovu majku. U grupi koja je to izvrsila bili su sestrići Bekte Kamenice, Munib, Ramiz i Dzemail, sinovi Idriz Kamenice iz Jaglica. Takodje je tu bio i njegov sin Avdo, zatim sinovi Alispahic Omera iz Jaglica, kao i sinovi blizanci Alispahic Hamdije iz Jaglica, a ja sam njih video a poznajem ih iz vidjenja i znam ciji su, ali ovim malo mlađim ne znam imena ali dobro znam ciji su. Svi oni zajedno su se izjavili nad Draganom Mladjenovic kome su usicama od sjekire zivom slomili lobanju i tako ga dotukli, u Savku su jos jednom pucali dok su Andjelku odsjekli glavu i odnijeli sa sobom, pri tom vristeci i galameci. Ja sam za to vrijeme bio sakriven u sumi na udaljenosti oko 40 metara i sve sam to dobro video, a njih sam prepoznao po glasu jer su nas zvali po imenu da izadjemo da nas pobiju. Znam da je toga dana poginulo još petoro iz Jezestice i to Rankovic Srecko, Rankovic Milan, Stjepanovic Milosav, Stjepanovic Savka, Bogicevic Vojin, a bilo je i ranjenih, kao i Djuric Srbo koji je od zadobijenih rana izumro u bolnici.

Nakon prvog napada i kad su pobili sve te ljude, pocela je prvo pljacka hrane i ostalog što je vrijedilo kao i stoke, a zatim su poceli paliti sve odreda i mislim da je zapaljeno oko 55 kuća. To je trajalo sve dok nam nije stigla pomoć poslije oko sat-dva vremena, nakon cega su se povukli a mi smo dosli u Bratunac da trazimo smjestaj jer nam je imovina opljackedana a kuće popaljene, tako da nismo imali ništa. I danas sam izbjeglica.

Ovu izjavu dajem svojom voljom kao svjedočanstvo zločinima stanovništva Jezestice i spremam ovu izjavu ponoviti pred bilo kojim organom ili organizacijom kako kod nas tako i svjetu.

Bratunac, 16.08.1992. godine.

STJEPANOVIC RADE iz Jezestice

Jezestica je jedno od najvećih srpskih sela bratunacke opštine koja se celom svojom duzinom od istoka sve do jugozapada granici sa muslimanskim selima srebreničke opštine i planinom Buljim, a ravnicom za asfaltni put Bratunac - Kravica.

Zbog takvog položaja Jezestica je vazno strategijsko mjesto koje je bilo napadnuto i u Drugom svjetskom ratu. I tada, pre 50 godina Turci, te verne komisije do temelja su popalili selo i u jednom danu ubili i masakrirali 182 neduzna lica, medju njima najviše djece. Glavni vodja i koljac sigurno se zna bio je Kamenica Bekto.

Pa evo i sada 8. avgusta poslije 50 godina, ali sada Bektini sinovi i unuci Munib, Ramiz i Dzemal, njihovi rođaci Alispahic Enver i Hamdija, Djukic Mustafa i Juso sa sinovima i drugi ustaski krvoloci napravise nezapamcen zločin. Na kućnom pragu ubijaju majku Savku Mladjenovic i njena dva sina Dragana 1962. godiste i Andjelka 1966. godiste, kome još dok je lezao ranjen Turci sijeku glavu do ramena samo zato što je Srbin i što je imao lepu crnu bradu. Ceo prizor bespomoćno su posmatrali i majka i brat poklekli teskim ranama uboda od turskog noza. Zatim neduzne žrtve su Bogicevic Vojin, koji se hrabro i tesko borio pored velikog krvarenja i na vreme neukazane pomoci podleže ranama, Milosav i Savka Stjepanovic, Rankovic Milan i Sreten uz jednog lakše ranjenog Dragu Đurica i dva tesko ranjena borca Srbu Đurica i Radomira Đokica, koji se nalaze na lecenju u Beogradu.

Pored ovako stravincnog zločina Turci uspevaju da zapale 54 kuće i sve prateće objekte, da odnesu velike kolicine hrane, otjeraju oko 15 krava, nekoliko konja i vise stada ovaca.

Napad na selo Jezesticu počeo je u 12 časova munjevitom filigranski isplaniranom akcijom ustasa, koji su sa obliznjeg brda koje razdvaja selo na dva dela, obasuli sa granatama vatrom iz pama i mitraljeza. Dobro su stigli svoje ljudi dok su ulazili u selo tukuci po nasim položajima. Borba je bila zestoka, prsa u prsa. Bilo ih je mnogo i isli su kao ludaci i najljuce zveri ne osvrčuci se ni na gubitke kada su za cilj imali unistiti selo i uzeti plen. Kada smo vidjeli da se oko nas steže obruc velikog broja ustasa morali smo se povuci na drugo brdo iza nas gdje smo sacekali pomoc, koja nam je, na zalost, dosla sa velikim zakasnjenjem od devedeset minuta. I tek tada smo krenuli u veliki juris i brzo potisnuli ustase, koji su se razbjezali ostavljajući i plen za sobom i pale žrtve. Tek tada smo dosli do nasih mrtvih i ranjenih, nazalost slike su bile stravice kada smo nasli mrtva dva brata i majku Mladjenovic Savku, Dragana i Andjelku kome su ustase odsekli glavu do ramena samo zato što je imao bradu. Zatim smo nasli mrtve Stjepanovic Milosava i Savku, Bogicevic Vojina, Rankovic Milana i Sretna, zatim tesko ranjenog Đuric Srbu i Đokic Radomira i lakše ranjenog Dragu Đurica.

U Bratuncu, 30.08.1992. godine

TOMIC DRAGINJA iz Podravanja

Do izbijanja rata ja sam, kao domaćica, živjela sa svojom porodicom u selu Podravanje, a dio rata sam, takođe, provela u selu sve do 24.9.1992. godine. Okolna sela oko Podravanje, kao sto su Kutuzero, Bucje, Bijelo Polje, Zedanjsko i dr. sela su pretežno muslimanska sela. Do izbijanja rata živjeli smo u dobrom komijskim odnosima, jer nas srpski narod je oprostio što je u Drugom svetskom ratu od strane mjestana iz navedenih muslimanskih sela popaljeno Podravanje i pobijeno mnogo naroda. U moju kuću su cesto dolazili muslimani, najčešće sumski radnici, koji su s mojim muzem radili zajedno u sjeci sume i uvijek sam im ja susila i prala odjecu, kada je trebalo, te ih ugošćavala kao dobromjerne komisije. I ja sam ponekad u njihove kuće ulazila i nisu me lose primali kao goste. Sve je to trajalo do izbijanja rata, a nesretnog 24. 9. 1992. godine, u četvrtak ujutro oko 9,15 časova, iste te komisije, ustase, ponovo su napali na Podravanje, a bilo ih je strasno mnogo, te su nailazili sa svih strana, od pravca: Bracana, Kutuzera i Bucja, te Bijelog Brda, od Jadra i Zedanjska. Pucali su iz svih oružja, a selo je imalo slabu odbranu, tako da su uprkos tome branioci sela pružali otpor, ali nista nije vrijedilo, jer ih je bilo daleko više. Puno ljudi je izginulo i ranjeno, a nekoliko grupa

je uspelo da se izvuku. Medju braniocima sela je i moj poginuli muz Mihailo, jer je ostao ranjen, ali je kasnije pronadjeni spaljen. Samo dio tijela je nadjen, a tako su prosli i mnogi drugi. Dok je nas nekoliko bjezalo preko Lucice u pravcu Gunjaka, vidjela sam izginule Dusana, i Mitra Sarca, kao i jednog mladica iz Dervente, kraj njih je bila i Petrovic Mileva, domacica, zatim tu je lezao Rade Lazarevic, i Rade Marinkovic, te Radova majka Dikosava, zatim Mira Sarac. Njih nije imao ko nositi, pa su ostali na rudniku, a kasnije su ih muslimani pohvatili i nadjeni su poklani i isjeceni na komade, a mislim da je to gledala Dusanka Petrovic, domacica iz Podravanja, koju su bili zarobili, pa sutradan pustili ne znam iz kojih razloga. Istog jutra je, odmah na pocetku napada, poginuo Milovan Marinkovic i par mladica koje ne znam, te su ih nasi dovezli u Dom. A kada smo se povlascili nije imao ko da ih nosi, tako da su mrtva tijela muslimani isjekli na komade i popalili. Kako je napad tekao gledala sam svojim ocima kako jedna po jedna kuca gori, a culo se blejanje stoke, koju su pustali da bi mogli popaliti stale i stoku otjerati. Toga dana je Podravanje spaljeno totalno, a prije toga sve sto je vrijedilo pokupili su i opljackali, tako da smo ostali bez igdje icega. Samo moje domaćinstvo je brojalo u pogledu stoke cetiri grla rogate stoke, 7 svinja, 10 ovaca, kokoske i puni trapovi krompira, pasulja, zobi, psenice, kukuruza i svega sto jedno domaćinstvo može imati na plodnoj zemlji. Sada vise nemam nista i izbjeglica sam, zivim od pomoci Crvenog Krsta sto nije dovoljno, mucim se i zlopatim po stare dane. Mnogo je naroda izginulo, mislim oko 50, odnosno pedeset i cetiri poginulih, ima puno nestalih. Zato ja ovu izjavu dajem, istine radi, da se ne zaboravi, ne bi li zlocinci jednog dana bili kaznjeni.

SARAC VESELIN (54) iz Podravanja

Od rođenja sam ziveo u selu Podravanje, opština Srebrenica, gde sam imao i kuću, a bio sam zaposlen kao fizicki radnik u rudniku boksita Milici. U blizini moga sela se nalaze muslimanska sela Bijelo Polje, Kutezero i Bucje. Sve do prije godinu dana mi smo sa muslimanima radili skupa, a nismo imali nikakvih sukoba niti problema druge vrste do izbijanja rata. Na primjer, svi muslimani iz navedenih sela su moga sina Dusana volili i cijenili kao radnika dok su skupa radili. Nastankom stranackih izbora i povlacenjem jugoslovenske vojske iz Bosne, mi smo u selu osjetili da muslimani pocinju na određen nacin da se distanciraju od Srba. To je pocelo da se osjeca i na poslu. Na primjer, poslovodja pri izdavanju zadataka finije poslove je poceo da povjerava muslimanima, i sl.

Inace, 24. 9. 1992. godine kada je napadnut moje selo Podravanje od strane naoružanih muslimana u selu su se nalazili civilni, tj. zene, djeca, starci, a bilo je nesto i branilaca sela, odnosno ljudi koji su cuvali selo kako muslimani ne bi upali u selo, pobili ljude i selo zapalili. No i pored toga nismo očekivali da bi nasi dojucerasnji susjedi mogli pociniti u Podravanju ovo sto su pocinili.

Dana 24. 9. 1992. g. ja sam se nalazio sam u selu kada je oko 06,00 sati pocela pucnjava sa svih strana oko naseg sela. I ja, a i moje komisije, ubrzo smo shvatili da je selo napadnuto od muslimana. Obruc oko sela muslimani su stezali, pucajuci iz pjesadijskog oruzja po nasem selu i skoro golorukom narodu. Par branilaca sela se nije moglo oduprijeti mnostvu muslimana koji su bili naoružani, a koji su u pozadini vodili mnogo civila ciji zadatak je bio pljacka srpske imovine, ubijanje i paljenje nasih kuća. Napad na selo je trajao takoreći cijeli dan. Nesto dalje u selu je taj dan poginuo moj sin Dusan i moj brat Milan, rodjen 1929. inace penzioner. Nasi mjestani, videći da ce izginuti, poceli su napustati selo ka rudniku Gunjaci u pravcu Milica. Muslimanski napad na Podravanje je bio najveci iz pravca rudnika, ali je vec pao sumrak pa su mjestani kroz manji prolaz poceli napustati selo spasavajući se. Moglo je biti oko 17 casova kada sam usao u moju prizemnu kuću da se presvucem i uzmem nesto najosnovnije, te da napustim selo. Kada sam izasao iz kuće zacuo sam muski glas sa

naredbom "Stoj, ruke u vis." Musliman - mladic je bio meni iza ledja sa kalasnjkovim u rukama. Nisam ga poznao. Drugi muslimani koji su naoruzani stajali par koraka dalje su govorili: "Fataj ga ziva, nemoj ga ubiti." Onaj koji je naredio da se predam je potom zatrazio da mu predam sav novac koji posedujem. Izvadio sam iz dzepa tu na licu mjestu u selu 103 milijarde i dao im. Potom su trazili brasno. Ja sam im dao svih 50 kilograma brasna, koliko sam imao u kuci. Nikoga od njih nisam poznavao, a ne bi ih mogao ni prepoznati. Rekli su mi da mi kucu nece paliti u mom prisustvu. Oko 17 casova su mi vezali ruke sa el. kablom. Tada sam prepoznao na seoskom putu u Podravanju, tj. blizu moje kuce Ibric Mehu iz Kutezera. Bio je bez oruzja naslonjen na ogradu i sa izvucenom kosuljom preko pantalona. Radi se o covjeku rođenom 1937. godine. Ranije je radio na sumarnici rudnika kao fizicki radnik. Po vezivanju, mene su 4 muslimana poveli za Srebrenicu, tj. prema kopu " Sumarica ". Uz put iz sume je izlazilo jos muslimana u grupama. Bilo je naoruzanih sa kalasnjkovima, a bilo je i civila. Na sumarnici su me smjestili na karoseriju FAP-a zute boje, a bio je pun muslimanske vojske. Tu se naslo jos 4 zarobljena Srbina, a koje ja nisam odmah video i prepoznao na punom kamionu sve do Srebrenice. Na kamionu me neko puskom par puta udario u ledja.

Kamionom oko 19 sati sam dovezen u Srebrenicu i smjesten u zatvor koji se nalazi u zgradi SUP-a Srebrenica. U zatvoru je betonski pod i na njemu sam lezao. Tu su smjestili Brankovic Zorana, Nevenka, Radic Nedeljka iz Milica i jos jednog mladog Srbina koga su kroz par dana ubili na saslusaju. Mislim da je on bio iz Indjije i kod neke rodbine u Podravanju. Posle par dana u zatvor je doveden i stariji covjek Jovanovic Drago, ili slicno, a znam da je postar u Fakovicima, prezime nisam siguran. Bio je procelav, voli, kako kaze, popiti i pricao je da su ga zarobili dok je brao kukuruze u Fakovicima.

Sutradan su jednog po jednog vodili na ispitivanje. Ispitivano je na spratu SUP-a, a najvise ispituje Mirzet, nacelnik SUP-a. Mirzet je mladji, a moguce je da je sa Budaka ili Potocara kod Srebrenice. Bilo je i civila koji su ispitivali, a Mirzet je glavni u tome. Tukao me rukama i nogama i to nocu. Oko 5 - 6 puta sam ispitivan. Danju rijetko tuku. Kada ispituju bude ih i po 10, kako u uniformi, tako i u civilnoj odjeci. Znam da se oslovljavaju imenima Dule, Beli, Kemo. Kemo nosi bradu i on je iz sela Pale. U zatvoru me i Kemo tukao i nogama i rukama, isto tako i lica sa imenima, tj. nadimcima Dule i Beli. Uglavnom nas tuku nepoznati. Ljekaru nisam vodjen. Kroz par dana je ubijen mladic iz Indjije. Tacno se sjecam kada su me poveli u Podravanje 26. 9. 1992. da im pokazem gdje je oruzje, mada oruzja nije bilo u ovom selu, tog jutra su kod kopa Sumarica na kamion ubacili les mladica iz Indjije, jer su ga vec bili ranije ubili i sa kamiona su ga bacili nesto dalje pod put tj. kod same sumarnice. Pri bacanju lesa zarobljenog mladica jedan musliman je u mrtvo tijelo pucao iz puske. Odveli su me u zaseok Sarci u Podravanju - oruzja nije bilo, pa su me vratili opet u zatvor u Srebrenicu. U zatvoru sam tucen nocu. U zatvoru sam ostao do 16. 10. 1992. godine kada sam razmjenjen. U zatvoru su cesto trazili da dignemo dva prsta u vis, a potom bi po rebrima dobijali udarce nogama, rukama ili oblim drvetom. Tjeran sam rukama da cistim... U zatvoru smo jeli parce proje sa cajem skoro stalno i to obicno jednom, rijetko dva puta na dan.

Jedno vece tri muskarca iz moje sobe su odveli na sprat, a onda su dosli po mene. Kad sam usao nasao sam sva tri kako leze na podu pretuceni i vodom poliveni. Tu su i mene slomili udarajuci. Jos se lijecim nakon razmene od dobijenih preloma u bolnici Milici. Poslije ove vece tuce sutradan su nas uveli u WC kad smo malo dosli sebi, trazili su da se umijemo, saopstavajuci da idemo u razmjenu. U zatvoru me jednom udario pesnicom u slepoocnicu Naser, dobro znam Nasera, jer me pitao da li znam Ustic Akifa, njegovog zamjenika. Naravno to lice ja nisam znao. Dule i Kemo u zatvoru najvise tuku. Cuo sam da je pre dva dana iz ovog zatvora pustena Petrovic Dusanka, zena Save iz Podravanje, koja je takodje bila od muslimana zarobljena. Sjecam se da smo u zatvoru Srebrenica zatekli nekog mladica iz

Zenice, a isti je bio u nekom drugom zatvoru, tj. prostoriji, a ne sa nama. U stvari kratko (2 sata) sam ga poznavao, a cuo sam da je isti iz zatvora pusten.

Posledice udaranja cu imati dugo, jer sam jos u bolnici. Poznato mi je da su muslimani popalili sve kuce u Podravanju, to se vidi sa obliznjih mjesteta, mada poneko od Srba i udje u pozarom od muslimana unisteno selo. Vecina mjestana je imala novije kuce, sigurno 50% su nove kuce na sprat ili da su prizemne, jer su Podravanci dobro zivjeli jer su vecinom bili zaposleni.

MARINKOVIC MILOJKA (24) iz Podravanja

Dana 24. 09. 1992. godine oko 08,30 casova nalazila sam se u svojoj kuci u selu Podravanje, zaseok Marinkovici, a sa mnom je bila i moja majka pokojna Dikosava, te se u jednom momentu oglasila samo jedna puska i odmah sam izasla iz kuce, te je tada doslo do opste pucnjave, jer je selo cijelo bilo okruzeno jakim ustaskim snagama. Krenula sam odmah prema rovovima - poloza jima gdje se cuvala straza za odbranu sela. Tada je doslo do opste pometnje medju mjestanima sela, a ustase su se vec bile mucki pripremile i dosle u rovove nasih boraca u kojima su isti drzali straze, te je moj brat Milovan posao prema rovu da bi se zastitio i branio ostale nas. Ali je njega, s ledja iz puske, ne znam kakva je bila, pogodio ustasa tako da je metak prosao kroz pluca i kada sam prisla on je vec bio mrtav, gdje sam vidjela da mu je lijeva strana odjece komplet krvava, a iz otvorenih usta curi krv. Mi mjestani smo se skupili i pokusali se braniti, medjutim kako je ustasa bilo mnogo prinudjeni smo bili da se povlacimo prema skoli, te sam se ja ponovo povratila da bih izvukla svoga brata. U medjuvremenu je poginuo jos neko od gradjana sela, te dok sam ja dosla do njega vidjela sam da mi je tijelo mrtva brata izmasakrirano, glava razbijena tupim predmetom preko pola, ruke obije polomljene i istog smo donijeli skoli izmasakriranog. U medjuvremenu su nam ustase ubile jos dva mjestana sela koji su bili ispod grupe gradjana sa mnom, te su oba izmasakrirana. Kako je napad i dalje trajao tu mi je ranjen i drugi brat Rade i tetka Mirjana, te smo Mirjanu dovukli do skole, dok mi je brat Rade bio ranjen u obe noge, te je pak dosao do skole. Napad na selo je trajao sve do 18,00 casova, te kako su im stigle jake snage pojacanja i poceli selo paliti sa svih strana, medju nama je doslo do panike i mjestani, kao i ja medju njima, bjezao je kuda je ko stigao da spase sebe. Tako su ustase zapalile skolu i u skoli je izgorjelo cetiri civila, koji su prethodno izmasakrirani. Kako smo bili prinudjeni mi sposobni i zivi da se povlacimo, ostali su vecina ranjenika koji nisu mogli sami da bjeze. Tako su ustase izmasakrirale sve leseve, odsjekli glavu svima, te lomili trupove, ruke i noge, te sjekli prste i druge dijelove tijela. Ja znam da su nas napale nekadasnje komisije iz sela Kutuzero, Bijelo Polje, Bucje, Djile, i dr. sela, a sigurna sam da ih je tu predvodio Oric Naser iz Srebrenice, nekadasnji radnik SUP-a iz SR Srbije, "Cakura" iz Djila, Hamed iz Kutuzera, Adem, bivsi nacelnik SUP-a u Bratuncu, rodom iz Konjevic Polja, koji je sam tada imao sa sobom grupu od 200 ljudi iz Konjevic Polja.

Kako su gradjani sela Podravanja bjezali prema rudniku na Gunjacima trazeci spas svak' sebi, a bili smo okruzeni sa svih strana od strane ustasa, tako da je postojala mala vjerovatnoca da ce neko od nas koji smo se tog dana zatekli u Podravanji, ostati ziv. Ali nas je ipak dosta mjestana kroz kisu metaka uspjelo pobjeci na Gunjake, gdje smo stigli i nakon vise dana, jer smo spavali po sumi i nismo znali ni da li su na Gunjacima nase snage.

Prilikom napada na selo Podravanje, kako rekoh, ustase su ubile oko 30 gradjana - civila, koje su, kako rekoh, sve izmasakrirali, palili, sjekli i iziviljavali se, a pogotovo su se izziviljavali nad ranjenim licima i zenama, gdje njih dosta ubijeno i sa istih je skidana i cijepana odjeca.

Ja sam prilikom napada ustasa na selo Podravanje izgubila oca Milosa, rodjen 1935. godine, bragu Milovana, rodjen 1955. god. i brata Rada, rodjen 1961. godine i majku Dikosavu, rodjenu 1938. godine, strica Radovana, rodjen 1935. godine, tetku Mirjanu Sarac, rodjena 1948. godine, prvog rođaka Sarac Dusana, rodjen 1964. godine, rođaka u drugoj liniji Sarac Mitra, rodjen 1961. rođaka Petrović Milomira, rodjen 1950. godine, tako da sam od prece rodbine ostala sama.

SARAC VOJIN (68) iz Podravanja

Ja Vojin Sarac, rodjen 1924. u Podravanju, zapamlio sam i drugi svetski rat, doživljavajući te strahote rata u kome je sa područja tadasnjeg Podravanja život izgubilo 270 ljudi, zelim da opisem i ovaj rat. Međunarodni rat koji nam je nametnut od strane muslimana i Hrvata i njihovih spoljnih pomagaca. Rat na području Mjesne zajednice Podravanje počeo je u aprilu 1992. godine od strane muslimanskog naroda postavljanjem raznih prepreka i barikada na pojedinim punktovima u muslimanskim selima zvanim Jadar, Kragivode, Osmace, Djile, Zutica i drugim selima.

Narod srpski iz Podravanja, takozvanog Osata, u kome ima veliki broj sela i zaseoka srpske nacionalnosti, Orahovice takodje, u kojoj isto ima veliki broj sela i zaseoka, te susjednog sela Rupovo Brdo, nije mogao da trpi ovo muslimansko maltretiranje. Srbi iz pomenutih sela i zaseoka su pokusali mirnim putem da urazume Alijine vodje i sledbenike, rekavši im da je bolje živjeti i raditi u miru kao i do sada. Međutim, muslimani su i dalje nastavili sa barikadama i zasjedama i tako su, ako se dobro sjecam, 20. maja 1992. godine pale prve žrtve sela Podravanja.

U zasjedi na Zutici poginuli su Vojislav Sarac, Milja Obradović, Slobodan Žećić, Mico Lazarević, Obrenija Ilić, Mladjo Petković, Milenko Kovacević, Nedeljko Kandić, a četvoro je bilo ranjenih. Posle tog zločinackog cina muslimani su nastavili i dalje da napadaju na srpsko stanovništvo.

Tako je 6. juna napadnut i zapaljen zaseok Jasenova, gdje je učestvovalo oko 300 Alijinih ekstremista protiv desetaka boraca srpske odbrane. U toj neravnopravnoj borbi život je izgubio Vesic Radivoje, a ranjena su tri borca.

Sledeće selo Rupovo Brdo napadnuto je, popaljeno i opljačkano 10. juna, u cemu je učestvovalo oko 300 do 400 muslimana, a na strani srpskih branilaca bilo ih je svega oko 30 ljudi i zena. U toj neravnopravnoj borbi Srbi su platili krvavi danak, poginulo je i masakrirano sedmero ljudi, a kao nestalih vodi se dvoje.

Muslimani su dalje nastavili svoj ratni pohod, pa su tako 23. juna napali, popalili i opljačkali Pribijevice (10 kuća), na cijoj strani se borilo 12 srpskih boraca i 4 zene, a na muslimanskoj strani bilo je oko 300, pod vodstvom Memića Osmana. U toj borbi poginuo je Ostojić Grujo, a ranjeno je još dvoje.

Posto je na srebreničkoj opštini muslimanski vodja Naser Oric, popljačao i popalio sva srpska sela i zaseoke, ostalo mu je još glavno selo Podravanje, pa ga je 24. septembra napao sa sviju strana.

U napadu na Podravanje učestvovalo je oko 2000 - 2500 muslimanske vojske iz više opština bivše BiH. Tako su učestvovali muslimanske horde sa opština Srebrenica, Skelane, Vlasenica, Rogatica (tu se podrazumeva selo Zepa) i Zvornik.

Zvornicke muslimane vodio je Adem Polic iz Kamenice, bivsi ucitelj koji je radio u Podravanju. Od ostalih vodja, pored Polica, glavni komandant bio je Naser Oric i Zulfo Tursunovic. U napadu na Podravanje poginulo je 52 sto boraca, zena i staraca. Na strani branilaca bilo je 20 sposobnih boraca, a ostalih 10 bili su stari i zene. Sve zrtve ovog napada bili su zverski mucene, a posle toga ubijene. U selu Podravanju popaljeno je 87 kuca sa svim pratecim objektima. Opljackano je oko 800 grla krupne stoke, oko 1000 komada ovaca, oko 400 komada svinja i ostalog. Za vreme Drugog svjetskog rata ovo selo je takodje bilo popaljeno i opljackano od strane tadasnjih neprijatelja, Nijemaca i njihovih pomagaca muslimanskih ustasa.

Navodim, takodje da ja Vojin Sarac iz Podravanja, invalid iz Drugog svjetskog rata, dozivim i sada u ovom medjunacionalnom ratu da mi izgore tri kuce, tri staje za stoku, dvije pomocne zgrade i ostali prateci objekti. Opljackana mi je sva pokretna imovina, poljoprivredne masine i alati. Opljackane su mi tri krave, 35 komada ovaca, 3 svinje, zivina i mnogo jos toga. A u Podravanju je bilo mnogo vecih gazda od mene. Bilo ih je kao i ja, a bilo ih je i siromasnijih od mene. U prosjeku kod svakog domaćinstva ostalo je po 10 hektara zemlje, plus zemljiste pod vocem i sumom. Ovo je bio kratak opis moga vidjenja i dozivljavanja, pacenja i mucenja sela Podravanja.

PERENDIC MIODRAG (39) iz Podravanja

Ja sam od rođenja živio u selu Podravanju, a poslednjih sest godina sam bio i predsednik Mjesne zajednice Podravanje u cijem sastvu, pored Podravanje, su bili i sela muslimana Bijelo Polje, Bucje i Kutuzero. Godinama smo živjeli zajedno, radili u istim firmama i nismo imali bilo kakvih problema sve dok nisu poceli stranacki izbori. Od tada se primjecivalo odvajanje muslimana, sto je na kraju skupo kostalo moje selo. Prije izbjivanja rata pokusavali smo se dogovoriti sa predstavnicima muslimana iz sela Bijelo Polje, Bucje, Kutuzero, kako ne bi doslo do stradanja naroda na nasem području, djece i staraca. Licno sam nudio svoju djecu u zalog Delic Sabanu iz Bijelog Polja, a da isti Saban svoje dijete ostavi kod mene, pa ako mu bilo sta fali neka on ubije moju djecu. Tada sam video da oni ne teze miru, jer nisu prihvatali bilo kakav dogovor niti razgovor.

Moje selo je brojalo oko 73 kuce, odnosno oko 290 stanovnika, a po izbijanju ratnih dejstava imali smo i izbjeglica iz spaljenih srpskih sela sa područja opštine Srebrenica. Dana 24. 09. 1992. godine oko 08,30 casova muslimani su okruzili selo Podravanje sa svih strana, a cula se i prva puska, ispaljena iz pravca sela Bucje na zaseok Marinkovice, kojom prilikom je poginuo jedan civil - Sarac Mirjana. Kasnije se vatra otvorila sa svih strana. Licilo je na pravi pakao i nastala je pometnja medju stanovništvom, a primjetio sam da vec gori kuća Eric Radenka u zaseoku Ilici. Tu je poginuo Miladin i Spasenija Perendic, koji su u svojoj kući kopali krompir.

Iz pravca Paleza ustase su dosle sa jednim tenkom odakle su poceli dejstvovati po selu i stanovništvu i tu je zapaljena i moja kuća, a dok su artiljerijsku podrsku imali iz pravca Osmaca. Navodim da su ustase imale i jedan trocjevac koji je nemilosrdno tukao po zbjegu zena i djece, a vec je i cijelo selo bilo u plamenu. Toga dana je stradalo oko 27 stanovnika Podravanja, a bilo je slučajeva da je ginula i cijela porodica, kao sto je slučaj porodice Marinkovic, gdje su poginuli otac, majka i dva sina, dok je samo prezivjela kći Milojka, koja je bila tada ranjena.

U ovom zlocinu ucestvovali su nase prve komsije muslimani iz gore navedenih sela, a neke sam i licno prepoznao, kao sto su Ademovic Osman iz Djila, koji je po selu jurio Zoru Perendic i kojoj je vikao cekaj Zoro necu te ubiti, vec cu te zivu uhvatiti, a ona je vec bila

ranjena od lovacke puske, odnosno sacme. Taj isti Osman ubio je Perendic Stanku, Vasic Miliju, a ja sam bio ranjen. Takodje sam prepoznao Tursunovic Zulfu, zv. Tursun, koji je imenom zvao pokojnog Tomislava Perendica, zatim Ajic Sabriju iz Kutuzera, te Sabita Ajsica, Delic Ramiza iz Bijelog Polja, Hirkic Aliju, zvanog Kiljara, Delic Ibru i jos neke kojima se ne mogu sjetiti imena. Svi pomenuti su bili iza jedne kamare drva i zvali su me po imenu i psovali mi kcerku. Znam da je ovom akcijom komandovao Oric Naser iz Srebrenice. Medju njima sam poznao neke sa Osmaca, kao sto je Islam i njegov brat, ali im ne znam prezime. Tu je ucestvovala i jedinica iz Ljeskovika, od kojih sam poznao Osmana, zvanog Cimonja, koji se posebno isticao po komandovanju, a znam da su pod njegovom komandom zaklani braca Svetozar i Vojin Jovanovic, jer sam cuo kada su ih zarobili vikali su Osmana, sta cemo sa njima, a on je odgovorio koljite ih iza vrata, sta ce nam srpska djubrad.

Oko pljacke i paljenja kuce isticali su se mjestani iz sela Djile, Bucje, Bijelo Polje, a takodje sam vidio i Begic Medu iz Slapovica sa svoja tri sina. Kada su ustase stigle do centra sela, odnosno do osnovne skole u Podravanju, video sam Ademovic Ibrahima, zvani Cakura, koji je imao oko vrata neki zavoj i vikao je predajte se bice vam lakse.

U nasem selu je prije rata radio ucitelj Adem Oalic, iz Krivaca, opstina Han Pijesak, a kasnije je otisao u Konjevic Polje, da bi na nas doveo oko 200 ljudi, jer sam ga prepoznao po govoru, kada je zvao Djordju Miroslavljevica, hajde da igramo karte. Posto smo vidjeli da ne mozemo selo odbraniti mi smo se dogovorili da se razbijemo u manje grupe i da pokusamo probaj, odnosno da se izvlacimo prema rudniku Gunjaci, sto smo i ucinili racunajuci da ce bar neko uspjeti da prezivi.

Tako smo do rudnika stizali po par dana, a bilo je slucajeva da je Rosa Petrovic stigla tek dvadeset drugi dan i ako je selo od Gunjaka bilo udaljeno samo cetiri kilometra. Kako sam vec naveo nase selo je komplet spaljeno i opljackano, a dosta je izginulo nemocnih i starih. Napominjem da je bilo zarobljenih kao sto je Sarac Veselin i Petrovic Dusanka. Pored privatnih kuca u Podravanju je spaljena i osnovna skola, prodavnica, Dom omladine, zatim zgrade vlasnistvo rudnika, kao sto su radionica na kopu Sumarnica, zatim upravna zgrada i nesto od rudarske mehanizacije, koju nismo mogli otjerati niti zastititi.

Nasa sva pokretna i nepokretna imovina je opljackana i kao sto sam vec rekao, spaljena zahvaljujuci nasim dojucerasnjim komsijama muslimanima iz pomenutih sela. Sva poginula lica u tom napadu, koji je trajao uvece negdje do 20,00 casova, su bila masakrirana i unakazena, a koje smo nalazili poslije nekoliko dana, pa cak i mjeseci.

Tog dana sam licno izgubio oko 23 clana blize i dalje familije.

ZIKIC "DRAGO" iz Fakovica

Dana 5.10.1992. godine ja sam se nalazio u blizini vojske sa zenom i svastikom. Negdje oko mozda 12 sati napali su sa svih strana. Nije se moglo znati odakle se puca. Samo je pistalo i fijukalo oko glave. Bjezali smo kroz kukuruz i dosli do jedne stare kuce pored puta prema Skelanima. Tu se nalazila blizu straza, koja je stradala kompletan, a ja sam do tada bio na toj strazi.

Pokusao sam da prikupim snagu i da uletim u kucu, medjutim oko nas je sve prastalo i nisam mogao, te sam produzio putem niz kukuruz u zajednicku kucu. Tu smo cekali jedno 15-20 minuta da bih prikupio snagu i da bih se odmorio. Sa svih strana je tuklo. Oni su bili na svim stranama po kosama, mozda jedno sedam-osam kilometara. Odakle sve tuku to se uopste ne zna. Fakovici su u jednoj kotlini dole je Drina a sa svih strana opasani kosom.

Cekali smo jedno pola sata, a onda sam rekao zenama, mojoj zeni i svastiki, posto je do Drine bilo jedno desetak metara da puzeci sidju pod obalu. Prvo je otisla svastika, a zatim moja zena i malo posle sisao sam i ja. Njima sam rekao da idu niz Drinu prema camcu da se dole sakriju jer nije bilo drugog izlaza, a ja sam rjesio da vidim sta ce dalje biti. U momentu dok su one isle dole niz Drinu nase je oruzje vec zatajilo, jos je tukla ona moja kuca.

Kad je zatajilo oruzje ja sam se sunjao ispod magacina oruzja i prisao sam njima ispod nekog cardaka na trideset metara. Oni su obijali magacin na kome su bila gvozdena vrata. To je tuklo, tuklo, tuklo. Kad su se vrata razvalila, ja sam potrcao posto je magacin miniran da dodjem do upaljaca da okinem. Nisam htio prije da dignem sam magacin, cekao sam da udju svi u magacin. Medjutim kad sam potrcao bilo je do upaljaca jedno desetak metara, oko mene se pojavilo stotinu. Oni su bili sakriveni cuvali su sa te strane magacina. Zgrabili su me, nosili, tukli i odnijeli me gore preko puta pred kucu a kuca mi gori. Znali su ko sam i sta sam i rekli "evo ti upravnice, palimo ti kucu". Svezali su mi nekom spagom ruke pozadi da ih vodim kroz Mlecvansku Rijeku. Iako sam mjestanin Fakovica, to je moj teren, moje poste, nikad nisam isao gore, jer sam imao svoje dostavljace, ali sam bio prinudjen, znao sam gdje se to nalazi da krenem. Isli smo, bojali su se minskih polja da nije minirano. Isao sam a oni mi nisu vjerovali. Valjda su shvatili da nisam skrenuo da umesto sebe pobijem i njih. Kad bi naisli gdje je sumnjivo nisu ni meni dali da idem. Za mnom je na jedno desetak metara putovao Turcin nazovite ga kako hocete, ustasa, Zulfo se zove, odakle je ne znam, visok, stariji covjek, crn, ima brkove, nos malo duzi. Cuo sam da se preziva Tursunovic. Isao je na bijelom konju. Pitali su me: "znam li ti ko je ovo?". Ja sam rekao ne znam. Znas majku ti cetnicku jebem. Tukli su me pozadi, stezali ruke spagom, tukli su me kundakom. Onaj stari kaze nemojte starca tuci hvatajte mladje ljude.

Putovali smo jedno 7-8 kilometara. Kad smo naisli kroz jedno selo navracali su djecu da me tuku kamenjem. Sretali smo ljude iz svih krajeva koji poznaju mene. Jednog su covjeka pitali, znam li ovog covjeka? - U, kako ne bih znao, to je nas postar Drago. Kakav je to covjek? - Milina od boga. Onda ga je jedan odvalio samarom i on je pao pod put. Sta je s njega bilo ja ne znam. Zatim smo dalje putovali i naisli na jednu zenu. Pitali su je, znam li ovog covjeka? - Nas Drago postar kako ga ne bih znala. Kakav je to covjek? - Kad dodjem u postu ne treba nigdje nista da se obracam sve mi on uradi sto god treba. Jebo ti on Surfu, Surfu, koga li ja to ne znam. Tako redom dosli smo do neke vode. Pitaju mene jesam li zedan. Dvojica su me drzala, posto sam bio vezan, prihvatali su me da mi daju vode, ali se jedan usprotivio, kaze: "necu da pijem iz cuture iz koje vlase piye", a jedan je rekao daj ti tu cuturu da covjek piye vode. Pio sam vode. Posli smo uz neku uzbrdicu i tamo sam video desetak traktora. Sve su neki veliki traktori, okrenuti prema Fakovicima.

Ubacili su me u kamion i dovezli u Srebrenicu u koju zgradu ja to ne znam. Ubacili su me u zatvor. Tamo su bila jos cetvorica. Noc je bila i niko me nije te noci tukao. Sutradan sam dao izjavu Mirzetu nacelniku. On mi je rekao da je bolje da sve govorim. "Mi sve znamo bolje ce tebi biti". Mucio me je i udarao. Vratio me je ponovo u zatvor. Kad sam dosao moji su me pitali je li me tukao, a ja sam rekao da jeste. Sutradan sam otisao kod drugog. On je civil samo radi za vojsku i on me je saslusao. Sve sto me pita i odgovoris ne odgovara. Ako cutis udara, ako progovoris lazes. Zahtijeva da kazem da sam tukao iz "84". Onda pocne udarati jednog po jednog. Njih je bilo 7-8. Tukli su nas jednog po jednog. Jedan udari sa jedne strane, drugi doceka sa druge strane taman da padnes. Taj Mirzet, ja sam to rekao, otprilike to moze samo karatista da uradi. Meni kaze digni ruke uvis, dok ja dignem ruke, njegova noga je vec udarila u plecku. Ne bih rekao da sam gore prosao od ostalih, jer su ostali padali u nesvjest. Najgore je sta nam se desava kad dodju sa terena. Dodju uvece pijani, uzmu od strazara kljuc, udju unutra i pocnu udarati. Obratio sam se jednom strazaru koji je bio iz Bratunca, a ja sam ga

poznavao. Znate sta, ja razumijem ako komanda naredi saslusanje, ali da nas ovako tuku to nije normalno. On je odgovorio da nije znao i da ce vidjeti. Neki Beli udje unutra, uzme palicu, kaze meni da pridjem do resetke i udari me palicom po glavi. Jednom me je uhvatio za kosu, privukao sebi i onda me udario. Cutati se mora. Svaki dan kad udje u hodnik samo kaze ovoj cetvorici, a najvise onoj dvojici iz Podravanja udri matorog cetnika. Njima to nije lako. Ja sam ih molio udrite, bolje je nego da on tuce i mene i vas.

Poslednje veceri njih su izvodili dva puta. Malog Smederevca dok sam ja bio cetri puta se onesvjestio u sobi. Oni dodju i pitaju je li ziv. Koliko sam dobio udaraca u glavu ni sam ne znam. Ima ona narodna da je macku tesko ubiti, od danas tvrdim da je covjeka teze ubiti. Za vrijeme dok sam bio kod njih primio sam vise udaraca u glavu i bradu nego jedan obican bokser. Nijednom mi se nije desilo da sam pao u nesvjest. Jesam padao, ali sam ustajao. Tri dana pred razmjenu na svu nesrecu pala je granata pred i u zatvoru je ranila strazara. Culo se da su povikali Sasa. Poslije toga su upali bijesni i gazili, tukli. Vece prije pustanja pozvali su prvo Smederevca. Posle su njega vratili jednog od one dvojice. Tukli su ga mozda vise od sat vremena. Kad su ga vratili neko je povikao sledeci. Stao sam uz vrata i rekao ja. On je izvadio kljuceve iz dzepa i kaze - upravnice neces izlaziti dok sam ja ovde, ja tebe znam, ti mene ne znas, nikad neces ni saznati nije ni vazno. Zakljucao je vrata i otisao. Sve se to desilo sto je izginulo njihovih dvadesetak medju njima i Akif.

Akif je sa mnom obavio par puta razgovore bez ikakve prijetnje. Pricao mi je nesto da mi imamo nesto zajednicko uivotu, da su Srbi i muslimani jedna krv, da se to zove ovako ili onako. A znas li upravnice ko je tebi zapalio kucu? Kaze ja sam je zapalio. Vidio sam da vi niste vasim komsijama zapalili, a i da vama komsije ne bi palile, ja sam dosao sa strane. Tvoja kuca je na slovo G. Bilo mi je zao, ali je potreba iziskivala.

Ujutru negdje oko 9-10 sati dosli su unutra i posto smo svi bili krvavi naredili su da se operemo da se ne poznaje krv, jer ako se ne sredimo nece nasi prihvativi razmjenu. Kad smo se sredili dosao je kamion za razmjenu i neko je izasao pred kamion i rekao: - Postar silazi sa kamiona. Kad sam sisao sa kamiona odveli su me u jednu kancelariju i saslusali me. Sve ista prica. Znas li toga, znam. Znas li toga. Kako ne bih znao kad imaju spisak. Saslusavao me je jedno petnaestak minuta i rekao mozes biti slobodan. Onda je pozvao malog Smederevca. Zadrzali su ga manje od pet minuta, popeli su ga na kamion i neko je ponovo rekao Smederevac. Zadrzali su ga oko minut. Bio je sav krvav. Jezik mu je bio podvucen. Bacili su ga na kamion. Mene je jedan sutnuo i rekao: - Vidite da vam covjek umire i da zbog toga necemo moci izvrsiti razmjenu. Mislim smo da je vec mrtav. Kad smo krenuli prosli smo pored seljaka koji su vikali: - Turcin je uz cibuk jebavao vase zene i rodio vas i zato ste vi najpokvareniji na svijetu jer ste ukrsteni. Vi nemate svoje rase.

Put je bio blokiran. Kamion je isao preko nekih njiva. Dosli smo do mjesta razmjene. Nisam nikad ocekivao da cu to dozivjeti.

Akif mi je jednom rekao da je on komandovao kad je bio napad na Podravanje i Fakovice.

SAVIC IKONIJA iz Fakovica

Uzroci izbeglistva su ratna dejstva i genocid nad stanovnistvom susednih sela, gde su poklani i odvedeni u ustaske logore Srebrenice i Potocara. Pa zbog toga da isto ne dodje u nasa sela, morali smo pobeci dok su se borbe vodile i pod stalnom pucnjavom. Morali smo pobeci sa djecom, a sinovi su ostali da brane kucu i imanje. Na zalost jedan sin mi je poginuo na braniku domovine. I jos puno drugih je poginulo. Poginuo je Rade Jovanovic. Stojan Stjepanovic je zaklan na svom pragu i izmasakriran. Takodje Slavko Petrovic i mnogi drugi,

cija imena ne mogu stati na ovaj mali papir. Sto se tice bjezanja, bjezao je kako je ko mogao pobjeci preko Drine.

Problemi sa kojima se susrecemo su nedostatak hrane, ogreva, prevoza, lecenja, odece, obuce, stanovanja. Nalazimo se kod coveka bez zemlje. I on zivi od jedne plate. Uslovi nemoguci za zivot. Sto se tice ostavljanja u zavicaju, ostalo je sve: 2 kuce, radnja, prateci objekti uz kucu. Ostalo je dva traktora, jedna kola, prikljucne masine za poljoprivrednu. Za sada ne vidimo mogucnost vracanja tamo, jer ta sela drze ustase muslimani i Hrvati i placenici sa strane. A kuce su izgorele i sve ostalo. Sto se tice ostanka ovde, nemamo nikakvih mogucnosti ni sredstava za buducnost, jer smo pobijegli bez igde ista.

IGNJATOVIC STANKA iz Fakovica

Sada u mom selu nema civilnog stanovnistva. Fakovici se nalaze pored Drine izmedju Bratunca i Skelana. Fakovici su pali i izvrsen je genocid u oktobru. Samo u Fakovicima je tada poginulo dvadeset dvoje. Sva sela srpska su popaljena: selo Sikiric, Boljevic, Radijevici, Tegare, Stanatovici, Borovac, Popovici, Vranesevici, Ratkovici, Mlecva... sva sela u opstini Bratunac. Tu u ovim selima nema civilnog stanovnistva. Mnogi prijatelji su mi izginuli i mnogi iz familije moje. Popaljeno mi je sve: kuca, stala, svi pomocni objekti, sva pokretna i nepokretna imovina. Muslimani su imovinu sto su mogli odneli, sada to podrucje je pod njihovim ratnim operacijama. Moja familija zivi u Srbiji privremeno smestena. Ne zivimo svi skupa, odvojeni smo jedni od drugih na dva tri mesta. Sad zasad sam ovde kod prijatelja.

JOKIC DUSICA iz Fakovica

Izbjegli smo zato sto smo protjerani sa naseg ognjista. Sve nam je popaljeno: kuce i ostale zgrade. Na dan 12. oktobra bio je napad, tada su izginuli mnogi narod i vojska, tada su nam kuce spalili sve. Posle toga prihvatali su nas poznanici da stanujemo privremeno. Tad kad su nas protjerali jedva smo uspjeli da izvucemo zivu glavu. Uspjeli smo da se preko Drine prebacimo camcem. Da nam nije bilo camca morali bi skakati u Drinu. Imala sam sa sobom malu bebu. Tad je spaljeno pet sela gdje smo se mi nalazili: Boljevic, Fakovici, Popovici, Grabovacka Rijeka...

KAZIVANJA PREZIVELIH ZRTAVA MUSLIMANSKIH ZLOCINA 1992. I KASNIJE III

PERIC VIDOSAVA iz Fakovica

Ja Peric Vidosava sam napustila domaćinstvo sa snajom i dvoje unucadi od pretnji i terora komisija muslimana i to 1. 8. 1992. sa samo licnom odecem na sebi. Ostalo nam je dve kuce i ostali prateci objekti sa svom kompletnom opremom u kuci i van kuce. Moj muz i dva sina ostala su na ratistu da brane svoja ognjista koja nisu mogli odbraniti pod najezdom mnogobrojnijeg neprijatelja. Dana 5. 10. 1992. izgorelo je sve sto posedujemo do temelja od strane muslimanskih ustasa.

RISTIC RADOVAN iz Boljevica

Ziveli smo lepo, supruga, snaha, sin i dvoje unucadi. Napali su u 12 sati u podne. Malo nas je bilo u odbrani sela, svega dvadeset. Odstupali smo prema Drini. Upali su i palili sve kuce redom. U Bratuncu su ubili 22 (dvadesetdvoje) ljudi, u nasem zaseoku 5 (pet): Vladana

Vasica i zenu mu Staniju, Milutina Ristica, Zariju Ristica i Petra Prodanovica. Svi su pobijeni u bekstvu.

Imao sam dve kuce, obe su izgorele. Izgoreo je cardak, magaze, supe, stale, susare, svinje.

Branili smo se, ali uzalud. Bili smo na brisanom prostoru i u manjini. Sklanjali smo se za sasu i tako nekako preziveli. Selo su branili pretezno stariji ljudi. Mladjeg sveta, muskaraca bilo je malo. Mladji su otisli po poslu u Bosnu, Srbiju, inostranstvo.

Napali su srpska sela sva istovremeno. Stradala su sva, a najvise Fakovici, tu je najvise zrtava bilo.

U nasem selu nije bilo muslimana, ali su okolna sela muslimanska: Zanjevo, Joseva, Jagodnja, Miljevina, tegare, Voljavica. Otuda su napadali, mada ne znam nikoga posebno.

Moje selo je sada pusto. Napadaju sada svaki dan na Bjelovac, Sikiric i Bratunac. Koncentrisani su u Srebrenici. Tamo ima logor. Snazni su jer im pomazu Hrvati i mudzahedini. Dobili su oruzje i to kroz humanitarnu pomoc. Narod je bio zaustavio pomoc, ali je naredjeno da prodje. Cim dobiju pomoc odmah napadaju cesce i cesce.

Zena mi je iz Skelana, tamo se drze nasi, ali im je sve teze. Potisnuti su do Drine. Srpska su sela sva spaljena.

Pre rata smo bili izlozeni pritisku. Organizovali smo odbranu, cuvali strazu, skoro 6 meseci i nismo odoleli. Pritisak je bio otvoren i brutalan. Urosa Jovanovica iz Fakovica su uhvatili dvadesetak dana pre napada na nase selo, tukli, bubrege odbili. Covek je umro u bolnici. Promucio je muke Isusove. Sa njim su uhvacena jos trojica i oni su pobijeni na licu mesta.

STOJAN DjOKIC (68) iz Boljevica

Ja sam 5. oktobra 1992. godine izbegao, secam se da je bio ponедeljak, tada je bio nezapamcen pokolj u selima kao sto su Fakovici, Tiovici, Radijevici i Boljevici. Sam sam radio kao camdzija na Drini, prevozio sam ljude, zene i decu, prvenstveno, i nisam verovao da ce se ista dogoditi. Medjutim, 5. oktobra u 12,00 casova, opkolili su nas sa svih strana i sve su pobili. Tada je nastrandalo 22 ljudi, to je bilo i zena, dece, vojske, kao sto su Popovici, Ducici, tu su Racici, Polimci, Vranesevici. Nasi ljudi su pruzali otpor ali nisu mogli nista da urade, jer je to bila citava sila muslimana. Najgore su bile zene i deca, koja su vikala hvatajte Srbe, majku im jebem. Ta su sela sva popaljena, nigde nema krova. Od moje familije je nastrandalo 13 ljudi i to: Srejo Djokic, rodjak moj kome su odsekli glavu, to je uradio, izmedju ostalih, Mamutovic Nasir i Ibrahim Mujkic i Aris Ridjic; zatim su mi ubili njegovog sina Svetozara Djokica, kome su zivom vadili oci, ruke isecene i kastrirali ga, to sam ja video ocima, jer sam ga ja okupao, Milovana Djokica, isto mog rodjaka, koji su zivelii u jednoj kuci, on je ubijen, zena mu je ranjena, ali sam je ja preveo preko Drine u Srbiju. Djoko Djokic, sinovac moj ubijen. Slavka Markovic ubijena. Markovic Radoje, isto, ubijen. Bozic Ljubisa, Bozic Radosav, Desanka Bozic, Draginja Djokic ranjena, Djukic Radovan, Djukic Vidoje i njegov sin ubijeni. Stevanovic Vladan i njegova zena, Milutin Ristic, moj dobar prijatelj. Zarija Ristic, Stjepanovic, zvana Cuba, koja je tesko ranjena.

U jednoj kuci je ubijeno 8 ljudi u Fakovicima.

Pre ovog napada od strane muslimana su stizale poruke da svi oni koji budu izbjegli u Srbiju vise se nemaju gde vratiti, a oni koji budu ostali, da ce ih sve poklati kao sto se i obistinilo.

Meni je tamo izgorela kuca povrsine 110 m² i svi ostali prateci objekti, 4,5 hektara obradive zemlje. Ja imam zelju da se tamo vratim, na svoje ognjiste, ali nikakvih mogucnosti za sada nema.

Ovu izjavu sam dao dobrovoljno, neka se zna i vidi sta su uradili muslimani sa nama Srbima, i ako za sve nas okriviljuju.

PETROVIC NEDjO (40) iz Sikirica

U nedelju 14.12.1992. nalazio sam se od 24-03,00 c na strazi cuvajuci selo Loznicku Rijeku Opstina Bratunac. Poslije zavrsetka straze otisao sam kuci moga komisije Nedeljkovic Ljubisava na spavanje. To jutro tj. 14.12.1992. oko 06,00 c. cuo sam pucnjavu u selu. Ustao sam, pa po izlasku napolje sreo sam moga poznanika Ljubisava Nedeljkovica kako trci prema meni i govori da je napadnuto selo. Pucnjava se cula sa svih strana tj. iz pravca muslimanskih sela, a najvise iz pravca Pirici i Sikirica tj. muslimanskog zaseoka zvanog Skela. Vidio sam kad je jedna grupa muslimana dolazila iz pravca Bjelovca prema nasem selu. Bili su u maskirnim uniformama, a bilo je i malo civilno obucenih. Bilo je 17 u grupi, od toga broja 2 su bila bez oruzja. Nisu nista vikali. Nailaskom na jednu grupu muslimana ispod Jovanovica dok smo krenuli ka Bjelovcu sreli smo drugu grupu 10-12 muslimana na oko 20 m od nas i isti su nosili oruzje i govorili "Odite nama mi smo nasi". Sa mnom je bio Mitrovic Srecko krecuci se ka Drini uz Drinu u namjeri da se spasimo i on se od mene odvojio i nesto dalje je i poginuo. Ja sam preskocio grmlje po sretanju zadnje grupe i sjeo kod Drine skidajuci se da plivam u Srbiju. Niz Drinu obalom sam odlucio da idem do Bjelovca i uz put sam sreo Tanasica Miloja. Pusku koju sam imao sam bacio u grmlje. Sakrili smo se u obalu do mraka lezeci u stvari do 13 c. a onda je ubrzo od muslimanskog Zaluzja naisla jos jedna grupa Muslimana i otisla u pravcu Jovanovica, moglo je biti oko nesto prije 13 c kad je ta grupa neprijatelja posla ka Jovanovicima. Camcem sam navece presao u Srbiju. U grupama koje sam sretao nisam nikoga prepoznao. Culo se od strane muslimana koji su u selo upali da su vikali "fatajte ih zive".

Tvrdim da sam u dovikivanju prepoznao glas "Kokana", a koji je sin od Edhema iz sela Pirici, a koji je nekad radio sa mnom u rudniku Sase oko 15 godina. Kokan je govorio "fatajte ih zive jebem im majku cetnicku".

Druge okolnosti nisam vidio niti su mi poznate jer sam selo napustio na opisan nacin.

PETROVIC STOJA (44) iz Loznicke Rijeke

Ja sam mjestanka Loznicke Rijeke SO Bratunca, tu zivim od rodjenja pa sve do 14.12.1992. godine kada je to selo od strane muslimanske vojske - ustasa napadnuto i spaljeno. U blizini Loznicke Rijeke ima dosta sela sa mjesovitim sastavom stanovnistva, kao i sela sa ziteljima pretezno sa muslimanima tako da ja sve odrasle stanovnike okolnih sela poznajem, bilo srpska bilo muslimanska jer smo prije rata bili u prilicno dobrim komisiskim odnosima pa smo se prilicno posjecivali. Od izbijanja ratnih sukoba na nasem području ja sam boravila u L. Rijeci i za to vrijeme je vise puta selo napadano od strane ustasa, ali su mjestani, branioci sela uspjevali da odbiju napad. Medjutim, 4.12.1992. godine sa velikim snagama ustase su napale selo, na taj nacin sto su privukli nocu te opkolili sa svih strana selo i, negde, oko 6,30 c. ujutro zacula se pucnjava sa svih strana, te sam ja probudila muza koji je, kao branilac sela uzeo pusku i branio se iz kuce, a ja sam izasla napolje i vidjela da iz pravca Drine nadire masa ustasa pa sam, posto su oko mene zvizdali meci, utrcala u kucu Mike Damnjanovica i popela se na podkrovje, odakle sam gledala kako napadaju sa svih strana, a sat dva kasnije posto se razdanilo vidjela sam da su napadaci, uglavnom, nase komisije iz okolnih sela, tako da sam ja

prepoznala u napadacima Daubasic Rifeta, rodjenog u Brezovicama, kasnije se doselio u Bjelovac, te Daubasic Hasana, sina Rifetovog isto iz Bjelovca, Ibric Aliju, zv. "Kurta" iz Pirica, braca Malagic Mirsad i Medo od oca Muje iz L. Rijeke i njihov stric Malagic Hajrudin, Begzadic Hajrudin, sin Hakijin iz Pirica, zatim Sinanovic Muriz i Resid, braca od oca Rahmana, Sinanovic Sead, od oca Safeta, Sinanovic Nedzad od oca Safeta i Sinanovic Dzevad od oca Safeta svi iz Bjelovca, odnosno iz Sikirica, te sinovi Hasanovic Adhema iz Pirica, Bahrudin zvani "Bjelac", Saban, te jos dva brata zv. "Kokan" i "Kiko". Pored navedenih lica bilo je tu i zena koje su pucale na narod, muslim na muslimanke, a ja sam prepoznala dvije to su Esma Kiveric, učiteljica iz Bjelovca, kao i Senada Sinanovic, supruga Resida Sinanovica koja je zajedno sa Residom pucala po narodu sa automatskom puskom, a bila je jedna treca mlada zena kasnije sam cula da je cerka nekog Ibrahima iz Podloznika i da je poginula.

Naredbe je izdavao Bajro zv. "Mis" iz Voljevice, prezime mu ne znam. Napad je trajao do 18 c. popodne i tom prilikom pobijeno je dosta branilaca sela, te puno njih ranjeno, ubijeno je nekoliko zena i djece medju kojima su sestre Snezana i Gordana Matic, moj sin Mirko, te Jovanovic Zlata, Jovanovic Radenka, Petrovic Slobodan, Milenko Vucetic, te Slobodan Nedeljkovic, te Slavomir Damjanovic, i niz drugih. Kad smo se predvece koji smo prezivjeli povukli, ustase su zapalile selo i poceli pljackati. Za vrijeme napada isticao se i Hasanovic Hajrudin zv. "Bjelac" iz Pirica koji je inace komandir jedinice prijeteci da ce nas sve pohvatati i poklati nazivajući nas cetnicima.

Mogu jos reci da je prilikom napada pobijeno oko 80 mjestana Loznicke Rijeke, uglavnom staraca, zene i djece a i nekoliko branilaca sela.

Ovu izjavu kazujem kao svoju i kao istinitu spremna sam je i pod zakletvom ponoviti pred bilo kojim organom ili sudom kako kod nas tako i u svijetu, jer zelim da se sazna istina o zlodjelima ustasa nad srpskim narodom.

NEDELJKOVIC PREDRAG (29) iz Sikirica

Ponedeljak 14.12.1992. g u ranim jutarnjim satima nalazio sam se na spavanju u mojoj kuci u Sikiricu. Kuci su mi bili otac i brat. Oko 6 c. je pocela pucnjava u selu. Izasao sam odmah u dvoriste i video kako muslimanski mitraljez tuce iz pravca Begzadic Salkove kuce, a Begzadiceva kuca je u Sikiricu oko 300 m daleko od moje.

Pozvao sam oca govoreci da se bjezi van jer je nase selo napadnuto od muslimana. Dok je otac napustao kucu ispucao sam oko 10 metaka u cilju zastrasivanja. Pucnjava je bila sve zescia i nije prestajala, a dolazila je sa svih strana, pa i od kuce Desimira Matica, a to je iz pravca muslimanskog sela Pirici.

Posao sam na moje strazarsko mjesto gdje sam cuvao selo naisao je Petrovic Mirko iz Bjelovca (kolonija) trcao je ka meni govoreci da mu nece kamion upaliti i da trci traziti pomoc iz Bjelovca. Iza ovoga je trcao Simic Milovan ranjen na dva mjesta govoreci da ga je metak pogodio govoreci da su "Turci" usli u srpske kuce tu u Sikiricu, a iz pravca kuce Begzadic Salke.

Otisao sam pod asfaltni put, gde su mi dosli otac i brat i Mitrovic Milivoje "Miko". Video sam veliku grupu muslimana koja je dolazila prema nama niz Drinu od pravca kuce Begzadic Salke. Bili su blizu nas 100-200 metara daleko. Tu sam video kad je ubijen Rado Mitrovic, a ranjena Nedeljkovic Dragica koja se sada lijeci u Valjevu u bolnici. Muslimani su bili u maskirnim uniformama, a i u civilnim odjelima. Nisu nista vikali. Nisam nikoga prepoznao

zbog daljine i jutra. Tu sam video kad je Mitrovic Milivoje kod Drine ranjen. Povukli smo se ka selu Bjelovac napustajuci selo. Tu narednu noc smo presli rijeku Drinu, a do noci smo bili u obali krijuci se. Druge detalje ne znam. Cuo sam glasove muslimana sa asfaltnog puta kako "jebu cetnicku majku, idemo na Bratunac".

Dok smo isto vece 14.12.1992. prebacili ranjene (zapravo u danu oko 10 c) na srbijanskoj obali, dok su ranjenici bili dakle na desnoj obali Drine na njih su pucali muslimani iz Bosne iz pjesadijskog oruzja. I tada je u Srbiji ranjeno 5 lica kao i Nedeljkovic Mladjen i Ilic Vidoje oba iz Sikirica kao vozaci camca. Imena ranjenih ja ne znam. Navece tj. nocu smo se ostali prebacili camcem u Srbiju, jer smo prvo ranjene zbrinuli.

MATIC GVOZDENIJA (54) iz Sikirica

Dana 14.12.1992. godine nalazila sam se kod moje kuce u Sikiricu, kada je u 05,50 casova u selu pocela pucnjava. Do tada sam spavala na spratu kuce i silazila sam u prizemlje, ulazeci u kuhinju za mnom je isao moj muz Desimir. Desimir je inace zemljoradnik i svo vrijeme smo zivjeli u nasem selu. Po mome ulasku u kuhinju, upalila sam svjetlo, odjednom je usao metak kroz prozor iz pravca Loznice Rijeke i udario u sporet u kuhinji. Ja i Desimir smo izasli - istrcali napolje pred kucu.

Po izlazu pred kucom pucnjava je bila jos veca, a ja i Desimir smo zapazili veliku grupu muslimana kako idu u nase dvoriste preskakajuci preko zida u nase dvoriste. Po mom misljenju bilo ih je oko 100. Bilo je i civila a i muskaraca u sarenim uniformama koji su nosili oruzje. U toj grupi bilo je oko 100 muslimana, medju njima bilo je i zena, djece, djece veceg uzrasta koji su na sebi nosili dzakove u cilju pljackanja nasih kuca. Inace u Sikiricu su pretezno na tom djelu gdje mi zivimo bili su sami bilo je i nenaoruzanih muskaraca koji su na ledjima nosili ruksake. Ja sam pobegla u svinjac, dok je moj muz otisao na drugu stranu kuce i njega su odmah ubili. Ja sam bila sakrivena u svinjcu - medju svinjama, a kada su ubili moga Desimira cula sam kako govore "Spavaj Dejo, spavaj Dejo". U nasoj kuci za svo to vrijeme se nalazila sestra moga muza po imenu Ostojic Bozana. Ona nije uspjela da pobegne iz kuce, jer cim je ustala muslimani su je ubili. U stvari nju su ubili dok je bila podvucena pod sto u kuhinji gdje se krila - tu je nadjena mrtva. Sakrivena u svinjcu, svinji je prisao jedan musliman sa puskom na ramenu, mladji je crn, (oko 25 godina) u sarenoj uniformi i sada ga ne bi mogla pozнати. Posto je mene video u svinjcu, rukom mi je pokazivao da cucnem, i pitao me je imam li gdje brasna. Istom sam odgovorila da u kuci imamo svega, da sve kupe ali da me ne kolje. Iza njega je usao drugi musliman u civilnoj odjeci isti je iz Brezovice, znam ga da se radi o muskarcu po imenu Resid i usao je sa rusakom na ledjima u drugi moj svinj. Bila sam sakrivena i on me nije video. Kada su se ova dva povukla iz svinja, bojeci se da ne budem otkrivena popela sam se u krov medju robove svinja, i lezala na gredi. Kasnije ih je sigurno blizu 100 zavirivalo u moj svinj. Ovdje na opisani nacin sam ostala do 21 sat toga dana. Oko 10 casova pred moj svinj su dosla 4 muslimana, medju kojima je bio i onaj prvi koji me je medju svinjama nasao, i ja sam ga iz krova cula kada je onoj dvojici objasnjavao kako je mene ujutru tu nas'o i kako me nema. Drugi iz ove grupe je kazao: "Cekam ja nju ovdje ima 2 sata, ona nije mogla izaci od nas". Poslije kraceg vremena ponovo je doslo 4-5 muslimana da kolju svinje i 7 svinja su poklali, svo meso su izrezali na komade i spakovali na komade i tako odnijeli. Cula sam dok sam se nalazila na tavanu svinja, kako ovi muskarci govore nekom medju njima sledece: "Edo ili Medo, sto ja nisam razumjela, ti si ovdje bio blizu svinja i znas kako se iste kolju, nasto je on odgovarao da je bio tu ali nikada nije klapao svinje. Mislim da se radi o Edi sa Osmaca SO Srebrenica koji se doselio u Sikiric prije par godina. Bila sam i dalje na svinju, kada su oko 19,30 casova ovi sto su poklali svinje popalili obje kuce i obje stale, a prije paljenja stale odveli su mi kravu i konja. Medju muslimanima koji su popalili nase selo i

ubijali Srbe prepoznala sam Ibric Aliju iz Pirica, a bio je u civilnom odjelu i nije imao pusku, prepoznala sam Begzadic Hajrudina iz sela Pirici i bio je u sarenom odjelu, prepoznala sam Mehu iz Bajrica i njegove dvije kceri, a prepoznala sam i Kiveric Esmu uciteljicu iz Srebrenice i dobro sam cula kako Esma govori: "Idite od vrata do vrata, cekajte ih na vratima i ubijajte, kada ih poubijate onda ih pljackajte". Vidjela sam kada je Ibric Alija, uzeo nasu kantu sa rakijom, iz kuce iznio mesa i sjeo na balkon nase kuce govoreci: "Da si Desimire sada ziv, da nazdravis, dobru si rakiju kupio". Vidjela sam kada je Alija obio i moju susaru. Cula sam da je u zaseoku Jovanovici bio i Sinanovic Resid iz Bjelovca, te da je on ubio Milosa toga zaseoka tj. iz Loznicе. Prepoznala sam u grupi muslimana najmladjeg sina Jusuфа i njegovu snahu. Dakle Jusufov i sin i snaha, prepoznala sam Mehu i njegove dvije kceri, a on je iz Bajrica, prepoznala sam Rukinu kcerku, ona je Jusufova snaha. Prepoznala sam i Mirsu Edinog brata sa Osmaca. Desimira su ubili i njegovu sestru Edo i Mirso oba sa Osmaca, jer su oni prvi uskocili u nase dvoriste. Oko 21 sat je stigao transporter Srpske vojske na Loznicki most i tada sam cula kako muslimani govore "Hajdemo bjezati, probili su se iz Bratunca, mogu nas pobiti, opkolice nas". Iz svinja sam presla u pritke i sakrila se kada je naislo jedno 6 muslimana i nosili su opljackanu robu iz srpskih kuća, bjezali su bojeci se Srpske vojske, jer je vjerovatno Srpska vojska saznala da su muslimani pobili civilni zivalj, opljackali i popalili sve u nasem selu. Iz pritki sam niz njivu sisla prema Drini u pravcu prema Bjelovcu. Prelazeci zicanu ogradu stala sam na les po mraku a sutradan sam cula da je tu ubijena Grozda i njezin sin Zlatan. Zlatan je zanatlija. Bila sam prisutna kada su iz transportera izvlecili Bozu Todorovica iz Loznicе i Vuksic Novaka iz Loznicе i kada su oba umrli, tu dok smo cekali da ih camac prenese u Srbiju i u Ljuboviji im se ukaze prva pomoc. Na Drini je cekalo dosta povredjenih za prevoz u Srbiju radi daljeg spasavanja. Camcem sam i ja presla na podrucje Srbije.

RANKIC SLAVOLjUB (41) iz Sikirica

Na dan 14.12. 1992. godine, nalazio sam se u vlastitoj kuci u selu Bjelovac. Moglo je biti oko 06 sati kada sam se nalazio na spavanju i kada se u selu zacula pucnjava. Odmah sam ustao i na brzinu se opremio, zapravo spavao sam obucen bojeci se da nam neprijatelj odnosno muslimani ne bi iznenada upali u selo i pobili nas kao sto su to ucinili u mnogim okolnim selima na podrucju Bratunca. Po izlasku iz kuce pomislio sam da je moje selo napadnuto iz pravca muslimanskog sela Pirici. Medjutim, napad je bio kako od Pirica tako i sa lijeve obale Drine, a koja je inace u blizini naseg sela. Muslimanske formacije kako sam ja vidio, a dobro sam vidio jer se radilo u blizini, otvarale su zestoku vatru iz streljackog naoruzaanja po mom selu i odmah je poginulo dva lica koja su se kretala oko kuce ne znajuci sta se dogadja i odakle je selo napadnuto, to je ziva istina sto ja pricam. Poginule su moje komisije Filipovic Stevo i Todorovic Bozo, i to u blizini kuca. Ubrzo je dotrcala zena Filipovic Steve, po imenu Darinka koja je u tom momentu u nogu ranjena, i u stvari ona je i nama kazala da muslimani pucaju u selo sa obale Drine iz mjesta zvanog Sljunkara. Culi smo kada su muslimani dozivali Darinku rijecima "Daro, hajde ovamo evo ti muza kod nas". U stvari htjeli su da je prevare i privuku kako bi im ziva pala u ruke. Za to vrijeme Dara je trceci ka mojoj kuci govorila da muslimani selo napadaju od Drine. Posao sam u pravcu Drine u cilju izvlacenja ranjenih ljudi koje sam vec kazao da su ranjeni pa sam iste izvukao van dometa vatre. Ukazao sam prvu pomoc, a trazio sam pomoc da se isti prebace u bolnicu. Za to vrijeme sve veci broj muslimana je nadiralo u nase selo tj. ka kucama nasih komisija. Bili su muslimani u maskirnim uniformama, a bilo je i onih u civilnoj odjeci. Znam da su na ledjima nosili velike rusake, a na glavama su nosili crne kape i narandzaste trake preko cela. Nikoga nisam poznao od napadaca po imenu ili sl. Poceli smo koliko je to moguce da se zastitimo tj. selo koliko toliko odbranimo. Bilo je masa napadaca, koje smo pokusali odbiti odnosno da se spasimo od napada. Uljetali su u pojedine kuce i iste su odmah palili. Na primjer prva je pocela da gori

kuca od Filipovic Steve koga su prije toga ubili kako sam vec kazao. Potom su zapalili kucu Dragoljuba Filipovica i njegovu cijelu porodicu unistili sem njegovog jednog sina koji je u medjuvremenu otisao u selo da trazi pomoc jer je selo napadnuto te da izvuće njegovu zenu i dvoje djece. U stvari Filipovic Slavoljub je sem zene imao 2 djece od kojih je jedno musko staro 7 mjeseci, a zensko staro 3 godine. Imao je oca Dragoljuba i majku Dostanu. Ovom prilikom su poginuli roditelji odnosno ubijen je otac po imenu Dragoljub i brat mu Dragan, dok mu nema supruga Mire i 2 djece niti mu majke Dostane. Lesevi nisu nadjeni do danas. Prica se sada da su mu supruga i djeca otisli u Drinu ili su pak zarobljeni kao taoci tj. od strane muslimana. Ovom prilikom u selu su ubijeni Vucetic Radovan i sinovi mu Milenko i Brano. Brano je star 10 godina i do danas nije nadjen. Tu u selu ovom prilikom muslimani su upadom u kuci ubili i Matic Radivoja i 2 njegove kceri Snezanu i Gordana, dok su se nalazile u kuci. Kcerki Gordani su odrezali dojke. Jednostavno su ih masakrirali, a mislim da je to i TV snimila. Muslimani su u Radivojevu kucu bacili bombu gdje se nalazila i Ilic Bogdana koja je ranjena i ostala ziva. Bogdana je u bolnici lecena. Po paljenju jednog broja kuca muslimani su se zadrzali u kuci naseg komsije Milosa do noci i otale pucali. Tako je sve u noci prestalo. Ranjene i poginule po noci smo pokupili.

MATIC SLAVKA (47) selo Loznica

Ja sam bila u Bjelovcu u skoli, obavljajući odredjene poslove kada je oko 6 sati ujutro poceo napad muslimana na Bjelovac. U pomenuto vrijeme pocela je pucnjava sa svih strana, i to od Drine, kao i ispod brda Kunjerac, odnosno iz pravca muslimanskih sela Pirici i Biljaca. Vidjela sam, da se radi o velikoj grupi muslimana i to naoruzanih puskama. Na glavi su imali pletene kape, na ledjima rance, sa plavim odijelima i narandzastim trakama oko glave. Nisam mogla doci do moje kuce koja je daleko oko 1 km od skole, a u kuci su mi bila djeca i muz. Ovom prilikom muslimani su ubili moga muza Matic Radivoja i kcerke Snezanu staru 27 godina i Gordana staru 25 godina.

Moju kucu su pokusali zapaliti, a prije toga u kucu su ubacili tri bombe, mada su mi pre toga porodicu poubjiali. Po ubijanju naroda u nasem selu, muslimani su odmah zapalili i nase kuce. Nisam prepoznala nikoga jer sam bila udaljena, pa je prepoznavanje otezano. Moju djecu je pokusala da spasava Ilic Gordana, zena Milana iz sela Bojna iz Srebrenice, pa su muslimani ranili, ali je ona ovom prilikom boreći se za goli život, ubila jednog muslimana koji je pobio moju porodicu. Vidjela sam ranjena Vucetic Radosava koji je bio ispod jednog sijena. Pored njega je bila Petrovic Boraka, ali ne znam ko ih je ranio. Vidjela sam kada su Cvijetka Lukica vodili ranjenog prema Drini da mu ukazu prvu pomoc, ali tamo su vec bili muslimani koji su docekivali nase ranjenike i ubijali ih dok im je ukazivana pomoc. Tu su ubili Ilic Milisava, ranili Ilic Stojana, dok je prevozio ranjenike. Ali posto je tu bio i Ilic Ilija, on je uspio da otvori vatru i da odbije muslimane za kratko. Otvarajući streljacku vatru iz pravca muslimanskog sela Biljaca sa mesta zvanog Bunarevi na desnoj obali Drine u Jugoslaviji ranjeni su Vucetic Milivoje i jos pet nasih civila, ali ne znam koja su to sve lica. Znam da su u camcu dok im je pruzana prva pomoc ranjeni Ilic Vidoje iz Sikirica, Simic Milovan iz Sikirica i Nedeljkovic Mladjen iz Sikirica.

Bratunac, 21.12.1992. godine

SIMIC JANjA (43) selo Loznica

Ujutro, 14. 12. 1992. godine, spavali smo ja i muz u svojoj kuci u nasem selu Loznici, kad nas je probudila eksplozija dviju bombi.

Ustali smo iz kreveta, i moj muz je posao napolje noseci u rukama pepeljaru od peci kako bi zalozili vatru. U momentu kada je izasao napolje i zatvorio vrata za sobom, zacuo se rafal koji ga je ubio. Naime, dva puta nas je zvao da mu pruzimo pomoc, ali nismo mogli izici od vatre iz pjesadijskog naoruzanja koja je otvarana iz pravca muslimanskog sela Biljace.

Kada mi je muz poginuo bilo je oko pola sedam ujutro, i vec tada su muslimani poceli da pucaju na sve strane po nasem selu. U tom momentu moj sin Zoran star 22 godine izasao je napolje, neko od muslimana ga je dozivao da se preda. Bolje je da se preda jer ce ga dati u zamenu. A to je bila varka. Jer su odmah otvorili vatru na Zorana gde su ga ranili.

Moj sin Zoran je poznao po glasu Salihovic Midhata, pa ga je pitao: Midhate jesu li to ti, na sta je on rekao: Jesam, dodji da popijemo. Ako neces doci, uhvaticemo te pa cemo te ziva na kolac nabiti. Da znas kako Turcin znade na kolac da natakne.

U tom momentu, zvala me Zukic Mulija, ranije moja komsinica: Hajde Janjo da popijemo kafu, psujuci mi cetnicku majku. Djever Lazar Simic mi je ranjen tada, a njega je neko dozivao cini mi se da je Salihovic Rifet, koji je rekao: Predajte se cetnici, nema vam pomoci. Nasi ljudi sa mudzahedinima su u Voljavici imala ih 1.500, jebacemo vam majku. Neko je bio ranjen i trazio je pomoc, a Midhat Salihovic kaze: Cekaj sada cemo mi da koljemo Srbe.

Videla sam neku grupu ljudi muslimana, oko 20, imali su maskirne uniforme, vikali su da se predamo jer Bjelovac gori. Nisam mogla nikoga prepoznati. Vec tada su bili ranjeni: moj sin Zoran, Stojanovic Milenko, Simic Lazar, Goran Lukic. A poginuli su mi muz Ratko, dok je u kuci Kovacevic Vujadina poginuo Savic Mitar i Zoran Trisic, a Alekса Kovacevic ranjen.

U prvi sumrak, cula sam da se muslimani dovikuju: Hvatajte Janju zivu, opkolite s leve i desne strane. A neko je dozivao nase mjestane na brdu Kunjerac, govoreci: Hajte, nosite ove vase mrtve sve smo ih pobili. Kada se spustio mrak prva sam izasla napolje, a zatim su za mnom izasli moj sin i Stojanovic Andjelko, te smo otisli u Bjelovac do Drine, gdje smo se camcem prebacili u Srbiju i tako ostali zivi.

Dok sam se povlacija u Bjelovac, cujem kako se muslimani vesele vicuci: Zivio Panic, cekajte Srbu dok on dodje na vlast, nigde vas nece biti, Siptari ce onda poci sa Kosova.

Ostali smo zivi zahvaljujuci sto smo se sakrili u podrum, jer je gornji dio kuce sav srusen rucnim bacacima.

Bratunac, 16.12.1992. godine

MILANOVIC MILENA iz Kravice

Prije izbijanja rata zivjela sam i radila u opstini Bratunac, mjesto Kravica, zajedno sa muzem i dvoje djece. Ziveci i boraveci u drustvenom stanu, gradili smo porodicnu kucu. U opstini vecinski narod bili su muslimani, dok je nasra mjesna zajednica Kravica bila etnicki cista, to jest srpska. Okruzeni sa svih strana muslimanima, te nam je odmah pretila opasnost od genocida. Posle prvih sukoba zaracenih strana nalozeno nam je od strane ratnog staba evakuacija djece i nejac. Dvoje djece sam morala dovesti kod prijatelja u Klenje, a ja iako trudna, u aprilu sam se vratila da pomognem svom narodu, posto sam po struci medicinska sestra. Radila sam sa borcima na položaju u svom mestu do avgusta. Zbog opasnosti od ustasa dosla sam u Ljuboviju, kod prijateljice gde sam se i porodila 30. 10. 1992. Zatim sam presla kod djece u Klenje gdje sada boravim sa troje djece bez ikakvih materijalnih primanja. Muz mi je ostao u svom mjestu do 7. 1. 1993. kada su ustase napale sa brojno vecim snagama i sve

nam spalili i unistili. Na dan napada poginulo nam je oko 56, isto toliko ranjeno. A mnogi civili su nestali.

KAZIVANJA PREZIVELIH ZRTAVA MUSLIMANSKIH ZLOCINA 1992. I KASNIJE IV

NIKOLIC MILORAD (58) iz Opravdica

Posto su muslimani 07.01.1993. godine na nas pravoslavni praznik Bozic napali i popalili selo Kravici, kojom prilikom su pobili dosta srpske nejaci, zena djece i staraca, ja sam sa mojom suprugom Milosavom da ne bi pao muslimanima u ruke, posto sam star i nemocan, a isto je to i sa mojom suprugom, otisao u selo Zelinje.

Drugi dan tj. 08.01.1993. godine vratili smo se ponovo u selo i negdje oko 10 casova bili smo u nasoj kuci. U selo se sa mnom vratili i moje komisije Nikolic Mitar i njegova zena Radojka i dr. U selo smo se vratili da bi proslavili nasu krsnu slavu Stjepanjdan. Posto smo popili kafu u kuci, otisao sam sa suprugom da nahranimo stoku u stalu koja je od kuce bila udaljena oko 300 do 400 metara. Kada sam sa zenom dosao u neposrednu blizinu stale iz pravca Mandica i brda Mrakovac, pocela je pucnjava iz streljackog oruzja. Trgla me je pucnjava i video sam na udaljenosti oko 200 metara od sebe vazdusnom linijom, streljacki stroj muslimana, koji su otvorili vatru po nama iz oruzja. Na sve strane oko nas je prstala municija u smrznutu zemlju. Supruga je potrcala prema kuci uzbrdo, a ja sam ostao tu da bih pokusao da je zastitim dok se ona izvuce prema kuci. U to vrijeme vec cujem da muslimani pucaju i oko nasih kuca. Posto mi je zena otisla kuci, potrcao sam gore da vidim sta se desava i cujem kako se muslimani dovikuju i da se hvata ziva, a cujem i tu negdje oko 50 metara od mene iza kuca da odjekuju pucnji. Od streljacke vatre nisam mogao vidjeti sta se desava oko kuca, nego sam se morao izvlaciti prema sumi da bi se izvlacio odnosno izvukao ziv. Tu mi se gubi svaki trag moje zene, koja je inace bila jako bolesna i skoro se jedva kretala. Drugi dan cujem od komisija da su kao nemocno lice ubili Simic Novaka, starog 60 godina i Milanovic Vitomira, starog 48 godina. Kod mjestana koji su izvlacili mrtva tjela ove dvojice raspitivao sam se da li slucajno nisu pronasli i moju zenu mrtvu, ali su mi rekli da nisu jer je sav teren pretrazen. Taj dan kada su mi muslimani uhvatili zenu, popalili su mi kucu i sve pratece objekte oko kuce, otjerali su jedan par volova i jednu junicu i 18 ovaca, a prije toga, prema zgaristu se vidi da su prethodno opljackali sto se moglo ponijeti i odvezli su to na mojim kolima. Takodje su popalili i ostale kuce mojih komisija koji su zivi ili izginuli.

Bratunac, 05.02.1993. godine

NIKOLIC RATKO (47) iz Opravdica

Ja sam rodjen u selu Opravdici, opstina Bratunac, koje je cisto srpsko selo, tu sam sve vrijeme zivio. Vojsku nisam sluzio jer sam proglašen trajno nesposobnim, nisam bio vojni obveznik pa zato nisam ni u ratu bio angazovan kao pripadnik TO i nisam duzio nikakvo oruzje.

Zarobljen sam 12.01.1993. godine u mom selu Opravdici od strane muslimanske vojske a u toj grupi je bilo oko 25 vojnika, nikog od njih nisam poznavao, bili su u maskirnim uniformama i svi su imali automatske puske. Pojavili su se iznenada i odmah pucali na mene i ranili me u nogu, iako sam ja bio u civilnom odjelu, nenaoruzan i nisam bjezao. Stjerali su me u Pervane a onda ubacili na neki TAM-ic. Tada je iz Konjevic Polja naisao Naser sa Tursunovic Zulfom, pa sam sa njima i njihovom vojskom dosao do Jezestice odakle sam

pjesice odveden u jedno muslimansko selo a odatle vozilom u Srebrenicu. Zatvorili su me u zatvor u stanici milicije. Tu sam zatekao Popovic Kostadina zv. "Kojo", koji je bio zarobljen u Kravici na Bozic, Micu kojem ne znam prezime ali sam saznao da je iz Sasa i da je radio u flotaciji i jednog starog iz Jezestice, kojem nisam saznao ni ime ni prezime jer je bio pretucen i to vece je umro u tom zatvoru pa su ga sutradan odnijeli i negdje sahranili. Sutradan, sjecam se bila je srijeda, odveli su me na sprat kod jednog u maskirnoj uniformi. Na stolu ispred njega video sam jedan veliki bajonet, u jednoj tacni soli i pistolj. On me pitao za ime i prezime, koje sam oruzje duzio, koliko imam djece i gdje su mi djeca i gdje su ostali od moje blize familije. Posle toga me upitao znam li zasto sluze noz i so i kad sam mu rekao da so sluzi da se posoli hrana a noz se moze koristiti u razlicite svrhe on je rekao da nije tako nego da noz sluzy za crtanje krstova po tijelu, a so da se oni posole. Nista vise me on nije pitao, nije me tukao i dezurni milicioner me vratio u zatvor. Posle toga su dezurni milicionari po dvojica-trojica ulazili u zatvor i sve nas tukli rukama, nogama i sipkama svuda po tijelu dok se ne onesvjestimo. Tako su nas tukli nekoliko puta u toku dana i noci, kako je koja smjena dolazila. Pri tome su nam psovali cetnicku majku i drugo. Ja te milicionare nisam poznavao, po imenu nikog ne znam jer su se u nasem prisustvu dozivali srpskim imenima kao Bato, Zoran i slicno. U tom zatvoru sam bio do 16. januara kada su napali Skelane. Toga dana su nas trojicu prebacili u zatvor iza suda u Srebrenici. U jednoj prostoriji smo bili nas trojica a u drugoj preko puta nas bile su zatvorene zene. Te iste veceri iz Skelana su doveli i sa nama zatvorili jos sest muskaraca iz okoline Skelana i tim muskarcima ne znam imena. Pocetkom februara su iz Pobudja, iz jedne stale gdje su ih do tada drzali, doveli Andju kojoj ne znam prezime, znam da je iz nekog sela kod Zvornika i da je radila u Vezionici u Zvorniku, mladica starog 17 godina po imenu Dragan, koji je zarobljen u maju 1992. godine u Kasabi, Sekulic Branka koji je ranjen i zarobljen na Rogacu takodje u maju 1992. godine, Iliju, ne znam mu prezime zarobljen u Skelanima i Jakova iz Popovica koji je uhvacen u Konjevic Polju i zarobljen kada se vracao iz vojske i jednog Zenicanina kojem ne znam ni ime ni prezime a koji je ranjen i zarobljen u Kajicima na Bozic prilikom napada na Kravicu. U tom zatvoru smo bili sve vrijeme. Za to vrijeme po nekoliko puta su nas u toku dana a narocito noci tukli svim i svacim, i strazari i drugi koje su oni pustali. Dva ili tri puta dolazio je Tursunovic Zulfo i pitao nas ko nas je tukao, mi smo govorili da nas tuce ko stigne a posle njegovog odlaska oni su nas ponovo tukli isto kao i prije. Ponekad su izvodili pojedince, posebno Koju i tukli i onako u nesvjeti ubacivali ga u zatvor. Za sve to vrijeme nije nam ni jedanput dolazio ljekar u zatvor ali su nas jednom odveli do bolnice kao na pregled. Ljekar nas nije ni pregledao, samo smo mu mi rekli gdje nas boli i on nas je vratio u zatvor, nije nam dao nikakve lijekove. Od svakodnevne tuce u zatvoru je umro Popovic Kostadin, umro je i Mico, i jedan iz okoline Skelana koji je bio star oko 63 godine. Kada je umro Kostadin oni su prestali da nas tuku, a Mico je umro nekoliko dana iza Kostadina. Njih trojicu su iznijeli iz zatvora i kako sam cuo sahranili su ih na groblju u Srebrenici. Za sve ovo vrijeme boravka u zarobljenistvu, nismo se kupali, dobijali smo na 2 do 3 dana kanticu vode za pice. Jeli smo samo jednom i znam da sam 43 puta jeo pasulj i 2 puta krompir, sve je to bilo nekuvano, neslano i nezaprzeno. Uz to smo dobijali po jedno malo parcence hljeba od zobi i 3 ili 4 puta od kukuruznog brasna. Nismo imali na sto leci niti se cime pokrivali.

Dana 18.02.1993. godine u zatvor je usao jedan bez lijeve ruke do lakta i rekao koji prvi ustane ici ce u razmjenu, pa posto sam ja prvi ustao odredili su da ja budem razmjenjen. Dva puta smo isli na razmjenu i vracani, ja i Ilija koji je u to vrijeme zbog uboja bio u bolnici. Tek smo treći put 26.02.1993. godine razmjenjeni na Jezeru. Posto sam bio pretucen, slomljena su mi rebra, bio sam smrsao 25 kilograma, odmah sam upucen u bolnicu u Zvornik gdje sam bio na lijecenju i oporavku 15 dana, o cemu posjedujem i medicinsku dokumentaciju koju cu vam dostaviti.

Ja sam spreman ovu izjavu ponoviti pred bilo kojim sudom ili medjunarodnom organizacijom.

U Bratuncu, 03.04.1993. godine

NIKOLIC MILOSAVA iz Opravdica

Bila sam u Zelinju u izbeglistvu poslije napada muslimana na Kravicu 7.1.1993. godine. Vratila sam se u selo 8.1.1993. godine uoci moje slave Stjepanjana radi slave. Dosla sam u selo oko 8 sati i bilo je sve u redu. Nalozila sam vatrnu, skuvala kavu i rakiju jednu popila, te potkuvala hljeb za slavu. Zatim sam otisla govedima u stalu. Srela sam Milanovic Milivoja i Ivu te im dala svoj kljuc, da pokusaju da sa istim otkljucaju svoju kucu. Moj muz Milorad je bio od mene udaljen oko 50 metara kada je zapucalo. Muz se negde smakao vise ga nisam videla a ja sam se vratila do stale Goluba Jankovica. Vec ne znam sta je sa muzem. Vratim se u selo ali cujem galamu muslimana, vicu ura, udrite Srbe. Sakrijem se u jedan jarak, i vidim ide neko Jovikinoj kuci i stali te pusta ovce. A drugi stoji, svi imaju oruzje. Krenem, i vidim da gori kuca Nikolic Bola. Spazili su me i poceli da gone. Jedan me stigao, i pita znas li ti mene. Znam ga iz vidjenja, ali ne znam ime i prezime. Kucu su mi vec zapalili i naterase me da udjem u kucu da iznesem cigare. Onaj sto me prepoznao, pita gde su cigare daj ih ovamo, vodimo te komandantu. Doveli su me do komandanta, prepoznala sam Nezira iz Glogove rodom sa Avdagine njive, ranije svercovao stokom. Tu me htjela ubiti jedna zena koja nosi mitraljez, psuje mi majku cetnicku. Psuju mi majku srpsku, hoce da me ubiju, a brani me Galic Fatima, Nazir i Gajcinovic Ahmeta bratic ne znam mu ime. Kada sam krenula od kuce koja je dogorijevala, Nazir mi je dao svoj ranac da ga nosim. Palili su sve pred sobom. Nisam videla kada su ubili, ali od njih cujem da su ubili Novaka Simica i Vitu komsiju starije ljude. Nazir naredjuje sta da se pali. Kada sam sisla u Kravicu, videla sam Ohranovog sina zvani Huso i Sabana Musica sina koji su radili sa mojim komsijom Nikolic Pavlom.

U selu Kajicima, Nezir komandant mi kaze 'ajde da vidis twoje Srbe. Tamo sam zatekla cetiri lesa muskaraca i jednu zenu na nosilima svi su mrtvi. Jasno sam prepoznala, bio je to Goran Nikolic sin Cvjetina. Jedan od mrtvih muskaraca nema glave nikako. Prema Nezirovoj prici zena je bila ranjena pa je umrla.

Doveli su me u Glogovu u stab, koji je bio smesten u kuci Srbina Nikolica ne znam mu ime. Tu sam prenocila. U toku noci htele su me tri zene ubiti. Ujutro, jedan Ibisevic baca noz prema meni i noz se zabode u vrata, zahtevajuci da kazem da volim Aliju Izetbegovica.

Taj Ibisevic tvrdi da je on ubio Rasu Milosevica i druge u Glogovo ljetos, tvrdi da je radio u Glogovu u prodavnici. Branila me Golic Fatima kada me napadaju, a njen brat mi kaze majku ti srpsku jebem ja bi te ubio ali mi ne da sestra. U Srebrenicu me vodila Golic Fatima sa sinom Hajrom i cerkom. Naime, Fatima je kao vojni policajac. U Srebrenici sam predata u stanicu milicije (bivsi SUP) u dezurnu sluzbu, a tu sam zatekla Dostanu iz Bjelovca ne secam se prezimena. Ispitivali su me Zulfo Tursunovic, Nurija komandir. Kasnije smo odvedeni u zatvor u sud. Ulaze nam stalno u zatvor i maltretiraju. Prislone pistolj na celo, psuju srpsku majku, ili udju u zatvor i sa nozem i kaze koga prvo da koljemo. Jedan iz Bratunca mi stavljaju noz pod grlo i kaze tvoj Gavro je zaklao moju majku. Sa mnom u zatvoru je bila Mitrovic Andja iz Patkovaca Zvornik, koja mi je pricala da je silovana u Konjevic Polju i da je trudna cak zna i sa kim. Nekim Huseinom iz Cerske, gde je bila u zatvoru. Krdza musliman mi je pricao da je u zatvoru umro Drago iz Srebrenice.

Povremeno sam vidjela komsiju Ratka Nikolica koji je zarobljen u Kravici, ali je bio sav modar i gleda samo predase. Znam da su sa njim bili u zatvoru.

Mico Milovanovic iz Sasa, Branko ne znam mu prezime iz Zvornika, Miso i Drago iz Zvornika ili nekako drugacije i ja dobro ne pamtim, te neki Neso ili Stevo, svi su uglavnom zarobljeni u Cerskoj, u maju prosle godine. Ispred dezurne sluzbe jedan dan je bio Gabeljic Esref, ranije inspektor SO koga sam poznavala i koji mi kaze nece te tvoj Gavro da uzme. Bio je u civilnom odelu, ali naoruzan i cuvao je sve zatvorenike. U dezurnoj sluzbi svi sebe nazivaju srpskim imenima, ali mi znamo da su to muslimani. Jednog zovu Upi, a tu su bili neki Salko, Osman i Hasan krupan plav. Ovo sto je zapisano spremna sam sve ponoviti pred bilo kojim sudom.

DOSIC SRETEN iz Vandzica

Dana 08. 02. 1993. godine oko 06,00 casova ja sam dosao kuci, jer sam se prethodne noci nalazio na strazi u selu Vandzici. Tek sto sam stigao kuci i izuo sam cizme i sjeo pored peci da se ogrijem, zacuo sam neku galamu u selu, cula se i psovka. Kada sam pogledao kroz prozor primjetio sam veci broj ljudi da ulazi u selo kroz baste. Tada sam video da se radi o muslimanima, jer je otvarana vatra iz automatskog oruzja po kucama u selu, a prve kuce u selu su pocele da gore. Dim se pomalo nazirao, jer je tog jutra bila velika magla, pa je se tesko snaci ko je i sta je. Kako rekoh shvatio sam da je selo napadnuto od strane muslimana, to jest od nasih dojucerasnjih komisija iz obiliznjih sela Siljkovica, Becirovica i Skugrica. Tog dana u selu su izgorjele kuce Dasic Marka, koji je tog dana ubijen zajedno sa svojom suprugom Mirjanom, Dasic Tome, Reljic Slavojke, Cestic Milivoja i Dasic Zivojina. Pored unistenih kuca koje sam nabrojao muslimani su u selu zapalili stale, svinjeve, sijena i veci broj stoke otjerali, i sto se moglo opljackati oni su i opljackali.

U tom napadu poznao sam muslimane iz gore navedenih sela i to Aljukic Ibrana, jer je neko od njih povikao gadgaj Ibrane iz bacaca i tad je na moju kucu ispaljena granata iz rucnog bacaca, sto se vidi i ostecenje na krovnoj konstrukciji, a zatim sam poznao Siljkovic Ibru, sina Buljkana iz Nedjeljista i jos drugih.

Kako sam vec rekao toga dana u selu je stradao bracni par Dasic Marko i Mirjana, koji su ubijeni na pragu svoje kuce od strane pomenutih muslimana koje sam poznao i kojih jos ne mogu da se sjetim.

Meni su tog jutra iz kuce uspjeli da odnesu pistolj koji sam imao pod dozvolom vec duze vrjeme, to jest beretu 7,65 mm. i licna dokumenta, dok su mi iz stale otjerali ovce i goveda i nesto kosnica pcela, dok su od mog brata Nikole otjerali oko 40 ovaca i 12 koza.

DUKIC MILAN iz Dubnice

Dana 27. 05. 1992. godine vracali smo se iz Novog Sada, gdje smo vozili rudu boksita na luku. U koloni je bilo oko 29 kamiona vlasnistvo Boksita DD Milici. Iz Zvornika za Milice krenulo nas je 13 kamiona dok je u koloni bilo jos nekih auta privatnih od kojih se sjecam kombija kojim je upravljao pokojni Djordje Mijatovic, koga su taj dan ubili. Ja sam sa kamionom mercedes vl. Boksita bio negdje deseti po redu u koloni, dok je ostalih 16 ostalo u Karakaju. Zajedno sa mnom u kabini bile su dvije zene koje sam povezao iz Srbije, Novakovic Milica i Rada. Kada smo stigli kod magacina, to jest na raskrsnicu u Konjevic Polju, jedan dio kolone je vec presao mostic, a ja sam primjetio ispred sebe tri kamiona da idu uporedo. Tog momenta zacuo sam rafale iz automatskog oruzja i video jedan kamion da slece sa puta. To je bio Vujadinovic Mile koji je tom prilikom bio ranjen u ledja dok je auto ostalo ispod mosta u Jadru koga su muslimani zapalili i nalazi se i dan danas dolje. Ispred mog auta je se isprijecila prikolica kamiona kojim je upravljao Susic Novica i koji je tada poginuo, dok sam ja iskocio iz kamiona i one dvije zene koje su bile sa mnom.

Kada sam iskocio iz kamiona primjetio sam covjeka koji je pretrcavao iz Taranove kafane, a na glavi je imao crvenu kapu, te po faci reklo bi se da je moj bivsi kolega Music Isajbeg iz Kaldrmice. Tada sam ja pobjegao u Jadarski, jer sam bio goloruk, a odozdo sam primjetio kolegu Djuric Velimira koji je bio iza Novicinog kamiona da kuka i zove u pomoc, jer je bio ranjen u lijevu ruku iz Tomsona, a koga sam primjetio kod bivseg kolege Isajbega. Tada sam pritrcao i Velimira svukao do Jadra gdje smo nasli u jednoj rupi: Vujadinovic Mirka, Petka Petkovica, zatim one tri zene, ranjeni Mile Vujadinovic i Velimir, a jednom momentu sam osjetio kao da me nesto sprzi po lijevoj nozi. Tu smo previli ranjene i krenuli smo Jadrom prema Kaldrmici. Posto je voda bila velika ja sam vodio one tri zene i jos je bio Jovanovic Goran iz Drinjace, dok su ona trojica nam izmicala naprijed. Miko, Velimir i Mile V. su izasli na jednu njivu prema asvaltu i nas sestoro je okrenulo uzbrdo prema Macesima. Tu smo se prakticno i rastali racunajući ko se spasi spasi.

Ja, Petko Petkovic, Obradovic Goran, Simic Vinka i Rada i Milica Novakovic smo isli uz jednu sumu neznajuci gdje cemo izaci. Mi smo se ustavili u jednoj borovoj sumici odakle smo gledali pravi pakao u Konjevic Polju, a u nasoj blizini na oko stotinjak metara culi su se zamori i price muslimanske vojske.

Kada je prestala pucnjava u Konjevic P. mi smo krenuli prema srpskom selu Umac i tada sam video veliki dim iz K. Polja, to jest da gori kamion. Na Umac smo stigli poslije cetiri do pet sati pjesacenja i tu sam poznavao Srbe koji su nas primili. Za oko pola sata u srpsko selo Umac dosla su dva muslimana od kojih jednog znam, zvao se Ahmetovic Avdo, bivsi milicioner iz Zvornika. On je trazio da mjestani sela predaju nas muskarce koji smo stigli, a one tri zene su vec zarobili. Poceli su vikati, opkoljeni ste, nemojte bjezati, predajte se. Jer su oni selo vec stavili u okruzenje. Mi smo poceli bjezati u pravcu Kuslata niza stijene ne bi li stigli u Lijesanj. U putu do Lijesnja smo naletili par puta na naoruzane muslimane koji su nosili automatsko oruzje, ali smo uspjeli pobjeci i stici u selo Lijesanj negdje oko jedan sat poslije pola noci.

Znam da su one tri zene zajedno sa Obradovicem isto uspjele pobjeci i tek su drugi dan stigle u Lijesanj.

ILIC RADOMIR iz Milica.

U maju mjesecu prosle godine, to jest 1992. godine nalazio sam se na obezbjedjenju rudnika u Gunjacima. Dana 21. 05. 1992. godine vracaо sam se sa pomenutog obezbjedjenja sa jos par kolega da bi negdje oko 14,30 casova naisao tamic zelene boje sa ceradom koji smo stopirali na kamenolomu u Gunjacima i sjeli ispod cerade. Kamionom je upravljaо Petkovic Mladjen iz Milica koji je i vlasnik kamiona, a isti je prevozio zene i djecu iz Podravanje do Milica. Ispod cerade sjedili smo ja, Kandic Nedeljko, Kazarevic Mico, Sarac Vojislav, Zecic Slobodan, Obradovic Miljana, dok su u kabini sjedili vozac Petkovic Mladjen, Kovacevic Milenko i Ilic Obrenija, i jos je pod ceradom sjedilo dvoje djece Ilic Mile i Obradovic, ne sjecam se imena. Kada smo naisli u naselje Zutica na tamica je otvorena vatra iz automatskog oruzja sa svih strana. Tada je nastala opsta vriska i kuknjava te sam ja u jednom momentu povikao Kandic Nedeljka da iskacemo iz kamiona, jer je kamion vec bio stao. Kada smo iskocili ja sam pomislio da je vozac pobjegao iz kabine, jer sam prethodno cuo da su se vrata otvorila, ali kako rekoh, kada smo izasli vidio sam vozaca Petkovica da lezi ispod diferencijala kamiona i da je mrtav. Na drugoj strani je lezao takodje mrtav na asvaltu Kovacevic Milenko, dok je u kamionu ostala Obrenija, koja je takodje vec bila ubijena i video sam da je imala ranu na celu. Posle sve te pucnjave na kamion je bacena nekakva eksplozivna naprava, tako da su pojedini bili masakrirani vec pod ceradom kamiona. Cim smo izasli iz kamiona istog momenta je pogodjen i Kandic Nedeljko i video sam da mu iz ledja curi krv. Ja

sam pokusao da bjezim, ali sam u jednom momentu zacuo glas "Predajte se i ruke u vis" sto sam i ucinio. Vidio sam jednog koji mi je naslonio pusk na ledja i komandovao da legnem na asvalt, sto sam i ucinio. Ja se ne mogu sjetiti koji je to bio niti sam ga prepoznao, a isti je natjerao i pomenuto dvoje djece da legnu. Djeca su tada pocela da vriste i placu, a ja sam vec bio ranjen u predjelu glave, dok mi je eksplozija otkinula pola malog prsta sa ruke. U jednom momentu nepoznato lice se udaljilo od nas za oko trideset metara i zvao je nekoga da ga pita sta da radi sa nama. Ovaj mu je odgovorio ubijaj sta ce nam i ja sam u tom momentu gurnuo djecu sa asvalta i poceo da bjezim kroz jednu sumicu. Oni su tada za nama otvarali vatru, a ja sam usput bjezao dok sam manje dijete nosio, a onog veceg sam gurao ispred sebe. Iz tog pakla uspjeli smo se izvuci ja, Ilic Mile i djecak prezimena Obradovic, dok su svi ostali u kamionu, to jest njih osam poubijani i masakrirani.

DJENADIC LEPOSAVA iz Srebrenice

U trenutku izbijanja sukoba ja nisam bila u Srebrenici. Dosla sam pre toga u Loznicu, jer mi je umro od rodjene sestre sin. Posle sahrane ostala sam jos u Loznici, kao i u Klenju. I u medjuvremenu su izbili sukobi. Dok se jos moglo razgovarati putem telefona moje komisije su me savetovale da ne dolazim. Ja sam inace bolesna, jer pre 17 godina sam imala tesku operaciju tumora na mozgu. Saznala sam od prijateljice koja je izbegla iz Srebrenice da je moj stan opljackan. Imala sam kompletno namesten jednosoban stan sa uredjajima (sporet, masina za pranje vesa), kao i televizor, kasetofon, telefon, kao i sve ostalo sto je potrebno domaćinstvu. Niko mi to nikada ne moze nadoknaditi, a narocito povratiti u prvobitno stanje, te mislim da i ne vredi sve nabrajati. Ukoliko ipak nekada bude postojala situacija da mi se to nadoknadi, bilo bi to i pozeljno.

Sto se tice dokumenata, ja nemam nikakvu dokumentaciju kojom moze da se potvrde gornji navodi.

Ja sam stanovaла u Srebrenici u ulici Crni Guber br. 1. Radila sam nekad u Kom. banci. Razvedena sam. Stan smo dobili moj bivsi muz (koji je davno otisao u SAD) i ja. Ranije me niko nije maltretirao. U susedstvu sam imala i muslimanske porodice sa kojima sam se lepo slagala. Cula sam cak da se jedna od te dve komsinice posle izbijanja sukoba i obesila, dok je druga otisla u inostranstvo. Koliko je sve ovo tacno ja ne znam.

Jedna od izbeglih susetki mi je pre dva meseca donela moju penziju za mesec 8. dinara 7.000. Vise od tada nisam nista dobila iz BiH - a, a zadnja penzija mi je poslata za januar 1992. g.

Ja se vise ne bih vracala u Srebrenicu. Imam 57 godina i bolesna sam. Ukoliko postoji mogucnost da dobijem neku garsonjeru u Lozniци tu bih se nastanila. Smestena sam u kuci mojih pokojnih roditelja, koja pripada porodici moga pokojnog brata, tj. njegovoj supruzi, sinu i kcerki. Smestaj nije podesan u odnosu na moje zdravstveno stanje, jer kuca je stara, prostorije velike i u kuci nema sanitarnih uredjaja, niti vode. Grejem se drvima. Za mene je najveci problem sa kojim se trenutno a i od pocetka suocavam je taj sto se tesko dolazi do lekova, a i sto se nadje mora da se plati, a materijalnih sredstava nemam, osim sto mi po nesto novca daju moji rođaci. Od njih takodje dobijam i namirnice.

DJURICIC JELA iz Srebrenice

Moje prethodno prebivaliste bilo je Srebrenica, grad u severoistocnoj Bosni, u dolini Drine. Nacionalna struktura u opstini je bila takva da su muslimani cinili veliku vecinu (oko 72%). Sve vaznije aktivnosti, privredni i drustveni zivot na neki nacin kontrolisali su oni jer su bili na vecini rukovodecih mesta. Istovremeno sa poznatim dogadjajima raspada SFRJ i

uvodjenjem visestranackog sistema u ovakvoj sredini izbila je u prvi plan Stranka SDA sa svojim fundamentalistickim idejama i sve vecim clanstvom. Pritisci koji su postojali od II rata, pa naovamo bili su prikriveni, manje intenzivni i malobrojniji, pojacali su se i postali otvoreni. Licno sam jos pre rata sama to osetila, prilikom dodeljivanja jednog slobodnog stana u Osnovnom sudu gde sam radila od 6. 4. 1981. godine pa sve dok nisam pobegla 4. 4. 1992. god. I ako prva na bod listi, moje kolege muslimani nisu mogli da se pomire da dobijem stan, zeleli su po svaku cenu da ga daju zeni koja je imala izgradjenu kucu. Huso Porobic, sudija, otvoreno je govorio da ja ne mogu dobiti stan jer sam Srpinka. Posle mnogo muka i raznoraznih aktivnosti s moje strane, dobila sam odluku R. Z. ali po nagovoru mojih kolega i nacelnika SUP-a u stan se nasilno useljava milicioner Salihovic Senad. Iselio je tek posto sam se obratila S. J. B. Tuzla i Ministarstvu u Sarajevu. (Sve sam to morala tajno, preko teleksa, jer su mi sva vrata u Srebrenici bila zatvorena.) Tada sam postala svesna kolika je mrzna prema Srbima i kolika je njihova zelja da nas isele sa tih prostora. Neposredno pred rat situacija u gradu je bila uzasna, napeta. Svaku noc se pucalo, a kolale su razne price po gradu. Sva prijateljstva su postala usiljena, neiskrena i otvoreno se pricalo samo sa pripadnicima svoje nacionalnosti. Govorilo se o naoruzavanju muslimana i o tome da ih Naser Oric, sadasjni njihov vodja, a bivsi specijalac u Beogradu i licni pratilac Slobodana Milosevica, a koji je bio milicioner u Srebrenici i Adnan Karovic, takodje bivsi specijalac, obucavaju pripadnike SDA u Potocarima. Tada se samo o tome suskalo, a danas se pokazalo istinitim. A tada je kao kruna sveg toga uzasa usledila javna izjava Ibrana Mustafica, predsednika SDA i predsednika Izvrsnog odbora SO Srebrenice na zboru radnih ljudi "Zelenog Jadra" da ce za svoj verski praznik Bajram (6.4.1992) rascistiti sa Srbima. Na zboru nisam bila, ali su svi Srbi pricали о tome, jer ih je nekoliko bilo prisutno. Ta pretinja je shvacena ozbiljno i doslo je do masovnog bezanja iz grada srpskih porodica, posebno zena i dece, u Srbiju. Svi su se sklanjali pre tog dana, jer je u gradu bilo tako malo Srba da nisu postojale sumnje u namere muslimana. Tih noci spavali smo obuceni, sa pripremljenim torbama i u ocekivanju najgoreg, spremni da bezimo preko brda do Drine, dok su u nocima muskarci, clanovi SDS, dezurali. Grad je opusteo, zatvorene su mnoge radne organizacije, a u nekima su muslimani zaveli radnu obavezu, ali je malo Srba to prihvatile. Grupe Zelenih beretki okupile su se ispred zgrade suda, odrzavali sastanke u prostorijama stranke. Vodjstvo nase SDS stranke nastojalo je da skloni zene i decu i u takvoj situaciji sa detetom i dve putne torbe napustila sam Srebrenicu. Sama, dosla sam autobusom. Bilo nas je puno izbeglica i mislila sam brzo cu se vratiti. Ali usledila su vrlo brzo ratna dejstva, i sad traju, a o zestini borbi, mrznji muslimana i zlocinima svi slusamo svaki dan u vestima.

IVANOVIC ILIJA (31) Kostolomci

Zarobljen sam dana 16.1.1993. godine oko 15 casova u mjestu zvanom Maltasi... Nakon toga ja sam digao ruke i rekao nemojte pucati ja cu se predati. Poslije toga prisli su mi nepoznati ljudi, nosili su crvene trake oko glave, kasnije sam saznao da su iz Potocara, bilo ih je oko 50, nisam nikoga prepoznao, jedan od njih mi je prisao i udario me sakom.

Po dolasku u Srebrenicu mene je ispitivao neki covjek sa dugim kaputom, sijede kose. Pitao me je uopstene stvari. Gdje je Marko, Cano, Stevo, a najvise za nekog Micu. Ja sam rekao da Marka zovu Mico. Pitali su za Vasiljevica, jer smatralju da je on komandir milicije. Pitali su sta ja znam za Bucu i njegovo pljacksonje po Srebrenici. Rekli su da je on odnio ultra zvuk i pokvario rentgen za snimanje.

Takodje su pitali ko je i odakle je major koji je smijenio Marka, rekli su da su Markovu glavu odsjekli i da ce je pronosati po Srebrenici. Pitali su ko su Crvene beretke i odakle su. Na sva njihova pitanja odgovarao sam da ne znam, a kada sam ocijenio da odredjeni podatak nije

povjerljiv ja sam i potvrđno odgovarao, npr. je li Marko bio komandant, odgovorio sam da jeste.

U sudu me ispitivao covjek srednjeg rasta, nema kose na temenu, nosi beretku, vojnu vjetrovku, pantalone civilne. Pitanja su bila uopstena, tako da nisam skoro davao nikakve odgovore. Najvise se zadrzavao na pitanjima za familiju Ljeskovica. Bila je i neka zena za masinom, ali ja nisam nista potpisiva niti su mi nudili. Nesto kasnije dosao je jedan covjek koji je imao bradu i odmah me udario pesnicom u predjelu oka tako da mi se oko zatvorilo. Zatim je izvadio noz i ubio me nozem u predjelu plecke. Pocela je da tece krv niz tijelo, ali nisu dali da se obrisem. Poslije toga dosao je Zulfo i jos neki mladic sa njim. Taj mladic me udario nozem tupim dijelom po glavi. Pretpostavljam da je lice koje me ispitivalo sa naseg područja, ali ne znam ime. Sjutradan uvece dosao je na vrata zatvora Zulfo i rekao mi da je onaj sto me je juce tukao poginuo u napadu, sa zaljenjem je rekao volio sam da je i Ahmo Tihic poginuo.

U zatvoru su bili Sekulic Branko, Djokic Jakov, Djukic Milomir, Kosta, zv. Kojo iz Bratunca, neki Mico iz Sasa. Kada je bila razmjena njihovih devet mrtvih i jedan zivi, taj je dao izjavu da su ga u Bratuncu mucili, da je jeo slaninu previse posoljenu, da je bio u blatu do koljena, da su mu usi zasjecane nozem, da je vrucim zeljezom przen po tijelu i da je tjeran da jede blato.

Poslije ove izjave nama u zatvoru je bio pakao. Tukli su nas nemilice, jednostavno gazili nogama i od tih udaraca u toku noci izumrli su Bogdan i Kojo, ja sam bio na ivici smrti i zivota. Prethodno su nas skinuli do pojasa, a kada nas onesvjeste onda posipaju vodom. Sreca je da sam stavio odijelo u jedan cosak pa nije ukvaseno, inace bi se smrzo jer nema u zatvoru grijanja.

Od povreda imam slomljena dva rebra, nosnu kost, ubod noza u lijevu plecku, po nadlakticama zaparano vise puta nozem, vidljivi oziljci. Neki Budo iz Dobraka je najvise tukao i policajci vojni, imaju palice i mesingane sipke, koje se savijaju i da bi ih ispravili oni ponovo udaraju po tijelu. Jednom su nas tukli naizmenično 5,5 sati.

KAZIVANJA NEPRIJATELJA

Izvori: Vojno istorijski institut, Beograd, Fondovi NDH, NOD, nemackih i italijanskih okupacionih komandi i lokalnih organa vlasti Republike Srpske.

ZUPSKOJ REDARSTVENOJ SLUZBI

Na osnovu naloga od 14. listopada 1942. g. tajno broj 3517/42. odputovao sam kao pratilec g. Velikog Zupana Velike Zupe Usora i Soli u Zvornik i Srebrenicu. Cilj ovoga puta bio je upoznavanje ljudi te obicnih upravnih prilika na području ovih kotareva kao i stanja javnog reda i sigurnosti. Tom prilikom ustanovio sam slijedeće:

A. Srebrenica:

Ustaski nadporucnik Kurelac pokupio je nedavno sve pravoslavce iz pogranicnih sela sa područja općine: Bratunac, Fakovici, Skelani, Drinjaca i nesto Srebrenica. Medju njima bili su starci, zene i djeca. Kod kuće je ostavio samo neke i to najpouzdanije, kojih je vrlo malo. Nije

uzimao nikoga iz obitelji, od kojih neko sluzi u domobranstvu ili od kojih se neko nije odmetnuo, a tih je vrlo malo. Nikoga od ovih nije predao Kotarskoj oblasti.

Nakon tri dana odustao je kucama starce, zene i djecu, a zadrzao samo muskarce sposobne za oruzje i rad - njih 120 na broju. Ovi se nalaze u Srebrenici te ih upotrebljava za razne rade, a narocito za popravku ceste i propusta, koje su odmetnici unistili, i za gradnju utvrda. Za rad im ne izplaćuje nikakvu nagradu, dobijaju samo hranu, a nastanjeni su u Srebrenici u posebnoj zgradi. Postepeno ih pusta kucama te ih sada ima jos 80.

Kod ovog postupka sudjelovala je Kotarska oblast samo u pogledu zastite ostavljenih imovina. Medutim, unatoc izdatim odredbama mnogo je imovine odvedenih pravoslavaca opljackano. Marva je u dosta velikom dijelu pronadjena i povracena, a za zivezne namirnice izdan je nalog obcina za vracanje i spremanje. O uspjehu ovoga jos nema podataka.

G. Veliki Zupan u razgovoru sa Ustaskim nadporucnikom Kurelcem zamolio je ovoga da radi smirenja duhova i u probitku javnog reda i sigurnosti ove ljude pusti kucama, a ako treba radna snaga, neka zamoli Kotarsku oblast, koja za tu svrhu ima na raspolaganju Zakonska sredstva, te ce mu najspremnije uvijek pribaviti radnu snagu.

Stanje javne sigurnosti uglavnom je zadovoljavajuce bar za sada, kada na podrucju nema vecih skupina odmetnika. Na podrucju kotara ima 10 oruznickih postaja i to: Srebrenica, Bratunac, Skelani, Tegare, Fakovici, Vitaljevici, Djurdjevac, Radosevici, Zelinje i N. Kasaba sa 113 oruznika. Oruznici su uglavnom pricuvnici ili pokusni, na svakoj postaji ima samo po jedan ili dva starija iskusnija oruznika. Brojno stanje oruznika dovoljno je za normalne prilike, dok bi sada obzirom na obcu nesredjenost bilo potrebno povecati njihov broj na dvostruko.

Na podrucju kotara nalaze se dve bojne ustase. Jedna je u Srebrenici, a jedna u Bratuncu. Jaca ustaska postojba nalazi se u Skelanima. Brojno stanje ustasa jeste 1200 - 1300. Ova snaga je za sada dovoljna radi cuvanja reda i sigurnosti, ali za slucaj jakoga napada odmetnika ne bi bila u stanju uspjesno se oduprijeti, jer je raztepena na podrucju cijelog kotara u manjim postojbama, koje medjusobno istina odrzavaju vezu, ali ova nije podpuna, pa ne bi bilo moguce u najkrace vrieme prebaciti snage s jednog mesta na drugo. Osim toga osjeca se veliko pomanjkanje samokretnih prevoznih sredstava, bez kojih nema ni govora o brzom prebacivanju snaga.

Obcina Srebrenica nema svoga redarstva i to najvise radi toga, jer je uslijed izvanrednih prilika ostala bez sredstava. Nitko ne placa nameta, a imovina opocene koliko je i bilo, unistena je. U Srebrenici ima 13 oruznika, koji vrse sluzbu javnog reda i sigurnosti u samom mjestu i na okolnom podrucju.

Prilike su opcenito na podrucju kotara dobre. Iz Srebrenice se vratilo 300 - 400 izbjeglih pravoslavaca, koji se sada nalaze kod svojih kuca. Prema postojecim odredbama vecih vlasti ove bi ljude (osobe) trebalo uputiti u logor ili ih najkracim putem vratiti opet u Srbiju. To je medutim neprovedivo iz ovih razloga: a) Ove su osobe rodom iz nasega podrucja, gdje su i zavicajne. U Srbiju su pobegle pod pritiskom pobunjenika prilikom ciscenja ovih krajeva, pa se sada vracaju svojim kucama zeljni mira i rada na svojim posedima. b) Od pojedinih obitelji pojedini su clanovi ostali kod svojih kuca nikamo se ne udaljujuci, pa se sada i ostali clanovi vracaju kući. c) Pripadnici nekih obitelji sluze u domobranstvu, pa bi bilo vrlo nezgodno, da se njihove najbliže rođake protjera sa naseg drzavnog podrucja, cime bi izgubili nase drzavljanstvo i d) Nema mogucnosti za njihovo prebacivanje preko granice, jer nema dovoljno organa javne sigurnosti. Ovaj zadatak moglo bi se povjeriti jedino Ustaskim

postrojbama koje raspolazu s dovoljno ljudi, ali u tom slučaju prema izjavi bivseg Upravitelja kotara Savica, vrlo je vjerovatno, da bi oni takve osobe poubijali mjesto da ih prebacu preko granice, što bi imalo vrlo negativno djelovanje na nas svijet, a također i na nase susjede, a još vise kod nasih neprijatelja.

Granica na Drini na području ovog kotara dosta dobro je osigurana. Osiguranje granice slabo je Crnog Potoka te između Skelana i Fakovica. Za osiguranje granice na ovim potezima bilo bi potrebno bar 100 ljudi smjestenih na dvauporista.

Na području kotara za sada nema odmetnika bar ne u većim skupinama. Ima ih nesto pojedinačno ili u manjim skupinama, koji vrse napadaje na pojedince i pljackaju, ali nijesu sposobni za neku jaku akciju.

Medju ustanosa na terenu nema dovoljno stege. Vrse razne izrade, nasilje, pljacku, i razna druga zlodjela. To najviše čine pojedinci pripadnici Pripremne bojne, u kojoj je stega naročito slaba. Cini se da je tomu glavni razlog razstrkanost na području kotara i pomanjkanje energičnih zapovjednika. (Nezavisna Država Hrvatska, Zupska redarstvena oblast Tuzla, Redarstveni Upravitelj Josip Verhaz.)

IZJAVA PORUCNIKA IVANA PAVLOVICA

Zovem se Pavlovic Pere Ivan rodjen u s. Vitez, općina Vitez, kotar Travnik, star 34 godine, pricuvni častnik od 1929. godine u gradjanstvu trgovac drvetom, pismen, svrsio sam srednju tehnicku školu u Sarajevu. Ozenjen bez djece, vjere rimokatoličke, stegovno ne kaznjavan, sudom ne osudjivan.

Domobransku prisegu polozio.

Ja se vec 6 mjeseci nalazim u Srebrenici kao pricuvni častnik II odsjeka za utvrdjivanje i likvidaciju. Grad Srebrenica i pucanstvo su mi prilично dobro poznati. U Srebrenici sam bio i kada su komunisti 12. o.m. usli u grad, te sam gotovo najbolje upoznat o svemu sto se je desavalo prije ulaska komunista i za vrijeme njihovog boravka i poslije ulaska ustasa u Srebrenicu dana 14. 6. o.g.

U gradu se nije očekivalo, pa ni vjerovalo da će komunisti ući u Srebrenicu - tim više sto su nase oružane snage bas ovih dana vrsile poduhvat protiv njih i njihovih glavnih snaga u području općine Sekovici. Iznenada 12.o.m. u 17 sati komunisti su upali u grad. Prethodnog dana t.j. 11.o.m. od 18 casova odpocela je borba. Od nasih snaga bilo je oko 250 do 300 ustasa i oko 20 oružnika. Medju ovima vodio sam i ja borbu sa mojih 6 domobrana koliko sam ih uopće imao. Borba je bila uporna i sa neravnopravnim snagama, jer su komunisti bili daleko nadmocniji. Gubitaka je bilo sa nase strane oko 100, a sa njihove oko 190 ranjenih i poginulih. Ovaj nesrazmerno veliki gubitak ustasa dolazi po mom misljenju zbog njihovog slabog taktickog vodjenja i nevjestine njihovih starjesina. U jednom pravcu ustase su imale 21 poginulog, jer su bjezali jednom cistinom umjesto da su se vjesto izvukli najkracim putem u sumu. Partizani su upali 12.o.m. u 17 sati te su mene i mojih 6 domobrana zarobili.

Ja sam bio u običnom slabijem domobranskom odijelu i rekao sam im da sam domobran. Nakon dva sata posto su sa mene svukli domobransko odijelo pustili su me. Ja sam se obukao u civil i ostao sam u Srebrenici za cijelo vrijeme njihovog boravka i do 15.o.mj. u 8 sati.

Komunisti su u Srebrenici opljuckali trgovine, zapalili kotarski ured i oružnicku postaju. Opljuckali su bolnicu i odnijeli sav bolesnicki materijal i lijekove. Od bolnickog osoblja odveli su liječnika i sve bolnicko osoblje.

Naknadno, a pri odstupanju odustigli su svo bolnicko osoblje osim 1 lijecnika i 3 bolnicara. Osim toga komunisti su zapalili postanski autobus ciji vlasnik je Selmanagic. Od mene su odnijeli 6 pusaka i 36 komada gunjeva. Sa puskama uzeli su 6 bodova i 6 nabodnjaca. Kod mene je bilo 15 pusaka sa priborom i ja sam ih za vrijeme borbe 9 komada dao gradjanima koji su vodili borbu protiv komunista.

Te puske takodje su pale u ruke komunista. Drzavne barake sacuvali su od paljive posto sam vodji komunista prikazao da su moje i da sam ih od drzave odkupio.

Jacina komunista koji su proslili kroz Srebrenicu bila je oko 200 ljudi, a okolo Srebrenice oko 3000. Naoružani su vrlo dobro, imaju teske strojnica, strojopuse i strojosamokrese u vecem broju, a imaju i jedan brdski top i jedan bacac.

U bivsoj sokolani nasli su znatan broj topnickog streljiva oko koga su se dugo vremena bavili. Prica se da su dom minirali ili pokupili eksploziv za druge njihove svrhe, vjerovatno rusenja.

13. lipnja oko 23 sata komunisti su se bez borbe povukli u pravcu Viogor. Dne. 14.o.mj. oko podne usle su su u grad ustase bez otpora pod zapovjednistvom nadporucnika Kurelec Josipa. On je dosao na konju iz Bratunca i sreo sam ga kod ... Drugi ustaski dijelovi koji su pri padu Srebrenice 12.o.mj. pobjegli sa svojih polozaja dosli su iz sume pod zapovjednistvom ustaskog porucnika Desnice Nikole i odmah su na ulici ubili bolnicara Sajtu i bolnicarku Katu. Pravdali su se da su Sajtu ubili zbog toga sto nije imao fes na glavi. Na Sajtu i Katu navalilo je njih oko 10 i boli su ih nozevima i tukli puskama dok ih nijesu ubili. Gradjanstvo bilo je po ulicama i cekalo spas od ustasa. Ja sam isao sa trgovcem Mujagom Pasalicem, sudcem Aganovicem i srebrenickim lijecnikom zubarom u namjeri da odrzimo red. Kad smo vidjeli da je ubijen bolnicar Sajto i bolnicarka Kata, ja i Mujaga Pasalic rekli smo ustanasama: "Sta radite, zaboga." Na sta je porucnik Desnica odgovorio: "Nemamo vremena da slusamo."

Nadporucnik Kurelec zasukanih rukava drzao je samokres u ruci i jasuci na konju poceo je pucati. Poslije toga zaredali su sa ubijanjem pravoslavnog pucanstva i po ulicama i po kucama, a uz put su jos i pljackali.

Ubijstva su vrsili dovodnik Pasic, neki albanez, vodnik Mijo Mijacevic, dovodnik Vukeljic, Kurelcev sekretar Branko, rojnik Franjo Mijatovic (zapovjednik konjusnice), dovodnik Alija Sipovac, dovodnik Spanic Ante, rojnik zvani "Doktor", vojnicar Cerimagic, dovodnik Misko iz Drinjace, gostonicar iz Srebrenice, bivsi ustasa, a zvani partizan.

Da su oni vrsili ubijanja zna vrlo veliki broj gradjana, medju kojima Mujaga Pasalic i gradonacelnik Suljaga Hajdar i vojni izvjestitelj.

Racuna se da su pobili oko 150-200 osoba sto gradjana sto seljaka koje su dotjerali u Srebrenicu. Ustasa zvani "Doktor" trazio je od mene kuhinjski noz ali mu ga ja nijesam dao, naslucujuci da ce s njim vrsiti klanje. Tu su bili prisutni oruznici Ohran, Milan i ostali.

Sudac Aganovic i njegovo dijete ubijeni su pred njegovom kucom odmah po dolasku ustasa, a zena mu i drugo dijete ubijeni su u kuci. Sudac Aganovic pravio je medju stanovnistvom zajedno sa mnom red. Ne znam da se ikada mijesao u politiku. Cuo sam da se prica da se je sudac Aganovic zamjerio ustanasama zbog strogog drzanja zakona.

Znam da je ustaski vodnik Mijacevic sa jos troicom ustasa iscerao iz kuće financiskog preglednika, doktora - zubara i njegovu suprugu, njezinog brata i bolnicarku Radu, rekao im je da odmah idu u svoj stan, te je nakon toga otisao za njima sa svojim drugovima i poubijao ih sa sjekirom. Od bolnicarke Rade Mijacevic je podigao oko 120000 kuna koje je imala kod

sebe. Po mome dolasku sa oruznicima u stan lijecnika - zubara nismo nasli nista, sav namjestaj je bio vec raznesen. Ja sam sa oruznicima posao da sprijecimo daljnje pljackanje sto nam nije uspjelo. Nemam vise sta da kazem a na kazato mogu se zapriseci. (Radjeno u uredovnici Zapovjednika Tuzlanske brigade - u Tuzli 16. 6. 1943. Nazocni bojnik Sefket Hasandedic, satnik Gustav Bombek i pukovnik - ime necitko.)

HAJDAREVIC SUKRIJA "ALBAHARI" (46) iz Srebrenice

Ja sam od samog pocetka bio u Srebrenici. Rasporedjen sam u TO kada su nase snage zauzele Srebrenicu, poslije Goranove smrti i davao sam samo strazu na Likarima i na Causu. Komandir mi je bio Safet Mujic. Nisam duzio nikakvo oruzje nego sam na liniji, tj. u rovu dobijao pusku kada bih dolazio na smjenu straze.

U pocetku je bilo vise vojski, tako da je jednu vodio Ustic Akif iz Srebrenice, jednu Hakija Meholjic, milicioner iz Srebrenice, jednu Naser, milicioner iz Potocara, jednu Zulfo Tursunovic robijas iz Suceske, na Karacicima je bio glavni oficir Bektic Nedzad, u Skelanima Tihic Ahmo, na Osmacama je bio glavni Krdzic Atif, milicioner, u Susnjarima Ademovic Sidik, milicioner, u Osatici Aljkanovic Behajia. Kada je stiglo naredjenje iz Sarajeva da se postavi Naser Oric za komandanta, on je preuzeo komandu nad svim jedinicama, ja ne znam vrijeme, ali mislim da je bilo proslo nekoliko mjeseci od pocetka rata. Razlog za postavljanje komandanta iz Sarajeva je vjerovatno sukob izmedju Hakije i Nasera.

Do tada svako od njih je samovoljno organizovao akcije sa svojom vojskom, nekad se dogovarali i isli zajedno. Prvo su napadali manja sela i palili ih a gradjane u njima ubijali, zarobljavali i protjerivali. Tako su popaljena sela Gnjona, Cumovici, Osredak, Pribicevac, Medje, Bukova Glava, Orahovica, Viogor. Vecinu ovim manjih sela popalile su vojske sa tih područja pod komandom njihovog komandanta. Jedino kada su napadali veca sela udruzivali su snage i na njih napadali sa dobrovoljcima. Uz vojsku su isli i civili koji su palili i pljackali sela. Najvise je ipak opljackala i popalila vojska. Ja ne znam ko je kada popalio koje selo niti ko je u tim napadima ucestvovao.

Od samog pocetka civilnu vlast u Srebrenici je preuzeo Zulfo, a istovremeno je bio i komandant u Suceskoj. Naser se bavio samo vojnim stvarima. Naser je i postavio svog covjeka Mirzu, ne znam prezime, za komandira vojne policije. Mirza je zajedno sa Zulfom bio glavni za uvodenje reda u vojscu, a Ahmo i Zulfo su bili glavni u zatvoru i oni su saslusavalni zatvorenike, odlucivali o njihovoj daljoj sudbini. Glavni za tucu zatvorenika bili su vojni policajci koji su i cuvali zatvor zajedno sa civilnom milicijom.

Na Petrovdan su nasi vojnici napali i zauzeli Zalazje. Napadom je rukovodio Naser, a ucestvovali su i drugi komandanti sa svojim dobrovoljcima. Sa Zalazja su dovedeni zarobljeni srpski borci, njih 8, medju njima je bio Ilic Slobodan, sudija, jedan od Rakica a imena drugih nisam saznao. Oni su zatvoreni u zatvoru u Srebrenici, bili su tu dva do tri dana i onda ih je kako sam cuo Zulfo odveo u Sucesku. Pricalo se da su pobijeni, a culo se da su razmenjeni. Tada je sa njima dovedena i medicinska sestra Rada i o njoj ne znam nista vise.

Napadom na srpsko selo Jezestica komandovali su Naser, Mandzic Ibrahim i Ademovic Sidik. Ne znam koliko je ubijeno Srba i sta se tamo dogadjalo. Znam samo da je Mehmedovic Kemal zv. Kemo sa Pala poslije toga nosio jednu odsjecenu srpsku glavu sa bradom. Cija je to glava i gdje je odsjecena meni nije poznato. O Kemi se prica po sjelima da ubija sve redom i nista zivo ne ostavlja.

Sto se tice zasjede u Podosmacama u kojoj je ubijeno vise civila a medju njima i Simo mehanicar iz Zelenog Jadra. Cuo sam da su tu zasjedu postavili Osaticani i Osmacani. Ramo zv. Hljebara, koji je prije rata vozio kamion sa hljebom, se u drustvu u kojem sam i ja bio hvalio da je on organizovao tu zasjedu, da je Simo izasao iz kombija i digao ruke i molio ih da ne pucaju, jer je sa njim pojeo dosta hljeba, ali su ga oni zajedno sa drugima ipak ubili.

Sve je ovo bilo poodavno tako da se sada ne mogu ni sjetiti detalja koje sam znao, a vecinu stvari i dogadjaja nisam ni znao, za neke sam samo saznao iz prica drugih, tako da se precizno ne mogu izjasniti o tome ko je gdje ucestvovao i ko je sta radio, a ono sto sam znao ja sam vam i rekao.

BECIROVIC HALIL (29) ratni zarobljenik

Kao sto sam i ranije izjavljivao mogu i sada da izjavim da sam poslije prebjega u Cersku ukljucio se u vojnu formaciju BiH i bio sam cijelo vrijeme pripadnik II pjesadijske cete Ceranskog odreda. Komandir cete bio je Aljukic Besir, nastavnik i rez. starjesina rodom iz Nedjeljista, a radio je i zivio u Cerskoj. Poznato mi je da je glavni komandant bio Ferid Hodzic, a njegov zamjenik Mekanic Becir. U Cerskoj je bilo jos oko 8 ceta. Prva ceta je bila u Kaldrmici, a komandir je bio Semso Salihovic, druga ceta je bila moja, treca ceta je bila na Grobicu sa komandirom Velic Mehom, a kasnije ga je zamjenio Muminovic Saban, cetvrtu ceta je u Gobeljama, ciji komandir je Fadil Gobeljic, peta ceta je iz Rovasa, a komandir je bio Sabanije Hukic, sesta ceta na Macesima, a komandir je bio Fikret kome ne znam prezime, sedma ceta je bila u Tolovicima, ne znam ko je bio komandir, osma ceta je bila u Skugricima, a komandir joj je bio Mirsad "Skejo", ne znam mu prezime, ali mi je poznato da je strucan bio za miniranje i postavljanje mina i licno sam ga poznavao. Bila je jos jedna ceta u Gornjoj Mahali, ciji komandir je bio Ejub Dedic. Mogu da napomenem da je kasnije cetu iz Skugrica preuzeo Murat Pobudjak, dok je Mirsad "Skejo" presao u komandu kod Ferida i Becira.

Sto se tice moje grupe u kojoj sam bio i kojom je komandovao Aljukic Besir, a koja je napadala na srpske polozae u selu Rogosija, pored nas dvojice bili su i sledeci vojnici: Siljkovic Sadif, sin Hasibov i nosio je PM-53, Siljkovic Emin, sin Sabana - PAP, Becirovic Redjo, sin Hasana - PAP, Siljkovic Murat, sin Edhema - lov. puska sacmarica, Karic Smajo iz Cerske - AP, ucitelj Hasan sa rucnim bacacem i Celebic Isan, sin Alije iz Cerske. Svi smo ucestvovali u napadu na srpske polozae iz pravca Mejtefa.

Takodje mi je poznato da je selo Rogosija popaljeno prije slucaja masakra nad Srbima na Rogosiji. Znam da je dosla naredba iz komande da se izvrsi izvidjanje tog sela, a zatim da se u isto udje i da se popali. Grupu je vodio Korkutovic Ibrahim, sin Mehe zv. "Tajo", a pored njega su jos bili i Korkutovic Hamdija, Korkutovic Ibran, Becirovic Husein, star oko 30 godina, Becirovic Fadil, sin Fehima, Korkutovic Fadil sin Sulje, Korkutovic Suljo, sin Reufa, Korkutovic Nedzib, sin Becira, Korkutovic Abid, sin Becira, i dr. kojih se ne mogu sjetiti. Ja sam se tada nalazio da Dugoj njivi. Licno mi je poznato da je Zorkinu kucu zapalio Korkutovic Ibrahim, zv. Tajo, jer mi je on to i rekao, a iz kuce je odnio brasno, krompir i rakiju. Tada su izgorjele i kuce vl. Ascarica, i ostalih mjestana iz Rogosije.

Sto se tice paljenja sela Metaljke licno mi je poznato da je to uradila moja Druga ceta pod komandom Aljukic Besira. Ne mogu se sjetiti tacnog datuma, ali znam da je bilo negdje pocetkom ratnih dejstava, i to poslije podne. Ja sam se nalazio iznad sela Metaljka u blizini jedne stale koja se nalazi ispod puta Metaljka - Medos. Jednu flasu s benzinom nosio je Sejmenovic Dzemail iz Cerske. Paljenje Metaljke je naredio komandir cete Aljukic Besir. Pored Dzemala, Metaljku su zapalili Muskic Munib, Becirovic Mevludin, sin Rasima, Bajric Asim, Celebic Hasib, Celebic Hamdija, Hajdarevic Mirsad, Sejmenovic Alija, Velic Cazim,

Sejmenovic Emin, Bajric Semso i Avdo, Kurjak Asim. Naime, bilo ih je oko 20 vojnika. Nasi vojnici su prvo malo zapucali, a zatim usli u selo i zapalili sve kuce i stale, kao i ostalo sto je moglo da gori.

Pocetkom ove godine kada su napadnuti svi srpski položaji i na Ilijinom brdu, Rogosiji, Metaljci i Vandzicima, poznato mi je da je na selo Vandzice grupu vodio Becirovic Sahbaz, sin Rahmana, a sa njim još Siljkovic Ibro i Sabanija Hukic. U toj grupi poznato mi je da su bili Aljukic Ibran, koji je nosio rucni bacac, Becirovic Safet, sin Nezirov i Becirovic Mehmedalija, sin Mehe i ostali. Cuo sam od Becirovic Sahbaza da su u toj akciji ubili 7 cetnika od kojih je jedna zena. Kada mi je opisivao jednog sto su ga ubili prepostavio sam da se radi o Marku Dosicu. Sa Vandzica su donijeli jedno 5 oruzja, a siguran sam da su donijeli jedan PM i jedan pistolj, koji su nasli u jednoj kuci. Pricali su mi da su nasa dvojica ranjena i da su ih malo izvukli i dali im 2 bombe, te da su zapalili selo.

Sto se tice paljenja kuća na Meljenu u selu Nedjeljista, takodje znam da su to uradili Becirovic Avdukadir i Avdurahman. Naime, prvo su zapalili kucu Ljube Prodanovica i iz nje su odnijeli 50 kilograma brasna i nesto soli. Kucu vl. Prodanovic Cana i Radislava zapalili su Becirovic Mujo sin Mumina i Becirovic Ibrahim, sin Ibre, obojica iz Nedjeljista. Akcijom je rukovodio Besir Aljukic, a naredbu je izdao Ferid Hodzic. Ovom prilikom zapaljena je škola u Nedjeljistima. Poznato mi je takodje da ih je sa jednog visa stitio puskometraljezom "Zbrojovka" Bijelic Veiz. Tada su nasi drzali položaje na Rogosiji i tu su iz Nedjeljista donosili prasad i tu ih pekli. Ovo se dogodilo posle podne negdje oko 14,00 casova.

SULEJMANOVIC MIRSAD, "SKEJO" ratni zarobljenik

Prije izbijanja rata nalazio sam se u selu Skugric na radnom mjestu magacionera u otkupnom magacinu a ujedno sam bio odbornik u Skupstini opštine Vlasenica. Izbijanjem ratnih dejstava u Cerskoj se formirao krizni stab na cijem celu je bio Ferid Hodzic, a ja sam bio komandir voda u Skugricima. U vodu smo imali oko 40 cijevi raznih kalibara od cega je bilo oko 15 automatskih cijevi. Ceranski odred se formira po dolasku Mekanic Becira iz Srebrenice, a cini mi se da je bilo kraj avgusta ili pocetak septembra. Ja sam tada postavljen za komandira treće cete - Skugrici.

Sto se tice napada na kolonu Boksitovih kamiona koji je izveden 27. 5. 1992. godine u Konjevič Polju poznato mi je da je jedan od organizatora bio Semsudin Salihović iz Kaldrmice, koji je u saradnji sa Sabić Velidom organizovao ovu zasjedu. Iz Kaldrmice su ucestvovali Osmanović Musan, Osmanović Dzemal, sin Ibrahima, Nukić Alija, sin Sade, Mustafić Salim ili je Tahir, Jasarević Husein iz Razista, sin Fejze. Iz Konjevič Polja je ucestvovalo Dedić Fadil i Taranov brat zvani Kobra, dok mu ime ne znam. Takodje napominjem da je u navedenom napadu ucestvovala i jedna grupa iz Pobudja od kojih su mi poznati Mujčinović Sulejman, Muhařemović Hasan i Omerović Hamed. Poznato mi je da je grupa sa Pobudja toga dana zarobila jedan kombi plave boje dok su jedno lice ubili i sahranili ga u sljunku pored Jadra. Nije mi licno poznato ko je masakrirao les, ali tvrdim da je uradila navedena grupa sa Pobudja.

Takodje mi je poznato da je tog dana ubijeno sedam lica Srba koji su bili u toj koloni, dok je jedan kamion Boksitov zapaljen, a zapalila ga je navedena grupa iz Konjevič Polja.

Napad na srpsko selo Metaljka izveden je 2. 6. 1992. godine, a u napadu su ucestvovali ljudi iz Donje Cerske i Gornje Mahale. Napominjem da je u tom napadu ucestvovala i moja jedinica, to jest jedan dio koji je predvodio moj zamjenik Dedić Ejub, nastavnik u Cerskoj, dok sam ja sa ostatkom jedinice bio u Skugricima, to jest u Podgaju da držim liniju. Pored

Dedica akcijom je rukovodio i Aljukic Besir sa svojom jedinicom iz Donje Cerske, a sve po nalogu komandanta Ferida Hodzica. U napadu na srpsko selo Metaljka ucestvovali su i sledeci: Dedic Nedzad iz Gornje Mahale, Dedic Nijaz, Dedic Kemal, Huseinovic Husein, Dervisevic Hamdija, Dervisevic Samir i Selimovic Zaim i Edo. Znam da je na pomenuto selo ucestvovalo od 30 do 50 ljudi, ali se imena ne mogu sjetiti. U paljenju sela i rusenju nadgrobnih spomenika se posebno isticao Ramo zvani "Mrga" iz Hakalasa kome ne znam prezime i jos njih tri - cetiri iz istog sela, ali ne znam imena.

Svi pomenuti bili su pod direktnom komandom Aljukic Besira iz Nedjeljista, a radio kao nastavnik u Cerskoj.

Napad na srpsko selo Vandzici izveden je 8. 2. 1993. godine u ranim jutarnjim satima, a izvela ga je jedinica iz Rovasa i Interventni vod iz Cerske. Jedinicom iz Rovasa je komandovao Hukic Sabanija iz Rovasa, a Interventnim vodom je komandovao Mehmedovic Ramiz, zvani "Bjelac" iz Rovasa. U tom napadu je islo oko 50 nasih vojnika pod oruzjem i oko 20 bez oruzja. Po povratku iz navedene akcije komandir Hukic Sabanija se hvalio da je ubijeno oko petnaest Srba i da su Vandzici spaljeni. Takodje su rekli da su izgubili jednog borca, dok su dvojica ranjeni i da su ih svukli do jedne slame ispod sela. U tu akciju mi je poznato da je rucni bacac nosio Sejmenovic Ibro, zvani "Inc" iz Rovasa. Takodje mi je poznato da se posebno isticao Mehmedovic Ramiz, koji je nosio sa sobom mitraljez M-84.

Napad na srpsko selo Rogosija izveden je krajem septembra 1992. godine u kome sam licno ucestvovao. Izvidjanje su izvrsili druga ceta pod komandom Aljukic Besira. Sve pripreme oko napada radio je Becir Mekanic, koji je ujedno bio i komandant odreda u Cerskoj. U napadu je ucestvovalo oko 150 ljudi sa oruzjem, a bez oruzja je bilo 80 - 90 ljudi. Okupljanje je bilo u Dugoj njivi kod Ostrog Vrha i to na noc prije izvidjanja napada. Uvodjenje grupe je pocelo oko dva sata poslije pola noci i trajalo je do cetiri sata ujutro. Komandiri grupe bili su Velic Meho iz Gornje Cerske, ja (Sulejmanovic Mirsad), Mustafic Fikret iz Maceha, Dedic Esad, iz Nove Kasabe i Aljukic Besir iz Nedjeljista, koji je ujedno komandovao i komplet akcijom. Ja sam kako rekoh ucestvovao sa grupom od dvadeset pet ljudi. Grupa kojom je komandovao Aljukic Besir napala je iz pravca Mejtefa u Becirovicima, Dedic Esad sa grupom od Korkutovica, grupa Velic Mehe napala je iz pravca Grobica, grupa Mustafic Fikreta napala je sa ledja iz pravca Tikvarica, a ja sam drzao zasjedu u Pantica gaju na putu koji vodi iz Pajica luke na Rogosiju i zadatak mi je bio da sprijecim dolazak pomoci. Znak za napad je bio kad se ispali granata iz rucnog bacaca koji su nosili Ejubovic Hasan i Muminovic Sahman.

Po svrsetku akcije, odnosno kada sam naisao video sam mnogo mrtvih srpskih vojnika bez dijelova tijela, odnosno masakriranih, a pored cisterne video sam jednog spaljenog, odnosno pecenog srpskog borca. U prici sam cuo da je Amir Siljkovic iz Gobelje zaklao jednog ranjenog srpskog borca. Poznato mi je da su se u tom napadu posebno isticali sledeci: Velic Meho iz Cerske, Hukic Sabanija iz Rovasa, Mustafic Fikret iz Maceha, Ramo Mehmedovic iz Rovasa, Jahic Muhamed iz Rovasa, Kurtic Hasan, zvani Brgula, Tajo ne znam mu prezime iz Nedjeljista, Becirovic Fadil iz Nedjeljista, Becirovic Munib iz Nedjeljista, Becirovic Sahbaz, Siljkovic Amir iz Gobelja, Dedic Esad iz Nove Kasabe, Becirovic Mujo iz Nedjeljista, Sejmenovic Dzemail iz Rovasa, Sejmenovic Lutvo iz Rovasa. Mogu da izjavim da je bilo dosta mjestana iz Nedjeljista i Gornje Cerske, ali im se ne sjecam imena. Ja sam ucestvovao u akciji na Potajnik u septembru 1992. godine, zatim na Siljkovic kod Kravice 14. 12. 1992. godine, 8. 2. 1993. godine na Ilijino Brdo i 9. 3. 1993. takodje na Ilijino Brdo.

Napad na srpsko selo Kravica je izveden 7. 1. 1993. godine pod komandom Oric Nasera iz Srebrenice. U tom napadu je ucestvovalo oko hiljadu naoruzanih ljudi, a jedinice su bile iz Kamenice, Cerske, Konjevic Polja, Pobudja, Glogove i Srebrenice. Komplet akcijom kako

sam vec rekao komandovao je Oric Naser. Poznato mi je da je Cikaric Muhamed iz Kamenice vodio oko 10 ljudi, Salihovic Semsudin je vodio 130 - 150 ljudi iz Cerske, Mujcinovic Sulejman iz Pobudja, zatim Mehic Junuz i Sobic Veiz iz Konjevic Polja i Golic Ejub, zvani Ljubo, koji je vodio jedinicu iz Glogove. Po povratku iz te akcije pricalo se da su pobili oko pedeset srpskih vojnika, medju kojima je bilo zena i staraca, to jest civila. Takodje se prica da su Naserovi vojnici negde u Kajicima uhvatili pet do sest zivih Srba koje su poklali. Kada su se vratili nasi Cerani pricali su da su se posebno istakli Salihovic Semsudin, Mustafic Fikret, Avdic Murat iz Skugrica, Jahic Muhamed, Duric Murat iz Durica kod Vlasenice, Becirovic Munib, Sahbaz, Fadil, Bajro i Mevludin, Muminovic Saban, Osmanovic Musan, Tajo iz Nedjeljista i Mehic Zaim. Znam da je toga dana selo Kravica komplet spaljeno i opljackano i da je najvise opljackanog plijena odneseno u Glogovu.

Negdje u julu mjesecu 1992. godine pravljene su zasjede na putu Zavrs - Vandzici u rejonu Brezove Glavice gdje je ubijen jedan Srbin, a u zasjedi je ucestvovao Avdic Murat, Salihovic Semsudin, Jasarevic Husein, Osmanovic Musan, Osmanovic Djemil, Nukic Alija, Hadzic Safet, Mustafic Sado, Ahmetovic Hajrudin i Ahmet, zatim Avdic Kadir, Zaim i Mirsad. Znam da se radi o covjeku koji je vozio ladu karavanku kada su ga gore navedeni ubili iz zasjede.

Napad na srpska sela Sadice, Lazarevice i Korita izvele su jedinice iz Cerske pod komandom Becira Mekanica koji je i sam ucestvovao u tom napadu. Sela koja sam naveo su spaljena i opljackana, a u njima je ubijeno vise mjestana, to jest civila. Licno sam video tada Lazarevic Milana iz Sadica koga su nasi mrtva donijeli na Grobic, a kome je prst sa burmom odsjekao Mustic Fikret iz Kaldrmice. Grupama su komandovali Velic Meho i Masiljevic Esad iz Gradine. Ja sam bio u grupi sa Becirom Mekanicem i napadali smo na kotu Potajnik. Poznato mi je da je Turandzic Semsudin iz Rovasa pustio dvoje srpske djece dok im je prethodno ubio oca i majku. U tom napadu su se narocito isticali Velic Meho, Salihovic Semsudin, Avdic Murat, Brgulja, Tajo, Muminovic Saban, Hukic Sabanija, Mustafic Fikret, Alic Meho, Siljkovic Amir, Popic Rasim, Gobeljic Fadil, Becirovic Sahbaz, Bektasevic Sakib, Sahmanovic Nijaz, Muminovic Sahman, Osmanovic Musan i Music Fikret.

Sto se tice zarobljenih Srba koji su dovedeni u Cersku u zatvor video sam Sekulic Branka, Ilic Dragana, Jakova, Andju i jos jedan, cini mi se da se zvao Miso. Na pocetku su ih tukli, a najvise Music Fikret, Salihovic Semsudin, Dedic Esad, Mustafic Fikret. Svi zarobljeni su u januaru mjesecu 1993. godine odvedeni u Srebrenicu, navodno da idu na razmjenu. Takodje mi je poznato da je zenu Andju silovao komandir zatvora u Cerskoj Vejiz Bjelic od Vlasenice koji je kasnije otisao u Tuzlu.

MEMISEVIC NURIF (45) iz Bljeceve

Rodjen sam 29. 03. 1948. godine u selu Bljeceva - Bratunac, po zanimanju sam rudar, invalid rada, do izbijanja ratnih sukoba primao sam penziju. Cijeli svoj život proživjeo sam u rodnom selu Bljeceva, te sam oduvijek slovio kao posten radnik i imao dosta prijatelja i medju Srbima i medju muslimanima, sa komsijama Srbima i medju Srbima iz okolnih sela srpskih kao sto su Zagoni, Magasici, Jezestica, Hranca i sire. Ja sam gajio dobre komsiske odnose, te sam kod njih bio rado vidjen gost u svakoj prilici, a i oni kod mene. To nikome nije smetalo niti mi je ko prebacivao za takve moje odnose sve do izbijanja ratnih sukoba. Ja nisam pripadnik ni jedne vojne formacije, a sve do sada sam zivio u svom selu koje je pod kontrolom nasih, muslimanskih snaga kao civil. Medjutim, u selu Bljeceva sa zaseocima Mekotama i Cizmicima formirana je jaca vojna jedinica, a od pripadnika znam sledeće:

Djelic (Rame) Ekrem, komandir jedinice; Osmic (Bajre) Zahrudin, zamjenik komandira jedinice; Osmic (Rame) Rasid; Muratovic (Salke) Camil; Muratovic (Camila) Samir;

Muratovic (Idriza) Hidajet; Muratovic (Idriza) Abdulah; Muratovic (Ibre) Hamed; Muratovic (Ejuba) Fahrudin; Djelic (Fejze) Senad; Kospic (Rasima) Latif; Kospic (Mustafe) Senahid; Jasarevic (Muje) Fikret; Oric (Nesiba) Bekir; Jasarevic (Muje) Rifo; Jasarevic (Muje) Sadik; Osmic (Musana) Bajro i Mesanovic (Nezira) Nedzib.

Pripadnici te jedinice su zajedno sa jedinicom iz Glogove, koju vodi Ejub Golic iz Glogove, ucestvovali u svim napadima, paljevini srpskih sela Zagoni, Pajici, Hranca, Jezestica, Magasici, Kravica cijela, a pobili su i dosta naroda srpskog. Tako da ja za sve njih ne znam pojedinacno sta je ko uradio, ali za neke znam pa cu otvoreno reci, jer ja svaki zlocin osudjujem. Reci cu posteno posto ste i vi prema meni posteni i ovaj iskaz dajem u ime pravde, svojom voljom, pogotovo sto nisam nateran.

Gvozdenovic Risto iz Magasica doveden je kao zarobljenik u Cizmice, te je smjesten u kucu Muratovic Idriza, tako da je tu boravio 10 dana, a posijle je odveden u nepoznatom pravcu. Makar za mene nepoznatom, a o tome mora svu istinu znati Muratovic Idriz i njegovi sinovi, kao i Ejub Golic i Sabrija Babajic iz Glogove.

Mitrovic Dragomir iz zaseoka Pajici, Hranca, zarobljen je od strane Murata iz Glogove, prezime mu ne znam, i Sabrije Babajica. Doveden je i zatvoren u kucu Muratovic Camila u Cizmicima a tu je ucestvovao i Ibrahimovic (Sulje) Mujo iz Glogove, a o tome svu istinu zna Ejub Golic, komandir jedinice iz Glogove, koja je smjestena u Cizmicima. Kuda je dalje odveden ne znam.

Bozic Milovan iz Magasica dosao je sam do povise sela Cizmici, pjevajuci, vjerovatno pijan. O tome su mi pricali Ibrahim Muratovic i Mustafa Jahic, iz sela Cizmic, te da su Bozic Milovana odveli vojnici Zulfe Tursunovica negdje u pravcu Susnjara.

Vidio sam Micu Milovanovica iz Sasa, on je zarobljen u Glogovoj, a proveo ga je Himzo sa Pala, sin Arifov i zajedno sa Fikretom Jasarevicem, sinom Mujinim iz Bljeceve, odveden je, predat komandantu Oric Naseru. O daljoj sudbini njegovo ne znam.

Zekic Kosanu i njegog sina Zekic Milana iz Bljeceve ubio je Salih Omerovic, sin Hakijin iz Glogove, zajedno sa Babajic Sabrijom. O tome je Salih Omerovic pricao javno u selu Pale svakome, a mislim da je sa njima ucestvovao i Aljo Huseinovic, sin Ibrin sa Budaka, jer je tom prilikom ranjen Gojko Jovanovic iz Bljeceve, te se o tome hvalio da je ranio Gojka i Sabrija Babajic i Aljo Huseinovic. A Aljo da je zapalio vikendicu Brane milicionera, odnosno Brane Jovanovica iz Bratunca.

Sina Bore Rankica, Gorana iz Srebrenice, ubio je Golubovic (Muhameda) Senad iz sela Pale, Srebrenica, po zanimanju trgovac, a Sabrija Babajic iz Glogove zajedno sa Omerovic Salihom, sinom Hakijinim isto iz Glogove, palio je mrtvog Gorana, odnosno njegov les sa slamom.

Takodje sam od puno ljudi cuo da je Kemal Mehmedovic sa Pala, Srebrenica, posle napada na Jezesticu, donio glavu nekog Srbina iz Jezestice i nosio je po selu hvaleci se da je odsjekao glavu, a ovdje sam saznao da je to glava odsjecena jednom mladicu zvanom Bibo u Jezestici.

Krsmanovic Stojan iz Repovca dosao je sam u selo Cizmici, te su ga strazari Ejuba Golica, odnosno iz njegove jedinice, odveli u Srebrenicu, te je predat UNPROFOR-u, poslije cega je smjesten u bolnicu. Njega je u bolnici ubio Halijovic Emir, sin Safetov, iz Potocarske Rijeke. Ubio ga je iz pistolja navodno iz osvete, kako bi se osvetio za pogibiju Emirovog rođaka koji je poginuo u Skelanima. Emir je odveden od strane UNPROFOR-a u Tuzlu, navodno da bude predat sudu. Posebno mogu jos da kazem da sam cuo od Ejuba Golica, Senada Golubovica,

sina Mehmedovog, te Himze Hodzic ili Mujic, ne znam mu tacno prezime, sina Arifovog iz sela Pala, te od Murata iz Glogove, da su u Zagonima pobili dosta ljudi i zarobili oruzja, a Ejub Golic je licno pricao da je pobjio neke zene, a posebno Radu Milosevic. Te znam da su donijeli neko dijete i dali nekoj zeni da ga cuva, a kasnije dijete razmenjeno u Bratunac.

Takodje sam cuo od Oric Bekira, koji je kao vojnik u jedinici kod Nasera, trazio od Nasera Orica da mu da jednog zarobljenog Srbina da bi mijenjao za svog brata, sto Naser nije ucinio, a Bekir mi tvrdi da ima jos 17 zivih Srba zarobljenih, da su negdje u Suceskoj, i koje Naser cuva za slucaj da mu neko od komandanata pogine ili bude zarobljen, pa da vrsi razmjenu.

Inace od kada sam ovdje pritvoren nemam primjedbi na ponasanje prema meni. Niko me nije zlostavlja, samo mi bude tesko kad dolazi narod da me pita za svoje srodnike, koji su zarobljeni ili pobijeni od strane muslimanskih jedinica. Pa ja ne znam sta se desilo sa njihovim srodnikom, a oni i ako sam ja zarobljenik nemaju mrznje, vec mi neko doneše cigarete, neko carape, neko doneše da jedem, te meni bude tesko pa zbog toga placem, jer ne mogu da razumijem to milosrdje i dobrotu sto mi pruza narod kao muslimanu, pripadniku naroda sa kojim taj isti narod ratuje i od koga gine.

Istine radi, ja sam spreman ovu izjavu ponoviti pred bilo kojim drzavnim organom ili sudom bilo koje zemlje u svijetu, pa bilo kojim medjunarodnim sudom kad za to dodje vrijeme, da se stane odgovarati za pocinjene zlocine, pa ma ko da je pocinio zlocine, pa ma ko da je zrtva. Ja ovu izjavu svojom voljom dajem, bez ikakve prinude, te je svojim potpisom i potvrđujem.

KRAJ